

45403

FILOTEA

ali

navcd k pobožnemu življenju.

Francoski spisal

Sveti Francišek Salezij.

Poslovenil

Franc Rup,

duhoven Kerške škofije.

Izdala Družba sv. Mohora.

Z dovoljenjem vis. č. Kerškega knezoškofijstva.

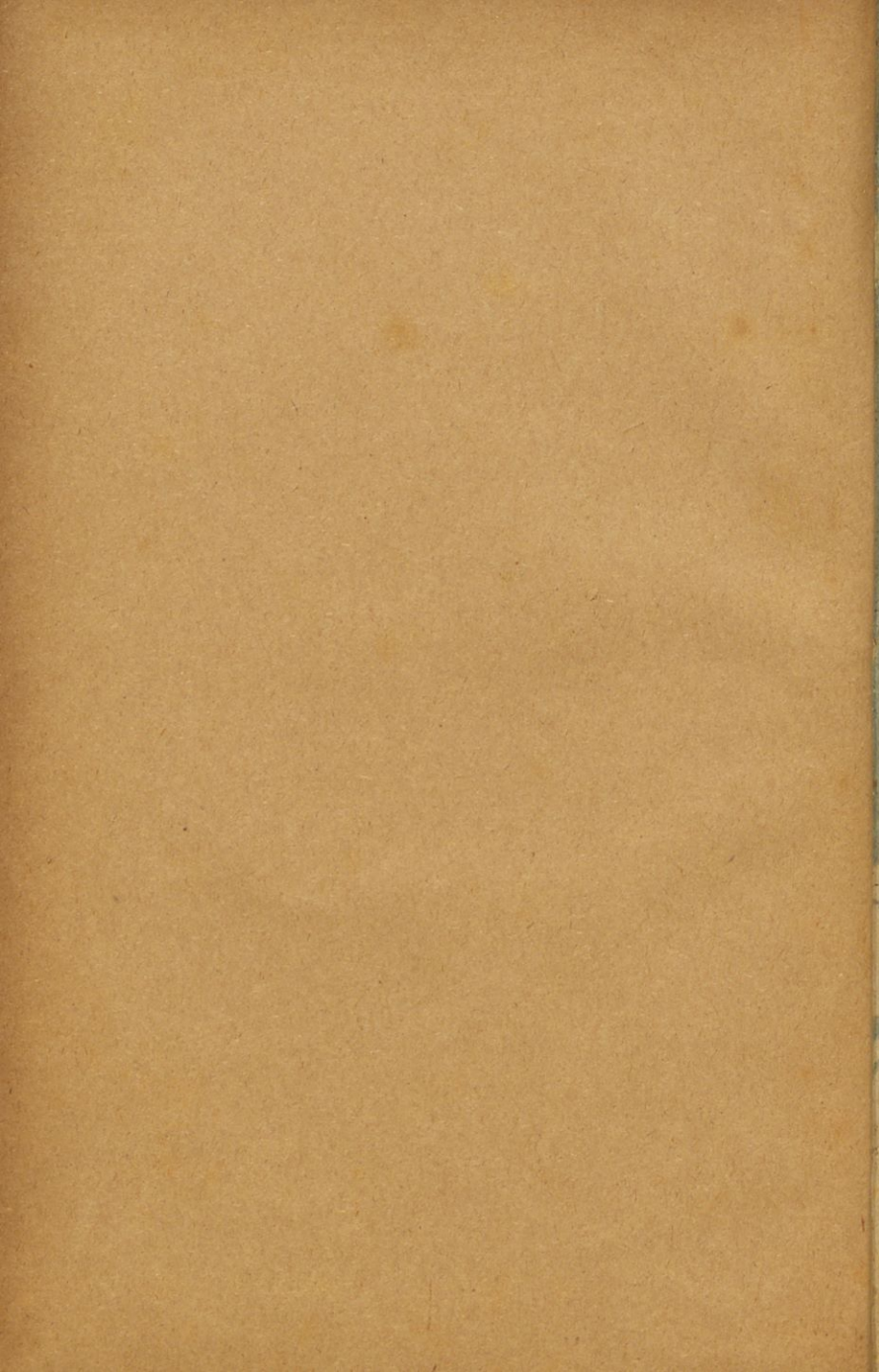
V Celov 1880.

Katolika tiskarnica družbe sv. Mohora v Celovcu.

І. Казиміру Подкрайну

F I L O T E A

ali

navod k pobožnemu življenju.

Francoski spisal
Sveti Frančišek Salezij.

Poslovenil
Franc Rup.
duhoven Kerške škofije.

Izdala družba sv. Mohora.

Z dovoljenjem visokočastitega Kerškega knezoškofijstva.

V Celovcu 1880.

Natisnila tiskarnica družbe sv. Mohora.

45403

„Kakor sonce bliščeče, tako se je on zasvetil v hiši Božji.“

(Prid. 50, 7.)

Preljube duše Kristusove! Slovenci in Slovenke!

„**B**odite popolnoma, kakor je popolnoma Oče v nebesih!“ Tako opominja nas usmiljeni Jezus, tako priporoča nam pobožnost in nam veli, naj bi po Bogu se ravnali.

Dosti imamo že pobožnih bukev, starih in novih, ktere nas pobožno živeti učijo; vendar spisane so večidel le za mlade ljudi, in kažejo tako rekoč le prve stopinje proti nebesom. Za odraščene ljudi nam v slovenski besedi pomanjkuje bukev, ktere bi pobožne duše ravnale še k višej pobožnosti.

Odraščeni ljudje pobožno živeti radi mudijo. Godi se jim, kakor malopridnemu drevesu, ki vigredi (spomladi) lepo cvetí, ob času poletne vročine oslabí in nobenega sadú ne prinese. Marsikteri mož, ki je v svojih mladih letih prav goreče Bogu služil, se je ohladil in ves posveten postal. Marsiktera žena je zdaj v pobožnosti celo oslabela, čeravno je bila prej ko deklica vsa Bogu vdana in pobožna. Iz žlahtnega cvetja mladih dni — sadu čednosti pri možih in ženah ni. In to je žalost, zakaj Jezus govori: „Drevo, ki dobrega sadu ne prinese,

bo posekano in v ogenj verženo.“ — Lepe bukve „Filotea“ naj bojo toraj izročene posebno odraščeni kristjanom, ktere za nebeško kraljestvo in njega pravico kaj skerbi.

Imenitne in nikoli dosti prebrane bukve pobožnosti so Tomaža Kempčana: „Hoja za Kristusom“. One dušo bogaboječo storijo, in bogaboječost je začetek keršanske modrosti. Bogaboječost pa stori nektere duše preveč boječe in strašljive; ona jim dela marsikteri, včasi tudi nevaren strah, kteri je v prevelike dvome zakoplje, iz kterih si pomagati ne znajo. Takim dušam je Filotea prav ljubeznjiva prijateljica in svetovalka, ktera je pelje iz bogaboječosti nevarnega strahu v priserčno ljubezen Božjo. Filotea kaže, kako človek vsakega stanú, tudi imeniten in premožen, lahko pobožno živi, ne pa posvetno, naj si je ravno med svetom. — Oh, kako je tega potreba!

Pobožna duša hodi na zemlji vedno pred Bogom, in Bog jej daje tudi v posvetni bridkosti okušati nebeške sladkosti. Brez pobožnosti bi bila tudi nebesa le pekel.

Ne dajte se motiti toraj, ljube duše! od posvetne modrosti, ktera vam pobožnost rada ostudno dela. Kakor razsvetli živ plamen človeku obličje, tako razdení prava pobožnost kristjana, da je ljub Bogu in vsem pravičnim ljudem. „Pobožnost je za vse dobra, pravi sv. Pavl, ker obljubo sedanjega in prihodnjega življenja ima.“ In to je prava modrost.

Dolgo so že želeli dobri dušni pastirji, posebno pa spovedniki, da bi zamogli prelepe bukve sv. Frančiska Salezijana, kterim je Filotea ime, bogoljubnim dušam

dati v roke. Zdaj so je nam poslovenili dober prijatelj, hvalo jim vemo za to. Najboljša hvala pa bo to, da bukve skerbno prebiramo, pa tudi eden za drugega molimo.

Tako bo tudi vsak Slovenec in vsaka Slovenka živa Filotea, to se reče: Duša, ktera Boga ljubi. „In kdor mene ljubi, reče Jezus, tega tudi jaz ljubim, pa tudi moj Oče njega ljubi, in bova prišla in pri njem prebivala.“ Amen.

Anton Martin Slomšek,
knez in škof.

Priporočenje in izročenje pričujočih bukev.

O mili Jezus, moj Gospod, moj Odrešenik in moj Bog! Tukaj ležim pred nogami tvojega veličastva in le-té liste tvoje slavi posvetim in darujem. Oživi s svojim blagoslovom vse besede v njih, da bojo duše, za ktere sem je spisal, po njih razsvetljene, kar jim tako priserčno želim. Posebno želim pa to, da bi tiste duše prosile tvoje neskončno usmiljenje tudi za me: naj bi jaz, ki na tem svetu drugim pot zveličanja kažem, na onem svetu večno zaveržen in osramoten ne bil. O naj bi nekdaž ž njimi sklenjen tebi prepeval ko hvalno pesem vekomaj tisto besedo, ktero pri vsaki težavi in stiski tega življenja ko znamenje svoje zvestosti iz vsega serca zakličem: Živi Jezus, Jezus naj živi! Zares Gospod Jezus! živi in kraljuj v naših srcih od vekomaj do vekomaj. Amen.

F. S.

V v o d.

Ljubljeni bralec!

Prosim te, beri le-ta vvod na svoje in na moje veselje.

Vertnarica Glicera je znala cvetljice, iz katerih je spletala svoje vence, tako umetno verstiti in zlagati, da so se, čeravno ene in tiste, vendar prav močno med seboj razločevale. Še imenitni slikar ali malar Pavzija z vsemi svojimi barvami ni zamogel tako različnih zleg posnemati. Enako dela tudi sv. Duh, kateri nam po peresu in po ustih svojih služabnikov daje prav mnogotere nauke o pobožnosti. On izliva tako čudno različnost v njih podučjenja, da se nam kaže nauk, čeravno povsod eden in tisti, vendar zavolj svoje zlege ali razlage silno različen. Jaz toraj gotovo ne morem, pa tudi nočem in ne smem, v tem navodu kaj družega učiti kakor tisti, kateri so pisali o tej reči pred menoj. Jaz podam tebi, ljubljeni bralec! tako rekoč ravno tiste cvetljice ko drugi; pa vendar je venec, kterega sem jaz spletel iz njih, zavolj svoje zlege od družih popolnoma različen.

Vsi skoraj, kateri so o pobožnosti pisali, so prizadevali si tiste podučiti, kateri so svetu popolnoma se odmeknili; učili so vsaj takošno pobožnost, ktera tej popolni samoti pot napravlja. Moj namen pa je, da podučim tiste, kateri živé po velikih mestih, v svojem domačem krogu in celó na vladarskem dvoru. Ker taki zarad svojega stanú neko dostojnost v svojem zunanjem kazati morajo, zato se jim pobožno življenje skoraj nemogoče zdi, in zategavolj v svojem stanu na-nj še mislijo ne. Taki menijo, da ravno tako nikdo po palmi keršanske pobožnosti segati ne sme, dokler živi v stiski posvetnih opravil; kakor nobena žival ne sme jagod onega drevesa zavžiti, kteremu naturoznanci „Palma Kristi“ pravijo. Takim hočem to-le v premislek dati: Ostrige so rojene in izrejene sicer sredi moxja, pa

vendar nobene kapljice morske vode v se ne dobijo; vse morje je sicer bridko in slano, pa vendar se nahajajo (pri helidoskih otokih) tudi sladki vreli v njem; neke habate muhice celo skoz ogenj in plamen letajo, pa si vendar perutnic ne osmodé. Ravno tako zamore tudi serčna in stanovitna duša v družbi s svetom živeti, da-si ne pije kalnih njegovih valov. Ona zamore vrelce pobožnosti nahajati celo v obilnosti posvetnih grenkost, in zamore sredi skoz žareči plamen posvetnega življenja tekati, pa vendar si ne užgé nježnih perut svetega poželjenja in pobožnosti. Težko je to zares, pa ravno zategavolj bi želel, da bi marsikteri bolj goreče kakor dozday si prizadevali, podpirati dobro voljo tistih, kateri z velikodušnim srcem terdno sklenejo na pot pobožnosti se podati. Ravno to si prizadevam s tem spisovanjem tudi jaz pri vsej svojej veliki slabosti.

Da pa ta navod natisnjen na svitlo pride, to ne godí se na moj ukaz; k temu sem bil tako-le napeljan. Se ni dolgo, odkar je bila neka pohlevna in poštena žena od Božje milosti opominjevana, naj pot pobožnosti nastopi, in ona je mene v tem posebne pomoči prosila. Jaz sam sem bil jej v marsičem hvale dolžen, in ker sem zapazil pri njej že dolgo prej veliko nagnjenje k pravi pobožnosti, zato sem jo, kolikor sem zamogel, skerbno učil. In ko sem jo prevodil že skoz vse njenemu stanu in njenim željam primerne vadbe, zapustil sem jej nekatere spise o svojem nauku, da bi se, če bo treba, v njih sveta iskala. Ona je pozneje pokazala te liste nekemu imenitnemu in pobožnemu mnihu; ta je pa menil, da bi bili ti spisi tudi drugim koristni, in zategavolj me je silno nadlegoval, naj je natisniti dam. Lehko zares me je pregovoril, ker sta njegova prijaznost čez mojo voljo, in njegova učenost čez mojo zastopnost veliko zamogla.

Da bi ti listi v veči prid služili in za branje prijetnejši postali, zato sem je predelal, je razverstil in jim tudi dodal nekatera koristna opominjevanja in nauke, kakor se mi je za moj namen potrebno zdelo. Pa resnično! javelne se je zamoglo to s toliko skerbljivostjo storiti, kakor je bilo potreba. Zatorej ne najdeš ničesar do kraja izdelanega; ti najdeš le zbirko naukov, ktere z resnično dobro voljo dajem, in ktere toliko razložno ter zastopno razlagam, kolikor zamorem. Na lepoto besedi še mislil nisem, ker imam zadosti drugih reči opraviti.

Po vsem podučevanju nagovarjam Filoteo, ker želim tiste, kar sem iz začetka le za eno dušo spisal, na vse obrniti; zatoraj potrebujem tacega priimka, ki se vsaki duši prilježe, ktera pobožno živeti želi. Ime Filotea pa pomenja bogoljubno dušo.

Ker tedaj v tem celem spisu tako dušo pred očmi imam, ktera želi z gorečimi željami po pobožnosti vzdigniti se k ljubezni Božji; zato sem razdelil ta navod v petero bukev. V prvih si prizadevam, da bi po nekterih opominih in začetnih vadbah to željo duše spremenil v terden sklep, kar se tudi po njeni spovedi čez celo življenje zgodi. Zdaj sprejeme presveto obhajilo, v katerem se duša popolnoma izroči svojemu zveličarju, in vsa srečna stopi v njegovo sveto ljubezen. Potem jo peljem k višji popolnosti, in jej kažem dva velika pripomočka, po katerih se zamore čedalje bolj z božjim veličastvom skleniti. Prvi teh pripomočkov je sveta molitev, po kateri nas ljubeznjivi Bog k sebi vleče; drugi je sprejemanje svetih zakramentov, po katerih Bog k nam pride. In v tem obstojé druge bukve. Tretje bukve obsegajo vse, česar potrebuje Filotea k spolnovanju tistih čednost, ktere najbolj pospešujejo njeno napredovanje v dušnem življenji. Razlagam jej pa le samo to bolj na posebej, česar sama ne bi lahko našla, in tudi v svojem sercu ne zapazila. Četerte bukve imajo namen, odkriti jej nekatere zanjke sovražnikov njenega zveličanja. Podučujem jo, kako naj se jih izogiba, da bi po svoji sveti poti varno dalje hodila. V petih bukvah pokličem Filoteo v samoto, naj se tam spočije, oživi in si novih moči pridobi, da bo zamogla dalje in serčniše po tem potu hoditi.

Naši časi so prav čudni in vidim, da bodo marsikteri rekli: Le mnihom in takim, kteri se k pobožnemu življenju slovesno zavežejo, se spodobi, da spisujejo posebne in zbrane vaje k pobožnemu življenju. Za tako delo je več časa potreba, kakor ga kak škof uterpeti zamore, kteremu je izročena tako velika škofija, kakor je moja. To tirja preveč duševnih moči, te pa imajo pri škofu že prej dosti važnejih skerbi in opravil.

Pa vendar ti povem, ljubi bralec! kar imenitni in sveti Dionizij govori, da je posebno dolžnost škofov, naj za to skerbijo, da duše v pobožnosti rasejo. Kakor Serafim nad angelje, tako so oni nad ljudi na najvišje mesto postavljeni, in svoje dni najboljše v to obernejo, da duše pobožnosti učé. Škofi in cerkveni očetje prvih časov svoje

službe gotovo niso manj ljubili kakor mi: pa vendar niso zamudili še posebno voditi dosti pobožnih duš, ktere so njih prijazni skerbi se izročile, kakor se iz njih pisem vidi. V tem so aposteljne posnemali, kateri so si, čeravno so spravljali žetev vsega sveta v žitnico Gospodovo, vendar izbirali nektere klase s posebno skerbjo in radostjo. Kdo ne bi vedel, da so bili Timotej, Tit, Filemon, Onezim, sveta Tekla in Agapija posebno ljubljene duhovni otroci imenitnega sv. Pavla; sv. Marka in sv. Petronila sta pa bila učenca sv. Petra. Sveta Petronila je bila, tako spričujeta učena moža Baroni in Galoni, samo duhovska hčer sv. Petra, ne pa telesna. In mar ni pisal sv. Janez eno svojih očitnih pisem pobožni gospej Elekti?

V resnici je težavno, duše posebej voditi, vendar je to le tolažbe polna težava, kakor jo občutijo ženjice na polji in tergalci v vinogradu; ti so le takrat prav dobre volje, kadar imajo dela zadosti. Pri tem opravi se oživlja in krepča delavcem serce od ljubeznjivosti, ki iz njega izvira; to gre ravno tako, kakor se godi v srečni Arabiji tistim, kateri dišeči cimet nosijo. Kadar najde tigra enega svojih mladičev, ktere ga lovec njej na pot verže, da bi jo pomudil, z drugimi pa ubežal, tedaj ga zadene na svoj herbet, tako pravi pravljica, naj bi bil še tako velik in težek, in ga skrije v svoj berlog. Ta teža je v teku celo nič ne zaderžuje, ker jej materinska ljubezen butaro polajšuje, in jo k naglosti žene. S koliko večo ljubeznijo bo prevzelo očetovsko serce težavno skerb za tako dušo, ktera resnično popolnoma živeti želi? Sprejelo jo bo kakor mati, ktera svoje dete v naročji nosi, in vendar teže svojega ljubljence ne občuti.

Očetovskega serca je pa k temu vendar le potreba. Zato imenujejo aposteljni in vsi apostolski možje svoje učence ne samo svoje otroke, temuč svoje otročiče, da bi s tem imenom pokazali svojo ljubeznjivost do njih.

Zraven tega pa rad spoznam, ljubi bralec! da pišem o pobožnosti, čeravno sam nisem pobožen; vendar gotovo iz serca želim, da bi pobožen postal. In ravno ta znotranja želja me spodbuja, naj tebe podučujem, zakaj nek zavolj visoke učenosti imeniten mož pravi: „Dober navod nekaj se naučiti je to, da se učiš; še boljši, da poslušáš; najboljši pa, da sam druge podučuješ.“ Zatoraj pravi sv. Avguštin v nekem pismu do svoje duhovske hčere Florencije: „Dostikrat se pripeti, da ravno po tem zaslužimo sami spre-

jeti, če drugim delimo, in da se sami izučimo, dokler druge podučujemo.“

Slavni kralj Aleksander je dal Kampaspo, katero je priserčno ljubil, od imenitnega Apeleta malati ali slikati. Ker je pa moral slikar njo zdaj prav pogosto in natanjčno ogledovati, utisnil se je njen obraz prav globoko njemu v serce, da se je vnelo ljubezni do nje, dokler jo je malal. Tako močno je bil ljubezni ranjen, da se je Aleksander njega usmilil, ko je zapazil njegovo strast, in dal mu je najljubšo svojo prijateljico za ženo. V tem, pravi Plinij, ni pokazala se menje njegova velikodušnost, ko v najslavnejši zmagi čez sovražnike.

Meni se pa dozdeva, ljubi bralec! da zategavolj, ker sem škof, Bog od mene tirja, naj bi jaz tebi popisal preljubeznjive podobe ne samo čednosti sploh, temuč Božje najljubše prijateljice, svete pobožnosti. In prav rad se tega poprimem, nekaj zató, da svojo dolžnost pokorno dopolnim; nekaj pa tudi zató, ker upam, da se bo vtisnila podoba sv. pobožnosti tudi v moje serce, dokler jo drugim popisujem. Kadar pa zagleda Božje veličastvo v meni to gorečo ljubezen do pobožnosti, tedaj bo Bog znabiti na večno jo združil z mojim srcem.

Ko je napajala lepa in sramožljiva Rebeka Izakove kamele ali velbljode, tedaj je bila izvoljena za njegovo nevesto, in je sprejela zlate perstane in uhane od njega poslana. Zarad te predpodebe upam tudi jaz od neizmerne milosti svojega Boga, da bo On morebiti milo pogledal na mojo dušo, in jo izvolil za svojo nevesto, ako njegove drage ovčice vodim k zveličavnim potokom pobožnosti. Upam, da bo On meni na ušesi šepetal zlate besede svoje sv. ljubezni, in moji roki moč dodelil, da je tudi v djanji dopolnim. V tem obstoji prav za prav resnična pobožnost, katero bi od Božjega usmiljenja rad sprosil sebi in vsem otrokom svete cerkve Božje. Njej pa za vselej izročim in podveržem svoje spise, svoja dela in besede, svojo voljo in svoje misli.

V Anezi na god sv. Marije Magdalene leta 1609.

Navod k pobožnemu življenju.

Perve bukve.

Zapopadek. Potrebni opomini in vadbe, ktere duše od njenega pervega poželjenja po pobožnem življenji pripeljejo do terdnega sklepa, tako živeti.

I. Postava.

Popis prave pobožnosti.

Ti bi bila rada pobožna, ljuba Filotea! ker si po keršanski izrejena, in ker dobro veš, kako čez vse prijetna da je ta čednost pred očmi Božjega veličastva. Ker pa pregreški, kteri so v začetku kacega opravila še majhni, narasejo s časoma v neizmerno, da se potem skoraj odpraviti ne dajo: zategavoljo moraš najprej zvedeti, kaj da je prav za prav čednost keršanske pobožnosti. Veliko je sicer spreveržekov pobožnosti, vendar prava pobožnost je le ena sama. Ko bi bilo tebi to neznano, tedaj bi lahko zašla, in bi hodila po potu kake krive in prazne pobožnosti.

Avrelij* je izobrazil vsako obličje svojih podob po licu tistih oseb, ktere so mu bile drage. Tako si upodobi tudi pobožnost vsak po svojem nagnjenji in po svoji domišljiji. Kdor se rad posti, ta misli, da je prav pobožen, ako se le posti; čeravno bi bilo njegovo serce polno sovrašstva. Zarad prevelike zmernosti ne upa se, pomočiti svoj jezik v vino, še v vodo ne; vendar on se ne boji, pomakati ga po obrekovanji in opravljanji v kri svojega bližnjega. Drugih kdo se šteje prav pobožnega, ker domoli vsakega dne lepo število molitev; čeravno potem svoj jezik odveže, da se razlije v ojstrih, prevzetnih in zaničevalnih besedah čez domače in sosede. Ta-le deli rad v Boga ime iz svojega žepa in imetja; vendar on ne more se pripraviti,

* Avrelij je bil nek sloveč malar ali slikar starih časov.

da bi pohlevnost iz svojega serca delil. Tisti zopet rad odpusti svojim sovražnikom, da bi pa posodnikom povernil posojeno blago, k temu ga prižene le ojstra pravica. Vse te ljudi štejemo navadno med pobožne, pa vendar pobožni nikar niso. Savlovi hlapci so iskali Davida v njegovi lastni hiši, Mihola pa je položila klado z Davidovim oblačilom v njegovo postelj, in je s tem oslepila je, da so menili, da David tam bolan spava. Ravno tako se pokrivajo nekteri z zunanjimi, sveti pobožnosti lastnimi deli, in svet je ima za resnično pobožne in bogoljubne. Pa zares! takošnji ljudje so le podoba in senca pobožnosti.

Prava in živa pobožnost, ljuba Filotea! je sèzidana na ljubezen Božjo; in prav za prav pobožnost družega nič ni, ko prava ljubezen do Boga. Pa ne kakoršna si bodi ljubezen le po imenu; zakaj Božja ljubezen, ki našim dušam lepoto deli, imenuje se milost (gna da), ker nas očem Božjega veličastva stori mile ali dopadljive. Ako nam ta ljubezen moč podeli, dobro storiti, potem jej pravimo delavna ljubezen. Če pa povzdigne se na to visoko stopnjo popolnosti, da nas ne le samo spodbada, to kar je dobro storiti, temuč tiste tudi skerbno, pogosto in naglo opravljati: tedaj dobi ime pobožnosti. Štruci ali noji* ne letajo nikdar; kokoši le težko, nizko in malokdaj; golobi in lastovke pa letajo pogosto, hitro in visoko. Tako se tudi grešniki nikdar ne vzdignejo do Boga; zmiraj se vertijo na nizkem, blizo zemlje in le iz ljubezni do nje. Tisti sploh pošteni ljudje, kateri se pobožnosti še niso poprijeli, vzdignejo se sicer po svojih dobrih delih do Boga, vendar le malokdaj, in tedaj še težko in počasi. Pobožne duše pa vzdigajo se v pogostem in naglem letanji visoko do Boga. Da kratko izrečem, pobožnost ni ničesar družega, ko duhovna moč in živahnost, po kateri delavna ljubezen v nas, ali pa mi v njej, svoj opravke hitro in zvesto doprinaša. In kakor je delavni ljubezni lastno, da nas napeljuje k spolnovanju vseh in vsake zapovedi Božje: tako je tudi pobožnosti lastno, da nas napeljuje, naj bi zapovedi Božje urno in zvesto spolnovali. Zatoraj tudi tisti, kateri ne spolnuje vseh zapovedi Božjih, ne more imenovati se ne dober ne pobožen. Zakaj mi potrebujemo, ako hočemo v resnici pobožni biti, zraven

---

* Noji so največe in po 2 do 3 cente težke tice, stanujejo pa le v toplejih krajih.

delavne ljubezni še žive in bistre urnosti, toliko dobrega storiti, kolikor le zamoremo.

Ker tedaj pobožnost obstoji v neki vzvišeni in goreči ljubezni, zato ne stori le samo, da smo delavni in skerbni v spolnovanji vseh Božjih zapoved; temuč ona nas tudi vžiga, da hitro in radostni toliko dobrih del doprinesemo, kolikor le zamoremo, čeravno niso zapovedana, ampak le svetovana, ali po znotranjem razsvetljenji zaznamovana. Tak človek, ki je ravnokar ozdravel, gre le tako daleč, kakor daleč mu je treba, in še tje le počasi in težavno. Enako stopa grešnik, od svoje krivice ozdravljen, le tako daleč, kakor daleč mu Bog zapové, in še tje le počasi in težavno, dokler duha pobožnosti ne doseže. Potem pa, ko je popolnoma zdrav človek, ne le hodi, temuč teka in skaka po potu Božjih zapovedi; on gre še dalje, in hiti po stezi zveličavnega sveta in nebeškega razsvetljenja. Sploh delavna ljubezen tako malo loči se od pobožnosti, ko plamen od ognja; posebno zató, ker je delavna ljubezen ogenj, kateri postane pobožnost, kedar visoko gori. Pobožnost toraj nič družega ne dodá delavni ljubezni, ko plamen, kateri stori, da ona ni samo v spolnovanji zapoved Božjih hitra, delavna in skerbna, temuč tudi v vadbi zveličavnega sveta in nebeškega navdajanja.

II. Postava.

O lastnostih in o imenitnosti prave pobožnosti.

Tisti, kateri so hotli Izraelsko ljudstvo ostrašiti, naj ne bi podali se v obljubljeno deželo, pravili so jim, da tista dežela svoje prebivalce požira. Hotli so reči, da je zrak v njej tako strupen, da bi bilo nemogoče dolgo v njej živeti; prebivalci so pa tako strašni in velikanski, da druge ljudi kakor kobilice žeró. Tako, ljuba Filotea! obrekuje svet kolikor le zamore sveto pobožnost; on popisuje pobožne s kislím, žalostnim in zopernim obrazom, in glasno oznanuje, da stori pobožnost ljudi otožne in nesterpljive. Jozve in Kaleb sta pa očitno pričala, da obljubljena dežela ni le samo zdrava in prijetna, temuč v njej prebivati je tudi sladko in veselo. Tako nas zagotavlja tudi sv. Duh po govoru vseh svetnikov, in naš Zveličar sam nas uči po

svojih Božjih ustih, da je pobožno življenje prijetno, srečno in prijazno življenje.

Svet vidi sicer, da se pobožni postijo, molijo, zaničevanja voljno prenašajo, bolnikom strežejo, v Boga ime dajejo, budijo, jezo krotijo, svoje strasti berzdajo in odpravijo, prepovedanega veselja se zderžujejo in še drugih takih del doprinašajo, ktera so že sama na sebi in po svojej natori težavna in zoperna. Svet pa nikdar ne vidi znotranje in serčne pobožnosti, ktera vsa ta dela tako močno sladí in polajšuje. Poglej bučele na timsi (timijanu), jako grenek je sok, ktereга dobivajo iz te rastline, pa vendar ga one spremené po svojej prirojeni lastnosti v sladko sterd. O posvetnež! zares veliko veliko bridkosti najdejo pobožne duše v vadbah svojega zatajevanja; ali celó v teh vadbah spremenijo bridko zatajevanje v sladkost in prijetnost. Plamen in goreče baklje, kolesa in meči so se zdeli mučencem prijetne cvetljice in dišave; zakaj bili so pobožni. Ako pa zamore moč pobožnosti najgrozovitnejše muke in celó še smert ozaljšati s prijetnostjo, kaj bo le zamogla v delih čednosti? Sladkor stori nezrelo sadje sladko, in odvzame zrelemu vso grenkost in škodljivost. Pobožnost je pravi dušni sladkor, ki odvzeme delom pokorjenja vso grenkost in veselicam vso škodljivost. Ona odžene od bolnih otožnost, od bogatih lakomnost, od stiskanih maloserečnost, od srečnih prevzetnost, od puščavnikov žalost, in od priljudnih razuzdanost. Vročina je ona po zimi, rosa po letu; ona vé z obilnostjo ravnati, pa tudi revščino prenašati; čast in zaničevanje jej je enako zveličavno; in skoraj zmirrom sprejema z enakim srcem veselje in žalost, ter nas popolnuje s prečudno prijetnostjo.

Poglej Jakobovo lestvico ali lojtro, zakaj ona je prava podoba pobožnega življenja. Dve ranti vidiš po strani, med kterima se navzgor hodi, in v kterih so klini vdelani; te zaznamujete molitev, ktera nam Božjo ljubezen sprosi, in zakramente, po kterih nam ona doide. Klini družega niso, ko različne stopnje delavna ljubezni, po kteri se stopa od ene čednosti do druge navzgor; ali se gre po dobrih delih do prenašanja bližnjega in njemu doli na pomoč; ali pa se vzdiguje po sv. premišljevanji celó noter do najprijaznejšega zedinjenja z Bogom. Poglej tedaj tiste, Filotea! ki so na lestvici; ljudje so z angeljskimi serci, ali pa angelji v človeških telesih. Čeravno niso mladi, vendar svetijo se vsi mladenško, ker gospoduje v njih duhovna

moč in urnost. S perutami za letanje so obdarovani, in vzdigajo se s sveto molitvijo k Bogu navzgor; imajo pa tudi noge, da z ljudmi sprehajajo se v svetem in prijaznem zadržanji. Lep in vesel je njih obraz, ker vse prijazno in pohlevno sprejemajo; gole so njih roke, noge in glava, ker namen njih misel, nagibov in djanj le v tem obstoji, da Bogu dopadejo. Drugi udje njih telesa so pokriti, vendar le z lepo in lahko obleko; to pa pomenja, da uživajo sicer ta svet in posvetne reči, vendar le spodobno in priprosto; kakor memogredé uživajo, česar jim je po njih stanu potreba. Takošni so pobožni. Veruj mi, ljuba Filotea! pobožnost je prijetnost vseh prijetnosti, kraljica vseh čednosti, popolnost delavne ljubezni. Če ljubezen primerimo mleku, tedaj je pobožnost sladkota; če ljubezen primerimo kaki rastlini, tedaj je pobožnost cvetljica; če jo primerimo žlahtnemu kamnu, tedaj je pobožnost ognjeni blišč; če jo primerimo balzamu, tedaj je pobožnost njegova dišava, in sicer žlahtna dišava, ktera krepča ljudi in angelje razveseljuje.

III. Postava.

Pobožnost se daje z vsakim poklicom in stanom skleniti.

Bog je pri stvarjenji rastlinam zaukazal, naj vsaka po svojem plemenu sad rodi; tako ukazuje tudi kristjanom, živečim rastlinam v svoji cerkvi, da naj vsak po svojem stanu prinese sad pobožnosti. Drugače mora za pobožnost skerbeti žlahtnik, umetnik, rokodelec, drugače hlapec, knez, drugače deklica, omožena in udova. In ne le samo to, temuč vadba v pobožnosti mora prileči se tudi močem, opravkom in dolžnostim vsakega posebej. Ljuba Filotea! ali bi se spodobilo, da bi škof kakor puščavnik samotno živeti hotel; da bi zakonski po kapucinsko nobenega premoženja ne zbirali; ali da bi rokodelec mnihu enako ves dan v cerkvi tičal, mnih pa cel dan bližnjemu na službo stal, ali kakor kak škof različnim opravkom se daroval? Ali taka pobožnost ne bi bila smešna, napačna in nesterpeljiva? In vendar prigodi se prav pogosto ta napačnost; svet pa razločka ne dela ali delati noče med pravo pobožnostjo in med nepremišljenostjo tistih, ki se pobožne štejejo.

Svet zategavolj mermrá in dolži pobožnost, čeravno ona vseh teh napak kar nič ni kriva.

Ne, ne, moja Filotea! pobožnost ničesar ne spači, če je le prava, temuč le vse boljše naredi; ako se pa ona ustavlja spodobnemu poklicu kacega človeka, tedaj je gotovo napačna. Bučela, pravi Aristotelj*, posesá cvetljicam njih med, cvetljic pa ne poškodeje; vse lepo cveteče, kakoršne je našla, takošne je zapusti. Še več pa stori prava pobožnost; ne le-to, da nobenemu poklicu ali opraviću nikakor ni nasprotna, temuč olepša in ozaljša še vsacega. Če veržeš žlahtno kamenje v med, še bolj bliščeče po svojih barvah bo postalo: tako postane vsak v svojem poklicu prijazniši, ako združi ž njim pobožnost. Priserčniša postane po njej ljubezen zakonskih, zvestejša služba podložnih do gosposke, vsak stan postane po njej bolj ljubeznjiv in prijeten.

Kdor bi učil ali terdil, da pobožnost ne prilega se šotorom vojakov, izbam rokodelcev, dvorom kraljev in hiševanju zakonskih: ta bi se grozno motil in celó krivo-vero širil. Ne rečem, Filotea! da bi zgolj premišljevalna, in le mnihom pa drugim redovnikom lastna pobožnost, dala se združiti z imenovanimi stanovi. Vendar zraven teh je še prav mnogo drugih plemen pobožnosti, ki se tistim v zveličanje prilegajo, kateri med svetom živé. Pričeta so nam v stari zavezi Abraham, Izak in Jakob, David, Job, Tobija, Sara, Rebeka in Judita. V novi zavezi so živeli sv. Jožef, Lidija in sv. Krispin popolnoma sveto pri rokodelstvu; sveta Marta, Monika, Akvila, Priscila pri hiševanju; Korneli, Sebastijan, Mavrici pod vojaškim orožjem; Konstantin, Helena, Ludovik, Amadej in Edvard na svojih prestolih. Še to se je zgodilo, da so nekteri pobožnost zgubili v samoti, čeravno je ta popolnosti tako prilična; pridobili in obderžali so jo pa sredi med viharnim svetom, čeravno se svet popolnosti tako neugoden dozdeva. Po resnici omeni sv. Gregor, da je Lot, v mestu sicer čist, v samoti zabredel v nečistost. Naj smo tedaj kjerkoli hočemo, po pobožnem življenji zamoremo in moramo hrepeneti.

* Aristotelj je bil imeniten modrijan starih časov.

IV. Postava.

O potrebnem vodniku na pot in po poti pobožnosti.

Ko je dobil mladi Tobija ukaz, naj se v Rages poda, tedaj je rekel: Jaz pota ne znam. „Pojdi tedaj, odgovorijo mu oče, pa poišči si spremljevalca, da te popelje.“ Ravno to rečem tudi tebi, ljuba Filotea! Ako imaš resnično voljo, pot pobožnosti nastopiti, tedaj poišči si v čednosti dobro uterjenega spremljevalca, da te bo vodil in peljal. Nauk vseh nauk je ta, pravi pobožni Avila: „Išči voljo Božjo, kar le zamoreš, vendar je ne boš spoznal nikdar tako gotovo, kakor po potu te ponižne pokorščine; nje so skerbno se držali in jo priporočali vsi pobožni minulih časov.“ Sveta mati Terezija je videla nekda, kako ojstro se pokori pobožna Katarina Korduvanska, in je želela jo v tem posnemati; pa spovednik so jej to prepovedali, in zelo jo je mikalo, da bi jih v tej reči ne ubogala. Ker je pa ostala svojemu spovedniku vendar pokorna, zato jej je Bog nekda rekel: „Moja hčer, ti hodiš po dobrem in varnem potu; ti gledaš sicer na pokoro, katero una dela, pa ljubša mi je tvoja pokorščina.“ In to čednost je prav posebno ljubila, in skazovala jo je vsem svojim predpostavljenim; zavezala se je pa še s posebno obljubo do nekega imenitnega služabnika Božjega, da se njegovemu vodstvu podverže, in da njega uboga. Ravno to jej je prav veliko pripomoglo pri napredovanji v dobrem, pa tudi veliko tolažbe jej je donašalo. Enako je pred njo in za njo veliko pobožnih duš podverglo svojo voljo volji Božjih služabnikov; to so pa storile zategavolj, da bi Bogu večo pokorščino skazovati zamogle. Tako ponižnost sv. Katarina Sienska v svojih pogovorih močno hvali. Sveta kneginja Elizabeta se je izročila s popolno pokornostjo svojemu učniku Konradu, naj jo vodi. Izmed tistih imenitnih nauk, ktere je sv. kralj Ludovik* dal pred svojo smertjo svojemu sinu, je eden tudi ta: Pogosto hodi k spovedi, izvoli si zvedenega spovednika, da bo zastopil, tebe modro v tem podučiti, česar je tebi potreba.

„Zvest prijatelj, pravi sv. pismo, je močna bramba; kdor ga je našel, našel je zaklad. Zvest prijatelj je zdra-

---

* Sv. Ludovik je bil francoski kralj, in je patron francoske dežele, zato se v teh bukvah večkrat imenuje.

vilo življenja in neumerjočnosti; kateri se Boga bojé, ga najdejo.“ Kakor vidiš, zadevajo te Božje besede posebno neumerjočnost, zavolj nje potrebujemo pred vsem drugim tega zvestega prijatelja. On bo nas opominjal, nam svetoval, naša djanja vodil, in tako nas obvaroval zanj in zmot hudega sovražnika. Ko zaklad modrosti bo nas varoval v naših nadlogah in težavah; ko zdravilo bo krepčal in tolažil naša serca v dušnih boleznih; hudega bo nas varoval, in spreminjal bo naše dobro v boljše; in če nas kaka bolezen naletí, tedaj bo ubranil, da nas ne pripelje do smerti, zakaj on nas bo rešil iz nje.

Pa kdo bo našel tega prijatelja? „Tisti, odgovoré bukve modrosti, kateri se Boga bojé“; to se pravi: ponižni, kateri v duhu rasti resnično želijo. Ker je tedaj toliko na tem ležeče, da nastopiš sveto potovanje pobožnosti s kakim dobrim vodnikom: zatoraj prosi Boga prav goreče, naj tebi enega po svoji volji podeli. In terdno zaupaj, čeravno bi moral kakor mlademu Tobiju tebi poslati angelja iz nebes, dobrega in zvestega spovednika bo tebi dal.

Pa angelj mora on tebi vendar le biti. S tem hočem reči, če si ga našla, ne imej ga le samo za navadnega človeka; in ne zanašaj se toliko na njega in njegovo učenost, kakor veliko več na Boga, ki bo v svojej milosti po tem človeku s teboj govoril; on bo to položil v njegovo serce in v njegova usta, česar je tebi v zveličanje potreba. Poslušaj ga toraj kakor angelja Božjega, kateri pride iz nebes, da tebe gori pripelje. Bodi odkritoserčna do njega; odpri mu svoje serce, in odkrivaj pred njim zvesto vse, kar imaš dobrega ali hudega na sebi, brez vse hinavščine in zvijačnosti. Tako bo dobro na tebi se preiskalo in poterdilo, hudo pa bo se zboljšalo in ozdravilo; tako postaneš v žalosti okrepčana in tolažena, v veselji pa boš zmerna in nikdar prevzetna. Imej do njega veliko zaupanje s pobožnim spoštovanjem sklenjeno, spoštovanje pa naj ne bo manjšalo zaupanja, zaupanje pa spoštovanja naj ne bo ustavljalo. Zaupaj mu s spoštovanjem hčere do očeta; spoštuj ga z zaupanjem sina do matere. Da kratko povem, ta prijaznost mora biti vsa močna in rahla, vsa sveta, vsa pobožna; ona mora vsa Božja, vsa duhovna biti.

„Zatoraj izvoli si enega izmed tavžent“, pravi Avila; jaz pa pravim, izmed deset tavžent, zakaj manj jih je, kakor se povedati dá, ki bi bili za to opravilo sposobni. Napolnjen mora biti delavne ljubezni, učenosti in modrosti;

ako bi le ene teh lastnosti ne imel, že bi bilo to nevarno. Zategavolj še enkrat rečem: Prosi Boga zdihovaje za njega; in če si ga našla, potem zahvali se Božjemu veličastvu za-nj, ostani mu stanovitna, in ne išči si družega. Živi pa priprosto, ponižno in zaupljivo, zakaj tvoja pot bo čez vse srečna.

V. Postava.

Da mora s čiščenjem duše se začeti.

„Cvetljice so se prikazale v našem kraju, pravi ženin v visoki pesmi, čas obrezovanja in čiščenja je prišel.“ Kaj so cvetljice našega serca družega, moja Filotea! ko pobožne želje njegove? Kadar se toraj te pokažejo, tedaj mora roka za serp prijeti, da se požanjejo vsa mrtva in nepotrebna dela iz naše vesti. Po postavi Mozesovi je morala vsaka ptujčeva hčer, ki je hotla kakemu izraelskemu sinu se zaročiti, sleči oblačilo svoje sužnosti, nohte porezati in lase ostriči. To mora storiti tudi duša, ktera hrepeni po česti, da bi nevesta Sinu Božjega postala. Sleči mora starega človeka, in greh zapustivši mora novega človeka obleči; potem mora še obrezati in s pota spraviti vse zadržke, kateri jo odmikajo od ljubezni do Boga. Začetek našega ozdravljanja obstoji v tem, da se očistimo hudih in škodljivih sokov ali tekočin.

Popolnoma očiščen kar naenkrat je bil sv. Pavl; tako tudi sv. Katarina iz Genove, sv. Magdalena in Pelagija, in še nekaj malo drugih. Vendar takošno čiščenje je prav čudežno, in je tako malo navadno v kraljestvu milosti, kakor vstajenje mrtvih v kraljestvu nature; na-nj se toraj ne smemo zanašati. Navadno čiščenje in ozdravljanje telesa, in enako tudi duše, gre le počasi naprej, in sicer od stopnje do stopnje, s skerbjo in po malem.

Perute imajo sicer angelji na Jakobovi lestvici, pa vendar ne letajo, ampak od stopnje do stopnje stopajo po versti gor in dolj. Duša, ktera se vzdiguje iz greha k pobožnosti, je podobna juterni zarji, ki pri svojem vzhodu ne prešine na enkrat temé, temuč le počasi. Zdravje, le po malem zadobljeno, pravijo zdravniki, je vselej najterdnejše. Telesne bolezni priderejo na konji in po pošti, odlezejo pa le k nogam in počasi; ravno tako je tudi z

dušnimi boleznimi. Serčna moraš toraj, moja Filotea! in vsa poterpežljiva biti pri tem početju. Nekatere duše začnejo omahovati in se tako bati, da mislijo skoraj od začetega pobožnega življenja odstopiti, ker zapazijo nekatere slabosti še potem v sebi, ko so se že nekaj časa v pobožnosti vadile. Take so zares prav pomilovanja vredne! V nič manjši nevarnosti pa znajdejo se tisti, kateri prejšnjim ravno nasprotno mislijo, da so še prvi den svojega čiščenja očistili se svojih grehov. Še preden so začeli, že štejejo se svete; še perut nimajo, in že letati začno. O Filotea! v veliki nevarnosti so zares, da se v greh povernejo, ker svojega zdravnika prenaglo zapusté. „Ne vstani, preden se zdani, pravi prerok, vstani potem, ko si že sedel.“ Pač je on sam spolnoval ta nauk prav zvesto, ker v novič po čiščenju zdihuje, čeravno je bil že očiščen in omit.

Svojo dušo čistiti moramo le s smertjo prenehati. Ne obupajmo tedaj zavolj svojih pregreškov, zakaaj naša popolnost obstoji v tem, da se ž njimi vojskujemo. Vojskovati se ž njimi pa ne moremo, če jih ne vidimo, pa tudi premagati jih ne moremo, če jih ne srečamo. Naša zmaga nikakor ne obstoji v tem, da pregreškov na sebi ne čutimo, temuč v tem, da v nje ne privolimo.

V pregreške pa tako dolgo ne privolimo, dokler smo od njih nadlegovani, dokler so nam nadležni. V tem duhovnem boju moramo sicer včasih ranjeni biti, da ob ponižnost ne pridemo; premagani vendar nikoli ne bomo, ako le ne zgubimo življenja ali pa serčnosti. Duhovnega življenja nam ne morejo odvzeti odpustljivi grehi, tudi nepopolnosti ne; le samo po smertnem grehu se zgubi. Vendar to nam mora v skerbi biti, da nam zavolj njih serce ne upade. „Reši me, Gospod! tako je klical David, boječnosti in maloserčnosti.“ Blažena sreča v tem boju je za nas to, da vselej zmagamo, ako se le vojskovati hočemo!

VI. Postava.

O prvem čiščenju duše, ali o čiščenju od smertnih grehov.

Pervo in silno potrebno čiščenje je to, da se očistimo grehov, in pripomoček k temu je sveti zakrament pokore.

Poišči si toraj najboljšega spovednika ko moreš, in vzemi v roke ene tistih bukvic, ktere so nalašč za to zložene, da se vesti pripomaga k čistej spovedi. Takošne bukve so spisali Ludovik iz Granade, Bruno, Arija, Avgeri in drugi*. Pazljivo beri ene ali druge teh bukev, in ohrani si od verste do verste v spominu, v čem da si razžalila Boga. Premisli svoje življenje sem od prve ure, odkar si zamogla ločiti dobro od hudega, noter do danšnjega dne. Če se pa na svoj spomin ne zaneseš, pa zapisaj si, kar si zapazila. In kadar si tako zbrala vse grehe svoje vesti, potem je zaverzi, in odpovej se jim s toliko grevengo in žalostjo, kakoršno tvoje serce le obuditi zamore. Zraven tega premisli sledeče štiri reči: da si zapravila po grehu milost Božjo, da si zgubila svoj sedež v nebeškem raju, da si zaslužila večne bolečine pekla, in da si odpovedala se ljubezni Božji. Saj vidiš, Filotea! da govorim tukaj o spovedi čez celo življenje. Jaz sicer ne terdim, da je vsakemu neobhodno potrebna, vendar menim, da ti bo v tem začetku prav koristna; in zato jo tebi priporočam, kar zamorem. Dostikrat so navadne spovedi tistih, ki živijo po splošni šegi sveta, polne največih pogreškov. Taki se pogosto ne pripravijo prav, ali vsaj ne zadosti skerbno, tudi jim večkrat pomanjkuje potrebne grevenge. Pogosto gredo celo s skrivno željo k spovedi, da se bojo potem spet v greh povernili. To pa godi se tedaj, kadar nočejo priložnosti v greh se izogibati, in tudi ne rabiti potrebnih pripomočkov, da bi svoje življenje prav poboljšali. V vseh teh okoljščinah je spoved čez celo življenje potrebna, da duša mir zadobi. Zraven tega pa pripelje nas taka spoved tudi k pravemu spoznanju samega sebe. Ona nas nagne, da se sramujemo prejšnjega življenja, in da občudujemo milost Božjo, ktera je z nami tako dolgo poterpljenje imela. Ona potolaži naša serca, in podeli nam serčni mir. Ona obudi v nas dobre sklepe, in daje našemu duhovskemu očetu priložnost, da nas tega opominjajo, česar je našemu dušnemu stanu najbolj potreba. Ona podeli nam tudi serčnost, da se njemu v prihodnjih spovedih z vsem zaupanjem odkrivamo.

Ker tedaj govorim o splošnem obnovljenji našega serca, in o popolnem spreobrnjenji naših duš do Boga: zato menim, ljuba Filotea! da moram tebi vsakako priporočati to splošno spoved čez vse življenje.

* Za Slovence so: Dušna paša, življenja srečen pot, keršansko devišstvo, duhovni tovarš in še več drugih.

VII. Postava.

O drugem čiščenju duše, namreč o čiščenju od nagnjenja v greh.

Izraelski otroci so šli sicer vsi iz egiptovske dežele, vendar ne vsi veselo in zadovoljno, zatoraj so v puščavi marsikteri si nazaj želeli po zapuščenih egiptovskih čebulih in loncih mesa. Ravno tako najdejo se tudi spokorniki, kateri so greh sicer zapustili, nagnjenju v greh se pa ne odpovedó. Oni sklenejo, nikdar več ne grešiti, vendar le nekako otožno vzemejo od grešnega veselja slovó. Njih serce se grehu odreče, in ga zares zapusti, pa vendar se ozirajo še večkrat po zapuščenem kraju, kakor Lotova žena po Sodomi. Zderžujejo se greha, kakor bolniki dinjih buč ali melón, katerih le zato ne jedó, ker jim je zdravnik s smertjo protil. To zderževanje jim pa težko dene, zato radi o njih govore in še premišljujejo, ali bi res bile tako nevarne; vsaj obvohati je želijo in srečne štejejo tiste, kateri jih vživati smejo. Enako se zderžujejo boječi in lenobni spokorniki greha nekaj časa, pa vsi žalostni; radi bi grešili, ako bi le večnemu pogubljenju ulti zamogli; s priserčnim veseljem govorijo o grehu, in štejejo grešnike za srečne. Človek, ki je mislil maščevati se, spremeni pri spovedi sicer svoj sklep, pa v kratkem ga vidimo med njegovimi prijatelji in slišimo, s kakošnim veseljem o svojej pravdi govori. On pravi, da bi bil to ali uno storil, ako bi ga strah Božji ne bil zaderževal; pravi, da je postava Božja tako težka, posebno v tem, kar odpuščanje zadeva; on tudi zdihuje, da bi le bilo dovoljeno maščevati se! Kdo ne vidi, da je ta ubogi človek sicer že zunaj greha, vendar še ves omrežen od nagnjenja v greh. V djanji je že zunaj Egipta, po svojem poželjenju pa še notri, in zdihuje po česnu in čebulu, kterega je tam do sitega užival. Ravno tako je tudi z ono žensko, ktera svojo pregrešno ljubezen sicer zaničuje, pa se vendar še veseli, ako jo nesramni priliznjenci obdajajo in božajo. Oh, v koliki nevarnosti se znajdejo takošni ljudje!

Moja Filotea! ti si sklenila pobožno življenje začeti, zato moraš ne le samo grehu se cdpovedati, temuč tudi svoje serce popolnoma osnažiti vsake ljubezni do njega. Zakaj to bi delalo tebi nevarnost, da spet v greh zapadeš;

tudi bi znalo to kalno nagnjenje tvojo dušo tako oslabiti in obložiti, da bi jej nemogoče postalo, svoja dobra dela urno, goreče in pogosto opravljati; in glej, ravno v tem zadnjem pa obstoji življenje pobožnosti. Take duše, ki so zapustile pot pregrehe, pa še niso se popolnoma znebile nagnjenja v greh, so po mojej misli dekletom podobne, ki so bledice imajo. Da si niso bolne, je vendar vse njih djanje in nehanje bolešno; jed jim ne diši, pokojnega spanja nimajo, smeje se brez veselja in bolj lazijo ko hodijo. Zakaj ravno tako opravljajo one duše dobro s toliko mlačnostjo in dušno zaspanostjo, da jemljejo še svojim redkim in majhnim dobrim delom vso lepoto.

VIII. Postava.

O pripomočkih k drugemu čiščenju.

Pervi pripomoček in podlaga temu čiščenju je to, da si prav živo pred oči stavimo neizrečeno škodo, ki iz greha izvira; to nas pripelje do resnične grevence in do serčne žalosti čez grehe. Naj je grevenca še tako majhna, da je le resnična, že zamore nas vseh grehov očistiti, posebno če jo združimo z močjo sv. zakramentov. Če je pa velika in živa, tedaj očisti nas tudi vsakega nagnjenja v greh. Malo ali nekaj sovraštva že stori, da človeka, kterege sovražimo, težko in nevoljni vidimo, ter se njega izogibamo. Ako pa je to sovraštvo veliko in hudo, tedaj se njega izogibljemo in ga zaničujemo: pa tudi njegovi tovarši in sorodniki ter prijatelji so nam zoperni, še celó njegova podoba in vse, kar je njegovega. Tako sklene tudi spokornik, kateri svoj greh le nekoliko pa resnično obžaluje, da nikoli več ne bo grešil; če pa obžaluje močno in priserčno svoj greh, tedaj ne sovraži le samo greh, temuč tudi vse, kar je grešnega, kar v greh priložnost daje, kar se greha derži. Zatoraj moramo, moja Filotea! svojo grevenco in žalost v sebi kolikor mogoče množiti, da se bo razširila tudi čez vse, kar je z grehom združeno.

Ko se je spreobrnila velika spokornica Magdalena, spodila je tako popolnoma od sebe vse veselje in dopadenje, ki ga je kedaj nad grehom imela, da se tega potem še spominjala več ni. Tako spričuje tudi David, da mu ni bil

zopern le samo greh, temuč tudi vsi poti in steze do njega. Ravno v tem pa obstoji pomlajenje duše, katero ravno ta prerok obnovljenji orla primerja.

Da si to spoznanje in grevengo pridobiš, preišljuj skerbno sledeče reči, ktere bojo s pomočjo božje milosti zaterle v tvojem sercu ves greh in vso grešno ljubezen. Vendar prav je moraš preišljevati, zakaj le v ta namen sem je spisal. Preišljuj tedaj eno za drugo po tej versti, kakor so tukaj postavljene; vsakega dne premisli eno in sicer zjutraj, ako zamoreš, zakaj ta čas je za vsako dušno opravilo najbolj priležen. Ponovi in prevdarjaj to še večkrat čez den. Če pa za znotranjo molitev še prave zastopnosti nimaš, tedaj beri prej to, kar je o njej v sledečih drugih bukvah zapisano.

IX. Postava.

Pervo preišljevanje.

O stvarjenji.

Priprava.

1. Spomni se, da si v pričo Boga.
2. Prosi ga, naj tebe razsveti.

Deli preišljevanja.

1. Premisli, da tebe pred tako malo leti še na svetu ni bilo, in da je to bitje, katero si zdaj ti, bilo zgolj nič. Kje smo mi tedaj bili, o moja duša! — Tako dolgo je že svet stal, in od nas ni bilo še nobenega sledu!

2. Bog je tebe potegnil iz tega nič, da te je vpo-dobil v bitje, kakoršno si zdaj. To je storil, ne kakor da bi tebe njemu potreba bilo, temuč le iz golega usmiljenja in dobrote.

3. Premisli to svoje bitje, katero je Bog tebi dal; najimnitnejše je med vsemi vidnimi stvarmi; odmenjeno mu je, da vekomaj živi, in da se popolnoma sklene z Božjim veličastvom.

Občutljivi in sklepi.

1. Ponižaj se globoko pred Bogom, in reci iz dna svojega serca s kraljevim pevcem: „O moja duša! vedi, da je Gospod tvoj Bog; da te je on sam upodobil, in da nisi sama iz sebe svoje bitje dobila. Gospod, moj Bog! jaz sem delo tvojih rok.“ Gospod! jaz sem pred teboj kakor golo nič; kako si spomnil se mene, da si me vstvaril? O moja duša! pogreznjena si bila v brezno večnega nič; in še zdaj bi bila v njem, ko bi te ne bil Bog sam iz njega potegnili; in kako bi bilo s teboj v onem nič?

2. Zahvali se Bogu: O moj veliki, moj dobrotljivi stvarnik! koliko hvale sem tebi dolžna. Do mojega nič si se približal, da mene vzdigneš; in v svojej milosti si me upodobil v bitje, katero sem. Kaj zamorem storiti, da tvoje sveto ime kedaj po vrednem čestim, in da se tvojej neskončnej dobroti zahvalim?

3. Obtoži se pred Bogom: Oh moj stvarnik! namestu da bi v ljubezni s teboj se sklenila in v pokorščini tebi služila: sem spuntala se z napačnim poželjenjem zoper tebe, sem ločila se od tebe in tebe zapustila, da bi se grehu in krivici vdala. Tako malo sem obrajtala tvojo večno dobroto, ko da bi ti nikdar moj stvarnik ne bil.

Terden sklep.

Zatorej nič več nočem sama sebi dopasti, ker sama iz sebe čisto nič nisem. Zakaj se prevzemaš, o prah in pepel! ali da boljše rečem: zares golo nič, zakaj se povzdiguješ? — Da se ponižam, hočem to in takošno zaničevanje prenašati; spremeniti hočem svoje življenje in posihmal zvesto služiti svojemu stvarniku; in v česti hočem imeti življenje, ki ga je meni podelil. Popolnoma ga hočem obračati na zvesto spolnovanje njegove sv. volje, in sicer po pripomočkih, kateri se mi bodo pokazali; za nje pa hočem svojega duhovskega očeta vprašati.

Končanje.

1. Zahvali Boga! Poveljučuj, moja duša! Boga in vse, kar je v meni, naj hvali njegovo sveto ime: zakaj njegova milost me je iz nič potegnila, in njegova dobrota me je vstvarila.

2. Darovanje. Tebi, o moj Bog! darujem svoje življenje, katero si meni podelil; iz celega svojega serca ga tebi darujem in posvetim za vselej.

3. Prošnja. O moj Bog! poterdi me v teh občutljajih in sklepih. O visokočeščena Devica! priporoči me usmiljenju svojega Sina, kakor tudi vse tiste, za katere sem dolžna moliti. Oče naš . . . Češčena si Marija . . .

Po dokončanem premišljevanji naberi si (dokler nekaj minut po svojej izbi se sprehajaš) šopek žlahtnih cvetljic pobožnosti. Vzemi je iz ravnokar dokončanega premišljevanja, in ohrani si je, da ti bojo ves den dajale prijeten duh pobožnosti.

X. Postava.

Drugo premišljevanje.

O namenu, kateremu smo vstvarjeni.

Priprava.

1. Spomni se, da si v pričo Boga.
2. Prosi Boga, naj tebe razsveti.

Deli premišljevanja.

1. Nikar ni postavil tebe Bog na ta svet, ko da bi tebe kaj potreboval, ker mu celo k nobenemu pridu nisi. Le zategavolj je tebe postavil na svet, da bi on svojo milost in veličastvo tebi delil, in tako razodeval svojo dobroto nad teboj. Zato je dal tebi um, da bi ga spoznala; spomin, da bi njega se spominjala; voljo, da bi ga ljubila; domišljijo, da bi premišljevala njegove dobrrote; očesi, da bi gledala čuda vsemogočnosti njegove; jezik, da bi ga čestila; in ravno zategavolj je dal tebi tudi vse druge dušne zmožnosti.

2. Ker si tedaj v tak namen vstvarjena in na ta svet postavljena, zato bi imela vsa temu namenu nasprotna dela zavreči in se jih izogibati. Taka dela pa, katera k temu namenu nič ne pripomorejo, zaničuj kakor prazna in nepotrebna.

3. Pomisli, kako nesrečen da je svet, ki se tega ne spominja, temuč le naprej živi, kakor da bi bil le samo zato vstvarjen, da si zida hiše, da drevje sadi, da bogastva zbira in neumnosti počenja.

Občutljjeji in sklepi.

1. Osramoti se in očitaj svojej duši njeno revščino in slepoto, ktera je bila do zdaj tolika, da je na te resnice malo mislila ali celo nič ne. Govori jej takolé: Oh na kaj sem mislila, o Bog! ker na tebe nisem? Česa sem se spominjala, če sem tebe pozabila? Kaj sem ljubila, dokler tebe nisem ljubila? Le z resnico bi imela se nasititi, pa napolnila sem se z nečimurnostjo; svetu sem služila, kteri je le za to vstvarjen, da naj bi meni služil.

2. Daj slovo svojemu prejšnjemu življenju. Jaz odrečem se vam, vsega pomena in prida prazne misli; in odpovem se vam, gnjusobni in nečimurni spomini! Jaz zapuščam vas, nezveste in hudobne tovaršije, nesrečne službe, nehvaležna plačila in sitne prijaznosti!

3. Spreoborni se k Bogu. Ti sam, o moj Bog, moj Zveličar! naj boš v prihodnje začetek in konec vseh mojih misli. Nikdar naj ne misli več moja duša kaj tacega, kar bi zamoglo biti tebi zoperno. Vse dni mojega življenja naj pomni moj spomin velikost tvoje milosti, ktero si meni tako dobrotljivo delil. Ti si veselje mojega serca, ti si prijaznost moje ljubezni.

Zaničevati hočem toraj te in one neumnosti in kratkočasne veselice, ki so mene dosihmal veselile; zaničevati te in one prazne opravke, s kterimi sem zapravljala svoje dni; zaničevati ta in ona nagnjenja, ki so deržala moje serce vklenjeno; in skerbno hočem te in one pripomočke rabiti zoper nje.

Končanje.

1. Zahvali se Bogu, ki je tebe tako visokemu namenu vstvaril. Za sebe si mene vstvaril, o Bog! da bi vekomaj vživljala neizmernost tvojega veličastva. Kdaj bom tega kaj vredna, in kdaj bom tebe po vrednosti čestila?

2. Darovanje. Tebi, o dobrotljivi stvarnik! darujem te občutljjeji in sklepe z vso svojo dušo in iz celega serca.

3. Prošnja. K tebi zdihujem, o Bog! sprejemi milostljivo moje zdihljeje in želje. Blagoslovi s svojim sv. blagoslovom mojo dušo, da bo po zasluženji predrage kervi, katero je prelil tvoj edinorojeni Sin na stebru sv. križa, te sklepe spolnila.

Naberi si zopet duhoven šopek iz cvetljic pobožnosti.

XI. Postava.

Tretje premišljevanje.

O božjih dobrotah.

Priprava.

1. Spomni se, da si v pričo Boga.
2. Prosi Boga, naj tebe razsveti.

Deli premišljevanja.

1. Premisli telesne zmožnosti, katere je Bog tebi podelil. Kakošno teló je tebi dal, da lahko živiš, in kakošne pripomočke, da ga ohraniš; kakošno zdravje in pripuščeno veselje, kakošne prijatelje in moči! Premisli to dobro in poglej, koliko jih je gotovo boljših od tebe, kateri teh dobrot pogrešajo; nekterim manjka popolno teló, zdravje ali kak poseben ud; drugi so zasramovani, zaničevani in obrekovani; še drugi se znajdejo v siromaštvu in v dolgih boleznih. Da bi pa ti enako nesrečna postala, tega Bog ni pripustil.

2. Premisli dušne zmožnosti. Koliko bedastih, neumnih in norih ljudi je na tem svetu! Zakaj nisi tudi ti v njih številu? — Zategavolj ne, ker je Bog skazal tebi posebno milost. — Koliko jih je, kateri so izrasli brez vsega dobrega zadržanja, sirovi in nevedni; Božja previdnost je pa oskerbela, da si bila ti pošteno izrejena.

3. Premisli še dobrote, katere je tvoja duša sprejela. O Filotea! otrok sv. cerkve si; že od otročjih let je dal Bog tebe podučevati v svojem spoznavanju. Kolikokrat je delil tebi svoje zakramente! kolikokrat je ganil tvoje serce, in je tebe klical po znotranjem razsvet-

ljenji in svarjenji in po nagibih, naj bi se poboljšala! Kolikokrat je tebi tvoje grehe odpustil! Kolikokrat je tebe rešil iz nevarnosti večnega pogubljenja! Mar pretečena leta niso dajala tebi priložnosti in časa, da bi bila skerbela za zveličanje svoje duše? Preglej vse to posebej in videla boš, kako milosti in dobrote poln je bil Bog do tebe.

Občutljeji in sklepi.

1. Občuduj dobrotljivost Božjo. O kako milostljiv in ljubezni poln je moj Bog do mene! O kako prijazen je on! Kako bogato, o Gospod! je tvoje serce usmiljenja, in kako rado milosti deli! O moja duša! le oznanuj dobrote, ki jih je tebi skazal Gospod.

2. Obžaluj svojo nehvaležnost. In kdo sem jaz, o Gospod! da si mene se spominjal? Kako brez mere velika je moja nevrednost! Oh, tvoje dobrote sem z nogami teptala, tvojim milostim sem nečast storila. Jaz sem v slabo obračala in zaničevala tvojo neizmerno dobrotljivost; velikosti tvojega usmiljenja in tvoje milosti sem postavljala nasproti velikost svoje nehvaležnosti!

3. Spodbudi se k hvaležnosti. Zdrami se, moje serce! in v prihodnje ne bodi več nezvesto in nehvaležno do tega visokega dobrotnika. In zakaj bi moja duša odslej ne bila svojemu Bogu podložna, kateri je skazal meni toliko čudežev in dobrot?

4. O Filotea! zderžuj toraj svoje telo teh in onih želj, in daruj ga službi svojega Boga, ki je toliko za-nj storil. Obračaj vse moči svoje duše v to, da Boga po teh in onih pripomočkih spoznaš, in se njega s hvaležnim srcem spominjaš. Porabi skerbno vse pripomočke, ki jih tebi cerkev ponuja, da se izveličaš in Boga ljubiš. Zares stanovitno hočem moliti, svete zakramente pogosto sprejemati, besedo Božjo poslušati; hočem pa tudi to spolnovati, kar mi zveličavno svetovanje in znotranje razsvetljenje očita.

Končanje.

1. Zahvali se Bogu za znanje, katero ti je o tvojih dolžnostih podelil, in za vse dobrote, ki jih je tebi kedaj skazal.

2. Prinesi njemu v dar svoje serce z vsemi njegovimi sklepi.

3. Prosi ga, naj tebe zaradi smerti svojega edino-rojenega Sina okrepča, da svoje sklepe tudi zvesto spolnuješ. Zdihuj za predprošnja prečiste Device in svetnikov.
4. Naber si spet šopek iz cvetljic pobožnosti.

XII. Postava.

Četero premišljevanje.

O grehu.

Priprava.

1. Spomni se, da si v pričo Boga.
2. Prosi ga, naj tebe razsveti.

Deli premišljevanja.

1. Pomisli, kako dolgo je že, odkar si začela grešiti, in glej, kako so se namnožile od tistega prvega začetka pregrehe v tvojem srcu. Premisli tudi, kako si vsakega dne je množila zoper Boga, zoper samo sebe in zoper bližnjega z mislimi, z besedami in z djanjem.

2. Premisli svoja grešna nagnjenja, in kako močno si ravnala se po njih. Iz teh dveh delov premišljevanja boš spoznala, da število tvojih grehov presega število las tvoje glave, in še celo peska v morji.

3. Premisli posebno greh svojih grehov, nehvaležnost do Boga; ta greh se razliva čez druge grehe in je v neizmerno povišuje. Poglej toraj, koliko dobrot je tebi Bog podelil, in kako si je obračala vse v hudo zoper svojega dobrotnika. Poglej posebno tudi, koliko znotranjih opominov si zaničevala, koliko dobrih nagibov si v nemar puščala. In še več! kolikokrat si sprejela sv. zakramente, in kje je njih sad? Kaj je postalo iz tistih žlahtnih kamnov, s katerimi je tebe olepšal nebeški tvoj ženin? Vse to si oskrunila s svojimi pregrehami; pa s kakošno pripravo si sprejemala svete zakramente? Spomni se svoje nehvaležnosti, da si zmiraj bežala od svojega Boga in proti svojemu pogubljenju hitela, čeravno je on tolikokrat željno tebi nasproti prišel, da bi tebe pogubljenja rešil.

Občutljaji in sklepi.

1. Osramotoi sama sebe zavolj svoje revščine. O moj Bog! kako smem še prederzniti se, da pred tvoje obličje stopim? Oh, jaz sem le izveržek sveta, polna nehvaležnosti in hudobije! Tako ni le enega mojih počutkov, ni le ene moči moje duše, ktere jaz ne bi bila skazila, oslabila in ogerdila? Tedaj še enega dne ni minulo v mojem življenji, kterega jaz ne bi bila kaj hudega storila? Ali sem s tem plačevala dobrote svojemu stvarniku, in s tem povračevala prelito kri svojemu zveličarju?

2. Prosi za odpuščanje, in verzi se kakor zgubljeni sin, kakor Magdalena, kakor tista prešestnica pred noge svojega Gospoda. O Gospod! usmili se te grešne duše; o Bog, živi studenec usmiljenja! usmili se tega nevrednega serca.

3. Skleni svoje življenje poboljšati. Nikar več, o Gospod! nikdar, s pomočjo tvoje milosti nikolj več nočem grehu se vdati. — Oh, le preveč sem greh ljubila; vendar zdaj ga sovražim in objemem tebe, Oče usmiljenja! Le tebi hočem živeti in umreti.

4. Da grehe svojega minulega življenja zbrisem, hočem se jih odkrito obtožiti, in do najmanjšega vse hočem iz svoje duše spoditi.

5. Karkoli zamorem, hočem si prizadevati, da bom vse izrastke grehov iztergala iz svojega serca; posebno pa te in tiste, ki mene najhujše nadlegujejo.

6. Zatorej hočem vse pripomočke, ki se bojo meni nasvetovali, pridno obračati v svoje zveličanje. Nikolj naj se mi ne bo dosti zdelo, naj storim kolikor hočem, da toliko krivico popravim.

Končanje.

1. Zahvali se Bogu, ki je noter do te ure čakal na te, in te-le zveličavne misli v tebi obudil.

2. Podaj mu svoje serce v dar, da svoje dobre misli v djanja spreoberneš.

3. Prosi ga, naj bi tebe okrepčal itd.

XIII. Postava.

Peto premissljevanje.

O smerti.

Priprava.

1. Spomni se, da si v pričo Boga.
2. Prosi ga, naj tebi svojo milost da.
3. Misli si, da ležiš na smertni postelji brez vsega upanja, da kedaj še ozdraviš.

Deli premissljevanja.

1. Premisli, da dneva svoje smerti nikdo ne vé. O moja duša! vén pojdeš nekđaj iz tega telesa, vendar kedaj? Po zimi, po letu? na deželi, v mestu? podne ali ponoči? neprevidoma ali previdoma? vsled kake bolezni ali po naglem naključji? Boš imela še časa se spovedati ali ne? Bodo tvoj spovednik ali dušni zdravnik tebi pričujoči ali ne? — Oh, od vsega tega nam ničesar ni znano; le samo to vemo, da bomo umerli, in gotovo prej kakor menimo.

2. Pomisli, da bo potem vse posvetno za te končano. Potem za tebe ne bo več sveta; pred tvojimi očmi bo zginil. In ravno tako je; zakaj v tistem trenutku bodo vse veselice, nečimurnosti, posvetni kratkočasi in prazna ljubezen se nam zdele kakor senčne podobe in motne meglé. Tedaj boš zdihovala: O jaz neumna duša! za kakošne čenčarije, za kakošne neumnosti sem razžalila svojega Boga. — Videla boš, da si Boga za prazno nič zapustila. Temu nasproti se bodo pa tačas zdela tebi pobožnost in dobra dela prav prijetna in ljubeznjiva. O zakaj nisem hodila po tem lepem in prijaznem potu! — Takrat bodo grehi, ki se zdaj tebi majhni zdijo, vzdigali se pred teboj kakor gore, in majhna bo le tvoja pobožnost.

3. Pomisli žalostno slovó, ki ga bo tvoja duša na večno dala tej zemlji. Na večno bo se poslovila od bogastva in nečimurnosti, od tovaršij in poželjenj, od kratkočasov, od prijateljev in sosedov, od sorodnikov, otrok, zaročnikov in od vsakega vidnega bitja. Zadnjič bo slovo vzela še od svojega lastnega telesa, katero bo zapustila edo, suho, skaženo, gerdo in smerdeče.

4. Pomisli, kako naglo bojo to truplo vzdignili, in ga hitro v perst zakopali. In kadar bo vse to storjeno, potem bo svet le malo več mislil na te; spominjal se bo tebe tako malo, kakor ti tistih, ki so že umerli. Bog mu (jej) daj večni mir in pokoj! to bo se reklo in s tem bo konec. O smert, kako potreba je, da se tebe spominjamo; kako neusmiljena in grozovitna si ti!

5. Pomisli, da duša, ločena od svojega trupla, nastopi svoj pot na desno ali na levo. O moja duša! po katerem potu boš pa ti hodila? — Zares po nobenem drugem, ko po tistem, po katerem si že tukaj na svetu hoditi začela.

Občutljaji in sklepi.

1. Zdihuj k Bogu in izroči se njegovim očetovskim rokam. O Gospod! sprejmi mene tistega strašnega dne v svoje sveto varstvo. Daj, da mi bo tista ura prijetna in mila, obiskuj me z bridkostjo rajši vse druge ure mojega življenja.

2. Zaverzi svet. Ker ure ne vem, ob kateri moram zapustiti tebe, o svet, zato se tebi nikoli več zaupati nočem. O dragi prijatelji in sorodniki! pripustite, da vas posihmal le samo s tisto sv. prijaznostjo ljubim, koja celo večnost terpeti zamore. Zakaj bi se z vami tako zvezala, da bi ta zveza enkrat morala na večno razvezana biti?

Pripravljati se hočem za tisto resno uro, in iz vseh moči hočem si prizadevati, da storim to stopinjo v večnost sebi v zveličanje. Zavarovati hočem svojo vest, kolikor le morem, in popraviti hočem te in tiste pregreške, dokler je čas. Preskerbeti se hočem z vsem, česar mi je na dolgo potovanje potreba, da srečno pridem na zaželjeni kraj.

Končanje.

Zahvali se Bogu za dobre sklepe, ki si je z njegovo milostjo storila. Daruj je veličastvu Božjemu, in zdihuj v novič k Bogu, naj on zaradi zasluženja Jezusove smerti podeli tudi tebi srečno smert. Kliči tudi deviško Mati in svetnike na predprošnjo. Oče naš... Češčena si Marija...!

Naberi si snopič duhovnih cvetljic za svoj pogreb.

XIV. Postava.

Šesto preišljevanje.

O sodbi.

Priprava.

1. Spomni se, da si v pričo Boga.
2. Prosi ga, naj tebe razsveti.

Deli preišljevanja.

1. Kadar bo zadnji čas pri kraju, kterega je Bog tej zemlji odločil; in kadar bo se pokazalo veliko število strašnih znamenj, pred kterimi bodo ljudje stermeli strahu in trepeta: tedaj bo padel povodnji enako ogenj iz nebes, in bo obličje zemlje požgal; vse bo spremenil v pepel, in nobena vseh vidnih stvari ne bo ušla strašni vročini njegovi.

2. Po tem navalu plamena in bliska bojo vstali vsi ljudje po vsem svetu iz grobov, in prikazali se bojo na klic nadangelja v dolini Jozafat. Pa oh, kako različni! Obdani eni s čestitljivimi in svetlo-bliščečimi telesi, z gnjusobnimi in ostudnimi drugi.

3. Pomisli na svitlobo veličastva, v kterej bo prišel najviši sodnik, obdan od vseh angeljev in svetnikov. Pred njim bo svitljeje ko solnce se bliščal križ, ko bandero milosti pravičnim, ko znamenje groze hudobnim.

4. Po svojih strašnih besedah bo potem najviši sodnik naglo ločil dobre od hudih. Na svojo desnico bo postavil ene, na levico druge. O večna ločitev, po kteri nobena teh trum celo večnost ne snide se več z drugo.

5. Ko so vsi se razločili, in ko so se odperle bukve vesti: tedaj se vidi jasno hudobija grešnikov in njih zaničevanje, ki so ga kazali do Boga. Pa ravno tako jasno se blišči tudi pokora pravičnih in pomoč milosti Božje v njih, zakaj tačas nič ne bo skritega. O Bog, koliko osramotenje za ene, in kolika tolažba za druge!

6. Prevdari in premisli zdaj besede zadnje razsodbe čez hudobne: „Proč, vi prokleti v večni ogenj, ki je pripravljen hudičem in njegovim angeljem!“ Tehtaj in presodi težo teh besedi. „Proč,“ jim veli. Oh ti beseda večnega zaverženja, katero Bog čez tiste nesrečne zagrozi,

katere zažene na vekomaj izpred svojega obličja! „Prokleti“ je imenuje. O moja duša! kako strašno prokletstvo; tako prokletstvo, ki vse hudo obsega in vse zlo zapopade. Prekletstvo, ki ne bo nikdar preklicano, ki vse čase, oh vso večnost obseže. On pristavlja še: „v večni ogenj.“ Poglej jo, o moja duša! to veliko večnost. O večna, brezkončna večnost terpljenja, kako strašna si ti!

7. Premisli temu nasproti pa tudi razsodbo za dobre. „Pridite“, pravi sodnik. O sladka beseda zveličanja, s katero nas Bog k sebi vabi, in nas v naročje svoje milosti kliče. „Pridite blagoslovljeni mojega Očeta!“ o zveličavni blagoslov, ki vse blagoslove v sebi ima! „Posedite kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta.“ O neizrečeno velika milost, to kraljestvo je brez konca!

Občutljeji in sklepi.

1. Tresi se, moja duša! kadar to premisliš. O Bog! kdo me bo varoval tistega dne, ko se bodo stermenta tresli vsi stebri nebes.

2. Prekolni svoje grehe; zakaj le oni sami bi znali tistega strašnega dne tebe pogubiti.

Oh sama se hočem zdaj soditi, da nekdam ne bom obsojena. Spraševati hočem svojo vest, obtožiti se in se poboljšati, da me sodnik tistega strašnega dne ne pogubi. Špovedati se toraj hočem, in zveličavni nauk si k sercu vzeti itd.

Končanje.

Zahvali se Bogu, ki je tebi dal pripomočke, da boš tistega dne brez skerbi, in kateri je tebi podelil čas za pokoro.

Daruj mu svoje serce, da bi to pokoro storiti zamogla, in prosi ga pomoči, da jo po vrednem opraviš. Oče naš... Češčena si Marija...

Vtergaj si kako cvetljico pobožnosti.

XV. Postava.

Sedmo premišljevanje.

O peklju.

Priprava.

1. Spomni se, da si v pričo Boga.
2. Ponižaj se, in prosi za Božjo pomoč.
3. Misli si temno in vso z žvepljem in smerdljivo smoljo napolnjeno pa goreče mesto polno prebivalcev, kterih nobeden ne more uiti.

Deli premišljevanja.

1. Pogubljeni so tako zaperti v globočini peklenskega brezna, kakor v kakem nesrečnem mestu, in tam terpé na vseh počutkih in udih svojih neizrekljive bolečine. Kakor so prej vse svoje počutke in ude v hudo obračali, tako terpé zdaj na vseh svojih počutkih po grehu zaslužene kazni. V kazen za krive in poželjive poglede morajo njih oči gledati pekel in preostudne pečasti hudičev. Njih ušesa, ki so poslušala nekdanj s tolikim veseljem pregrešne besede, tukaj ne slišijo nič drugega, ko jok, vpitje in zdihovanje obupajočih. Ravno tako tudi drugi počutki.

2. Pa zraven teh muk teži pogubljene še ena neizrečeno večja muka od vseh drugih; ta namreč, da vekomaj nikdar ne bojo več gledali česti in veličastva Božjega. Prijaznega obličja svojega očeta ne gledati, to je bilo Absolonu že teže kakor pregnanstvo; o Bog, kako neskončno težka bo še le kazen, na večno od tebe ločenemu biti, in nikdar ne gledati tvojega milega in prijaznega obličja!

3. Pomisli posebno večnost teh kazen, kar samo že pekel strašen stori. Oh, če nam že holha v ušesu, če nam že vročina kake male merzlice kratko noč tako dolgo in težavno stori: kako strašna bo še le noč večnosti, ki konca nima, v tolikih težavah? Večno obupanje, preklinjevanje in brezkončno jezo porodi le-ta večnost.

Občutljeji in sklepi.

Prestraši svojo dušo z besedami Izaija preroka: O moja duša! ali bi mar hotla na večno živeti v tej neugas-

ljivi žerjavici, pod tem žerečim ognjem? Ali hočeš Boga na vekomaj pogrešati?

Spoznaj, da si to kazen zares zaslužila, in kolikokrat si jo zaslužila! — Zatoraj pa hočem zdaj na drugi pot se podati; zakaj bi mar hodila doli proti temu breznu?

Posiliti se toraj hočem v teh in onih okoljščinah, da v greh ne zapadem, ker mi le on sam večno smert prinese zamore.

Zahvali se, daruj, prosi itd.

XVI. Postava.

Osmo premišljevanje.

O svetem rajju.

Priprava.

1. Spomni se, da si v pričo Boga.
2. Prosi ga, naj tebe razsveti.

Deli premišljevanja.

1. Misli si lepo in jasno noč, in glej, kako prijetno je, če gledaš nebó z neštevilno množico različnih in bliščočih se zvezd. Dodaj tej lepoti še lep in jasen den, vendar tako, da solnčna svitloba ne skriva zvezdne in lunine lepote; pa gotovo še terditi smeš, da vsa ta lepota zgine ko prazno nič, če jo primerjaš lepoti nebeškega rajja. O kako vreden je ta kraj, da po njem poželjenje imamo; o kako veličastno je to mesto!

Premisli zlahtnost, lepoto, veliko število prebivalcev in mestjanov te svete dežele. Premisli milijone in milijone kerubinov in serafinov, vse trume apostelnov, mučnikov, spoznavalcev, devic in svetih žen; brezštevilna je ta truma. O kako srečna je ta tovaršija! Najzadnji med njimi je lepši, ko vesoljni svet; kakošno veselje mora pa biti, ogledovati nje vse! In kako zveličani so, o Bog! Neprenehoma prepevajo sladko pesem večne ljubezni; vselej se sprehajajo večne radosti polni! Eden drugemu delijo neizrekljive sladkosti, in živijo v neizmernem veselji presrečne in nezložljive zaveze.

3. Pomisli zadnjič njih neizrečeno srečo, da vedno uživljajo Boga. Bog sam je na večno razveseljuje s svojim premilim obličjem, in po tem razveselji vliva v njih serca neskončno radost. — O srečen, kdor je na večno sklenjen s svojim začetnikom! — Veselim ptičicam enako se zibljejo in prepevajo tam v sapi večnega Boga, kateri je obdaja z neizrečenim veseljem od vseh strani. Eden više ko drugi, pa brez zavida, prepevajo hvalne pesmi svojemu stvarniku v čest: „Bodi nam vekomaj češčen, o dobrotljivi, o vzvišeni naš stvarnik in odrešenik, kateri si do nas toliko prijazen, in kateri nam svoje veličastvo tako dobrotno skazuješ.“ Bog pa blagoslovlja z večnim blagoslovom vse svoje svetnike. „Bodite mi večno blagoslovljene, predrage mi stvari, ki mi tako zvesto služite, ki me na večno hvalite, in me neprenehoma s toliko ljubeznijo ljubite!“

Občutljeji in sklepi.

1. Občuduj in hvali to svojo nebeško domovino. O kako si lep, moj nebeški Jeruzalem, in kako srečni so prebivalci v tebi!

2. Očitaj svojemu sercu, da je bilo do zdaj tako mlačno, in da je tako daleč zašlo od pota do tega preslavnega prebivališča. — Oh zakaj sem se tako daleč odmaknila od svoje najviše sreče? O jaz reva! za tako minljivo veselje sem zapustila tavžent in tavžentkrat one večne sladkosti! Kako sem bila nespametna; da le nečimurne in prazne želje spolnim, zaničevala sem večnih želj vredna bogastva!

3. Zdihuj z vso gorečnostjo svojega serca po tistem presrečnem prebivališču. O moj dobrotljivi, moj najviši Gospod! ker je dopadlo tvoji milosti, da moje stopinje na svoja pota pripelješ: zategavolj nikdar in nikoli nočem več odverniti se od njih. Dvigni se, moja duša! in hodi gor k temu neskončnemu miru; hiti gor v to srečno deželo obljube; kaj hočeš dalje še v tem revnem Egiptu?

Ogibatí se hočem teh in onih reči, ki me odvrtaajo od tega pota, ali me na njem mudijo. Storití hočem to in tisto, kar me na tem potu podpirati zamore.

Zahvali se, daruj, prosi.

XVII. Postava.

Deveto premišljevanje, v katerem si duša nebesa izvoli.

Priprava.

1. Spomni se, da si v pričo Boga.
2. Ponižaj se pred Bogom, in prosi ga, naj tebe razsveti.

Deli premišljevanja.

1. Misli si, da si na kaki livadi ali ravnini, čisto sama si tam s svojim angelj varhom, kakor nekdanji mladi Tobija na potu v Rages. Tvoj angelj tebi pokaže na višini odpert paradiz z veseljem, ki je bilo popisano v poprejšnjem premišljevanji o svetem rajju. V globočini pa tebi pokaže pekel z vsemi strašnimi rečmi, kakor so bile popisane v premišljevanji o peklu. Ko si podala se v duhu na ta kraj, in pokleknila pred svojega angelja, potem premisli:

2. Kako preresnično je vendar, da stojiš sredi med paradizem in peklom, in da obojne mesto odperto stoji, tebe sprejeti, kamor si sama izvoliš.

3. Premisli, da bo kraj, za kterega se zdaj na tem svetu odločiš, na večno tvoj delež.

4. Čeravno obojni kraj odpert stoji in tebe sprejme, kakor si ga sama izvoliš; in čeravno je Bog pripravljen, tebi enega iz pravičnosti, drugega pa iz usmiljenja podeliti: vendar Bog neizrečeno želi, da si nebesa izvoliš. Tudi sili tebe tvoj angelj z vso močjo tje, ter tebi od Boga ponuja na tisuč in tisuč milosti in pomoči, da bi tebi gori pomagal.

5. Jezus Kristus gleda iz nebeških višav z očmi milosti svoje na tebe in te priserčno kliče: „Pridi, preljubljena duša! v večni počitek; pridi v naročje milosti moje, ki je v neizmerni ljubezni pripravila tebi neumerjoče sladkosti.“ Poglej z znotranjimi očmi svojega duha prečestito Devico, ki tvojo dušo po materno vabi: „O moja hčer! ne zaničuj vroče želje mojega Sina, tudi ne toliko mojih zdihljejev za te, ker ž njim v preserčnih željah za tvoje zveličanje gorim.“ Ozri se gori k svetnikom, ki tebe

tako ljubeznjivo opominjajo; poglej k milijonom svetih duš, ki tako milo tebe vabijo in tako serčno želijo, da bi tvoje serce kedaj ž njimi sklenjeno Boga vekomaj čestilo. Oni tebe zagotovljajo, da pot v nebesa dolgo ni tako težaven, kakor ga svet popisuje. „Le veruj nam, prijateljica ljuba! kličejo tvoji duši naproti, kdor dobro ogleda pot pobožnosti, po katerem smo me prišle sem gori, ta bo spoznal: da smo prišle v domovino sladkosti po dosti sladkejem veselji, kakor ga koli svet dati zamore.“

Izvoljenje.

1. O pekel, jaz tebe sovražim zdaj in vekomaj; jaz sovražim tvoje kazni in terpljenja, jaz sovražim tvojo strahovito in strašno večnost, in posebno sovražim tvoja preklinjevanja in kletve, ktere vekomaj izdihaš proti mojemu Bogu. — Vse svoje serce in svojo dušo pa obernem do tebe, o prijazni pariž, o večno veličastvo, o brezkončno zveličanje! Na vselej in za gotovo si izvolim svoje mesto in stanovanje v tvojih lepih in svetih prebivališčih, v tvojih nebeških in izvoljenih šotorih.

2. Čestim, o moj Bog! in objemem usmiljenje tvoje, ki ga meni tako dobrotljivo ponujaš. O Jezus, moj izveličar! s hvaležnim srcem objemem tvojo večno ljubezen, in sprejemem mesto in prebivališče, ki si ga v presrečnem Jeruzalemu meni pridobil. In zategavolj posebno ga sebi izvolim, da bom tebe tam večno ljubila in hvalila.

3. Vzemi milosti, ki je tebi prečista Devica in svetniki ponujajo; obljubi jim, da hošes gor proti njim hoditi; podaj roke svojemu angelj varhu, da bo tebe vodil, in nagovarjaj svojo dušo, da naj si nebesa izvoli.

XVIII. Postava.

Deseto premišljevanje, v katerem si duša pobožno življenje izvoli.

Priprava.

1. Spomni se, da si v pričó Boga.
2. Ponižaj se pred Božjim obličjem, in prosí ga njegove nebeške pomoči.

Deli premišljevanja.

1. Misli si, da bi spet bila na kaki prostorni livadi; sama stojiš tam s svojim sv. angelj varhom, in zraven sebe vidiš satana na vzvišenem prestolu, obdanega od trume peklenških duhov. Zraven hudiča pa stoji velika množica posvetnjakov, kateri se pred njim odkrivajo, ga za svojega gospodarja spoznavajo, in njemu služijo zdaj po tem, zdaj po kakem drugem grehu. Poglej tam obnašanje vseh nesrečnih dvornikov tega ostudnega kralja. Sovraštva, zavida in jeze tako rekoč stekli, penijo se prvi, med seboj pa morijo se drugi. Lakomnih želj vsi goreči hrepenijo tretji, si nagrabiti obilo bogastva; še drugi pa, vsi le nečimurnosti vdani, ne poznajo družega veselja, kakor abotne in prazne veselice. Ti se topijo v nezmernosti svoji; in se poživinijo v ostudni poželjivosti. Glej, kako so vsi brez pokoja, neredni in nesterpljivi! Glej, kako se med seboj zaničujejo in se ljubijo le na zunanje, le na goljufni videz! Tukaj vidiš nesrečno in od tega prekletega kralja stiskano deželo, katero gotovo pomilovati moraš.

2. Na desnici pa poglej križanega Jezusa, kateri s preserčno ljubeznijo prosi za revne sužnje satanove, da bi bi bili odrešeni tako grozne sužnosti; On jih ljubeznjivo k sebi kliče. Glej, velika truma pobožnih duš stoji s svojimi angelji okoli njega. Premisli lepoto tega kraljestva pobožnosti. O kako ljubeznjiv je pogled te deviške družbe obojega spola, bolj se svetijo, kakor lilija cveteča. O kako prijeten je pogled te družbe vdóv, polne so svetega zatajevanja in ponižnosti. Glej velike verste po zakramentu zakona zvezanih zakonskih; v nasprotnem spoštovanji živijo tako mirno med seboj, to pa brez velike djanske ljubezni ne bi bilo mogoče. Glej, kako te pobožne duše skerb za časno srečo sklepajo s skerbjo za znotranji svoj tempelj; in ljubezen do zakonskega sklepajo z ljubeznijo do nebeškega ženina. Poglej kamorkoli hočeš, gledala boš vse v svetem in pohlevnem ter prijaznem obnašanji; vsi poslušajo svojega zapovedovalca Jezusa, ktereга vsak v svoje serce vsaditi želi. Veselijo se sicer, pa v mirnem, ljubeznipolnem in modrem veselji; ljubijo se sicer med seboj, pa v sveti in brezmadežni ljubezni. Kdor je izmed tega pohlevnega ljudstva s težavami obložen, on zategavolj ni prežalosten, in svoje serčnosti ne zgubi. Poglej zadnjič

še očesi svojega zveličarja, kateri jih tolaži; videla boš tudi, da vsi le po njem hrepenijo.

3. Po terdnih in pobožnih sklepih si sicer zapustila satana in njegovo nesrečno druhal, pa vendar še nisi prišla do kralja Jezusa. Tudi še nisi se sklenila ž njegovo srečno in sveto družbo pobožnih duš, zakaj ti se majaš še zmiraj v sredi med obema.

4. Prečestita Devica, sveti Jožef, sveti Ludovik, sveta Monika in na sto tisuč drugih, kateri so nekdam na svetu živeli, vabijo te in spodbujajo tebe.

5. Križani kralj tebe kliče po tvojem imenu: „Pridi, o preljubljena duša! pridi, s čestjo te bom kronal!“

Izvoljenje.

1. O svet, o goljufna množica! Ne, nikdar ne boš več gledal posihmal mene pod tvojim banderom! Za vselej sem se odrekla tvoji neumnosti in tvoji slepoti! O kralj ošabnosti, o kralj nesreče, peklenski duh! tebi se odrečem z vsem tvojim praznim lišpom, jaz tebe preklinjam z vsem tvojim djanjem.

2. K tebi se obrnem, o sladki Jezus, kralj zveličanja in večne česti! Tebe objemem z vsemi močmi svoje duše; tebe molim iz celega serca; tebe si izvolim zdaj in vekomaj za svojega kralja in edinega Gospoda. Tebi prisežem stannovitno zvestobo; tebi se za vselej podveržem; v čisti pokorščini se vklonim tvojim sv. postavam in naredbam.

3. O presveta Devica, moja ljubeznjiva Gospa! tebe izvolim za svojo vodnico; pod tvoje bandero se podam, in posebno češčenje tebi obljubim.

4. O sveti angelj varh! vpelji me v ta sveti zbor in ne zapusti me, dokler ne pridem do presrečne te družine; ž njo hočem vekomaj klicati: „Naj živi Jezus, Jezus naj živi!“

XIX. Postava.

Kako se opravi spoved čez celo življenje.

Ta so tedaj, ljuba Filotea! našemu namenu potrebna premišljevanja; kadar si je končala, podaj se serčno in

ponižno k spovedi čez celo življenje. Prav na serce pa tebi povem, ne daj se motiti po nobeni boječnosti. Škorpion je strupen, če nas pikne; v olji raztopljen je pa dobro zdravilo zoper njegov lasten strup. Greh je le tedaj gerd, kadar ga storimo; če pa spremenimo ga v spoved in pokoro, tedaj postane spodoben in celiven (to je, on nam ne škoduje več). Grevenga in spoved ste tako lepi in tako prijetnega duha, da greh v kraj pripravite in njegov smrad odpodite. Simon govori imenuje Magdaleno grešnico, Božji zveličar pa govori ravno nasprotno; on jemlje v misel le prijetno dišavo, katero je ona razlila, in govori le o velikosti njene ljubezni. Če smo v resnici pobožni, o moja Filotea! tedaj bo nam naš greh neizrečeno zopern, ker se po njem Bog razžali. Spoved ali obtoženje naših grehov bo nam pa sladko in veselo, ker se po njem Bog česti. Mi občutimo pa tudi nekako polajšanje, če zdravniku na tenjko odkrijemo bolezen, ktera nas stiska.

Kadar se bližaš svojemu duhovnemu očetu, tedaj si misli, da se znajdeš na hribu Golgate pred nogami križanega Jezusa Kristusa, in njegova kri tebe obroslja od vseh strani, da tebe tvojih grehov omije. In glej, prav za prav sicer ne kri Odrešenikova, vendar pa zasluženje njegove prelite kervi bogato škropi spokorne duše okoli spovednice zbrane. Odkrito toraj odpri svoje serce, da boš po moči svete spovedi izgnala svoje grehe iz njega. Kakor grehi zginjajo, po tej meri gre zasluženje Božjega terpljenja v tvoje serce, da boš po moči svete spovedi izgnala svoje grehe iz njega. Kakor grehi zginjajo, po tej meri gre zasluženje Božjega terpljenja v tvoje serce, in ga napolnuje s svojimi blagodarmi.

Povej pa vse na tenjko, brez ovinkov in brez zvijač, in pripravi svojo vest v resničen pokoj. Potem poslušaj opomine in ukaze Božjega služabnika, in reci v svojem sercu: „Govori Gospod, tvoj služabnik posluša!“ Zares večnega Boga samega poslušaj, moja Filotea! zakaj on je rekel svojim služabnikom: „Kdor vas posluša, mene posluša!“ Potem pa vzemi naslednje visoko poterjenje v roko, in skleni ž njim svojo grevengo. Vendar prej ga premisli in dobro prevdari; preberi ga toraj pazljivo, in kolikor močče s čutečim sercem.

XX. Postava.

Visoko poterjenje, po katerem duša terdno sklene, Bogu služiti in pokoro storiti.

Jaz spodaj podpisana duša sem se postavila v pričó večnega Boga in celega nebeškega (dvora) društva, in sem premislila neizmerno usmiljenje Božje dobrote do mene, njegove najnevrednejše in najmenjše stvari, katero je iz nič vstvaril, obderžal in obvaroval, katero je rešil iz toliko nevarnosti, in jo s toliko dobrotami obdaroval. — Premislila sem tudi še posebej nezapopadljivo poterpežljivost in dobroto, s katero me je dobrotljivi Bog prenašal celó v mojih hudobijah, s katero me je tolikokrat in tako prijazno razsvetil in me k poboljšanju vabil, s katero je noter do tega . . . leta mojega življenja čakal na mojo grevengo in pokoro; jaz sem pa po preveliki nehvaležnosti, zvijači in nezvestobi odkladala svoje poboljšanje le od dneva do dneva, in sem njega tako neumno žalila, ker sem zaničevala milost njegovo. — Na dalje sem premislila, da sem bila na den svojega sv. kersta tako zveličavno darovana in posvečena svojemu Bogu, naj bi bila hčer njegova; pa vkljub obljubi v mojem imenu takrat dani sem jaz vendar svoje serce tolikokrat, tako nesrečno in tako ostudno oskrunila, omadežila, in ga zoper veličastvo Božje vzdigovala. — Vse to sem premislila, in zdaj se obernem vsaj enkrat spet sama v se, zato se veržem s celim sercem in z vso dušo pred sedež Božje pravice; tam spoznam in razodenem, da sem po pravici obdolžena in obtožena te hudobije, da sem razžalila veličastvo Božje. Jaz se tudi obtožim, da sem po svojih grehih, za ktere je na križu umerl Jezus Kristus, zadolžila njegovo terpljenje, zategadelj pa sem zaslužila, da bi bila večno zaveržena in pogubljena.

Ker pa zdaj vse grehe svojega pretečenega življenja obžalujem iz vse svoje duše in iz vseh moči, zato obernem se spet k sedežu milosti ravno tistega večnega Boga in prosim: O moj Bog! dodeli mi milost odpuščenja in usmiljenja, pa tudi popolnoma odvezo vseh mojih grehov; in to dodeli mi zarad terpljenja in smerti ravno tega Gospoda in zveličarja moje duše, v ktereга jaz kakor v terdno skalo svoje upanje stavljam in se upiram. Tudi ponavljam tisto zavezo zvestosti, ki je bila pri mojem kerstu obljubljena in storjena večnemu Bogu v mojem imenu, zraven

pa odpovem se hudiču in svetu in mesu za zdaj in vselej; sovražiti hočem vsa peklenska navdajanja, nečimurnosti in mesene sladi. — Danes obernem se k svojemu* milosti in ljubezni polnemu Bogu, ter za vselej želim, izvolim in sklenem: Da bom njega zdaj in vekomaj ljubila in njemu služila. Zatoraj izročim, posvetim in darujem njemu tudi svojo dušo z vsemi njenimi močmi, svoje serce z vsemi njegovimi zmožnostmi, svoje teló z vsemi njegovimi počutki. Tudi zaterdim, da nobenega počutka svojega bitja ne bom nikdar obračala zoper njegovo voljo in zoper njegovo najvišje veličastvo; njemu se v duhu darujem in v lastnino izročim, da naj bi bila jaz Bogu vekomaj vdana, pokorna in zvesta stvar. Tega svojega terdnega sklepa pa nikdar nočem preklicati ali obžalovati.

Vendar oh! če bi se meni zgodilo po navdajanji sovražnika ali po lastni slabosti, da bi kakor si bodi nezvesta postala temu svojemu sklepu: za takrat obljubim in po milosti sv. Duha posihmal sklenem, da se bom kar nagloma vzdignila; kakor hitro svoj padec zagledam, hočem brez odloga v milost Božjo se poverniti. To je moja volja, moja misel, moj nepremeljivi in terdni sklep, kterega brez izjemka in zadržka storim in poterdim. In to storim v presveti pričujočnosti svojega Boga, in pred obličjem zmagovalne cerkve moje matere, ktera po svojem služabniku posluša in sprejema to mojo obljubo. O večni, vsemogočni in neskončno dobrotljivi Bog! Oče, Sin in sv. Duh! poterdi me v tem mojem sklepu in daj, da pride ta moja priserčena in znotranja daritev v prijetni dišavi do tebe. In ker si me ti v svojej milosti razsvetil, o podeli mi tudi moč, da ta sklep tudi izpeljem. O Bog! ti si moj Bog; Bog mojega serca, Bog moje duše, Bog mojega duha; za to tebe spoznam in molim zdaj in vekomaj. Jezus naj živi!

XXI. Postava.

Končanje tega prvega čiščjenja.

Po le-tej visoki obljubi čakaj pazljivo in odpri ušesa svojega serca, da slišiš besede odveze, ktero s sedeža svoje milosti, tam v nebesih pred vsemi angelji in svetniki, iz-

reče tvojej duši zveličar sam, dokler podelijo tebi mašnik na zemlji odvezo v njegovem imenu. In glej, cela truma nebeških duhov je vesela tvoje sreče in povzdigne vesele hvalne pesmi; v neizrekljivi radosti podá ona bratovske ljubezni poljub tvojemu sercu, ki je zdaj posvečeno in milosti spet pridobljeno.

O moja Filotea! kako čudna zaveza je ta, po kateri storiš ti z večnim Bogom tako srečno pogodbo, po kateri se njemu daruješ; in si ž njim večno življenje pridobiš. Le stori še eno. Vzemi pero in podpisaj voljno to zablubo, potem pa stopi pred altar, kjer bo tudi Bog podpisal tebi podeljeno odvezo in oblubo nebeškega raja. On jo bo po svojem presvetem zakramentu na tvoje serce položil, in jo kakor s presvetim znamenjem zapečatil. Tako bo, ljuba Filotea! po mojih mislih tvoje serce očiščeno greha in vsake ljubezni do njega. Nagibi v greh pa izvirajo iz naše slabosti in grešne poželjivosti; to pa zamoremo, dokler tukaj na svetu živimo, sicer berzdati, nikdar pa čisto zatreti. Taki nagibi v greh se vcimijo toraj silno lahko spet v naši duši, zatoraj hočem tebi tukaj še nektere nasvete ali nauke podati; če je spolnuješ, bojo tebe v prihodnje varovali smertnega greha in vsake ljubezni do njega. Tako greh ne bo našel nikdar več prostora v tvojem sercu. Ravno ti nauki vodijo pa tudi k bolj popolnem čiščenju, zato hočem tebi (preden prej omenjene nauke razložim) povedati nekaj še o tistem višem čiščenju, v ktero tebe napeljati želim.

XXII. Postava.

Da moramo se čistiti tudi nagnjenja do odpustljivih grehov.

Jasneje se den zjasni, bolj razločno nam kaže ogledalo vse madeže in proge na našem obličji. In jasneje luč sv. Duha našo vest razsvetljuje, tim bolj razločno in na tenjko gledamo tudi mi vse grehe, nagnjenja in slabosti, ki zaderžujejo naše stopinje od prave pobožnosti. Ravno ta luč, ki nam kaže te slabosti in pregreške, užiga tudi željo v nas, da se jih čistimo in je odpravljamo.

Ljuba Filotea! smernih grehov in nagnjenja do njih si po zgoraj imenovanih vadbah se očistila; pa našla boš, da bivajo v tvojej duši še marsikteri nagibi do odpustljivih grehov. Jaz ne pravim, da boš našla prave odpustljive grehe, pa našla boš nagibe in nagnjenja do njih. Zakaj prav velik razloček je pri tem. Čisto in popolnoma brez odpustljivih grehov biti ne moremo, vsaj dolgo ne bomo brez njih. In zares je velik razloček med tem, da se kdo zlaže eden ali dvakrat za šalo in le v majhnih rečeh, in med tem, da ima kdo dopadenje do laži, in da zmiraj nagnjenje do tega greha v sebi redi.

Zatoraj pravim, da mora duša se očistiti vsake ljubezni do odpustljivih grehov; to se pravi, nikdar ne smemo volje imeti, v katerem koli si bodi grehu zaostati in ga še doprinašati. Bila bi pa tudi velika gerdoba, če bi vedé hotli ohraniti v svojej vesti kaj Bogu prav zopernega, kakor je zares volja, njemu kar ne dopasti. Odpustljivi greh, naj bo še tako majhen, je vselej zopern Gospodu Bogu, čeravno ne tako močno, da bi zavolj njega nas vekomaj pogubiti hotel. Če je pa odpustljivi greh njemu zopern, tedaj volja in ljubezen do odpustljivega greha nista nič družega, kakor predvzetje, veličastvu Božjemu se zameriti. Ali je pa mogoče, da bi se kaka dobra duša Bogu ne le samo zameriti hotla, temuč da bi imela še svoje dopadenje nad tem, da se njemu zameri?

To dopadenje nad odpustljivim grehom sa ustavlja pobožnosti ravno tako, kakor se ustavlja ljubezni dopadenje nad smertnim grehom. Ono slabi dušne moči, odganja Božje tolažbe, skušnjavam duri odpira, in čeravno po njem duša ne umerje, vendar prav hudo oboli. „Mertvi komarji, pravijo bukve Modrosti, spridijo prijetnost mazila.“ S temi besedami se nam kaže, da komarji, kateri ne ostanejo dolgo časa na mazilu, temuč le memogredé nekaj od njega lizajo, ne spridijo več ko to, kar vzemejo, ker drugo celo ostane. Ako pa v mazilu poginejo, tedaj mu vzemejo vrednost in ga spridijo. Ravno tako je z odpustljivimi grehi. Če se v kako pobožno dušo vlezejo, pa ne ostanejo dolgo v njej, tedaj ji ne škodujejo veliko. Če pa zavolj dopadenja, ki ga duša nad njimi ima, dolgo v njej ostanejo, tedaj jo obropajo zares tudi prijetne in lepe dišave, namreč svete pobožnosti.

Pajki sicer ne morijo bučel, pa vendar jim spridijo med, in s svojimi mrežami tako omotajo medne celice, da

bučelice svojega dela dokončati ne morejo, ako pajki dolgo tam ostanejo. Tako tudi odpustljivi greh naše duše sicer ne zamori, vendar pa spridi njeno pobožnost; on tako močno omoti dušne moči po slabih navadah in nagibih, da duša zanaprej v spolnovanji svojih opravil ne more več deržati se hitre ljubezni, v kateri pobožnost obstoji. To se pa tedaj zgodi, kadar ostane odpustljivi greh po dopadenji, ki ga nad njim imamo, v naši vesti. Malo ima v sebi, o moja Filotea! če kako majhno laž izrečemo, ali če se nekoliko prevzememo v besedah, v djanjih, v pogledih, v oblačilu, v lepotičji, v igri in plesu. Vendar te dušne pajke, če zaidejo v našo vest, moramo spet odpoditi in izgnati, kakor bučele z natornimi pajki storijo. Ako pa pripustimo jim, da se v našem sercu vgnjezdijo, in še dopadenje nad njimi imamo, ter je zadržujemo in množimo, tedaj bomo kmalo videli, da je naš med s panjem naše vesti vred postal strupen in okužen. Pa spet vprašujem, ali bo kaka blaga duša našla dopadenje nad tem, da svojemu Bogu ne dopade? ali bo do tega ljubezen gojila, da bi njemu zoperna postala? ali bo mar kaj tacega poželega, od česar vé, da je oštudno Božjim očem?

XXIII. Postava.

Da je treba čistiti se nagnjenja do nepotrebnih in nevarnih reči.

Igre, plesi, pojedine, lišp in gledišča sama na sebi niso nič kaj hudega. To so le navadne reči, ktere postanejo po tem dobre ali hude, kakor se jih poslužimo. Nevarne so pa te reči vendar le, in še nevarnejše je, imeti nagnjenje do njih. Povem tebi, Filotea! zatoraj le-to: Človek sicer sme igrati, plesati, lišpati se, spodobna gledišča obiskovati, pojedine napravljati ali pri njih biti; pa to je pobožnosti vendar nasproti, še celo močno škodljivo in nevarno, ako dopadenje nad njimi imamo. V tem nič ni hudega, da kaj tacega storimo; vendar prav me zastopi, da nad tem dopadenje imamo, to je hudo. Škodo nam pri-nese, če njivo svojega serca obsejemo s tako praznim in abotnim nagnjenjem; tako nagnjenje jemlje prostor vtis-

kom zveličanskih resnic, in našo dušo tako prerase, da nima več moči za svete nagibe in sklepe.

Tako nekdanj Nacarejci niso se zderževali le samo vsega, kar vpijani, temoč tudi grozdja in še celó nezrelega. In to niso storili zategavolj, ker zrelo ali nezrelo grozdje vpijani, temoč zategavolj, ker bi z zobanjem nezrelih jagod v nevarnost prišli, zrelo grozdje jesti; grozdje bi pa v njih znabiti obudilo poželjenje po novem ali starem vinu. Zatoraj ne pravim, da bi onih nevarnih reči nikdar se poslužiti ne smeli; vendar pa rečem, da serca nikdar obešati ne smemo, ako pobožnosti raniti nočemo. Kadar se jeleni prepasejo, tedaj se poskrijejo v gosti les, ker čutijo, da je debelost toliko zadržuje, da bežati ne bi zamogli, če bi je kdo preganjal. Ako pa človeško serce preobloži se z nepridnim in nevarnim nagnjenjem, tedaj ne more hitro, lahko in serčno tekati proti svojemu Bogu, pravemu namenu ali koncu pobožnosti. Mali otroci letajo za metulji, da se upotijo; in nihče jim tega ne zameri, ker so otroci. Bi pa mar ne bilo smešno, še celo gerdo, ako bi odraščeni ljudje serčno veselje imeli na tako nevrednih igračah, ktere niso le samo prazne, temoč nas še v nevarnost stavljajo, da se spačimo in ukončamo, dokler za njimi tekamo? Zatoraj ti povem, ljuba Filotea! da moramo takošnega nagnjenja se očistiti; čeravno tista djanja niso vselej pobožnosti nasprotna, vendar prinese veselje do njih zmiraj škodo.

XXIV. Postava.

Da moramo se čistiti tudi slabosti.

Zraven tega, moja Filotea! imamo še nektera natorna nagnjenja, ktera niso ne smertni, ne odpustljivi grehi, ker ne izhajajo iz naših djanskih grehov. Imenujemo je nepopolnosti, in njih djanjem rečemo pregreški in slabosti. Sveti Hieronim pové, da je bila sv. Pavla prav močno nagnjena k žalosti in otožnosti; ob smerti svojega moža in svojih otrok je bila vsakokrat v nevarnosti, da za žalostjo umerje. To je bila nepopolnost in nikar greh, ker je to nagnjenje zoper svojo voljo občutila v sebi. Najdejo se ljudje, kteri so z mladega lehkomišeljni, drugi so močno

nagnjeni k prepiru, še drugi so svojeglavni, kadar bi imeli priterditi mislim drugih ljudi. Ti so nagnjeni k nevolji, drugi k jezi, tretji k ljubezni, in sploh je le malo ljudi, v katerih bi se kaka nepopolnost ne našla. Čeravno so pa take slabosti vsakemu kakor prirojene, dajo se vendar s skerbno in z nasprotnim nagnjenjem zboljšati in zboljšati, še celo pregnati in odpraviti. Povedati tebi hočem zdaj, ljuba Filotea! česa nam je treba storiti, da ta namen dosežemo. Našli so pripomoček, da spremenijo drevesa, ki grenke mandeljne rodijo, v sladek sad noseča; ako se namreč prevertajo pri korenini, da jim sok izteče. Zakaj bi pa bilo nam nemogoče, svoje napačno nagnjenje pregnati iz duše in se zboljšati? Nikdo nima tako dobre nature, da po slabih navadah ne bi zamogla se pohujšati ali spriditi; in tudi nikdo nima tako hudobnega serca, da bi po milosti Božji in po pridnosti in skerbno ne dalo se ukrotiti in spreobrniti. Jaz hočem toraj tebi nekatere vadbe popisati, po katerih boš zamogla svojo dušo očistiti nevarnega nagnjenja, nepopolnosti in vsega dopadenja do odpustljivih grehov. Tako boš svojo vest čedalje bolj varovala pred vsakim smertnim grehom. Bog daj tebi milost, da je dobro spolnuješ.

Druge bukve.

Zapopadek. Nekteri nauki, po katerih zamoremo svojo dušo z molitvijo in svetimi zakramenti k Bogu vzdigniti.

I. Postava.

O potrebnosti molitve.

1. Ni reči, da bi naš um tako gotovo očistila njegove nevednosti, in našo voljo njenih grešnih nagibov, kakor molitev. Ona razsvetljuje naš um s svetlobo Božje luči, in užiga našo voljo z ognjem nebeške ljubezni. Ona je voda obilnega blagoslova, ž njo porosene zelené in cvetó rastline naših dobrih del. Ona opéra našo dušo njenih nepopolnosti, in suši kalne strasti našega serca.

2. Nad vse drugo pa priporočam tebi znotranjo molitev serca, posebno tisto, ktera se derži življenja in terpljenja našega Gospoda in Zveličarja. Ako ga v premišljevanji velikokrat gledaš, tedaj bo od njega napolnjena vsa tvoja duša. Jasno se bo tebi odpiralo njegovo življenje, in ti sama boš tudi po njegovem zgledu živela. On je luč sveta; v njem tedaj, po njem in zavolj njega moramo razsvetljeni biti. On je drevo poželjenja, v kterege senci se naj mi okrepčamo. On je živi studenec Jakobov, v katerem se morajo vsi naši madeži oprati. Ker otroci neprenehoma poslušajo svojo mater, in za njo besede izgovarjati skušajo: zategavolj in tako se naučijo njenega jezika. Enako bomo tudi mi po pripomoči Božje milosti naučili se tako govoriti in delati, kakor naš ljubi Jezus sam, če se bližamo v premišljevanji svojemu Zveličarju, ter njegove sv. besede, djanja in nagnjenja pretehtujemo. Tukaj naj bi ostali; in veruj mi, Filotea! le skoz ta vrata zamoremo priti do Boga Očeta. Glej, kakor nam steklo ali ogledalo ničesar vidnega ne pokaže, če ni od zadej s kakim listom cina ali svinca obloženo, tako tudi mi ne bi za-

mogli tukaj gledati Božjega bitja, če ne bi bilo sklenjeno s presvetim človeštvom odrešenikovim. Njegovo življenje in smert sta najpriliznejša, najprijetnejša in najkoristnejša reč, ki jo za svoje premišljevanje izvoliti znamo. Zveličar ni zastonj imenoval sebe kruh, ki je iz nebes prišel. Kakor vsako reč s kruhom jémo, tako naj bi tudi svojega Zveličarja v vseh svojih molitvah in djanjih premišljevali, ogledovali in iskali. Njegovo življenje in njegova smert sta bila od mnogoterih duhovnih učencikov popisana, in v dele premišljevanja razdeljena. Posebno pa naj so tebi sledeči priporočeni: Sv. Bonaventura, Belintani, Bruno, Kapilija, Ludovik iz Granade in du Pont.*

3. Obračaj vsakega dne po eno uro v to premišljevanje, in če je mogoče, prvo jutranjo uro, ker ob tem času tvoje serce še ni tako raztrešeno; tudi je zavolj ponočnega počitka bolj mirno in urno, kakor druge mali. Pa tudi ne obračaj čez eno uro časa na to, če ne takrat, kadar bi tebi tvoj duhovni oče tako ukazali.

4. Če zamoreš to premišljevanje v cerkvi opravljati, in tam zadosti pokoja najdeš: to bo tebi najložeje in najbolj ročno. Ne oče ne mati, ne zaročenec ne zaročnica, ne drugih kdo ne more tebi po pravici zabraniti, da po eno uro v cerkvi ostajaš. Ker se pod nekako pokorščino znajdeš, zato bi doma, mislim si, le težko zamogla si izbrati kako priložno in prosto uro.

5. Začenjaj vsako, bodi si znotranjo ali ustmeno molitev s spominom, da si v pričo Boga; derži se tega nauka vselej in kmalo boš spoznala, v kolik prid bo tebi ta navada.

6. Če mi hočeš verovati in ubogati, moli Očenaš, Češčenasimarijo in sv. vero po latinski,** pa vadi se zraven tudi, da vsako besedo v svojem maternem jeziku dobro zastopiš. Tako boš zamogla prečudni in presladki pomen teh svetih molitev vendar okusiti z ustmi svojega serca, čeravno je moliš v splošnem cerkvenem jeziku. Besede prav pazljivo izgovarjaj, in obračaj vse občutke na njih pomen. Tudi nikar ne hiti, da bi je velikrat ponavljala, temuč prizadevaj si, da to, kar moliš, iz dna svojega

* Ti še niso poslovenjeni. Mi imamo le pridige, križeve pote, Kalvarijo, Kristusovo življenje in smert poleg Erharda.

** To le tistim velja, kateri vsaj nekoliko latinskega umevajo: Francozom, Španjolcem, Lahom itd. — Slovencem se to ne more priporočati.

serca moliš. En sam Očenaš, pobožno obmoljen, ima večo moč, kakor njih veliko pa v naglici in le poveršno opravljenih.

7. Molitev sv. roženkranca je prav koristna molitev, če jo prav opravljati znaš; zatoraj naj bi imela ene tistih bukvic, ktere učé, kako ga moramo prav moliti. Prav koristne so tudi litanije našega Zveličarja, prečiste Device, vseh svetnikov in tudi druge ustne molitve, kakor se nahajajo v dobrih in poterjenih molitevnihih bukvah. Če je pa tebi dodeljen dar znotranje molitve, dajaj tej molitvi vselej prvo mesto. In ko bi tebi potem zavolj mnogih opravkov, ali zavolj kaj družega ne ostalo več časa za ustno molitev, tedaj se zavolj tega ne straši. Zadosti je, da pred ali po premišljevanji moliš Očenaš, Češčenasimarijo in sv. vero.

8. Čutiš pa med ustno molitvijo, da se nagiba in kliče tvoje serce k znotranjej molitvi, tedaj ne ustavljaš se temu klicu, temuč oberni počasi svoje serce tje. Vendar ne boj se, da ustne molitve nisi končala, katero si opraviti sklenila; zakaj znotranja molitev, katero si na mestu ustne opravila, je Bogu dopadljiviša in tvojej duši bolj koristna. Tega pa o duhovnih urah ne mislim, zakaj če si po svojem stanu je opravljati dolžna, tedaj jih ne smeš opuščati.

9. Ko bi pa zavolj mnogoterih opravil ali zavolj kaj družega se prigodilo, da bi tebi celo predpoldne preteklo brez vadbe znotranje molitve, česar se naj po moči varuješ; tedaj si prizadevaj, da nadomestiš to opuščanje popoldne, ob kaki uri, ki je že nekaj dalje od dvanajste. Ko bi hotla znotranjo molitev koj po južini začeti, dokler zavžita jed še ni razdjana, tedaj bi prej ko ne zraven zadremala; tudi bi bilo to tvojemu zdravju škodljivo.

Ko bi pa celi den k temu časa ne našla, tedaj nadomesti to zgubo po večem številu kratkih pa ognjenih molitic, ali po branji v kakih pobožnih bukvah. Združi pa s tem kako delo pokore, da se izogneš hudih nasledkov tega pregreška, in terdno skleni, da začneš prihodnjega dne svoja pobožna opravila z novo gorečnostjo.

II. Postava.

Kratko napeljevanje k premišljevanji, in sicer najprej o pričujočnosti Božji, kar je k pripravi prvič potrebno.

Morebiti pa, moja Filotea! še nimaš nobenega zapopadka o znotranji molitvi, ker jih je, žalibog! v zdanjem času le malo, ki bi o njej kaj vedeli. Zatoraj pokažem tebi tukaj kratek navod k tej molitvi; med tem pa lahko naučiš se kaj več o njej po branji lepih in za to spisanih bukev, posebno pa po lastni skušnji. Jaz govorim toraj najprej o pripravi, ki iz dveh delov obstoji. Prvi del je to, da se spomniš, da si v pričo Boga; drugi del je pa to, da Boga prosiš, naj tebe razsveti in tebi pomaga. Da bi se spomnila, da si vselej v pričo Boga, zato tebi pokažem čvetero pripomočkov, katerih se v začetku lahko poslužiš.

P prvi obstoji v tem, da se spomniš živo in pazno vsepričujočnosti Božje. To se pravi, ti moraš pomisliti, da je Bog pričujoč po vseh rečeh in povsod, da ni kraja ne ktere koli stvari na celem svetu, kjer on ne bi bil resnično pričujoč. Kakor najdejo ptice povsod zraka, kamorkoli leté, tako najdemo tudi mi, kjerkoli smo in kamorkoli se obrnemo, povsod Boga pričujočega. Vsak pozna to resnico, vendar ne prizadeva si vsak, da bi jo zastopil. Slepci ne vidijo kralja, ki pred njimi stoji, vendar pa stojé z dostojnim spoštovanjem pred njim, kakor le zvedó, da so pred njim. Ker pa ne gledajo ga, zato tudi lahko pozabijo, da je pričujoč; in še ložeje in prej pozabijo, njemu skazovati spodobno čast in spoštovanje. Moja Filotea! mi ne vidimo Boga, ki je nam pričujoč; sveta vera sicer opominja nas njegove pričujočnosti, pa vendar lahko pozabimo na njega, ker ga ne gledamo s svojimi očmi; potem pa tako obnašamo se, ko da bi bil Bog prav daleč od nas. Čeravno vemo, da je po vseh rečeh in povsod pričujoč, vendar na to ne mislimo; to pa ravno toliko velja, ko da bi tega ne vedeli. Zatoraj moramo pred molitvijo svojo dušo vselej nagniti, da bo prav pazljivo se spomnila te Božje pričujočnosti. Dobro je vedel kraljevi prerok David za to resnico, ko je zaklical: „Če stopim gor v nebesa, ti si tam; in če stopim doli do pekla, si tudi tam.“ Tako moramo razložiti tudi besede Jakobove, ktere je lestvico ogledovaje zaklical: „O kako strašen je ta kraj! resnično tukaj je

Bog, in jaz tega nisem vedel!“ Hotel je reči, jaz tega nisem se spomnil; zakaj neznanu mu ni moglo biti, da je Bog povsod pričujoč. Kadar se toraj k molitvi podaš, tedaj reci iz vsega serca svojemu sercu: O moje serce, moje serce! zares Bog je tukaj.

Drugi pripomoček, da se postaviš v vsepričujočnost Božjo, bodi tebi ta misel: da Bog ni pričujoč le samo na tem kraju, kjer se znajdeš, temuč čisto posebno v tvojem sercu in v znotranjem tvojega duha. Tega oživlja s svojo Božjo pričujočnostjo, tam je pričujoč ko serce tvojega serca, ko duh tvojega duha. Kakor se razliva duša po vsem telesu, in se znajde po vseh udih pričujoča, pa vendar svoj posebni sedež v sercu ima: tako stanuje tudi Bog, čeravno po vseh rečeh popolnoma pričujoč, vendar čisto posebno v našem sercu.

Zategavolj je David Boga imenoval „Boga svojega serca“, in sv. Pavl govori „v njem živimo, se gibljemo in smo.“ Ako to resnico prav premisliš, tedaj zadobiš v svojem sercu veliko spoštovanje do Boga, ki je v tebi tako popolnoma pričujoč.

Tretji pripomoček je to, da premišljujemo našega Zveličarja. kako gleda iz nebeških višin na vsakega človeka, vzlasti na kristjane, svoje otroke, posebno pa gleda na tiste, ki molijo ter opazuje njih djanje in zaderžanje. In to ni le samo kaka prazna domišljija, temuč resnica; zakaj on nas vedno gleda od zgoraj, čeravno mi njega ne vidimo. Tako ga je videl sv. Štefan v svojih mukah. Po resnici zamoremo toraj reči z nevesto v visoki pesmi: „On stoji za steno, gleda skoz okno, in vidi skoz omrežje!“

Četerti pripomoček obstoji v tem, da si mislimo Gospoda v svojem presv. človeštvu blizo nas, kakor si v misel jemljemo kakega prijatelja, in zraven po navadi rečemo: Lepo si mislim tega ali onega, kako dela to ali tisto; zdi se mi, kakor da bi ga videl itd. Če bi bilo presv. Rešnje telo pričujoče, tedaj pričujočnost Božja ne bi bila le samo umišljena, temuč resnična. Podobe kruha so kakor zagrinjalo, izza kterega nas vidi in gleda naš ljubeznipolni Odrešenik; on je tam resnično pričujoč, čeravno ga mi ne vidimo v njegovi pravi podobi. — Porabi toraj enega teh čvetero pripomočkov, da zastaviš svojo dušo v pričujočnost Božjo, preden moliti začneš. Vseh štirih ni treba na enkrat, po eden je za enkrat dosti, le obrni tega prav kratko in preprosto v ta namen.

III. Postava.

Klicanje v pomoč, kar je k pripravi drugič potrebno.

Klicanje v pomoč se tako-le opravi. Kadar se čuti duša v pričujočnosti Božji, tedaj naj se verže v najnižem spoštovanji pred njega, in naj se spozna popolnoma nevredno, da bi prebivala pred najvišim veličastvom. Vendar ona naj nikdar ne pozabi, da je volja ravno tiste neskončne dobrote Božje, da naj bi ga duša prosila za milost, njemu v tem premišljevanji prav služiti in ga moliti. Ako hočeš, znaš izreči tudi nekatere kratke in ognjene besede; postavim te-le izreke Davidove in druge enake stavke: „Ne zaverzi me, o Bog! spred svojega obličja, in ne odvzemi mi pomoči svojega svetega duha. Luč tvojega obličja naj sveti nad tvojo služabnico, da premišlujem čudeže tvoje. Daj mi zastopnosti, da preiskujem tvojo postavo, in jo v svojem sercu ohranim. Jaz sem služabnica tvoja, daj mi spoznanja!“ Tudi bo tebi koristno, če svojega angelja varha in tudi svetnike v pomoč kličeš, kateri se znajdejo v tistej skrivnosti, katero ravno premišljuješ. Tako zamoreš v premišljevanji o smerti našega zveličarja v pomoč klicati deviško Mater, svetega Janeza, sv. Magdaleno, skesanega razbojnika: da bi bilo tudi tebi podeljeno znotranje nagnjenje in občutki, ktere so oni občutili. Ravno tako zamoreš v premišljevanji svoje smerti angelj varha svojega na pomoč klicati, zakaj on bo takrat zraven tebe; prosi ga pred premišljevanjem, naj bi zdaj tebi obudil v ta namen potrebnih misli. Ravno to zadene tudi vsako drugo skrivnost.

IV. Postava.

Premišljenje skrivnosti, kar je k pripravi tretjič potreba.

Po teh dveh delih premišljevanja ostane še tretji, kateri pa ni za vsako premišljevanje potreben; tega imenujejo nekteri domišljenje kraja, drugi pa znotranjo nalogo. Ona obstoji v tem, da si skrivnost ali resnico, katero premišljevat hočemo, tako postavimo pred naše dušne oči, po-ko da bi se godila zares, in sicer ravno pred nami. Po-

stavim, ako hočeš Jezusa na križu preišljevati, tedaj si znaš pred oči postaviti, ko da bi bila sama pričujoča na hribu Golgate, in da bi gledala s svojimi očmi, kar se je godilo na den njegovega križanja. Ali pa misli si, če je to tebi ljubši, zakaj oboje je eno in tisto: da se godi na tem mestu, kjer si, ravno zdaj križanje Gospodovo, kakor so ga nam popisali evangelisti. Ravno to stori, če smert preišljeješ, kakor sem opomnil že v preišljevanji o njej; to velja tudi za preišljevanje o peklu in enakih skrivnostih, pri katerih se znajdejo vidne in občutne reči. Pri vseh takih resnicah, ktere zapopadejo v sebi zgolj nevidne reči, pa ne more govoriti se od tega umišljenja; postavim takrat, kadar preišljeješ visokost Božjo, imenitnost čednosti, ali namen, kteremu si vstvarjena. Resnica je sicer, da je nam kaka prilika ali podoba koristna, da se ž njo ložeje povzdignemo do preišljevanja; vendar je pogosto prav težko, kako priležno najti. Jaz pa hočem tebe voditi le po priprostem potu, da se tvoja dušna moč ne upeha preveč po enakih iznajdbah. — Po tem umišljenji zagrado dimo toraj svojega duha med meje tiste skrivnosti, ktero preišljevati hočemo, da ne bo prosto zahajal zdaj sem zdaj tje. Ravno tako naj zavarujemo mi svojega duha, kakor zaprejo ptico v kletko, ali denejo sokola v jermen, da obsedi na roci sokolnikovi. Rekli bodo sicer tebi, da je boljše, po priprosti misli svete vere, ali po kaki podobi našega razuma in naše pameti povzdigovati se do preišljevanja teh skrivnosti. Rekli bodo tudi, da je boljše, umišljevati si, da se godé te skrivnosti v našem lastnem znotranjem itd. Pa to je iz začetka pretežko, in dokler tebe Bog više ne povzdigne, svetujem tebi, Filotea! da ostaneš v nizki dolini, ktero jaz tebi kažem.

V. Postava.

Prevdarjanje, kar je drugi del preišljevanja.

Na domišljenje sledi delo zastopnosti, ktero preišljevanje (prevdarjanje) imenujemo; obstoji pa v tem, da si eden ali večkrat premislimo skrivnost v ta namen, da bi občutke svoje ljubezni povzdignili do Boga in do Božjih reči. V tem se preišljevanje loči od uka in drugih misel

ter prevdarjanj, da te nimajo čednosti ali ljubezni Božje za svoj namen, temuč kaj družega: postavim to, da bi si pridobili znanja, zastran kake reči kaj govoriti ali pisati, ali o njej se pričkati. Postavi tedaj svojega duha po sprejetem nauku v meje kake tvarine, katero premišljevat hočeš. To pa stori po domišljenji, če je tista tvarina občutna, ali po priprosti misli, če je tista tvarina nevidna; in potem začni o tej reči premišljevat. Da se tega ložeje navadiš, najdeš v zgoraj pokazanih premišljevanjih celo izdelane izgledе. Ako najde tvoj duh v katerem teh delov premišljevanja zadosti luči, dopadenja in koristi, ostani pri njemu in ne hodi dalje. Delaj bučelicam enako, one ne zapustijo cvetljice, dokler najdejo v njej dosti medu. Če pa tebi kak del premišljevanja odreče, česar iščeš, tedaj se podaj po nekterih poskušnjah k drugemu. Vse to pa opravljaj po versti, priprosto in brez prenaqljenja.

VI. Postava.

Občutljeji in sklepi, kar je tretji del premišljevanja.

Premišljevanje vzbuja zveličanska ganjenja v naše volji ali v občutnem delu naše duše. Takošna so: ljubezen do Boga in bližnjega, želja po nebesih in po večnem zveličanji, gorečnost za zveličanje duš, posnemanje življenja našega Zveličarja, usmiljenje, občudovanje, veselje, radost nad milostjo Božjo, strah pred sodbo in peklom, sovraštvo do greha, zaupanje na Božjo dobroto in usmiljenje, sramota čez naše minulo pa slabo življenje. In v teh občutljiejih naj se naš duh razlije in razširi, kolikor zamore. Ako želiš v tem kako pomoč, poišči prvi del premišljevanj Don Andreja Kapilija-ta, in beri predgovor; tam uči, kako naj človek razširja svoje občutljeje. Še razločnejše pa kaže to P. Arija po svojem nauku o znotranji molitvi.*

Vendar ni toliko treba, moja Filotea! da bi dolgo ostajala pri teh splošnih ganjenjih, temuč spreobračaj le v posamne in posebne sklepe za svoje poboljšanje. Tako postavim, bo prva beseda Jezusova na križu tvojo dušo gostovo ganila do želje, svojim sovražnikom odpustiti in je

* V slovenskem jeziku imamo premišljevanje od štirih poslednih reči v bukvah „Pogled v večnost“ imenovanih; tudi v molitvenih knjigah: „Nebeška hrana“, „Šmarnice“, ki jih je družba sv. Mohora izdala.

ljubiti, da bi tako za njim hodila. Pa povem tebi, da ima to le malo vrednosti, ako zraven ne storiš kakega posebnega sklepa, na primer tako-le: No, posihmal nočem se več jeziti zavolj zbadljivih besed, ktere govori čez me ta ali tisti, bodi si moj sosed ali moja sosedka, moj hlapec ali moja dekla. Tudi nočem se več jeziti zavolj zaničevanja, s katerim ta ali tisti z menoj ravna. Temu nasproti pa hočem to ali tisto storiti, da ga sebi pridobim in potolažim. — Enako se ravnaj tudi v drugih rečéh. Po takem djanji, Filotea! boš svoje pregreške v kratkem odpravila; po samo splošnih ganjenjih bi pa prišla še le pozno in težko tako daleč.

VII. Postava.

Končanje in šopek duhovnih cvetljic.

Premišljevanje se konča s trojnim opravilom, ktero mora se storiti z največo ponižnostjo. Pervo teh je zahvala, s ktero se zahvalimo Bogu za vsa dobra nagnjenja in sklepe, ki jih je obudil v nas. Zahvalimo se pa tudi za njegovo milost in usmiljenje, ki smo ga našli v premišljevanji te skrivnosti. Drugo je darovanje, v katerem darujemo Bogu njegovo lastno dobroto in milost, smert, kri in čednosti njegovega Sina z našimi občutljeji in sklepi vred.

Tretje obstoji v prošnji, s ktero Boga iz dna svojega serca prosimo: naj bi nas deležne storil milosti in čednosti svojega Sina, in naj bi blagoslovil naše občutljeje in sklepe, da bi je zvesto spolnovati zamogli. Potem molimo tudi za cerkev, za svoje duhovne pastirje, za sorodnike, prijatelje in druge ljudi, zraven pa kličemo preblaženo Devico, angelje in svetnike za pomoč. Zadnjič se moli še, ko splošna in potrebna molitev vseh vernih kristjanov, Gospodova molitev in angeljsko češčenje.

Vsemu temu še dostavljam, da naj se nabere šopek cvetljic pobožnosti; in kaj s tem menim, to bom koj razložil. Kdor je prehodil lep vertič, ne gre rad od njega, da bi si ne utergal čvetero ali petero cvetljic; te vzeme s seboj, da je hrani čez den, in da se veseli njih dišave. Tako moramo tudi mi, če se je v premišljevanji naš duh sprehajal po vertu kake skrivnosti, vselej si izbrati dve

ali tri misli, ktere so nas najbolj v nemale, in ktere so našemu poboljšanju najbolj koristne. Teh moramo se spominjati večkrat čez den, in se naduhati njih duhovne dišave. To mora pa na tem mestu se zgoditi, kjer smo premišljevali; saj bi zamogli nekaj časa se tam pomuditi, in na samem sem ter tje hoditi.

VIII. Postava.

Še nekteri zveličavni opomini zastran premišljevanja.

Pred vsem drugim, Filotea! moraš po dokončanem premišljevanji svoje dobre sklepe in misli v spominu obdržati, da je čez den skerbno v djanje spreminjati moreš. Glej to je prav za prav sad premišljevanja; brez tega bi premišljevanje bilo ne le samo brez prida, temuč še celo škodljivo. Premišljene pa ne spolnjene čednosti napihnejo pogosto serce in dušo tako, da na zadnje mislimo, da smo že resnično to, kar smo postati sklenili. Da pa resnično to postanemo, kar smo sklenili postati, temu morajo naši sklepi biti živi in terdni. Ako taki niso, tedaj so zastoj, in tudi nevarni so, če ne spremenijo se v djanje. Zatoraj mora nam biti prav v skerbi, da storjene sklepe spolnimo tudi v djanji. In ravno v ta namen moramo iskati ne le majhnih, temuč tudi večih priložnosti, v teh pa moramo se prav obnašati. Na primer, ako sem sklenil, po krotkosti si pridobiti tiste, kteri me žalijo: tedaj bom gledal, da je tistega dne srečam in je prijazno pozdravim. Ako pa ne srečam jih, tedaj bom vsaj dobro govoril o njih in za nje molil.

Ko si končala to serčno molitev, tedaj skerbno pazi, da tvoje serce kje hudo ne zadene; zakaj takrat bi razlila se tebi dišava, ktero si v molitvi si nabrala. To se pravi, ostani še nekaj časa, ako mogoče, v svetem pokoju. Oberni svoje serce le počasi od molitve do drugih opravil, in ohrani si najdalje ko mogoče zbranost in občutek pobožnosti. Kdor bi v kaki dragoceni porcelanasti ali stekleni posodi sprejel kako tekočo reč velike vrednosti, naj jo nese domu: tisti bi gotovo varno hodil in ne gledal na stran; temuč pazil bi tak človek zdaj pred se, da ob kak kamen

ne zadene, zdaj na svojo posodo, da iz nje kaj ne razlije. Tako se moraš obnašati tudi ti, kadar si premissljevanje dokončala; varuj in pazi, da se ne razmisliš prenašlo, temuč glej priprosto pred se. Ako pa tebe kdo sreča, da moraš ž njim govoriti ali njega poslušati, in se njemu izogniti ne moreš; potem stori, česar predrugečiti ne moreš. Vendar stori to tako, da paziš zraven tudi na svoje serce, da bo dišava svete molitve tebi najmanj ko mogoče se razlila.

Navaditi se moraš tudi, podajati se od molitve k vsakemu delu, kterega koli tirja tvoj stan po pravici od tebe, čeravno bi se zdelo tebi to opravilo še tako daleč od občutljejev, ktere si imela med molitvijo. Tako mora pravdnik od molitve se podajati k izdelovanji pravde, kupec h kupčiji, gospodinja k dolžnostim svojega stanu in k hišnim opravilom; to mora pa storiti s toliko pohlevnostjo in mirnostjo, da se njeno serce skoz to nič ne skali. Ker je eno in drugo po naredbi Božje previdnosti, zato moramo v duhu ponižnosti in pobožnosti prestopati od enega k drugemu.

Gotovo sa bode kdaj tudi zgodilo, da se bo tvoje serce hitro po pripravi občutilo prav k Bogu vlečeno in ginjeno. Tedaj, moja Filotea! prepusti se čisto temu občutku, in ne glej na vodilo, ki ga jaz tebi dajem. Občutljeji in sklepi pridejo sicer v obče še le po premissljevanji, vendar ne premissluj dalje o tej reči, če tebi podeli sveti Duh te občutljeje pred premissljevanjem. Namen premissljevanja zares noben drugi ni, kakor ta, da se občutki obudé.

Da tebi kratko povem, kadar koli se tebi občutljeji zbujaajo, podaj se občutljejem in daj jim prostor, naj pridejo že pred premissljevanjem ali po njem. Odkazal sem jim sicer lastno njih mesto še le po premissljevanji, pa to sem storil le zategavolji, da bi pokazal posamne dele znotranje molitve bolj razložno. Sicer je pa splošen nauk, da ti občutljeji nikdar ne smejo se ustavljati, kadar se zbudé, temuč da se morajo dopustiti. In to ne velja le samo od drugih dobrih občutkov, temuč tudi od darovanja, od zahvale, od prošnje, ktere smemo opravljati tudi med premissljevanjem samim. Teh ravno tako malo smemo okrajšati, ko drugih, čeravno je moramo ob koncu premissljevanja zbrati in ponoviti. Kar pa sklepe zadeva, oni naj sledé vselej občutljejem, in naj se sklepajo še le na konec

vsega premišljevanja. To pa godi se posebno zategavolj, ker postavljamo v sklepah pred duha posamne in znane reči; te bi pa lahko stavile nas v nevarnost, da svoje misli raztremo, ko bi sklepe prej delali.

Pri občutljajih in sklepah je koristno, da se zraven pogovarjamo, in da nagovarjamo zdaj našega Zveličarja, zdaj v tej skrivnosti zapopadene svetnike, zdaj sami sebe, zdaj svoje serce, ali grešnike, ali tudi nežive stvari.* Mi vidimo, da so v svojih premišljevanjih ravno tako delali tudi David in drugi svetniki.

IX. Postava.

O suhoti serca med premišljevanjem.

Ko bi se tebi zgodilo, moja Filotea! da bi ne občutila v premišljevanji ne veselja niti tolažbe: tedaj, pri-serčno te prosim, ne daj se motiti zavolj tega, temuč pri-beži včasih k ustmeni molitvi. Obtoži sama sebe pri milem zveličarju, spoznaj svojo nevrednost, prosi ga njegove pomoči, poljubi podobo njegovo, če jo imaš pri sebi, in reci njemu one besede očaka Jakoba: „Gospod! jaz tebe ne pustim, dokler me nisi blagoslovil.“ Ali reci tiste besede, ktere je rekla kananejska žena: „Zares Gospod! (jaz sem sicer psiček), ali psički dobivajo vsaj drobtinice, ki padajo raz mize njih gospodov.“

Drugokrat vzemi kake bukve v roko in pazljivo beri, dokler se tvoje serce ne zbudi in zavé. Spodbujaj svoje serce včasih tudi po kakem zunanjem opravilu pobožnosti; postavi, verzi se na svoj obraz, skleni roki križem na persi, ali objemi sveto razpelo, če se znajdeš na samotnem kraju. Ko bi pa po vsem tem ne občutila nobene znotranje tolažbe, vendar ne daj se prestrašiti, naj si bo tvoje serce še tako zapuščeno, temuč stanovitno čakaj z vsem spoštovanjem pred svojim Bogom. Koliko je vendar dvornikov, kateri prihajajo po stokrat na leto v sobano svojega kralja, čeravno nimajo upanja, da bi je nagovoril; le samo zategavolj dohajajo, da bi je kralj pogledal, in da bi oni zamogli svojo podložnost njemu skazati. Tako naj bi tudi

* Prav lep zgled takih nagovorov najdeš v Tomaž Kempčanovi knjigi: „Hoja za Kristusom“, posebno v tretjih bukvah

mi, ljuba Filotea! le v ta namen se podajali k sveti molitvi, da svojo dolžnost storimo in svojo zvestobo spričamo.

Ako nas toraj po sv. nagibih in po znotranji tolažbi nagovarja veličastvo Božje, to je zares največa čest in najslajše veselje za nas. Ako pa ne spozna nas tokošne milosti vredne, in nas čakajoče ne nagovarja, kakor da bi nas ne videlo, ali mi v pričo njega ne bi bili, tudi takrat ne smemo odstopiti, temuč v mirnem in pobožnem spoštovanju moramo čakati pred to najvišo dobroto. Gotovo milostno bo sprejela našo poterpežljivost, zagledala bo našo stanovitnost v njeni službi, in kadar spet pridemo pred njo, tedaj bode nas prijazno objela. Po sladkem tolaženju bo govorila z nami in nam občutiti dajala prijetnost svete molitve. Ko bi se pa tudi to ne zgodilo, tedaj naj bo nam zadosti, moja Filotea! da smo pri njem in pred njegovim svetim obličjem; saj je tudi to silno velika čest za nas.

X. Postava.

Zjutranja vadba.

Zraven te znotranje molitve, ki sama za se obstoji, in zraven drugih ustnih molitev, ktere vsakega dne opravljamo, se najde še pet drugih in krajših molitev, ktere so tako rekoč rastlike in veje one večje znotranje molitve. Med njimi ima, kakor priprava za vsa dela vsacega zjutranja molitev prvo mesto. In ta molitev ima se tako-le opravljati:

1. Moli Gospoda svojega Boga iz dna svojega serca in zahvali se njemu, da te je ohranil celo noč. Ko bi pa v tistej bila kak greh storila, tedaj prosi ponižno za odpušcanje.

2. Pomisli, da je bil današnji den tebi od Boga podeljen, da si pridobiš danes prihodnji den večnosti. Terdno skleni, da hočeš na to obračati vse ure celega dneva.

3. Poglej na opravila, družbe in tiste priložnosti Bogu služiti, v ktere bi danes lahko prišla. Poglej pa tudi na skušnjave, ktere tebi proté in varuj se, da Boga ne razžališ po kaki jezi, po napuhu, ali po kaki drugi nerednosti. Potem skleni sveto in terdno, da hočeš vse pripomočke, ktere v svojej oblasti imaš, obračati v službo Božjo

in v zboljšanje svojega duhovnega življenja. Skleni pa tudi, da hočeš vsega se varovati, zoper vse se vojskovati, vsemu se ustavljati, in vse premagovati, karkoli bi znalo se zgoditi tebi zoper čest Božjo in zveličanje tvoje duše. Tudi je še premalo, če le samo sklepe delaš, temuč pripravi si tudi pripomočke, da svoje sklepe spolniš. Postavim, ako že prej vem, da bom moral se pečati s človekom, kateri je strasten in nagle jeze, tedaj bom sklenil, nič ne razjeziti se in njega ne razžaliti. Pa mislil bom že prej tudi na krotke besede, s kterimi ga bom nagovarjal, ali pa bom si nekoga poiskal, kdor mi pomaga njega utolažiti. Ako previdim, da bom kakega bolnika obiskal, tedaj hočem misliti na priležno uro, na tolažilne besede in na to, kako bi mu pomagati zamogel. Ravno to velja tudi zastran drugih priložnosti.

4. Potem ponižaj se pred Bogom in spoznaj, da sama iz sebe ne moreš izpeljati ničesar vsega tega, kar si se namenila, bodisi hudega se varovati, ali kaj dobrega doprinesti. In kakor bi imela svoje serce na roci, daruj ga z vsemi dobrimi sklepi vred Božjemu veličastvu. Prosi Boga priserčno, naj vzeme tvoje serce v svoje varstvo, in naj ga podpira, da bo svojo službo zvesto dopolnovalo. Zdihuj k Bogu s temi in enakimi besedami: Ó Gospod! poglej to ubogo in slabo serce, katero je sprejelo po tvoji milosti marsikter dober nagib; pa ono je preslabo in prerevno, da bi tudi speljalo to dobro, po katerem hrepeni, če mu ti ne podeliš svojega nebeškega blagoslova. Da bi ga meni milostljivo okušati dal, za to tebe prosim, oh Oče usmiljenja! po zasluženji terpljenja tvojega Sina; Njemu v čest posvečujem danesnji den in vse dni svojega življenja. Potem kliči še preblaženo Devico, svojega angelj varha in svetnike, naj tebe varujejo.

Vse te vadbe pa morajo biti kratke, in naj so storjene z živimi občutki; in če je mogoče, stori je še prej, da iz sobe greš. Tako bo po moči te vadbe delo celega dne oškropljeno z roso blagoslova Božjega.

XI. Postava.

Večerna vadba in izpraševanje vesti.

Kakor bi imela pred telesno južino po premišljevanji deržati duhovni obed; ravno tako bi imela tudi pred svojo

večerjo zaužiti kratko in pobožno duhovno večerjo. Pridobi si toraj nekoliko časa pred večerjo, verzi se pred križanega Jezusa na svoja kolena, in zberi svojega duha spet v pobožnosti. Znabiti si se odmeknila čez den preveč od nje, ker si bila zamišljena v mnogotere opravke. Postavi si po znotranjem pogledu Jezusa pred svoje oči; oživi v svojem sercu po nekterih živih zdihljajih in poniževanjih spet ogenj svojega zjutranjega premišljevanja, in poglej ljubezni-polno na Zveličarja svoje duše. Prehodi še enkrat tiste dele svojega zjutranjega premišljevanja, kateri so tebe najbolj ganili; ali pa oserči se po kakem novem nagibu, kakor že tebi najbolj dopade.

Kako se vest izprašuje, to je tako že vsakemu znano; stori se pa naj vsakega dne, preden gremo spat. Potreba je namreč:

1. Da se Bogu zahvalimo, da je nas po svoje milosti ohranil čez den.

2. Da preiščemo, kako smo se obnašali vsako uro pretečenega dneva. Da pa to lažje opravimo, moramo pomisliti: Kje, s kom in v kakošnih družbah ter opravilih smo se znašli.

3. Ako po takem preiskovanju najdemo, da smo kaj dobrega storili, tedaj zahvalimo se Bogu za to. Ako pa najdemo, da smo se pregrešili, naj si bo že v mislih, v besedah ali v djanji, tedaj moramo prositi Božje veličastvo za odpuščanje. Terdno moramo zraven tudi skleniti, da se bomo zavolj tega o pervej priložnosti pri sv. spovedi obtožili, in skerbno se poboljšali.

4. Potem priporočimo Božji previdnosti svojo dušo in svoje telo, cerkev, sorodnike in prijatelje. Zadnjič prosimo še prečisto Devico, sv. angelj varha in svetnike, da naj bi nas varovali, in naj bi čuvali nad nami. Na to pa podajmo se z blagoslovom in milostjo Božjo k pokoju, in uživajmo počitek, kterega nam je Bog potrebnega spoznal.

Ta večerna vadba se ne sme nikdar opuščati, pa tudi jutranja ne. Glej, po jutranji vadbi odpiramo okna svoje duše solncu pravice; po večerni vadbi je pa zapremo peklenskim temam.

XII. Postava.

O duhovni samoti.

Tukaj bi posebno želel, ljuba Filotea! da moj nasvet poslušáš in tudi spolnuješ; zakaj ravno v tem nauku obstoji eden najgotovjših pripomočkov, da bolj in bolj raseš v duhovnem življenji.

Spominjaj se čez den, kolikorkrat je tebi mogoče, pričujočnosti Božje. Da pa to storiti zamoreš, posluži se enega tistih čvetero pripomočkov, ktere sem tebi zgoraj pokazal. Premisli, kaj Bog stori in kaj ti delaš; videla boš, da je njegovo obličje obrnjeno neprenehoma k tebi, in da te gleda z očmi neizrečene ljubezni. O Bog! morala bi zaklicati, zakaj ne gledam jaz vedno na te, kakor ti na me? Zakaj se ti mene tolikokrat spominjaš, in zakaj se jaz tebe tako redkokdaj spomnim? Kje pa sve, o moja duša! le Bog je najino pravo mesto, kje sve pa midve?

Ptice imajo svoja gnezda na drevji, da se ob potrebi podajo v nje; jeleni imajo svoja germovja in gošče, kamor se poskrijejo, in kjer v poletni vročini iščejo senčni hlad. Ravno tako, moja Filotea! morajo tudi naša serca si izbrati vsakega dne kako varno prebivališče; na griču Golgate, ali v ranah našega Zveličarja, ali na kakem drugem mestu blizo njega si morajo zavetja iskati ob vsaki priložnosti. Tam si moramo odpočiti in oddahniti od zunanjih opravil in kakor v neki terdnjavi se zavarovati zoper vsako skušnjavo. Blagor duši, ktera zamore svojemu Zveličarju v resnici reči: „Ti si kraj mojega pribežališča, ti si moja varna terdnjava, moja streha ob dežu, in moja senca ob solnčni vročini!“

Ne pozabi toraj, moja Filotea! da večkrat zbežiš v samoto svojega serca, čeravno se znajdeš po zunanjem med ljudmi in pri delu. Množica, ktera tebe obdaja, ne more kaliti te znotranje samote, ker tvojega serca obdajati ne more, čeravno obdaja tvoje truplo; tvoje serce pa ostane samo, pri Bogu da, samotno. Po tem se je ravnal kralj David, kakor razodeva sam na mnogoterih krajih svojih psalmov, čeravno je bil od zunanjih opravkov ves obsut. On pravi na primer: „O Gospod! vselej sem pri tebi, vselej vidim svojega Boga pred seboj; k tebi sem povzdignil svoje oči, o Bog! kateri v nebesih prebivaš. Moje oči so vselej obrnjene na Boga!“

Saj so naši pogovori le redkokdaj tako resni, da ne bi zamogli odtegniti jim od časa do časa svojega serca, in ga peljati v to Božjo samoto.

Katarini Sienski so vzeli njeni starši čas in kraj za molitev ter premišljevanje; pa Bog je dal jej na misel, naj si napravi v sredi svojega serca molitven hramič, v kterege bi zamogla vsaj po duhu pribežati v vseh svojih opravilih, da bi tam se izročevala tej srečni in sveti samoti. In ker je ona to zvesto opravljala, zato jej svet s svojim zalezovanjem ni bil nadležen; saj se je ona zapirala v svoj znotranji hramič, in tam se je tolažila s svojim nebeškim ženinom. Včasi je svetovala tudi svojim duhovnim hčeram, naj si sèzidajo v svojih sercih skrito izbico, in naj v njej prebivajo.

Pokličí tedaj svojo dušo večkrat v najznotranji kraj svojega serca. Daleč od vseh ljudi boš zamogla tam govoriti z Bogom zastran svoje duše, in zamogla boš z Davidom njemu reči: „Čuval sem in sem enak postal pelikanu v puščavi. Enak sem bil ponočni vrani ali sovi v njeni hišici in samotnem vrabcu na strehi.“ Te besede nam kažejo po njih besednem pomenu, da je imel ta veliki kralj navado, pritergovati si nekoliko ur, ktere je v samoti posvetil premišljevanji duhovnih reči. Zraven tega nam kažejo te besede po svojem skrivnostnem pomenu trojno samoto, kakor tri šotore puščavnikov, po katerih zamoremo po zgledu našega Zveličarja samotno se sprehajati. Zakaj na Golgati je bil pelikanu v puščavi enak, ker je s svojo kervjo dal novo življenje svojim mertvim otročičem. V svojem rojstvu, ko je objokoval v tistem samotnem hlevu naše grehe in hudobije, bil je enak ponočni sovi. V svojem vnebohodu je pa bil enak vrabcu na strehi, ker se je ločil in vzdignil proti nebesom, ktera so kakor streha tega sveta. Na teh treh krajih toraj, sredi vseh stisk zunanjih opravil, moramo napraviti svoje puščavniške šotore. Ko je bival rajni Eleacar, knez v Arianu na Francoskem, dolgo časa daleč od svoje pobožne žene Delfine, poslala je ona nekoga do njega, naj ga uprašuje po njegovem zdravju. In mož je pismeno jej to-le odgovoril: „Ljuba žena, prav dobro se počutim; če me pa videti želiš, poišči me v stranskej rani našega ljubezni polnega Jezusa. Tam stanujem, in tam me vselej najti zamoreš; na kakem drugem kraju bi me zastonj iskala.“ To je bil zares keršansk vitez!

XIII. Postava.

O svetih zdihljeh, o kratkih pa serčnih molitvicah in o pobožnih mislih.

Mi se zatekamo k Bogu, ker po njem hrepenimo; po njem pa zato hrepenimo, da bi pri njem zavetja dobili. Zato si podajajo naši goreči zdihljeji in duhovna samota eden drugemu roké, oboje pa izhaja iz pobožnih misli.

Zdihuj toraj pogosto, moja Filotea! po Bogu, s kratkimi pa ognjenimi zdihljeji svojega serca. Občuduj njegovo lepoto, kliči ga na pomoč, verzi se v duhu pred njegov križ, moli njegovo dobroto, in posvetuj se ž njim pogosto zastran svojega zveličanja. Daruj mu po tavžentkrat na den svojo dušo, obračaj svoje znotranje oko na njegovo prijetnost; ponudi mu svojo roko, kakor malo dete svojemu očetu, da bi te vodil. Položi si ga kakor dišeč snopek rožič na svoje persi, in vsadi si ga kakor zastavo v svojo dušo. Obudi v svojem sercu še tavžent občutljivej Božje ljubezni, da se vnemaš k lepi in priserčni ljubezni do tega nebeškega ženina.

Kratke pa serčne molitvice imajo se tako opravljati, kakor je nasvetuje veliki sv. Avguštin pobožni ženi Pavli. Moja Filotea! ako se naše serce vdá sladki družbi in prijaznosti s svojim Bogom, tedaj bo napolnjeno z dišavo njegovih popolnosti. Ta vadba pa ni težka, ker se zлага z vsakim naših opravil in del, ter jih kar nič ne ustavlja. V tem znotranjem povzdigovanji in v tej duhovni samoti ne mudimo se dolgo, zato naše opravilo ne zaostaja, ampak gre le še urnejše od rok. Popotnik, kateri nekoliko vina popije, da bi svoje ude okrepčal, in svoja usta ohladil, on na svojem potovanji ne zaostaja, čeravno nekoliko časa postoji. On si zbira le novih moči, da svoj pot dohodi tem hitreje in ložeje; le zategavolj nekaj postoji, da bi potem toliko hitreje stopal.

Nekteri so si nabrali lepo število ustnih zdihljejev ljubezni do Boga, ki so zares prav koristni. Jaz pa menim, da naj ne bi se deržali teh ali onih besed. Govori s sercem in jezikom, kar tebi ljubezen ravno vdá, zakaj vdala ti bc besed, kolikor jih hočeš. Pri vsem tem je pa vendar veliko izrekov, kateri imajo to posebno moč, da serce utolažijo. Med temi so vzlasti ognjeni zdihljeji, kakor se nahajajo tako pogosto v Davidovih psalmih, pobožno izgovarjanje

imena Jezusovega, in še precej izrazov goreče ljubezni v visoki pesmi. Tudi duhovne pesmi so dobre za to, ako se pazljivo pojó.

Tisti, ki gorijo človeške in natorne ljubezni, obračajo skoraj vse svoje misli na ljubljeno stvar; njih serce je vedno gorečih občutljejev polno, in njih usta so polna hvale za njo. Če niso pri svojej ljubljeni stvari, takrat ne zamudé nobene priložnosti, da bi skazali jej po pismih svojo ljubezen; še skoraj drevesa ne pusté, v kterega kožo ne bi vrezali njim ljubega imena. Tako tudi duše, ki ljubijo Boga, ne prenehajo na-nj misliti, po njem zdihovati, in o njem govoriti. Rade bi, če bi bilo mogoče, zapisale sladko in presladko ime Jezus v serca vseh ljudi.

Vse stvari vabijo pobožne k Božjej ljubezni, in ni je reči, ktera jim ne bi oznanjevala hvalo njih preljubljenega Boga. „Vse, kar je na zemlji, pravi za sv. Antonom tudi sv. Avguštín, govori ž njimi sicer molcé, pa vendar prav zastopno o tej ljubezni. Njih serce pa, ganjeno teh pogovorov in sv. misel, povzdigne se po ljubeznjivih zdihljeh in gorečih molitvicah visoko do Boga.“ Tukaj podam le nektère izgledé o tem. Sv. Gregor, Nacianski škof, je pravil sam svojemu ljudstvu, da je enkrat na samotnem bregu gor in doli gredé gledal na igranje valov. Približevali so se bregu, metali so na suho ostrige in male polže, stebila in morske trave, školjke in druge drobne reči, ktere morje izmetuje. Nastopni valovi so pa nekaj teh reči spet pobrali in požerli, le samo okoli ležeče skale so ostale terdno in nepremakljivo na svojem mestu, čeravno so valovi dervili na nje, in butali z vso silo ob nje. Pri tem je izustil lepo misel, da so slabe duše podobne ostrigam, morskim polžem, školjkam in travi, ker dajo prevzeti in posiliti se zdaj od težav zdaj od tolažbe, kakor si namreč igrajo valovi sreče ž njimi. Močne duše pa terdno in nepremakljivo prestopjé vsako burjo, prav skalam enako. In iz teh misel vnel se mu je Davidov zdihljeh: „Gospod reši me, zakaj valovi so priderli v mojo dušo; Gospod reši me iz globočine vodá; potopil sem se v globočino morja, in vihar me je požerl.“ Zakaj on je bil takrat v veliki zadregi, ker je potegnil trinog Maksim njegovo škofijo na se.

Sv. Fulgencij, škof Ruspa imenovanega mesta, je nekaj prišel v zbor rimskih plemenitašev, ktere je ravno nagovarjal Teodorik, gotiški kralj. Ko je pa videl blišč in

bogastvo toliko mogočnih, ki so sedeli po versti svoje imenitnosti; tedaj je rekël sam pri sebi: „O Bog! kako lep mora biti še le nebeški Jeruzalem, ker se lesketa že ta pozemski Rim v toliki krasoti! Če se blišče na tem svetu čestilci nečimurnosti že v toliki lepoti, kakošna čast mora še le na unem svetu čakati tistih, ki gledajo samo Resnico!“ — O sv. Anzelmu, škofu Kanterburškem, se pripoveduje, da je imel čudni dar, povzdigniti se od prav vsakdanjih reči naglo do pobožnih misel. Jahal je ta pobožni mož nekđaj na deželo; nek majhen zajček od psov nagnan, pribeži pod njegovega konja, kakor v edino zavetje v smertnej nevarnosti. Ker pa noben okoli konja stoječih in lajajočih psov ni upal se zajca popasti, začeli so lovci na glas se smeјati tej nenavadni dogodbi. Sv. Anzelm se pa razjoka in pravi: „Oh, vi se smeјite, uboga stvar se pa ne smeјi; ravno tako delajo sovražniki naše duše. Kadar so jo po mnogih zvijačah zmotili in v greh napelјali, potem se postavljajo v smertni uri še okoli nje, da bi jo v svojo oblast dobili in požerli. Ona se pa trese in trepeče, ter išče povsod pomoči in zavetja; če pa tega ne najde, smeјó se jej sovražniki.“ To je rekël, in jezđil je zdihovaje naprej.

Konstantin Veliki* je poslal nekđaj sv. Antonu prav spoštljivo pismo. Zavolj tega so prav močno se čudili učenci tega svetnika, ki so stali okoli njega. On pa jim je rekël: „Kaj čudite se nad tem, da kak kralj piše kakemu človeku? Čudite se rajše, da večni Bog ni le samo zapisal svojo postavo umerljivim ljudem, temuč tudi ustmeno ž njimi govoril po svojem edinorojenem Sinu.“ Ko je nekđaj sv. Frančišek zagledal eno jagnje samo med čredo kozlov, rekël je svojim tovaršem: „Glejte, kakor se sprehaja to ubogo jagnje med kozli, tako je krotek in ponižen hodil nekđaj naš Gospod med farizeji.“ Drugokrat je pa videl, kako je svinja tergala nježno jagnjiče, in je s solznimi očmi zaklical: „O majhno jagnjiče! kako živo mi kažeš podobo smerti mojega Zveličarja!“ — Ko je bil sv. Frančišek Borgias,** veliki mož naših dni, še vojvod Gandije, obujal je na lovih do tisuč pobožnih misel. „Čudim

* Konstantin je bil prvi keršanski cesar v Rimu, in je vladal do leta 337; Anton je pa je bil začetnik mniškega življenja, umerl je leta 356.

** Sveti Frančišek B. je bil tretji general Jezuitovskega reda; umerl je leta 1572.

se, je rekel pozneje sam, da se podajajo sokoli tako hitro na roko sokolca nazaj, ter si dajo oči zakriti in se na kol prikleniti; ljudje pa tako ustavljajo se Božjemu glasu!“ Sv. Bazilij je rekel pozneje sam, da roža med ternjem ljudem ta-le nauk daje: „Vedite vi umirajoči! da je naj-prijetnejša reč tega sveta združena z žalostjo. Nič ni brez bridkosti, vedno je pridružena radosti žalost, zakonu udovstvo, časti zaničevanje, rodovitnosti skerb, visokosti potrata, veselju naveličanje, zdravju bolezen.“ „Lepa cvetljica je vertnarica, pravi ta svetnik, pa prav žalostnega me dela, ker me opominja mojega greha, zavolj kterega je bila zemlja prekleta, da mora ternje nositi.“

Neka pobožna duša je gledala v jasni poletni noči v nek potoček, videla je v njem lepo zvezdnato nebo, in je zaklicala: „O Bog! ravno te zvezde bojo nekdam pod mojima nogama, kadar mi boš pripravil v svojih svetih šotorih prebivališče! In kakor se v podobljajo zvezde v potoku na zemlji, tako v nebesih v podobljajo se pozemski ljudje v živih vodah Božje ljubezni.“ Nekdo drugi je pa videl, kako so dervile vodé v potoku naprej in je zaklical: „Ne, nikdar ne bo več počivala moja duša, dokler se ne razlije v svoj začetek, v neskončnega Boga.“ Sv. Frančiška je ogledovala nek ličen potoček, in je pokleknila ob njegovem robu, da bi molila; bila je pa v duhu zamaknjena, ter je z rahlim glasom ponavljala večkrat te-le besede: „Milost mojega Boga se razteka rahlo in mirno, kakor ta-le potoček.“ Nekdo pa, ko je videl cvetoča drevesa, je zdihovaje zaklical: „Oh zakaj sem pa jaz sam na vertu cerkve Božje brez cvetja?“ Se nekdo drugi je pa zdihnil, ko je videl piščeta zbrana pod perutami koklje: „Ohrani nas, o Gospod, pod senco svojih perut!“ In spet nekdo je rekel solčno rožo premišljevaje: „Kdaj, o moj Bog! kdaj bo moja duša šla za glasom tvoje milosti?“ Ko je pa pogledal na neke majhne rožice, ki imajo sicer lepo podobo pa nobene vonjave, takrat je rekel: „Takošne so moje misli, zavite so sicer v lepe besede, pa so brez sadu in vspeha.“

Vidiš, ljuba Filotea! da vse, kar se nam kaže v tem življenju v toliki različenosti, zna obujati v nas zveličavne misli in zdihljeje. Gorje jim, ki odvrtačajo stvari od njih stvarnika, in je obračajo v greh; blagor pa tistim, ki obračajo stvari v slavo njih Stvarnika in resnici na čest. Sv. Gregor Nacijančan je rekel: „Jaz imam navado, da

obračam vse reči v svoj duhovni prid.“ Le beri pobožni nadgrobní govor, ki ga je zložil sv. Hieronim sv. Pavli. Ljubeznjivo tam opazuješ, kako je bila ona polna gorečih zdihljejev in svetih misli, ktere je pri vsakej priloznosti obujala.

V tej vadbi duhovne samote in kratkih ognjenih molitvic obstoji veliko opravilo pobožnosti. Te zamorejo vse druge molitve nadomestovati; one same pa ne dajo se nadomestiti po skoraj nobenem drugem pripomočku. Brez njih pač ni mogoče znotranjega premišljevalnega življenja, in le slabo se bomo obnašali v djanskem življenji brez njih. Brez njih je počitek le postopanje in delo le zadržek. Zatoraj tebi prav na serce navežem, da naj se vdaš tej vadbi iz cele duše, in da naj nikdar ne odstopiš od nje.

XIV. Postava.

O sveti meši, in kako naj jo slišimo?

1. Tebi še nisem nič povedal o presvetej, previsokej in Božjej daritvi: o zakramentu sv. meše, ki je med vadbami pobožnosti to, kar je solnce med zvezdami. Ona je v resnici duša pobožnosti, središče sv. keršanske vere, v katerem počivajo vse njene skrivnosti in zapovedi. Ona je neizrečena skrivnost Božje ljubezni; po njej se Bog z nami v djanji sklepa, in nam v svojej ljubeznjivosti deli svoje najimennitnejše darove in milosti.

2. Molitev, združena s to Božjo daritvijo, ima neizrekljivo moč v sebi. Kakor na svojem ljubljencu sloneča dobiva duša pri sv. meši obilnost nebeških milosti od Jezusa. On jo navdaja s toliko prijetno dišavo in duhovno sladkostjo, da postaja enaka stebru prijetnih dišav, mire, kadila in vseh dragih mazil. Tako jo namreč opeva visoka pesem ljubezni.

3. Skerbi toraj, kolikor le moreš, da boš vsakega dne pri svetej meši, in da boš z duhovnikom darovala za se in za vso cerkev daritev Odrešenikovo njegovemu Očetu Bogu. „Vselej se znajdejo tam, govori sv. Janez Krizostom, trume angeljev, da se svojo pričujočnostjo počasté to presveto skrivnost. Če se jim pridružimo mi z ravno tistim namenom, tedaj ni mogoče, da bi po tej pričujočnosti ne

postali deležni nébeških milosti.“ Trume zmagovalne in vojskovalne cerkve se združijo v tej Božjej daritvi, da bi si pridobile z Jezusom, po njem in v njem serce Boga nebeškega Očeta, in da bi obernile Božje usmiljenje na nas. Kakošen prid toraj za dušo, ktera s svojimi pobožnimi občutljeji pripomore, da se doseže ta draga in poželjenja vredna dobrot!

4. Če te zadržuje kak nepremagljiv ovirek, da ne moreš telesno pričujoča biti pri tej presveti daritvi, tedaj pošlji tje vsaj svoje serce, da boš tam v duhu pričujoča. Podaj se tedaj ob kaki jutranji uri vsaj po duhu v cerkev, če drugače ne moreš. Zedini svoj namen z namenom vseh kristjanov, in stori na tem mestu, kjer si, v mislih vse to, kar bi bila storila, če bi bila v kaki cerkvi resnično pričujoča pri daritvi svete meše.

Če hočeš toraj slišati sv. mešo, naj si je v djanji ali le duhovno, tedaj 1. pripravljaj se z mešnikom, dokler ne pristopi k altarju. Ta priprava obstoji v tem, da se misliš v pričo Boga, da spoznaš svojo nevrednost, in da zavolj svojih grehov odpuščanja prosiš. 2. Od časa, ko je stopil mešnik pred altar do evangelja, premišljuj priprosto in splošno prihod in življenje našega Odrešenika na tem svetu. 3. Od evangelja noter do konca krede ali vere premišljuj pridigarsko opravilo našega Zveličarja; poterdi tudi, da hočeš v veri in v družbi katoliške cerkve živeti in umreti, njegovej svetej besedi pa ubogati. 4. Od vere naprej do Pater noster ali Očenaša vrvnaj svoje serce in svoje misli tako, da boš premišljevala sv. skrivnosti terpljenja in smerti našega Božjega Zveličarja. Te skrivnosti se postavljajo v resnici in v njih bitju po tej daritvi pred nas. Daruj je z mešnikom in z vsem ljudstvom Bogu Očetu, naj so njemu v čest in tebi v zveličanje. 5. Od Očenaša do sv. obhajila povzdigni svoje serce po sv. hrepenenji, in obujaj goreče želje, da bi bila sklenjena po zvezi večne ljubezni z našim Božjim Odrešenikom. 6. Od obhajila do konca zahvaljaj se večnemu Bogu za njegovo včlovečenje, za njegovo življenje, terpljenje in smert; zahvaljaj se njemu tudi za ljubezen, ktero je nam skazal v tej presveti daritvi. Prosi iz dna svojega serca, da naj bi zavolj tega bil vekomaj milostljiv tebi, tvojim sorodnikom, prijateljem in vsej cerkvi. Potem pa sprejmi pobožno in s serčno ponižnostjo blagoslov, ki ga teki Gospod po svojem služabniku delí.

Ako pa hočeš med sv. mešo opravljati svoja vsakdanja premišljevanja o svetih skrivnostih, tedaj ni ravno potreba, da bi se po vsakem tukaj imenovanem delu ravnala. Zadosti je, če oberneš koj od začetka svoj namen na to, da hočeš po svojem premišljevanji in svojej molitvi to presv. daritev moliti, in jo Bogu izročiti. Saj obsega premišljevanje vsa ta opravila ali naravnost ali pa molčé.

XV. Postava.

O drugih očitnih in splošnih vadbah pobožnosti.

Zraven tega, ljuba Filotea! naj si ob nedeljah in praznikih, ako ti okoljščine dopusté, tudi pri duhovnih urah, ki se v koru opravljajo, in pri večernicah. Ker so ti dnevi Bogu posebno posvečeni, zato moramo ob njih tudi več storiti za Božjo čest in hvalo, kakor druge dni. Po takem boš občutila preveliko sladkost pobožnosti, kakor jo je občutil nekdanj sv. Avguštin. On namreč pripoveduje v svoji očitni spovedi, da se je tajalo njemu serce v prijetnosti, in da so mu oči plavale v solzah, ko je poslušal v začetku svojega spreobrnjenja prepevati cerkvene ure. Verh tega (in to naj za vselej povem) izvira človeku zmiraj veči prid in tolažba iz očitne Božje službe cerkvene, kakor iz samovoljnih pobožnih opravil. Bog sam je ukazal, da naj združenje v cerkvi in ž njo više cenimo, kakor vse druge posamezne vadbe in pobožnosti.

Pristopi rada bratovščinam svojega domačega kraja, posebno tistim, katerih pobožna opravila več dušnega prida in sv. veselja prinesó; s tem se podveržeš neki Bogu prav dopadljivi pokorščini. Čeravno cerkev bratovščin ne zapoveduje naravnost, pa vendar je priporoča, ker jim deli odpustke in druge dobrote, da bi na znanje dajala svoje dopadenje nad njih pomnoženjem. Saj je to vselej delo ljubezni, ako v družbi z drugimi kaj dobrega opravljamo, in njih dobre namene pospešujemo. Čeravno bi znabiti sami za se ravno tako dobra dela opravljali, in je sami še celó rajše opravljali, vendar pomnoži se čest Božja veliko bolj, ako zedinjamo svoja dobra dela z dobrimi deli naših bratov in bližnjih.

Ravno to velja tudi od vseh drugih očitnih molitev

in svetih opravil. K njim moramo mi tudi prinesiti seboj svoj lasten zgled, da bližnjega spodbujamo, in svojo ljubezen, da Boga počastimo. Vse to pa moramo storiti z dobrim namenom vsem v prid.

XVI. Postava.

Da naj svetnike častimo in na pomoč kličemo.

Ker nam pošilja Bog svoje razsvetljenje večkrat po svojih angeljih, zato moramo tudi mi večkrat po ravno tem potu svoje zdihljeje k njemu pošiljati. Zveličane duše odmerlih so z angelji v nebesih, in so po besedah našega Zveličarja angeljem enake; tudi one nam navdajajo zveličavne misli, in prosijo Boga za nas po svojej svetej molitvi. Združimo toraj, moja Filotea! naša serca s temi nebeškimi duhovi in zveličanimi dušami. Kakor se naučé mladi slavčeki petja od starih, tako bomo tudi mi po tej sv. družbi s svetniki kmalo prišli tje, da bomo veliko bolje moliti znali in Božje hvalnice popevati. „Psalme bom prepeval, je rekel David, pred obličjem tvojih angeljev!“

V česti imej, spoštuj in ljubi s posebno ljubeznijo prečisto in visoko hvaljeno Devico Marijo, ktera je, kakor Mati našega najvišega Brata, tudi naša prava mati. K njej naj pribežimo, in v njeno naročje naj pritečemo ob vsakej priložnosti s popolnim zaupanjem, saj smo njeni otročiči. Zdihujmo pogosto k tej sladki materi, in kličimo materno ljubezen v pomoč; prizadevajmo si, da posnemamo njene visoke čednosti, redimo pa tudi v svojem sercu resnično otročje občutljeje do nje.

Sèznani se tudi prav dobro s svetimi angelji; pogosto se spomni, kako so v življenji pri tebi, čeravno jih ne vidiš. Posebno pa ljubi in česti angelja škofije, v kateri živiš; tako tudi angelje varhe tistih, med kterimi živiš, prav posebno pa svojega lastnega angelja. Zdihuj pogosto k njim, hvali je in začenjaj ž njih pomočjo vsako opravilo, naj si je že duhovno ali posvetno, da bojo pospeševali tvoje dobre namene.

Imenitni Peter Faber je bil v pobožni družbi Jezusovega imena (med Jezviti) prvi mešnik, prvi pridigar, prvi učenik bogoslovja in prvi spremljevalec sv. Igna-

cija, začetnika te družbe. Ta mož je šel nekdam iz Nemškega nazaj, kjer se je veliko trudil v čest našega Gospoda Jezusa; potoval je takrat skoz našo škofijo, v kateri je bil rojen. In pravil je takrat, da je na potovanji skoz mnoge krivoveri vdane kraje občutil neizrekljivo tolažbo, kjer je v vsaki fari pozdravljal njene angelje varhe. Pravil je tudi, da je očitvidno spoznaval njih varstvo in pomoč, ker so ga varovali pred zalezovanjem odpadencev, in mu pripeljali mnogo voljnih in besedi zveličanja odprtih serc. To pobožnost je priporočal s toliko gorečnostjo, da je neka tedaj še mlada gospodična prav ginjena pravila o tem še pred štirimi leti, to je več ko šestdeset let po njegovi smerti.* Jaz sam sem občutil posebno veselje, ko sem lanskega leta posvečeval nek altar v tistej majhni in med visokimi gorami ležeči vasi Vilaret, v kateri je bil rojen ta veliki služabnik Božji.

Izvoli si tudi še posebno nektere svetnike, katerih življenje te najbolj zanimiva in k posnemanju spodbuja; izberi si take, v katerih predprošnje posebno zaupanje staviš. Svetnik tvojega imena je bil tebi že pri kerstu odkazan.

XVII. Postava.

Kako naj se Božja beseda posluša in bere.

Sprejemaj Božjo besedo s spoštovanjem, naj jo že od svojih duhovnih prijateljev slišiš v prijaznih pogovorih, ali v pridigah, poslušaj jo zmiraj pazljivo in spodobno; obračaj si jo vselej z vso skerbjo v dobro in ne dopusti, da bi padla na tla. Kakor žlahten balzam jo vzemi v svoje serce, in posnemaj s tem prečisto Devico, ki je z največo skerbjo v svojem sercu ohranjevala vsako besedo, ki je bila izgovorjena v čest njenemu Sinu. Spomni se tudi, da Bog besede, ktere obračamo v molitvi v njega, v tej meri sprejema, v kateri sprejemamo mi njegove besede, ktere nam po pridigarjevih ustih govori.

Imej vselej kake lepe ter pobožne bukve pri sebi. Priporočenja vredne so bukve sv. Bonaventure, Gersona, Dionizija Kartuzijana, Ludovika Blozija, Ludovika Granaškega,

* Tukaj meni sv. Salezij štiri leta, preden je spisal te bukve.

Stela-ja, Arije, Pineli-ja, du Pont-a, duhovna vojska, spo-vedi sv. Avguština, pisma sv. Hieronima, in druge takošne.* Beri vsakega dne nekaj prav pobožno v njih, in imej te bukve za pisma, ktere so poslali tebi svetniki iz nebes, da bi ti pokazali pot do tje, in da bi te oserčili, naj se podaš na pot do njih. Beri tudi zgodbe in življenje svetnikov; v njih boš kakor v ogledalu gledala podobo keršanskega življenja, njih dela pa obračaj po svojem stanu sebi v prid. Čeravno nektera dela svetnikov takim ljudem, ki med svetom živé, niso povsem v posnemanje dana, vendar znamo več ali manj po njih živeti. Postavim samoto pervega puščavnika, svetega Pavla, zamoreš posnemati v svojej duhovni in resnični samoti, o kterej sem že govoril in še bom. Ravno tako zamoreš tudi posnemati popolnoma uboštvo sv. Frančiška, ako z uboštvom tako ravnaš, kakor bom tebi nekaj pozneje razkazal. Isto velja tudi zastran več drugih čednosti. To se vé, da nam daje nekteri životopis več luči za vravnanje našega življenja, nekteri drugi pa manj.

Prav naukov polno je življenje serafinske matere Terezije, tudi životopisi pervih pobožnih mož iz družbe Jezusove, življenje sv. Karola Boromeja nadškofa Milanškega, življenje sv. Ludovika, zgodbe frančiškanskega reda in še več tacega. So pa tudi še drugi, ki nas bolj budé k občudovanju kakor k posnemanju; takošno je, postavim, življenje sv. Marije Egiptovske, sv. Katarine Genuške in sv. Katarine Sienske, sv. Angele in enacih. Pa tudi taki životopisi nam podelé veliko veselje do svete ljubezni Božje.

XVIII. Postava.

Kako naj Božja navdihnjenja sprejemamo.

V besedi navdihnjenje zastopimo vse znotranje nagibe, ganjenja, očitanja, pa tudi grevengo, razsvetljenje in spoznanje, ktera Bog v nas opravlja. On nagovarja z očetovsko skerbljivostjo in ljubeznijo naše serce, da bi ga obudil,

* Do zdaj imamo le samo bukve od duhovne vojske v slovenskem jeziku. Priporočati pa smemo tudi Tomaža Kempčana, Življenja srečen pot, Keršansko devištvo, Kalvarijo, Kristusovo življenje in smert.

oserčil in ga spodbudil ter užgal k svetim čednostim, k nebeški ljubezni, k dobrim sklepom in sploh k vsemu, kar nas na potu večnega zveličanja podpira. To imenuje nebeški ženin v visoki pesmi: „Pred durmi stati in terkati; nevesti na serce govoriti; jo zbudjati, če spi; jo klicati in iskati, če je doma; jo vabiti na svoj med in jej pomigniti, naj si terga cvetljice in jabelka v našem vertu; jo siliti, naj prepeva in naj daje svoj blagi glas slišati našim ušesom.“ Treba mi je prilike, da to zastopnejše razložim.

Da se zakon prav sklene, temu je od nevestine strani treba treh reči. Pervič mora se jej volja razodeti, drugič mora ona to voljo za dobro spoznati, in tretjič mora ona v to tudi privoliti. Tako godi se tudi, če želi Bog v nas, po nas in z nami speljati kako veliko delo ljubezni. On nam prvič po razsvetljenji razodene svojo voljo, taisto mi potem za dobro spoznamo, in tretjič v njo privolimo. Kakor so tri stopinje v greh navzdol: skušnjava, veselje in privoljenje; tako so tudi tri stopinje k čednosti navzgor. Te tri stopinje so pa sledeče: navdihnjenje, ki je skušnjavi nasproti; radost, ki je veselju nad skušnjavo nasproti; in privoljenje v milost, ki je nasproti privoljenju v greh.

Naj bi si trajalo navdihnjenje celo naše življenje, vendar bi mi Bogu nikdar ne dopadli, če bi nas taisto ne napolnovalo z veseljem. Še razžalili bi s tem svitlega Boga, kakor so ga razžalili Izraelci, ktere je on po svojih lastnih besedah spremljeval in nagovarjal štirideset let. Pa Izraelci tega nagovarjenja niso hotli razumeti, zategavoljo je tudi zaprisegel, da nikdar ne bodo prišli do miru. Ravno tako bi kak žlahtnik, ki je dolgo časa snubil kako gospodično, po pravici bil nevoljen, ako bi ona le ne hotla privoliti v ponujeno zaročenje.

Veselje nad Božjim navdihnjenjem je že precejšna stopnja k česti Božji; po njem že začenjamo dopadati Božjemu veličastvu. Dasiravno to veselje ni nobeno pravo privoljenje, vendar je gotovo približevanje k privoljenju. Dobro znamenje in silno zveličavno je to, da z veseljem poslušamo Božjo besedo, ki je kakor zunanje navdihovanje. Ravno tako je tudi silno zveličavno in Bogu prijetno, ako z veseljem sprejemamo znotranja navdihovanja. To je veselje, o katerem pravi nevesta v visoki pesmi: „Moja duša se je raztopila radosti v meni, ko je moj ljubček govoril.“

Tako je tudi žlahtnik vesel nad gospodično, ktere

zamore s čem postreči; in če vidi, da njej njegove postrežbe dopadajo, sprejema to za znamenje njene prijaznosti.

Vendar pa dopolni se zveličavno delo še le potem, ko smo privolili va-nj. Če nas milost nagovarja, in se mi tega nagovarjanja veselimo, pri vsem tem pa vendar odrecemo Gospodu Bogu svoje privoljenje, tedaj smo v resnici silno nehvaležni, in razžalimo s tem Božje veličastvo prav močno, ker je zaničevanje očitvidno veliko večje. To se je zgodilo nevesti v visoki pesmi. Ona ni odperla vrat, da si je prijetni glas njenega preljubega užigal njeno serce s sveto radostjo. Le prazno se mu je izgovarjala, zatega voljo je šel tudi ženin v pravični jezi naprej, in jo je zapustil. Ravno tako bi žlahtnik, ki je gospodično dolgo časa snubil, in ktereга snubenje je ona rada videla, nazadnje pa zavergla, bil bolj po pravici nevoljen, kakor tedaj, ko bi ona njegovo snubenje niti rada videla, ne dobro sprejemala. Zatoraj skleni, ljuba Filotea! da hočeš vsako navdihnjenje Božje z veseljem sprejeti; in kadar občutiš navdihnjenje, sprejemi ga, kakor kacega poslanca nebeškega kralja, kateri hoče s teboj zaroko obhajati. Poslušaj mirno njegove nasvete, premišluj ljubezen, s katero ginja to navdihnjenje tvoje serce, in prijazno sprejemaj te svete nagibe.

Vdaj se temu svetemu navdihnjenju s popolnim, ljubečim in stanovitnim privoljenjem, in Bog, ktereга ne moreš za dolžnika si storiti, on bo zavolj te ljubeče vdanosti štel se tebi za dolžnika. Preden pa privoliš v imenitnih in nenavadnih rečeh, posvetuj se vselej prej s svojim dušnim vodnikom, da ne boš kje goljufana; on bo preiskal, je mar to navdihnjenje resnično ali goljufno. Če zapazi sovražnik kako dušo, ki je kmalo pripravljena privoliti, tedaj rad goljufije podá, da jo zmoti; to se pa nikdar ne more zgoditi, dokler je duša svojemu vodniku v ponižnosti pokorna.

Ako je privoljenje dano, potem je vse skerbi in prizadevanja treba, da ga doveršimo, in da navdihnjenje v djanji spolnimo; to je najviša stopinja prave čednosti. Privoljenje v sercu rediti, pa ga ne spolniti, to bi se reklo, kak vinograd zasaditi, pa ne hoteti, da bi sadu donašal.

K vsemu temu prav čudno pripomore to, da se vadiamo v jutranjem premišljevanji in v duhovni samoti, kakor sem to že prej opisal. S tem se storimo ne le samo sploh temuč prav posebej pripravne, vsako dobro delo dobro doprinašati.

XIX. Postava.

O svetej spovedi.

Naš Zveličar je zapustil svojej cerkvi zakrament pokore ali spovedi, da bi se v njem očiščevali vseh hudobij, naj smo ognjušeni ž njimi še tolikokrat in še tako močno. Ne dopusti toraj nikdar, moja Filotea! da bi ostajalo tvoje serce dolgo časa v grehu, ker imaš tako lehek in zdaten pripomoček, da se očistiš. Levinja, ki se je pridružila leopardu, hitro teče se kôpat, da bi se osnažila smradú, ki se je nje prijel v družbi s to živaljo, da lev ne bi bil razžaljen in razserden, kadar pride k njej nazaj. Tako naj se duša sebe sama prestraši, če je privolila v greh, in naj se hitro očisti že zavolj spoštovanja, ki ga je očem Božjega veličastva dolžna. O zakaj umiramo za dušno smertjo, ko imamo tako močno zdravilo nasproti!

Spoveduj se ponižno in pobožno vsakega osmega dne,* in če je mogoče vselej, kadar greš k sv. obhajilu, čeravno bi tebi tvoja vest ne očitala nobenega smertnega greha. Po tej spovedi ne zadobiš le samo odpuščanje vseh odpustljivih grehov, katerih se obtožiš; temuč zraven tega zadobiš še veliko moč, tistih v prihoduje se izogibati. Tudi zadobiš veliko razsvetljenje, grehe spoznavati, in obilno milostne pomoči, da zamoreš vso škodo poravnati, katero so bili grehi tebi storili. Vadila se boš tudi v čednostih ponižnosti, pokornosti, priprostosti in ljubezni. V samem opraviilu spovedi boš spolnovala večo čednost, kakor v katerem koli drugem delu. Obudi vselej veliko gnjusobo nad grehi, katerih se spoveš, naj so si še tako majhni; pa tudi terdno si predvzemi, da se jih v prihodnje varuješ. Marsikteri se obtožujejo odpustljivih grehov le tako po verhu in iz navade, pa nimajo misli, da bi zastran njih se zboljšali. Taki ostanejo celo življenje ž njimi obloženi, in se pripravijo s tem ob veliko milosti in duhovnega sadú. Ako se toraj obtožiš, da si se zlagala, čeravno s tem nikomur nisi škode naredila; ali če se obtožiš, da si predolgo igrala, ali izrekla kako nespodobno besedo, tedaj obudi grevengo čez vse to in skleni, v tem se poboljšati. Res bi s spovedjo napek ravnali, ako bi se obtoževali velikih

* To velja le samo tistim, katerim to njih stan dopušča, in jim spovednik dovolijo. Posebno pa velja to redovnikom in nunam.

ali odpustljivih grehov, pa ne imeli volje, teh se očistiti; saj je spoved postavljena vendar le zategavolj, da bi se po njej očistili.

Zderžuj se tistih nedoločnih in praznih obtoževanj, ktera omenjajo nekteri že iz navade. Ne reci: Jaz nisem ljubila Boga tako, kakor bi ga ljubiti imela; nisem molila s toliko priserčnostjo, kakor se spodobi; svetih zakramentov nisem sprejemala z dostojno pobožnostjo itd. Po takem ničesar posameznega ne poveš, iz česar bi spovednik zamogel spoznati, kakošna je tvoja vest; saj ni človeka na zemlji, še svetnika v nebesih ne, ki ne bi zamogel ravno to reči. Poišči toraj, kaj posebnega te napeljuje, da se tako obtožiš, in če si to našla, potem spoznaj svoje grehe priprosto in naravnost. Postavim, ti se obtožiš, da bližnjega nisi tako ljubila, kakor bi bila zamogla. Ali pride to mar iz tega, da si v velikej zadregi videla kacega ubozega, kateremu bi bila lahko pomagala in ga potolažila, pa vendar nisi se njega usmilila? Če je temu tako, tedaj obtoži se posebej in reci: Vidila sem nekega siromaka v velikej zadregi, pa nisem mu pomagala, čeravno bi lahko; in ta greh sem storila iz neskerbnosti, iz terdoserčnosti, ali iz zaničevanja. Povej vse tako, kakor to v svojem sercu za resnico spoznaš. Tudi ne obtoži se samo, da nisi molila s pravo spodobnostjo; temuč povej, ali si bila mar prostovoljno v molitvi razmišljena? Znabiti iz nemarnosti nisi se deržala in spomnila časa, kraja in telesnega stanú, kar je k pobožnej molitvi tudi potreba. Potem se obtoži prav priprosto, kakor že svoj greh spoznaš, in ne zabredi v tisto splošno ali poveršno obtoženje, ktero pri spovedi nikamor ne kaže.

Naj ne bo ti zadosti, da poveš svoje odpustljive grehe, kakor so sami na sebi; temuč obtoži se tudi zastran nagiba, kateri te je napeljal v nje. Tako naj ne bo tebi zadosti obtoženje, da si se zlagala, pa s tem nikomur ne škodovala. Obtoži se tudi, če se je zgodilo to zategavoljo, da bi se hvalila ali izgovarjala; ali si to storila iz abotnega veselja, mar iz samovoljnosti? Če si v igri se pregrešila, tedaj razloži, če se je zgodilo to iz dobičkarije, ali iz dopadenja nad kratkočasom itd. Povej še, ali si ostala dolgo časa v hudem, ker čas po navadi močno povišuje greh. Prav velik razloček je med hitro nečimurnostjo, ki je v nemala naše misli kak četert ure, in med drugo, ki je omadeževala naše serce cel den, ali dva, ali tri dni. Raz-

odeti se mora toraj djanje, nagib in trajanje grehov. Pri obtožnji odpustljivih grehov sicer ni treba nam boječim biti, tudi nismo zaderžani, da bi se jih spovedati morali. Kdor pa želi svojo dušo prav očistiti, in se povzdigniti do tem više pobožnosti, tisti naj skerbi, da svojemu dušnemu zdravniku dobro razloži vsako, tudi najmanjšo bolezen, ktere se ozdraviti želi.

Razodevaj vestno tudi vse to, česar je razložiti potreba, da se tvoje zadolženje pokaže bolj razločno; postavi, povej vzrok, ki te je v jezo do nekoga napravil. Tak človek, ki mi je zoper, mi zna kako besedo v šali povedati, in zlo mu zamerim to, ter se jezim nad njim. Kak drugi pa, ki mi je všeč, bi znal brez zamere mi reči kaj veliko bolj ostrega. Zavolj tega bom se tako-le obtožil: Dal sem se jezi tako premagati, da sem zoper nekoga zaničljive besede govoril, ker sem mu to zameril, kar mi je rekel. Tega nisem storil toliko zavolj besed, ktere je izgovoril, temuč le bolj zategavolj, ker ga nisem sterpeti mogel. — Da svoj greh zastopno razložiš, bo včasi tudi dobro, da izgovorjene besede poveš. — Če se obtožimo tako brez vsega zadržka, tedaj ne odkrijemo le samo storjenih grehov, ampak tudi hudo nagnjenje, navade in druge korenine grehov. Le tako si pridobi spovednik popolnoma znanje našega serca, ktero poravnuje, najde pa tudi zdravila, s kterimi bi se ozdraviti dalo. Vendar vselej moramo, najbolj ko mogoče, tistega zakrivati, ki je k našemu grehu pripomagal.

Pazi tudi na nektere grehe, kteri tičé in gospodujejo čisto skrivaj v tvojej vesti, da se tudi teh spoveš in očistiš. V ta namen beri lepo pazno 6., 27., 28., 29., 35. in 36. postavo v tretjih, in 8. postavo v četertih bukvah. Pa ne išči za kar si bodi družega spovednika; če si enega si izvolila, ostani mu stanovitna, in odkrivaj mu ob določenih dneh svojo vest. Brez vsega zadržka mu povej svoje storjene grehe; od časa do časa (znabiti na mesec ali na dva mesca po enkrat) pa razloži mu zraven svojih grehov tudi svoja nagnjenja, čeravno te niso napravila v greh. Povej, postavim, ali te žalost stiska, ali otožnost gloda na tvojem sercu, ali občutiš v sebi nagnjenje do veselice, do časnega blaga itd.

XX. Postava.

O pogostejem sv. obhajilu.

Pripoveduje se, da je Mitridat, kralj v azijskem Pontu, iznašel zdravilo zoper strup, po njem Mitridat imenovano. S tem je tako močno okrepčal svoje truplo, da pozneje, čeravno je skušal, ni zamogel po strupu si vzeti življenje, da bi se rešil rimske sužnosti. Naš ljubezni polni Odrešenik je pa postavil zakrament Rešnjega Telesa, ki zapopada resnično v sebi njegovo presveto telo in kri, da bi vsak živel vekomaj, kdor ga zavžije. Zatoraj tudi vsak, kdor ga pogosto in pobožno sprejema, tako uterdi zdravje in življenje svoje duše, da je skoraj nemogoče, da bi ostrupilo ga kako si bodi hudo nagnjenje. Resnično, mi ne moremo živeti od tega kruha, zraven pa na duši umirati. V zemeljskem paradižu sta postala prva dva človeka na telesu neumerjoča, ker sta uživala sad od drevesa življenja, katero je vsadil Bog na sredo paradiža. Enako tudi nikdo ne more duhovne smerti umreti, kdor pogosto in po vrednem zavživa ta presveto zakrament življenja, presveto Rešnje Telo. Najmehkejše in gnjilobi najbolj podverženo sadje, kakor črešnje in slive ter jagode, obderži se celo leto, če se s sladkorjem ali medom prevre. Zato tudi ni čuditi se, da se obvarujejo naše tako slabe in revne duše gnjilobe greha, če se preslajšajo in zavarovajo z nestrohljivim mesom in kervjo Božjega Sina. O moja Filotea! obmolkniti bodo morali kristjani, ki bodo pahnjeni v pogubljenje, kadar jim bo pokazal pravični sodnik, kako nepotrebno jim je bilo, na duši umreti. Saj jim je bilo po zavživanji njegovega presv. Telesa, ki ga je nam ravno zategavoljo zapustil, tako lahko mogoče, obderžati si življenje in zdravje! Zakaj ste umerli, o nesrečneži! poreče jim, dokler ste v svojej oblasti imeli sad in živež življenja?

„Sveto obhajilo vsakega dne sprejemati, tega nočem ne hvaliti, niti k temu prigovarjati. Vsako nedeljo k Božji mizi pristopati, to pa svetujem in k temu opominjam vsakega, če njegovo serce le nima nobenega nagnjenja v greh.“ To so lastne besede sv. Avgušтина, s kterimi tudi jaz ne hvalim in ne odsvetujem, vsakega dne sprejemati presveto obhajilo. To prepuščam modri razsodbi duhovnega očeta tistih, kteri to storiti mislijo. Tako pogostnemu obhajilu je treba velike svetosti duše; zato ni varno, ga sploh pri-

poročati. Ker pa ta svetost, da si je kaj silno visokega, vendar najde se pri marsikterej duši, zato tudi ni dobro, vsakemu ga odreči in prepovedati. Gledati se mora v tej reči na znotranji stan vsakega posebej, in ne bi bilo modro, vsakemu brez razločka priporočati to pogostno zavživanje presvetega zakramenta. Bilo bi pa tudi ravno tako nemodro, vsakega zavolj tega grajati, sosebno tedaj, kadar se ravna po nasvetu kakega izučenega spovednika. Prav lep je odgovor, kterega je dala sv. Katarina Sienska tistim, ki so očitali jej pogosto sveto obhajilo. Rekli so namreč, da sv. Avguštín vsakdanjega obhajila ne hvali niti graja. „Že prav, je odgovorila Katarina, če ga sv. Avguštín ne graja, pa tudi vi ne grajajte ga, in s tem sem zadovoljna.“

Ti pa vidiš, Filotea! da sv. Avguštín prav močno opominja in svetuje, vsako nedeljo pristopati k sv. obhajilu; zatoraj stori to, kolikor je tebi mogoče. Ti nimaš nikakoršne ljubezni do smertnega, in še do odpustljivega greha ne; tako mora biti, in želim, da naj bi tako bilo. Zato si pa ravno v takošnem stanu, kakoršnega sv. Avguštín hoče; in še v lepšem stanu si, ker nimaš le nobenega nagnjenja v greh, temuč tudi nobene ljubezni do njega. Dokler takošna ostaneš, smela bi v prid svoje duše še večkrat sprejemati sv. obhajilo, ako bi to tvoj dušni vodnik za dobro spoznali.

Pri vsem tem bi pa vendar lahko se znašli nekteri pravični zaderžki, kteri bi tvojega modrega spovednika napeljali, da ti prepové to pogosto obhajilo. Postavim, ako si ti pod nekako pokorščino, ljudjé pa, kterim si pokorščino in spoštovanje dolžna, tako slabo podučeni ali tako čudni, da bi se nad tem spodtikali in pohujšali, če te vidijo tolikokrat pri sv. obhajilu. Takrat bi bilo dobro, če vse prav premislim, da se njih slabosti nekoliko podaš, in potem le vsakih štirinajst dni k Božjej mizi hodiš. To stori pa le tedaj, kadar se ta zopernost po nobenej reči ne da premagati. V tej zadevi sploh ne daje se nobeno pravilo ukazati; ravnati se imamo le po tem, kar duhovni oče za najbolje spoznajo. Za gotovo pa morem terditi, da tisti, ki hočejo Bogu pobožno služiti, svetega obhajila ne smejo dalje odlagati, kakor od enega mesca na drugi.

Če se modro obnašaš, ne bodo te zaderževali ne oče ne mati, ne mož ne žena od pogostnega obhajila. Na den svojega obhajila ne zamudi dolžnosti svojega stanu, temuč opravljaj je tako zvesto in skerbno, kakor druge mali.

Tega dne bodi še bolj pohlevna in prijazna do drugih ljudi, in jim tudi ne odreci nobene dolžnosti, naj si bo kakoršna hoče. Potem smeš upati, da ne bodo od sv. obhajila te zadrževali, ker jim to nikakoršne škode ne prinese. Le tedaj znabiti bi se tebi upirali, ako bi bili preveč spačeni in svojeglavni, da bi si ničesar pametnega dopovedati ne dali. Takrat bi pa morala, kakor sem že rekel, nekoliko se po njih ravnati, če tebi tvoj spovednik tako svetujejo.

Tukaj moram spregovoriti še eno besedo za zakonske. V starej zavezi je Bog posojevalcem prepovedal, ob praznikih tirjati dolg; dolžnikom pa ni prepovedal, ob praznikih svoj dolg tistim plačati, ki ga tega dne tirjajo. Da si ni kak velik greh, vendar je nespodobno, zakonsko dolžnost tirjati na den sv. obhajila. Toraj zavolj spolnjenja te dolžnosti ne sme nihče biti obropan sv. obhajila, ako ga k temu spodbuja njegova pobožnost. V začetku kersanske cerkve so bili kristjani vsakega dne pri sv. obhajilu, čeravno so bili zakonski in z otroci obdarovani. Zatoraj sem rekel, da pogostno obhajilo ne prinese nobene nadležnosti ne očetom, ne ženam, ne možem, ako le tista duša, ktera sv. obhajilo sprejema, obnaša se pametno in modro. Kar telesne bolezni zadeva, teh po pravici nobena ne more zadrževati tebe od sv. obhajila, če ne prevelika slabost želodca, ki ničesar ne prenese.

Da kdo sme vsakega osmega dne k sv. obhajilu pristopiti, temu je neobhodno potreba: da je njegova duša čista smertnega greha, da je prosta vsakega nagnjenja k odpustljivim grehom, in da verh tega občuti v sebi veliko željo po sv. obhajilu. Da pa sme kdo vsakega dne pristopiti, tak človek mora imeti večidel že premagana vsa huda nagnjenja; tudi se sme to zgoditi le na besedo duhovnega očeta.

XXI. Postava.

Kako naj sveto obhajilo sprejemamo.

Na večer pred sv. obhajilom začni svoje pripravljanje, v svetej ljubezni zdihuj in povzdigni svojega duha k Bogu. Podaj se nekaj prej k počitku, da boš zamogla bolj zgodaj vstati. Ako se po noči prebudiš, o tedaj napolni si serce

in usta z blagodišečimi besedami pobožnosti, da bo napolnila se tvoja duša s prijetno dišavo, in da bo nebeškega ženina vredno sprejela. Dokler ti spavaš, budi on in napravljaja tebi brez števila milosti in darov, ako si pripravljena je sprejeti. Zjutraj pa vzdigni se z velikim veseljem nad srečo, katero danes zadobiti upaš; opravi spoved in stopi z velikim zaupanjem pa tudi z veliko ponižnostjo tje pred altar; potem sprejemi tisto nebeško jed, ki te k neumerjočnosti redi. Kadar si izgovorila tiste svete besede: „O Gospod, jaz nisem vreden itd.“, potem ne gani več svoje glave ali svojega jezika ne k molitvi niti k zdihoivanju. Spodobno in zmerno odpri svoja usta, svojo glavo pa toliko povzdigni, kolikor je potreba, da bodo mašnik lahko videli, kaj opravljajo. Polna vere, upanja in ljubezni sprejemi tistega, v kterega veruješ, v kterega upaš, in kterega ljubiš. O moja Filotea! bučelica si nabira iz rožic roso nebes in žlahtni sok zemlje, ga spremeni v med ter ga nese v svojo celico. Enako vzamejo tudi mašnik z altarja Odrešenika sveta, pravega Sinu Božjega, ki je kakor rosa prišel iz nebes. Oni vzamejo pravega sina Device, ki je kakor roža pricvetel iz zemlje človeškega rodu, in tega ti položijo v usta, ko najprijetnejšo jed.

Sprejmi ga najlepše ko moreš, in če si ga sprejela, o tedaj oserči svojega duha, da se vzdigne in povelečuje kralja nebes. Pogovarjaj se ž njim o svojem znotranjem stanu, in premišluj ga v svojem oserčji, kamor se je zavolj tvojega zveličanja podal. Pozdravi ga z najlepšo pobožnostjo, ki je tebi mogoča, in nosi ga pri vseh svojih opravilih tako, da se bo videlo, da je Bog s teboj. — Ako pa te visoke sreče nimaš, tedaj sprejmi ga saj v duhu, in zedini se v gorečih željah z mesom Odrešenikovim, ki nam življenje deli.

Tvoj najviši namen pri sv. obhajilu bodi ta, da v ljubezni Božji rasteš, v njej se krepečaš in tolažiš. Čutov ljubezni polna moraš to sprejeti, kar tebi sama Ljubezen deli. Pač v nobenem svojih del naš Zveličar ne more se skazati toliko ljubeznjivega in priserčnega, kakor v tem sv. zakramentu. Tukaj se čisto vniči in se v našo jed spreoberne, da bi s svojim bitjem naša serca prešinil, in se tako prav ozko sklenil z dušo in s telesom svojih vernih.

Če te vprašujejo otroci sveta, zakaj se približuješ tako velikokrat Božjej mizi, reci jim, da storiš to zategavoljo, da bi se svojih napak očistila, svoje revščine se znebila,

v svojih težavah se tolažila, v svojej slabosti se podpirala. Povej jim, da je pogostnega obhajila potreba dvojnim ljudem, namreč popolnim in nepopolnim. Popolnim ali svetim ga je treba, ker bi pri toliko dobri pripravi ravnali čez vse nespametno, ako bi ne približevali se viru in studencu vse popolnosti; nepopolnim in grešnim ga je pa treba, da bi v tem zakramentu zadobili si pravo popolnost. Močnim ga je treba, da ne oslabé, slabim, da se okrepčajo; bolnim, da ozdravé, zdravim, da ne zbolijo. Povej jim, da je toraj tebi, ki si nepopolna, slaba in bolna, silno potreba, da se mnogokrat zedinjaš s svojo Popolnostjo, s svojo Močjo in s svojim Zdravnikom. Reci jim, da morajo tisti, ki niso preveč obloženi s posvetnimi opravki, velikokrat se približevati k Božjej mizi, ker jih delo ne zaderžuje. Povej jim tudi, da to naj še tisti storé, ki so zamotani v mnoge posvetne reči, ker jim je tega silno potreba; kdor se veliko s težavami ubija in mnogo dela, potrebuje pogosteje in bolj tečnih jedi, ko drugih kdo. Reci jim, da zategavolj sprejemaš presveti zakrament, da bi se naučila, ga prav sprejemati; le redkokdaj se tako delo prav opravi, v kterem se vadili nismo.

Sprejemaj sv. obhajilo pogosto, moja Filotea! Sprejemaj ga tolikokrat, kolikorkrat je tebi mogoče, vendar vselej le s privoljenjem svojega duhovnega očeta. In kakor v naših hribih dobivajo zajci po zimi belo dlako, ker družega ne vidijo, in za pijačo družega ne uživajo ko sneg: tako boš tudi ti, veruj mi, po vednem češčenji in zavživanji Lepote, Dobrote in Čistosti postala sama vsa lepa, vsa dobra in vsa čista.

Tretje bukve.

Zapopadek. Mnogoteri nauki o vadbi v čednostih.

I. Postava.

Kakošne čednosti naj si izvolimo.

Matica pri bučelicah nikdar ne spusti se na travnik, da bi je cel roj ne obdajal. Tako tudi delavna ljubezen nikdar ne pride v serce, da bi ne stopila va-nj s celo tovaršijo drugih čednosti; te vodi potem kakor vojvoda svoje vojake, in deli razne opravke med nje. Vendar ne daje vsem na enkrat opravil, tudi ne vsem enakih, ne ob vsakem času, ne na vsakem mestu. Pravični človek je podoben drevesu ob bregu vode zasajenemu, ki prirodi ob svojem času sad; zakaj če ljubezen dušo napolnuje, tedaj prinese v njej sadje, in sicer vsako ob njegovem času. Nek pregovor sv. pisma pravi: „Godba, da si je sama na sebi prijetna, postane ob času žalovanja nadležna.“ Velika napaka, v katero nekteri zabredejo, je obnašanje tistih, ki se lotijo ene ali druge posamezne čednosti, ter jo hočejo pri vsaki priložnosti, in še prav svojeglavno skazovati. Taki so podobni tistim starim modrijanom, katerih eden se je zmiraj smejeti, drugi pa zmiraj jokati hotel. Še nespametneje ravnajo taki, kateri vedno grajajo in krivo sodijo tiste, ki se ne vadijo vedno v ravno teh čednostih. „Veselite se z veselimi in jokajte z jokajočimi, to je nauk aposteljna, zakaj ljubezen je poterpežljiva, dobrotljiva, radodarna, modra in postrežljiva.“

Nektere čednosti so pa vendar take, da se zamorejo skoraj vselej in povsod spolnovati, ne le samo v nekterih okoliščinah; one niso le same na sebi vse prijetne, temuč podpirajo še tudi vse druge čednosti, in lepšajo njih sad. Le redkokrat imamo priložnost, skazovati se velikodušne, serčne in radodarne; drugače je pa s pohlevnostjo, zmernostjo, spodobnostjo, prijaznostjo in ponižnostjo; z duhom teh čednosti naj se oživlja vse naše djanje. Zares so nek-

tere čednosti bolj imenitne ko te, vendar teh spolnovati je bolj potreba. Tako je sladkor žlahtnejši ko sol, vendar sploh je nam večkrat in bolj soli potreba. Toraj moramo teh splošnih čednost vselej precej pripravljenih in pri nãredi imeti, ker jih je skoraj zmiraj in povsod potreba.

Med čednostmi si moramo za vadbo pred vsemi drugimi tiste odbrati, ktere zadevajo spolnovanje naših dolžnost, ne pa tistih, ktere so našemu sercu najbolj všeč. Sveta Pavla je bila sosebnò nagnjena, svoje telo oostro pokoriti, da bi toliko več občutila sladkost duhovnega življenja. Potrebnejša pa je bila jej pokorščina do predpostavljjenih; zato jo je grajal sv. Hieronim, da je zoper svetovanje svojega škofa slabila po nezmernih pokorilih svoje telo. Aposteljni so bili v to poklicani, da naj sv. evangelje oznanujejo, in dušam nebeški kruh delé; zato so oni prav razsodili, da ne bi storili prav, ako bi zanemarjali svoj sveti poklic, in se pečali s skerbjo za uboge, čeravno je ta čednost sama na sebi vsa imenitna. Vsakemu stanu je treba kake posebne čednosti; druge čednosti iščemo pri višem duhovnem pastirju, druge pri deželskem oblastniku, druge pri vojaku, druge pri zakonski ženi, in še druge pri vdovi. Čeravno naj bi vsi imeli vse čednosti na sebi, vendar vseh enako spolnovati ne moremo. Vsak naj spolnuje posebno tiste čednosti, ktere so dolžnostim njegovega poklica najbolj potrebne.

Izmed čednost, ki ne zadevajo posebno našega stanu, moramo najboljše izbrati, ne pa najimenitnejših. Premične zvezde ali planeti se dozdevajo našim očem navadno veliko večè ko stalne zvezde, vendar ne dosežejo stalnih zvezd ne po velikosti niti po vrednosti. Le zato se vidijo veliko večè, ker je njih steza bližej pri nas, in ker obstojé iz bolj navadnih terdih reči. Ravno tako so nektère čednosti, ker so bližej in bolj vidne ter skoraj za prijeti, od ljudi prav hvaljene in veliko bolj čislane od drugih. Tako polaga ljudstvo vselej večò vrednost na telesno milošnjo, kakor na dušno; večò vrednost daje ostremu oblačilu pokore, postu, bičanju in drugim pokorilom života, kakor krotkosti, dobroti, spodobnosti in drugim pokorilom serca, ktera so vendar vsa boljša in žlahtnejša. Moja Filotea! zberi si toraj najboljše in ne najbolj slovečih, najvrednejše in ne najsvitlèjših, najkoristnejše in ne najbolj čudnih čednosti.

Dobro je tudi, da si odbere vsak človek eno čednost posebej, da se v njej vadi; ne tako, da bi zavolj tega

opuščal drugih čednosti, temuč zategavolj, da bi svojega duha ložeje ravnal in ga mlačnosti varoval.

Svetemu Janezu, Aleksandrijskemu škofu, se je prikazala nekdanj prelepa in čez vse prijetna devica, svetlejša ko sonce, po kraljičino oblečena, venec iz oljkinih vejic na glavi noseča. Ona mu je tako-le rekla: „Jaz sem najstara hčer kraljeva; ako me izvoliš za prijateljico, te bom peljala pred njegovo obličje, in ti boš našel milost pred njim.“ Svetnik je pa spoznal, da mu je Bog v tej prikazni priporočil milost do ubogih; in tej čednosti se je on tako za vsem vdal, da je zavolj tega dobil po vsej cerkvi priimek Janez Milošnik. Sv. Evlogij iz Aleksandrije je občutil močno željo v sebi, Bogu posebno služiti, pa ni našel zadosti moči v sebi, po puščavniško živeti, ali v pokorščino kakega družega človeka se podati. Zatorej je vzel nekega ubogega, zapuščenega in od gob vsega shujšanega človeka k sebi, da bi na njem vadil se ljubezni in zatajevanja samega sebe. Da bi pa to delo ljubezni bolj popolnoma opravljal, zato se je z oblubo zavezal, da bo reveža kakor hlapec svojega gospodarja spoštoval, čedil in mu stregel. Ko sta pozneje govovi in Evlogij bila oba v skušnjavi, da eden družega zapustita, sta oba poprašala velikega svetnika Antonija za svet. Ta je rekel njima: „Ne tako, moja deca! da bi eden družega zapustila; oba sta že blizo konca, in v nevarnost bi se postavila, da svoje krone zgubita, ako vaju angelj Gospodovi ne bi našel združenih.“

Sveti Ludovik, francoski kralj, je obiskoval bolnišnice, in je bolnikom z lastnima rokama stregel, ko da bi se temu bil s kako pogodbo zavezal. Sveti Frančišek Serafiški je čislal ubožnost čez vse, imenoval jo je svojo gospo. Ravno tako je bil sv. Dominik za pridigovanje ves vnet, zato je dobil po njem ustanovljeni red ime pridigarskega reda. Sv. Gregor Veliki je imel v tem posebno veselje, da je po zgledu očaka Abrahama sprejemal popotnike; postal je pa tudi sreče deležen, da je v podobi popotnika postregel nekdanj kralju česti, Jezusu samemu. Tobija je dajal svojo ljubezen do bližnjega s tem na znanje, da je merliče pokopaval. Sv. Elizabeta, čeravno je bila svitla kneginja, je posebno rada sama sebe poniževala. Ko je postala sv. Katarina vdova, izročila se je vsa postrežbi po bolnišnicah. Kasijan pripoveduje, da je neka pobožna devica, ki je močno želela se v poterpežljivosti vaditi, prišla k sv. Atanaziju; na njeno prošnjo jej je on poslal neko ubogo, zraven

pa režečo, serdito in vso nepriljudno ženo v hišo. Ta je pobožno deklico v enomer dražila, in jej dajala s tem mnoge priložnosti, da se je vadila dosti krotkosti in pohlevnosti. Med Božjimi služabniki se vdajo toraj nekteri temu, da bolnikom strežejo; drugi temu, da uboge preskerbujejo; tretji temu, da male otroke keršanskega nauka učé; četerti temu, da spravljajo zmotene in zgubljene ovčice v krilo sv. cerkve nazaj; še drugi se vdajajo temu, da lepšajo cerkve in altarje; drugi pa temu, da napravljajo mir in edinost med ljudmi. Vsi ti so podobni všivalcem ali vezecem, kateri v mnogoverstne reči všivajo ali vezejo svilo, zlato in srebro; to pa delajo tako prijetno in različno, da sèstavljajo s tem vse baže rôž. Tem enako se vdajo one pobožne duše kaki lastni ali posebni čednosti, in jo imajo za dno svojega duhovnega vezenja, ker vezejo va-nj v prijetni različnosti vse druge čednosti. Te duše obračajo svoja opravila in svoje občutljeje na posebni namen svoje perve in poglavitne čednosti, in zategavolj je tem lepše zverstujejo in sèstavljajo. Tako pa kažejo v opravljanji svojih čednost tudi bolj zvedenega duha:

„Da lično vse stoji v obleki svatovski
In roža rožici svetlobo podeli.“

Če nas kaka pregreha močno nadleguje, tedaj moramo, kolikor le mogoče, vaditi se v nasprotni čednosti; druge čednosti moramo pa tako opravljati, da je obračamo vse na to čednost. Tako bomo sovražnika premagali, in bomo dosegli to čednost, ki je do zdaj še nismo imeli, v vseh drugih pa bomo bolj popolni postali. Na primer, če sem k napuhu ali k jezi priganjan, tedaj moram v vseh rečéh se nagibati k ponižnosti in krotkosti; in v to moram obračati vsa svoja pobožna opravila, molitev, zakramente, modro in serčno ter zmerno obnašanje. Da divji merjasci obojstrijo si zobe očnjake, pilijo in brusijo si je na drugih zobeh, in tako storé še te ojstre in rezeče. Ravno tako naj dela tudi pobožna duša, ktera hoče v kakej čednosti resnično popolnoma postati, da bi se nje posluževala kakor močnega orodja. To svojo čednost naj ona brusi in riba ob drugih čednostih; in te druge čednosti bodo postale ravno po tem, da brusijo ono prvo čednost, same bolj popolnoma in bliščeče. Tako je postal Job popolnoma svet in vseh drugih čednosti bogat, ker se je vadil prav posebne poterpežljivosti v tako različnih skušnjavah, ki so ga stiskale od vseh strani. Sveti Gregor Nacijancén pripoveduje,

da je že nektera duša, ki je resnično in popolnoma vadila se le samo v enej čednosti, povzdignila se do verha keršanske popolnosti. Da to dokaže, opominja na zgled Rahabe, ktera je z veliko ljubeznijo pogostovala tujce in po ravno tem veliko čest dosegla. Vendar se samo ob sebi že zastopi, da se mora tako delo opravljati prav na posebno, z veliko gorečnostjo in ljubeznijo.

II. Postava.

Nadaljevanje ravno te stvari: o izbiranji čednost.

Čez vse lepo govori sv. Avguštin, da začetniki v pobožnosti storé nekatere pregrehe, ktere bi morali grajati in zavreči, ako bi je sodili ojstro po pravilih popolnosti; vendar pa zaslužijo le hvalo, ker napovedujejo veliko pobožnost, in jej še pot pripravljajo. Tak pregrešek je nizka in hlapčevska plašnost, ki nareja preveliko boječnost tistim, ki so zapustili še le pred nekaj časom stezo pregreh. Ona je v tem začetku vsega priporočjenja vredna čednost, in je tudi gotovo znamenje, da v prihodnje vest čista ostane. Pa ravno to boječnost bi zamogli na tistih grajati, ki so že dolgo časa na pravem potu popolnosti. V njih sercih naj bi že ljubezen gospodarila, ta pa odpravi sčasoma ves hlapčevski strah.

Sveti Bernard je bil iz začetka silno hud in ojster proti tistim, ki so se izročili njegovemu vodstvu. Koj iz začetka jim je povedal, da morajo truplo zapustiti in kar le z dušo k njemu priti. Kadar je njih spoved sprejemal, tedaj je očital jim neizrečeno ojstro vse njih slabosti, čeravno so bile še tako majhne. On je duše teh ubogih novicev s toliko gorečnostjo zbujal k popolnosti, da je po svojej ojstrosti jih več odstrašil od pota popolnosti, kakor jih na-nj pripeljal. Zakaj vsa serčnost in moč jim je upadla, ko so videli s toliko silo se priganjane na tako ozki in stermiti poti. — Moja Filotea! ognjena gorečnost do popolne čistosti je nagnila tega velikega svetnika k takošnemu ravnanju; ta gorečnost sama na sebi je bila velika čednost, pa taka čednost, ki hvaliti ni. Tudi ga je ozdravil tega sam Bog v neki sv. prikazni, in On je vliil v njegovo serce toliko pohlevnega, prijaznega in prijetnega duha, da

je potem ves drugačen postal, in se z veliko žalostjo obtožil svoje prevelike ojstrosti in reznosti. Postal je toliko usmiljen in ljubeznjiv do vsakega, da je vsem bil vse, da bi vse Bogu pridobil.

Sveti Hieronim je popisal življenje sv. Pavle, svoje duhovske hčere, in pravi o njej, da je bila v pokorjenju svojega telesa preveč ojstra in svojeglavna; rajše se je deržala svoje terme, kakor modrega sveta njenega škofa, svetega Epifanija. Dalje pravi, da je bila tudi preveč k žalosti nagnjena, in pri smerti njenega moža in njenih otrok se je dala tako prevzeti prevelikej žalosti, da je skoraj za njo umerla. Na to pravi ta sv. oče: „Lehko bi kdo mislil, da namestu hvale te svetnice opisujem njene slabosti; pa na pričo kličem Jezusa, kateremu je ona služila, in kateremu tudi jaz služiti želim, da v tem in onem nič ne rečem, kar bi res ne bilo. Priprosto kakor kristjan o kristjanu pripovedujem, kar o njej omeniti vem; jaz opisujem njeno življenje, pa ne njene hvale; kažem pa tudi, da bi njene napake na kakem drugem človeku bile čednosti.“ S temi besedami reče, da bi slabosti in napake sv. Pavle v manj popolnej duši bile zaslužile ime visoke čednosti. Saj se najde v resnici marsiktero djanje, ki je pri popolnih sicer nepopolnost; veljalo bi pa ravno to djanje pri nepopolnih za veliko čednost.

Dobro znamenje je za bolnika, če mu proti koncu boleznin noge otekajo, zakaj to pričuje, da se okrepcana natura izpraznjuje preobilnih mokrot in sokov. Ravno to bi pa bilo pri zdravem telesu zelo hudo znamenje; pričevalo bi namreč, da natura nima dosti moči te mokrote in soke razdijati in razdeliti. Moja Filotea! od takih ljudi, katerih čednosti imajo še kake pregreške, moramo dobro misliti, zakaj sami svetniki niso bili brez pregreškov. Ti pa bodi vsa skerbna, da se vadiš v popolnosti tako, da z modrostjo združiš tudi zvestobo. Da boš pa to zamogla, stori po nasvetu bukev Modrosti, in ne upiraj se na svojo lastno zastopnost, temuč podverzi se zastopnosti tistih, ktere je Bog tebi za vodnike dal.

Še so nekte reči, ktere šteje marsikdo med čednosti, ktere pa čednosti nikar niso; o teh moram tebi tudi nekaj povedati. Sem spadajo zamaknjenost, neobčutnost života, združenje duše z Bogom, povzdignjenje trupla od zemlje, in druge enake visoke reči; o teh nekte bukve govore ter obetajo, da pripeljejo dušo od premišljevanja do gle-

danja, do bistvenega približanja duše k Bogu, do nadzemjsko vzvišenega življenja. Te visoke reči, ljuba Filotea! niso nobene čednosti; to so le plačila, ktera Bog za že spolnjene čednosti deli. Da še bolj na tanko povem, to so le preskušnje ali preokusi sreče prihodnjega življenja, katerih pokaže Bog včasih človeku, da bi vžgal v njem željo po tem zveličanji, ki mu je pripravljeno v nebesih. Pa nihče ne sme takošnih milosti ne iskati in ne pozeleti, ker jih celó nič ne potrebuje k temu, da bi Bogu lepo služil in njega ljubil; le ljubezen do Boga in njegova služba bodi edino naše hrepenenje. Tudi so te milosti večidel take, da se po človeškem prizadetji pridobiti ne dajo; one se polotijo človeka same ob sebi, tako da jih on sam v sebi zbuja ne more. — Vsemu temu še dostavljam, da smo mi le samo sklep storili, resnično biti pravični in pobožni ljudje; pa prizadevati si moramo tudi, da ta sklep spolnimo. Ako pa hoče Bog povzdigniti nas do tiste angeljske popolnosti, no prav, dobri angelji bomo potem še tudi; vendar vse to prepustimo Bogu.

Priprosto, ponižno in pobožno vadimo se v tistih manj imenitnih čednostih, za ktere je podelil naš Gospod Bog zadosti moči naše slabosti in skerbnosti. Jaz menim namreč poterpežljivost, pohlevnost, pokorjenje serca, ponižnost, pokornost, uboštvo, čistost, usmiljenje do ubozega bližnjega, prenašanje njegovih slabosti, skerbljivost in sveto gorečnost; v teh naj se vadimo. Tiste nadzemjske popolnosti prepustimo dušam, ki so nad zemljo povzdignjene; mi ne zaslužimo nobene tako visoke stopnje v službi Božji. Imejmo že to za visoko čest, da smemo Bogu streči v kuhinji in pekariji, in da smemo njegovi hlapci, strežaji in vratarji biti. Pri njem je potem ležeče, ali hoče nas še više povzdigniti, in nas poklicati v svoje lastno prebivališče in med svoje skrivne svetovalce. In to se lahko zgodi, ljuba Filotea! zakaj ta kralj česti ne plačuje svojih služabnikov po imenitnosti službe, v kterej se znajdejo, temuč po ljubezni in ponižnosti, s katero opravljajo službo svojo.

Ko je Savl iskal osle svojega očeta, tedaj je našel krono izraelskega ljudstva. Ko je Rebeka napajala Abrahamove velblode, takrat je postala žena njegovega sina. Ko je Rut pobirala klasje za Bocovimi ženjicami, in pred njega pokleknila, takrat je bila sprejeta na njegovo stran, in je bila izvoljena za njegovo ženo. Gotova resnica je to, da tisti, ki napuhnjeno in prederzno hrepené po tistih

visokih in posebnih milostih, silno lahko zabredejo v zmotnjave, sleparije in praznosti. Tudi ne prigodí se redko, da taki, ki se angelje domišljujejo, še pridni ljudje niso; več imenitnosti se nahaja v njih besedah in izrekih, kakor v njih občutkih in djanjih. Vendar nikogar ne smemo zaničevati, tudi ne prederzno soditi; le Boga hvalimo zavolj visokih čednosti drugih ljudi, pa hodimo ponižno po svojej nižej stezi naprej. Naša pot je sicer nižaja, pa bolj varna; ni tako imenitna, pa je našej slabosti in našej revščini bolj primerna. Po njej bode Bog, ako ponižno in zvesto hodimo naprej, nas pripeljal do imenitne višave.

III. Postava.

O poterpežljivosti.

„Potreba vam je poterpežljivosti, da Božjo voljo dopolnivi dosežete obljubo.“ Tako govori apostelj, in prav tako je, kakor je tudi naš Zveličar učil: „V svojej poterpežljivosti bote svoje duše ohranili.“ Velika sreča je za človeka, moja Filotea! da svojo dušo ohrani; in popolnejša je naša poterpežljivost, popolnejše ohranimo tudi svojo dušo. Prevdari pogosto, da je naš Zveličar nas odrešil po terpljenji in po bolečinah; zató moramo tudi mi ravno tako skerbeti v terpljenji in v težavah za svoje zveličanje. Razžaljenje, nasprotovanje in vse zoperno moramo prenašati z največo krotkostjo, ki je nam mogoča.

Tvoja poterpežljivost naj ne obsega samo voljno prenašanje tega ali unega razžaljenja, te ali une težave; ona naj se raztega na vsaktero zopernost, katero ti Bog pošlje ali vsaj dopusti. Najdejo se nekteri možje, ki so le takih težav prenašati voljni, ktere so združene s čestjo. Postavim oni radi prenašajo, da so bili v bitvi ranjeni ali v vojski vlovljeni, da zavolj vere preganjanje terpe, ali da v kakej pravdi ubožajo, če je le ne zgubé. Takošni ne ljubijo težave, temuč le čest, ki jim iz težave prihaja. — Pravi služabnik Božji pa vsako težavo mirno prenaša, naj je ž njo sklenjeno že osramotenje ali čest. Veselje nareja serčnemu pa dobremu človeku, da ga hudobni zaničujejo, grajajo in slabo sodijo; vendar grajanje in slabe sodbe ter preganjanja od pobožnih ljudi prenašati z mirnim sercem,

temu je treba duše, ki je zares velika. Veliki in sveti škof Karl Boromej je dolgo časa mirno prenašal hudo granjanje, s katerim ga je očitno raz lece sramotil nek pridigar iz silno ojestrega reda. To njegovo poterpljenje bolj spoštujem, kakor vse, kar je moral od drugih prestati. Zelo bučele nas veliko bolj boli, kakor vbod komarja; ravno tako nas veliko bolj zaboli, če nas pobožni ljudje zaničujejo in nam nasprotujejo, kakor vse to, kar nam drugih kdo stori. Ni nič kaj redkega, da dva dobra človeka, ki imata sicer oba dober namen, pa vsak svojo misel, ojestro stopita eden zoper drugega in si nasprotujeta.

Bodi poterpežljiva ne le v tem, kar zadeva najhujšo težavo, temuč tudi v tem, kar zadeva okoliščine in doletke, ki so sklenjeni ž njo. Marsikdo bi rad terpel, ako bi le zamoglo brez sitnosti se zgoditi. Ne dene mi težko, da sem ubožal, pravi nekdo; le to mi težko dé, da mi zavolj tega ni mogoče svojim prijateljem postreči, svojih otrok dobro oskerbeti in pošteno živeti. Drugi pa pravi: Za vse to se malo zmenim, le to me peče, da bojo ljudje te misli, da sem sam tega kriv. Še nekdo drugi bi bil prav vesel, da ga obrekujejo, ako bi le obrekovalcem nikdo ne veroval! Še so taki, ki pravijo, da bi že radi prenašali nekaj tega, kar terpé, le celo terpljenje jim je pretežavno. Taki pravijo, da niso nevoljni zavolj tega, ker so bolni; le to je teži, da nimajo denarjev za ozdravljanje, ali da so tistim nadležni, pri katerih so. Jaz pa povem ti, moja Filotea! da moramo biti zadovoljni in poterpežljivi ne le v bolezni sploh, ampak tudi ravno v tej bolezni, v ktorej Bog hoče; ravno tam, kjer on hoče; med ljudmi, med katerimi on hoče; in z vsemi zopernostmi, s katerimi on hoče. Enako naj se zadržamo tudi v vseh drugih bridkosti. Doleti tebe kaka težava, tedaj si moraš po Božjej volji skerbno poiskati vse nasprotne pripomočke; če tega ne storiš, pa pomoči le pričakuješ, tedaj si Božje veličastvo skušala. Če si pa vse storila, kar je tebi mogoče, potem vdaj se popolnoma v voljo Božjo in pričakuj to, kar bo Bog naredil. Ako je volja Božja, da najdena pomoč premaga težavo, tedaj se mu zahvali z največo ponižnostjo; je pa njemu dopadljivo, da težava premaga pomočke, potem hvali ga v poterpljenji.

Svetujem tebi, kar nam sv. Gregor svetuje: Ako te po pravici kakega pregreška obdolže, ktorega si zares storila, tedaj se globoko ponižaj in spoznaj, da zaslužiš še več,

kakor to obdolženje. Je pa obdolženje krivično, potem izgovori se na kratko, in odkritoserčno povej, da si nedolžna. Toliko spoštovanja si dolžna resnici in temu, da daješ bližnjemu lep izgled. Ako pa tebe po tvojem resničnem in pravičnem izgovoru še naprej dolžé, potem ostani mirna in ne prizadevaj si, da bi tvoj izgovor obveljal. Če si dopolnila prej dolžnost do resnice, pa dopolni jo zdaj še do ponižnosti. Tako ne škoduješ ne svojemu dobremu imenu, in tudi ne lepej želji, ki jo moraš imeti po pokoju, po krotkosti in ponižnosti.

Potoži se najmenj ko mogoče čez krivico, katero ti je kdo storil; zakaj gotovo je, da tisti, ki tožuje, sploh tudi greši. To pa zategavoljo, ker nam naša lastna ljubezen kaže razžaljenje vselej večje in občutnejše, kakor je v resnici. Najbolj se pa varuj, svoja toževanja nositi pred ušesa takošnih ljudi, ktere lahko jeza prime, in kateri radi hudo mislijo. Če upaš, ga se znebiš s toževanjem zlega, ali da se s tem potolažiš; tedaj se znaš potožiti pri mirnih dušah, ki imajo serčno ljubezen do Boga. Drugi bi, namesto da ti serce potolažijo, ga še le bolj razdražili; namesto da ti iztegnejo tern, ki te bode, bi ga tebi vtisnili še globokeje v nogo.

Nekteri bolniki in žalostni ter razžaljeni se skerbno varujejo tožiti in svoje slabo serce kazati. To bi v njih očeh (kar je tudi resnica) očitno naznanjalo veliko slabost, pomanjkanje moči in serčnosti. Vendar oni prav močno želijo, in obračajo z vsemi umetnimi ovinki svoj govor tako, da bi je vsak prav iz serca pomiloval, in da bi je štel ne le za močno pobite, temuč tudi za poterpežljive in serčne. To je sicer zares neka poterpežljivost, pa goljufna poterpežljivost, ki nič družega ni, kakor silno premetena in jako olišpana hvaleželjnost in prevzetnost. O takošnih pravi apostelj: „Imajo čest, vendar ne pred Bogom.“ Pravi poterpežljivec ne tožuje čez svoje terpljenje, in ne želi, da bi ga kdo pomiloval. Brez ovinkov, resnično in priprosto govori o svojej težavi, zraven pa ne zdihuje, ne tožuje, in svojega križa ne povečuje. On prenese sicer voljno, če ga kdo miluje; tega pa ne, do bi ga kdo zavolj kaj tacega pomiloval, kar ga ne stiska; takemu kar na ravnost pove, tožuje pa ne zavolj njih.

Če te bojo obrekovali in dražili zavolj tvojih pobožnih opravil (in to bodo gotovo), tedaj spominjaj se besed našega Gospoda Jezusa: „Žena v porodu žaluje, če je pa

otroka porodila, tedaj pozabi žalost zavolj veselja, da je človek rojen na svet.“ V svojej duši si spočela ti po pobožnosti najčestitljiviše dete celega sveta, Jezusa Kristusa. Preden se razcvetí in vleže, boš gotovo terpela bolečine in težave; pa bodi serčna, da so le prestane te bolečine, potem tebe čaka največe veselje, ker si takošnega človeka porodila na svet. Porodi se pa tebi Jezus tedaj, če si ga v svojem sercu in v svojih delih popolnoma izobrazila s tem, da povsod posnemaš njegovo življenje.

Če si bolna, tedaj daruj vse svoje bolečine in težave službi Gospodovi in prosi ga, naj bi združil tvoje terpljenje s tistim velikim terpljenjem, ki ga je On sam za te prestal. Ubogaj zdravnika, in jemlji zavolj Boga rada zdravila in jedi in druge pripomočke, zraven pa spomni se žolča, ki ga je pil On iz ljubezni do tebe. Želi si ozdraveti, da bi Njemu služila; ne brani se terpeti, da mu skazeš pokorščino; in pripravi se umreti, da bi ga hvalila in uživiljala. Spomni se, da dobivajo bučelice, kadar delajo sterd, svoj živež iz prav bridkih zelišč. Enako tudi mi nikdar ne skazujemo večje ponižnosti, in tudi nikdar ne spolnujemo slajših čednosti, kakor takrat, kadar uživljamo kruh bridkosti in težav. Kakor je sterd iz timijana, iz neke majhne pa grenke rastline, med vsemi najboljša: tako je tudi čednost, ki se opravlja v grenkosti najnižih in najbritkejših težav, med vsemi najbolj imenitna.

Z znotranjimi očmi svojega duha glej in premišluj večkrat Jezusa, da je križan, gol, preklinjan, obrekovan, zapuščen, in da je stiskan od vsake težave, žalosti in bolečine. Premisli tudi, da vse svoje terpljenje ne moreš Njegovemu primerjati, ne po velikosti niti po številu. Ne pozabi, da vse, kar le zamoreš kdaj za Njega terpeti, v nobeno število ne pride, če svojo potežo za Njega primerjaš težavam, ktere je On preterpel za te.

Premisli, da so bile bolečine, ktere so nekdamučenci prestajali, in da so težave, ktere mnogi ljudje še zdaj prenašajo, čez vse veliko večje od vsega, kar ti terpiš. To premisli in reci: „Oh moje terpljenje je tolažba, moje bolečine so rože, če je primerjam terpljenju in bolečinam tistih, kteri obmahujejo v vednem umiranju brez pomoči, brez tolažbe, brez polajšanja, stiskani od neskončno večih težav!“

IV. Postava.

O ponižnosti v zunanjem.

„Pojdi, je rekel prerok Elizej ubogej udovi, vzemi na posodo veliko praznih posod, in nalij olja v nje.“ Da sprejememo milost Božjo v svoja serca, morajo taista prazna biti vse nečimurne hvaleželjnosti. Če zapazi zidni sokolič druge ropne tice, tedaj zavrēšči in je oplašī z neko njemu lastno in skrito močjo; zatoraj ga golobje nad vse tice radi imajo, in prebivajo brez vse skerbi blizo njega. Enako oplašī ponižnost satana, in ohrani milosti in darove sv. Duha v naših sercih. Zatoraj so tudi vsi svetniki, posebno pa Kralj svetnikov in njegova prečestita Mati, posebno spoštovali to imenitno čednost in jo nad vse druge čednosti ljubili.

Nečimurno imenujem hvalo, katero kdo sam sebi prīlastuje zavolj kaj tacega, kar ni v nas; ali zavolj kaj tacega, kar je sicer v naš in naše, pa vredno ni, da bi se zavolj tega kdo hvalil. Žlahtnost imenitnega rodū, veljava pri imenitnih ljudēh, spoštovanje ljudstva; to so reči, ki niso v nas, ampak leže v naših predstarših ali v spoštovanji drugih ljudi. Nekteri se napihujejo, da je groza, ker sedē na lepem konju, ker nosijo velik šop pisanega perja za klobukom, in ker so prav štimano oblečeni. Pa kje je še kdo, da to za golo nečimurnost ne bi spoznal? Če bi pri tem že kaj česti bilo, šla bi konju, tiču ali šivarju; in kako nevredno je, da si kdo čest izposodi od konja, tiča ali šivanke? Drugi mislijo, kdo vé kaj so, ker imajo silne berke, gosto in lepo zaraščeno brado, čedno zrahljane lase, bele in mehke roke, ker so urni in berhki na plesu, ker so znajdeni v igri ali v petji. Mar niso taki vsi močni slabe pameti, da s toliko praznimi reči hočejo povzdigniti svojo serčnost, in pomnožiti svojo čest? Spet drugi hočejo, da bi je zavolj nekoliko plitvega znanja ves svet spoštoval in čestil, kakor da bi moral vsak od njih se učiti, in je za svoje učenike spoznati; takošnim pristuje prav za prav ime „šolskih lisjakov“. Se drugi se šopirijo kakor pavi zavolj svoje lepote, in menijo, da ga ni človeka, ki bi se v nje ne zaljubil. Vse to je prav neslano, prav neumno in prevzetno. Čest, katero si kdo prīlastuje zavolj toliko minejočih in navadnih reči, imenujemo nečimurno, prazno in nespametno čest.

Kar je resnično dobrega, to se spozna kakor dober balzam. Balzam se pa s tem poskuša, da ga po kapljicah v vodo kanemo; če se vleže na dno in se tam zasede, tedaj ga imamo za najboljšega in prežlahtnega. Ravno tako se daje tudi spoznati, če je kak človek zares moder, učen, velikodušen in dober. Pogleda se namreč na to, ali se obračajo njegove dobre lastnosti na ponižnost in pobožnost ali ne. Če so njegove lastnosti takošne, tedaj so zares dobre; če pa po verhu plavajo in se očem kazati hočejo, potem imajo toliko menj vrednosti, kolikor več zunanjega lišpa iščejo. Biserji, ki se storé in rasejo ob času vetra ali gromskega vdarjanja, imajo le samo zunanjo lupino biserja, znotraj so pa prazni in nimajo nič v sebi. Ravno tako imajo tudi človeške čednosti in lepe lastnosti, ki izhajajo iz napuha in nečimurnosti, le zunanjo bliščobo dobrega, zares so pa brez jedra, brez mozga in terdnosti.

Cestitljive službe, visok stan, in imenitnost so podobne žofranu, ki tim lepše izrase, čim bolj se z nogami teptá. Nobena čest ni več, biti lepe postave, ako se zavolj tega bahamo in sami sebe ogledujemo; lepota le tedaj dopade, če se ne lepša. Znanje tudi tistemu nobene česti ne prinese, kdor se zavolj njega napihuje, in se v šolskega lisjaka spridi.

Kdor se dela hitro razžaljenega, če se mu zavolj njegovega stanu, imena in prednosti ne skazuje zadosti velika čest; ta nas le sam napeljuje, da ga zaničujemo in zasmehujemo z njegovo čestjo vred. To pa še poverh, da tak človek svoje lastnosti izroča razsodbi drugih ljudi, kateri mu spoštovanje radi odrečejo. Prav lepa zares je čest, če se dobi v dar; pa prav gerda postane, če se išče, če se tirja, in če se prisiliti hoče. Kadar se pav razšopiri, da bi se ogledal, razprostré svoje lepo perje v solncu; pa ravno med tem pokaže tudi po vsem svojem životu, da ima kaj gerdega na sebi. Rože so lepe, dokler imajo korenino v zemlji; óne pa venejo, kakor v roke pridejo. Tisti, ki duhajo le memogredé in od daleč omotna ali spavna jabuka, oživé od prijetnega duha tega sadu. Tisti pa, ki vohajo ravno ta sad blizo in dolgo časa, postanejo omoteni, bolehní in zaspani. Ravno tako prav prijetno razveseli čest tudi tiste, kateri jo vživljajo le od daleč in le memogredé, pa se zraven ne zamudé in se za njo ne poganjajo. Kdor pa veže svoje serce na njo in se na njej pase, ta naženje po njej le osramotenje in grajo.

Z ljubeznijo do čistosti in s hrepenenjem po njej se začne naša čednost; z ljubeznijo do česti in s hrepenenjem po njej pa začinja se naša malopridnost in nevrednost. Duše, ki so zares žlahtne, ne bojo dražega časa kratile z nečimurnim iskanjem visokega stanu, česti in zunanje imenitnosti. One imajo dosti drugih opravkov, za ta prazni lišp naj se tergajo le postopači. Kdor si zamore biserjev nabasati, ta se ne bo za ostrigami poganjal; in kdor po čednosti hrepeni, ta ne bo iskal česti. Vendar sme si vsak zavarovati in ohraniti svojo posvetno imenitnost; s tem ne bo si kdo skrunil ali ranil ponižnosti, če le stori vse to priprosto in brez prepira. Bogati tergovci, ki se vračajo iz Peruanske dežele v Evropo nazaj, prinesó seboj tam pridobljeno zlato in srebro; zraven tega pa radi pripeljejo še kako opico ali papigo, ker so take stvari tam dober kup in tudi ladje preveč ne obtežé. Ravno tako tudi ni prepovedano tistim, ki hrepené po čednosti, da bi seboj vzeli svoje posvetne imenitnosti in česti. Vendar te reči jih ne smejo preveč motiti in muditi, ne smejo jim napravljati nobene prevzetnosti, nobenega nepokoja, nobenega prepira in hrupa. Tukaj pa ne govorim o možeh, katerih imenitnost državo zadene; tudi ne menim nekterih posebnih prilik, ki imajo velike nasledke za seboj. V takih okoliščinah naj vsak to varuje, kar je njegovega; in vsak naj se obnaša povsod pametno in prevdarno, pa tudi ljubeznivo in priljudno.

V. Postava.

O znotranji ponižnosti.

Ti pa želiš, moja Filotea! da naj bi te na potu ponižnosti še dalje peljal, zakaj to, kar sem do zdaj povedal o njej, je bolj podobno človeški modrosti, kakor ponižnosti.

Nahajajo se nekteri, ki nočejo in se tudi ne upajo premišljevati in prevdarjati milosti, ktere je Bog jim podelil, da ne bi postali prevzetni ali sami sebi dopadljivi; pa v tem se močno motijo. Premišljevanje Božjih dobrot je po besedah angeljskega učenika (svetega Tomaža Akvinčana) najboljši pripomoček, da se povzdignemo k ljubezni do Boga; zakaj Boga toliko priserčnice ljubimo, kolikor

bolj njegove dobrote spoznamo. Vselej nas posebne dobrote bolj spodbujajo ko splošne, zato je moramo tudi toliko pazljiviši premišljevati. Gotovo je, da nas nič ne poniža toliko pred Božjim usmiljenjem, ko veliko število njegovih dobrot; pa tudi pred njegovo pravico nas nič toliko ne osramoti, ko veliko število naših hudobij. Oh premislimo le, kaj je storil On za nas, in kaj smo mi za povračilo Njemu storili; in ker premišljujemo svoje grehe po samem, premišljujemo po samem še njegove dobrote. Ne bojmo se, da bi spoznanje Božjih dobrot nas spodbujalo k napuhu, da le te resnice ne zgubimo spred oči, da dobro, kar na sebi imamo, ni od nas. Ali so mule zategavolj mar manj okorne in smerdljive živali, ker nosijo drago in dišeče orodje kraljevo? „Kaj pa imamo dobrega, da bi ne bili sprejeli; in če smo ga sprejeli, zakaj bi hotli s tem se prevzemati?“ Živo ogledovanje sprejetih milost nas spodbuja le k ponižnosti, zakaj spoznanje stori, da smo hvaležni. Če bi nas pa vendar, dokler milosti Božje spregledujemo, navdala kaka prevzetnost, saj jo kmalo odženemo, ako pogledamo na svojo nehvaležnost, na svoje grehe in slabosti. Če spregledamo, kaj smo storili, kadar Bog z nami ni bil, tedaj bomo celo lahko spoznali, da dobro, kar doprinašamo, ne izvira iz nas, da pa tudi naše ni. In tako se bo zgodilo, da bomo sicer svojega dobrega se veselili, in to veselo uživali, kar je nam Bog dobrega dal; pri vsem tem pa bomo skazovali čest le samo Bogu, ker je On sam začetnik vsega dobrega.

Tako spoznava preblažena Devica, da je Bog storil nad njo velike reči; vendar to spoznanje jo tudi napeljuje, da sama sebe poniža, Bogu pa čest skazuje. Veselo je zaklicala: „Moja duša poveljuje Gospoda, zakaj velike reči je storil z menoj!“

Velikokrat rečemo, da smo golo nič, da smo smeti sveta, da nas ni družega ko revščina; pa močno bi nas zbolelo, ako bi ljudje se deržali naše besede in povsod razglasili, da smo v resnici takošni, kakor pravimo, da smo. Pač tako ravnamo, kakor da bi bežali in se poskrili, pa le zato, da bi drugi tekli za nami in nas poiskali. Mi se delamo, kakor da bi hotli najzadnji biti, in na zadnjem mestu mize sedeti, pa le zategavoljo, da bi bili s toliko večo čestjo na sprednji kraj posajeni. Resnično pobožni človek ne stavlja svoje ponižnosti na ogled, in ponižnih besed nima v ustih veliko. Ponižnost bi skrila najrajše

samo sebe, hliniti se, ali bližnjega pohujšati, tedaj bi se delala še napuhnjeno in gizdavo, da bi med takimi deli še tembolj se skrila, in čisto neznanu pa varno živela. Jaz toraj tako-le mislim, moja Filotea! ne govorimo celo nobenih ponižnih besed; ali pa govorimo je s prav takim znotranjim počutkom, ki se popolnoma zлага z našimi besedami. Ne pobešajmo nikdar očes, če ne ponižamo ž njimi tudi našega serca; tudi ne delajmo se nikdar, ko da bi hotli zadnji biti, ako zadnji zares biti nočemo.

Potem nauku se imamo tako sploh ravnati, da tukaj po mojej misli nobenega izjemka ni; le zaradi priljudnosti se včasih zgodi, da kedaj ponudimo nekemu čest pred seboj, čeravno vemo, da je ne bo sprejel. V tem pa ni ne zvijače niti hinavske ponižnosti, zakaj v tej reči je priprosta ponudba česti le začetek česti; ker mu pa cele česti dati ne moremo, zato ne storimo slabo, če mu damo njen začetek. Ravno tako je z nekaterimi besedami spoštovanja in pozdravljanja. Da-si te prav za prav niso videti resnične, vendar dosti na resnico mejê, če le tisti, ki je izgovarja, resnično namen ima, tega spoštovati, kteremu jih je govoril. Takošne besede imajo sicer več v sebi, kakor mi reči hočemo, vendar ž njimi ne storimo nič krivega, ako je sploh šega, tako govoriti. Zares bi pa jaz silno rad, da bi naše besede bile, kolikor mogoče, našim mislim enake; da bi se tako povsod in po vseh rečeh ravnali po priprosti in ljubi ravnoserčnosti.

Človek, ki je zares ponižen, bi rajše imel, da bi mu kdo drugi rekel, da je slab in nevreden, kakor da si to sam pravi. On vsaj besede ne odbija, ako vé, da drugi ljudje o njem zares tako pravijo, temuč s celim sercem še temu priterdi. Ker to sam o sebi terdno veruje, zato je vesel, ako še drugi o njem ravno tako mislijo. Veliko jih je, ki pravijo, da prepuščajo znotranjo molitev tistim, ki so bolj popolnoma, ker oni vredni niso, jo opravljati. Še drugi so, ki terdijo, da se ne upajo pogosto k sv. obhajilu hoditi, ker se ne spoznajo zadosti vrednih. Toti pravijo, da bi nemara pobožnost oskrunili, ako bi tudi oni hotli pobožni biti, ki so toliko nevredni in slabotni ljudje. Tisti se spet branijo, svoje zmožnosti obračati v službo Božjo in bližnjemu v prid, in terdijo, da dobro poznajo svojo slabost, zakaj oni bi se prevzeli, ako bi postali orodje Božje za eno ali drugo dobro delo; tudi se bojé, da bi sami ne bili pogubljeni, dokler bi kazali drugim pravi

pot. Vse to je le zvijača in taka pobožnost, ktera ni le samo lažnjiva, ampak tudi hudobna. Po njej človek prav zvito in skrivno zaničuje Božje darove, gotovo pa zakriva se pod takošno zunanjo pobožnostjo prav posebna ljubezen za svoje lastne misli in terme, ali za svojo lenobo.

„Poželi si kako znamenje od Boga, bodi si v visočini nebes, ali v globočini morja“, tako je rekel prerok malopridnemu Ahacu. In ta mu je odgovoril: „Ne, jaz ne poželim si nobenega znamenja, in nočem skušati Gospoda!“ Oj hudobnež, ali se ne dela, ko da bi imel največe spoštovanje do Boga? Pa vendar brani se, ko da bi bil prav ponižen, poželeti si milost, ktero mu usmiljenje Božje ponuja. Ali ni vedel, da je to gotova prevzetnost, ako se odpovedamo blagrom, s katerimi nas Bog obdarovati hoče? Ali ni vedel, da je naša dolžnost, sprejemati Božje darove, če se nam ponujajo? Ali ni vedel, da je ponižnost tudi v tem, ako se po vsej moči podveržemo vsemu, kar Bog želi? Želja našega Boga je pa ta, da naj bi mi bili popolnoma, naj bi se ž njim sklenili, in naj bi kolikor mogoče njemu nasledovali. Prevzetnež, ki zaupa le v samega sebe, on se po pravici boji kaj začeti; ponižni je pa toliko bolj serčen, kolikor slabejšega se spozna. Po tej meri, kakor sam sebe za malo obrajta, postaja serčnejši, ker je zastavil vse svoje zaupanje v Boga. Bog pa ima nad tem svoje dopadenje, da poveljuje svojo vsemogočnost v našej slabosti, in da povišuje svoje usmiljenje čez našo revščino. Zatoraj smemo z zaupanjem vse ponižno in pobožno začeti, karkoli spoznajo naši dušni pastirji za naš dušni prid koristnega.

Če se kdo dela, ko da bi vedel, česar ne ve, to je očitna neumnost; in če se kdo dela v kakej reči učenega, o kterej je dobro prepričan, da je ne zastopi, to je prevzetnost, da ni za prenesti. Kar mene zadene, jaz bi še v takih rečeh ne hotel se delati učenega, ktere zastopim; pa v njih nevednega tudi ne bi hotel se kazati. Ako ljubezen tako tirja, tedaj moramo odkrito in ljubeznjivo ne le samo to povedati, kar je bližnjemu v poduk potrebnega, temuč njemu tudi to razložiti, kar njega utolažiti zamore. Zakaj ponižnost sicer zakriva čednosti, da bi je sebi ohranila in obderžala; ona jim daje pa tudi očitno svetiti, kadar ljubezen tako ukazuje, da se čednosti pomnožijo, povišajo in da bolj popolnoma postanejo. In v tem je enaka tistemu drevesu, ki raste na otoku Tilos imenovanem. To

drevo zapira svoje lepe, vertnicam podobne rože čez noč, in je odpira le jutranjemu solncu; zato pravijo prebivalci tistega kraja, da te rože po noči spavajo. Ravno tako zakriva in zapira ponižnost naše čednosti. Ona ne blišči kakor človeška, temuč kakor nebeška, ne kakor nravna, temuč kakor Božja čednost. Ljubezen pa naj vselej obseva našo ponižnost; zakaj tako poniževanje, ki ljubezni nasprotuje, gotovo ni prava ponižnost.

Jaz ne bi hotel se delati nevednega, pa tudi ne modrega. Da bi se modrega delal, to mi brani ponižnost; priprosta ravnoserčnost pa brani mi, da bi se nevednega delal. Če prevzetnost nasprotuje ponižnosti, tedaj nasprotuje tudi zvijača, prekanjenost in hinavščina priprosti ravnoserčnosti. Kazali so se nekteri veliki služabniki Božji sicer nespametne, da bi postali v očeh sveta zaničljivi; vendar nje moramo zategavolj le občudovati, pa ne posnemati. Gotovo so imeli svoje vzroke, da so hodili po tako nenavadnih potih; in ti poti so bili le njim lastni, pa tako posebni, da jih nihče ne sme obračati sebi v izgled. David je plesal in skakal pred skrinjo zaveze bolj, kakor je bilo po navadni šegi spodobno; da bi se pa v tem nespametnega delal, tega še mislil ni. On je ravnal priprosto in brez vsega krivega namena; njegovo zunanje gibanje je oznanjevalo le neizmerno in nenavadno veselje njegovega serca. Njegova žena Mihola mu je tedaj očitala, da je to ravnanje neumno, on pa ni postal jezen, čeravno se je videl zaničevanega, temuč le na dalje je dajal na znanje svoje resnično in serčno veselje. Še veselega se je kazal zategavolj, ker je moral zavoljo svojega Boga nekoliko zaničevanja prenašati. Ako bi se toraj zgodilo, da bi kdo zavolj opravil prave in serčne pobožnosti deržal tebe za neumno ali zaničljivo, takrat bo storila ponižnost v tebi, da boš veselila se tega zaničevanja; saj ga nisi ti kriva, temuč tisti, ki tebe zaničujejo.

VI. Postava.

Ponižnost stori, da ljubimo svojo lastno nizkost.

Jaz segam še dalje, moja Filotea! in tebi rečem, da naj v vseh rečeh in po vseh krajih ljubiš svojo lastno niz-

kost; pa tebi odgovarjam, da Latinci ponižnosti pravijo nizekost, nizkosti pa pravijo ponižnost. Preblažena Devica pravi v svojej hvalni pesmi, da je Gospod pogledal na ponižnost svoje dekle, in da bo ona zategavolj češčena od vseh rodov ko blažena ali žegnana. S temi besedami hoče reči, da je Gospod milostno pogledal njeno ponižanje, njeno majhenost in nizkost, ter jo napolnil z milostmi in nebeskimi darovi. Vendar je čednost ponižnosti močno različna od nizkosti. Zakaj nizkost ni nič družega, kakor majhinost in nevrednost, ki v nas tiči, čeravno na njo ne mislimo. Čednost ponižnosti je pa pravo spoznanje in prostovoljno priznanje naše nevrednosti. Visoki verh ponižnosti obstoji toraj v tem, da svojo nizkost ne le prostovoljno pripoznamo, temuč jo poverh še ljubimo, in si v njej dopademo. Tega pa ne smemo storiti zategavolj, ker bi nam pomanjkalo serčnosti in blagodušnosti; temuč le zategavolj, da bi s tem bolj poviševali veličastvo Božje, in bližnjega vse več obrajtali ko sami sebe. K temu te nagovarjam.

Da me pa bolj zastopiš, moraš vedeti, da je med težavami, ktere nas zadevajo, nekaj takih, ki nas ponižajo, nekaj pa takih, ki nam čest prinesó. Kdor zagleda pobožnega puščavnika v razterganem oblačilu in mraza se tresočega, tisti ima njegovo obleko v česti in miluje njegovo terpljenje. Zagledamo pa kakega ubogega rokodelca, ubožanega žlahtnika, revno gospodično v takej obleki; radi je zategavolj zaničujemo ter zasramujemo, in tako postaja uboštvo sramotivno. Ako kak mnih od svojega vikšega, ali kak otrok od svojega očeta mirno in pohlevno sprejeme kako ojstro grajanje, to imenuje vsak zatajevanje, pokorščino in modrost. Bi pa kak žlahtnik, ali kaka imenitna gospa ravno tako se obnašala proti komu drugemu, ki jej terde besede pravi, te ponižnosti, čeravno bi prišla iz same ljubezni do Boga, nihče ne bi drugače imenoval, kakor plašljivost in brezserčno boječnost. In to je spet tako terpljenje, ki človeka ponižuje. Enega človeka vjeda rak na rami, družega pa na obličji; prvi mora le terpljenje nositi, drugi pa terpi, in zraven mora prenašati še zasramovanje, zaničevanje in poniževanje. Zatoraj pravim, da ni zadosti, če le samo terpljenje za ljubo imamo, in to se godi po poterpežljivosti; mi moramo s terpljenjem vred ljubiti še poniževanje, to pa dela čednost ponižnosti.

Med čednostmi so nadalje nektere take, da ponižajo, druge pa take, da k česti pripomorejo. Poterpežljivost,

krotkost, priprostost in celo ponižnost so take čednosti, ktere otroci tega sveta imajo za neznatne in zaničljive; temu nasproti pa visoko cenijo modrost, serčnost in radodarnost. Šo tudi opravila ene in iste čednosti, izmed kterih so nektera zaničevana, druga pa čislana. V Boga ime dati in razžaljenja odpuščati, to ste čednosti te verste; pervo sicer vsak povzdiguje, druga je pa v očeh posvetnjakov prav zaničljiva. Kak mlad žlahtnik ali kaka mlada gospa naj sta si svesta, da ju bodo ljudje njihovega stanu karali in zasmehovali, ako razuzdani družbi ne dasta se zapeljati v napačnost, v pijančevanje, na ples ali k nespodobni noši; njih lepo zadržanje dobi še ime hinavščine ali potuhe. Takošno krivico ljubiti, pravi se, ljubiti svoje ponižanje ali svojo nizkost; o tem pa hočem povedati še kak drug primer. Dolžni smo bolnike obiskovati; ako me pošljejo k prav revnemu bolniku, to je po misli sveta ponižanje za me, in to ponižanje bom ljubil. Pošljejo me pa k bolniku imenitnega stanu, to je ponižanje po duhu, ker v tem ni veliko čednosti in zasluženja, zatoraj bom ljubil tudi to ponižanje. Kdor pade sredi vesi, ta odnese zraven škode še zasramovanje, in to ponižanje naj ljubi.

Nekaj pregreškov je še celo takih, pri kterih je ponižanje edina škoda. Ponižnost sicer ne tirja, da naj bi mi nalašč v take pregreške zapadali; vendar to tirja od nas, da naj ne žalujemo preveč, če smo v nje zapadli. Med take pregreške štejem nektere nepremišljenosti, nepriljudnosti in zanemare, kterih moramo se varovati že iz priljudnosti in prevdarnosti. Če smo se prenaglili, in kterega takih pregreškov storili; tedaj pa vdajmo se tudi ponižanju, ki iz tega izvira, in ga s sveto ponižnostjo pohlevno prenesimo. Še veliko več rečem. Ako bi jaz v jezi ali v prešernosti toliko se spozabil, da bi govoril nespodobne besede, po kterih bi razžalil Boga in bližnjega, tedaj bom to sicer serčno obžaloval, in težo mi bo delal ta greh, tudi si bom prizadeval, da po svojej moči to poravnam; vendar z ljubeznijo bom sprejel tudi ponižanje, ktero me je zavolj tega zadelo. Če bi se dalo ločiti eno od družega, tedaj bi greh iz serca obžaloval, ponižanje pa ohranil ter ponižno prenašal.

Čeravno pa ljubimo ponižanje, ki izvira iz kake napaake, moramo vendar si prizadevati, da odpravimo tisto napako, ktera je nam to ponižanje napravila. To moramo pa storiti z vsemi pametnimi in pravičnimi pripomočki,

vzlasti tedaj, če ima ta napaka hude nasledke. Ako bi imel na obrazu kako hudo rano, skerbem bom, da jo ozdravim; vendar ne tako, da bi zraven pozabil na svoje prejšnje ponižanje. Če sem storil kaj napačnega, kar pa nikogar ni razžalilo, takrat ne bom izgovarjal se zavolj tega; saj ne traja dolgo, čeravno je bilo zares kaj napačnega. Izgovarjati se bi zamogel le samo zavolj poniževanja, ki izvira iz tega za me; tega ponižnost nikar pripustiti ne more. Če sem pa razžalil ali pohujšal nekoga po nepazljivosti ali nepremišljenosti, tedaj moram po kakem resničnem izgovoru škodo popraviti. To moram storiti posebno zategavoljo, ker tak pregrešek delj časa ostane, ljubezen do bližnjega me pa veže, naj ga odpravim. Včasih pa tirja ljubezen od nas, da odpravimo ponižanje spred oči, ga vendar skriti in zakleniti v svoje serce, da tam služi nam v prid.

Hočeš mar vedeti, moja Filotea! ktera poniževanja so najboljša? Jasno tebi povem, da je tisto ponižanje našej duši najbolj v prid, Bogu pa najbolj dopadljivo, ktero nas zadene prav nenadoma, ali ktero prinese naš poklic seboj. To pa zategavolj, ker tacega ponižanja nismo mi sami si izvolili, temuč ga tako sprejeli, kakor je nam poslal ga Bog, ki vselej bolje izbere kakor mi. Ako bi pa ponižanje na izbero imeli, tedaj si izberimo največe, ono je zmiraj najboljše. Največe ponižanje je pa tisto, ki je našemu nagnjenju najbolj nasproti, da le našemu poklicu ni nasprotno. Da tebi enkrat za vselej povem: naše izberanje (naša lastna volja) pokazi in pomenjša skoraj vse čednosti, ker jim jemlje več del zasluženja. Oh kdo bo nam podelil milost, da bi s tistim imenitnim kraljem reči zamogli: „Rajše hočem v hiši Gospodovi biti zaničevan, kakor prebivati v šotorih grešnikov!“ To zamore nam le samo tisti dati, kateri je v življenji in smerti prenašal zaničevanje in zasramovanje ljudstva, da bi le nas povišal. — Zdaj sem povedal tebi marsikaj, kar se bo tebi težko zdelo, ako vse prav premisliš; pa veruj mi le, slajše ti postane kakor sladkor in med, ako začneš po njem se ravnati.

VII. Postava.

Kako naj se ohrani v ponižnosti tudi dobro ime.

Hvala, čest in slava ne deli se človeku zavolj kake priproste, temuč zavolj kake imenitne čednosti. Zakaj s pohvalo hočemo navdati nekomu visoke misli o imenitnosti kakega posamnega človeka; s počesčenjem pa dajemo njemu na znanje, da ga tudi mi visoko čislamo. Slava pa po mojej misli nič družega ni, kakor nek odlesk dobrega imena, ki se blišči iz vse skazovane in hvale in česti. Počesčenje in pohvaljenje sta enaka dvema zlatima kamnoma visoke vrednosti; če se ta dva združita, izhaja ko zlitek slava iz njih. Ponižnost pa tega ne prenese, da bi mi sami o sebi kaj velikega mislili, ali da bi hotli kaj več biti, kakor kdo drugi. Zategavolj ona tudi nikdar dovoliti ne more, da bi mi hrepeneli po hvali, po česti in slavi, ki gredó le samo imenitnosti. Vendar derži se ponižnost nauka bukev Modrosti, ki nas opominja, da naj skerbimo za svoje dobro ime. Dobro ime ni spoštovanje zavolj kake posamne imenitnosti, ampak le zavolj občnoznanne poštenosti in pravičnosti. Ponižnost nam pa ne prepoveduje, da svojo poštenost in pravičnost na sebi spoznamo, in da si zavolj tega dobro ime želimo. Res bi se ponižnost malo menila za dobro ime, ako bi ljubezen brez njega obstati zamogla. Dobro ime je družbinskemu življenju lepa podpora; brez njega bi mi človeški družbi ne le samo nič ne koristili, temuč bi jej bili zavolj pohujšanja še škodljivi. Zategavolj tirja ljubezen, ponižnost pa dovoljuje, da si dobro ime želimo, in da ga skerbno varujemo.

Dobro ime je človeku to, kar je lepo zeleno listje drevesu. Listje samo na sebi ima le malo vrednosti, pa vendar drevesu veliko koristi, ker ga ne le samo lepša, temuč varuje tudi mlado sadje njegovo. Ravno tako tudi dobro ime, ki samo na sebi ni vredno prevelike skerbi, mnogo koristi nam po tem, da lepša naše življenje, in da varuje naše čednosti, vzlasti pa takrat, dokler so še majhene in rahle. Dolžnost, ohraniti si svoje dobro ime, in to zares biti, kar drugi o nas mislijo, ta dolžnost močno spodbuja vsako blago serce, in ga z rahlo silo vodi k dobremu. Ohraniva svoje čednosti, moja Filotea! ker so dopadljive Bogu, največemu in najvišjemu namenu naših del. Kdor sadje shranjuje, prevré ga najprej v sladkorju, in ga

spravi potem še v posode, ki so nalašč za to pripravljene. Enako moramo tudi mi, čeravno je ljubezen Božja najviša varhinja nasih čednost, vendar še skerbeti za dobro ime, ki lepo in vspešno varuje naše čednosti.

V tej reči pa ne smemo biti preveč občutljivi, ne preveč natanjčni in preobčutni. Kdor je za ohranjenje svojega dobrega imena preskerben, ta je tistim enak, ki jemljejo zavolj najmenjše bolehnosti zdravila; oni menijo tako zdravje si zavarovati, pa ravno s tem ga podkopljejo do kraja. Ravno tako zgubé tisti, ki svoje dobro ime s preveliko skerbjo ohraniti iščejo, nazadnje ga prav popolnoma. Zakaj ta preskerbna občutnost stori, da postanejo prepirljivi, terdovratni in neprenesljivi, to podžiga pa tudi hudobijo obrekovalcev.

Razžaljenje in obrekovanje zanemarjati, prezirati in zaničevati, to je navadno veliko boljši pripomoček zoper obrekovanje, kakor občutljivost, prepir in maščevanje. Zaničevanje uniči ali potlači nasprotnika, jeza ga pa oserči ali ojači. Krokodili škodujejo le tistim, ki strah pred njimi imajo; in zares tudi obrekovanje le tistim škoduje, ki se zanj brigajo.

Ako se nezmerno bojimo, da bi zgubili svoje dobro ime, to nam naznanja, da se zanašamo tudi mi sami le malo na njegovo terdnost, in da se naše življenje nam samim dobrega imena vredno ne zdi. Mesta, ki imajo čez velike reke samo lesene mostove, so v vednem strahu, da je pobere jim prva povodenj; mesta pa, ki so oskerbljena z zidanimi mostovi, bojé se le nenavadno velikih voda. Tako zaničujejo tudi keršanske in v čednosti dobro uterjene duše vse napade hudobnih jezikov; tiste pa, ki čutijo svojo slabost, postajajo pri vsakej dogodbi nepokojne. Moja Filotea! kdor povsod na to namerja, da bi pri tebi v česti ostal; ta jo bo gotovo zgubil. Kdor pa za svojo čest berači pri ljudeh, katerim je vzela pregreha čest in poštenje, tak po pravici zasluži, da zgubi vso čest in dobro ime.

Dobro ime ti bodi kakor izobešnik, kateri kaže prebivališče čednosti; čednost naj ima toraj povsod in po vsem prvo čest. Reče toraj kdo, da si hinavec, ker pobožno živiš, ali da si bojazljivec, ker si kako razžaljenje odpustil, temu se smejaj, zakaj takošne sodbe pridejo le od abotnih in malopridnih ljudi. Čeravno bi zgubili pri tem svoje dobro ime, vendar ne smemo zategavoljo zapustiti čednosti, tudi ne odstopiti od steze do nje.

Sadje na drevji je vedno več vredno ko perje; tako je tudi znotranje duhovno blago zmiraj boljše od zunanjega. Na dobrem imenu naj bo nam veliko ležeče, tudi smemo zanj se potegniti; molika pa vendar ne smemo storiti iz njega. Kakor očesa dobrih ne smemo razžaliti, tako tudi ne smemo si prizadevati, da bi ustregli očesu hudobnih. Brada je lepota moškega obraza, in lasje so lepota ženske glave. Ako se populijo možu lasje iz brade, ali ženi iz glave s korenino vred, težko bodo kdaj še na novo zrastle; če se pa le porežejo ali pristrižejo, kmalo se bodo spet obrastle, in še terdnejši ter gostejši bodo postali, kakor so bili poprej. Po besedah Davidovih so jeziki opravljalcev zbrušeni škarjam enaki; če nam vzamejo dobro ime, ali ga nam čisto odstrižejo, tedaj bodimo le brez skerbi, zakaj kmalo bo izrastlo nam na novo in še lepše pa terdnejše. Ako pa nam odyzamejo dobro ime naše pregrehe, naša lenoba in naše slabo življenje, tedaj bomo pač težko kdaj v novič si ga pridobili, ker je izruvano s korenino vred. Korenina dobrega imena je pa lepo in pošteno zadržanje, ki nam varuje našo čest, dokler smo zares poštene.

Zapustiti moramo toraj tisto nečimurno tovaršijo, tiste nepridne šege, tisto abotno prijaznost, ako bi škodovale našemu dobremu imenu, zakaj boljše je dobro ime, kakor na jezero praznih kratkočasov. Če nas pa kdo zavoljo tega sovraži in obrekuje, če kdo zavolj tega mermra in nam kljubuje, ker opravljamo pobožna dela, ker po pobožnosti hrepenimo, ker skerbimo za večne darove, takega pa le pustimo, kakor pregovor pravi, da naj psom enako luno oblaja. S tem lajanjem obudi k večemu tu pa tam kako hudo misel o našem dobrem imenu, in tako poreže ter postrize lase našega dobrega imena. Pa to nič ne dá, saj bo nam vnovič obrastlo. Nož obrekovanja bo ravno tako koristil naši česti, kakor vinski nož koristi terti, ktera za njim dober in obilen sad požene.

Le vselej se obračajmo na križanega Jezusa, in ostanimo v njegovej svetej službi z zaupanjem in priprosto, vendar modro in premišljeno; On bo varh našega dobrega imena. Čeravno tedaj pripusti, da nam odvzame kdo dobro ime, dal bo nam zanj še boljšega; Bog pa to tudi zategavolj dopušča, da rastemo v svetej ponižnosti, ktere je en sam lot boljši, ko sto liber česti. Obreče nas kdo po krivici, tedaj postavimo mirno obrekovanji resnico nasproti; če pa obrekovanje le ne mine, pa ostanimo serčni v po-

niževanji samega sebe. Nikdar ne moremo svojega dobrega imena bolj obvarovati, ko tedaj, če ga položimo s svojo dušo vred v roke Božje. Svetemu Pavlu enako naj služimo tudi mi Bogu z dobrim in slabim imenom, da bomo potem z Davidom reči zamogli: „Moj Bog! zavolj Tebe se je zgodilo, da sem bil zasramovan, in da je pokrivalo osramotenje moje obličje“.

Izvamem vendar nekatere gerde in nesramne pregrehe, katerih obdolženja nikdo terpeti ne sme, ako zamore po pravici njega se znebiti. Izvamem tudi nekatere osebe, katerih dobro ime je mnogim v njih dušni prid potrebno. V takej okoliščini moramo dobro ime mirno si iskati in tirjati, tako namreč učé sveti učeniki.

VIII. Postava.

O krotkosti do bližnjega in o pripomočkih zoper jezo.

Sveta krizma, ktere se posluži po apostolskem izročilu sveta cerkev pri sv. birmi, in pri raznih posvečenjih, obstoji iz oljkega olja in balzama. Te dve reči pomenjate tudi dve preljudi čednosti, ki ste svetile v presvetem človeštvu Jezusa Kristusa. Te dve je nam On sam prav posebno priporočal, naj bi mi po njih posvečevali svoja serca njegovej službi, in je darovali njegovemu nasledovanju. „Učite se od mene, je rekel, zakaj jaz sem krotak in iz serca ponižen.“ Popolnoma nas dela ponižnost do Boga, popolnoma tudi krotkost do bližnjega. Balzam, kateri se zasede med vsemi tekočinami vselej na dno, pomenja ponižnost; oljki no olje pa, ki vselej po verhu plava, pomenja prijaznost in krotkost, ki vse premaga in vse čednosti presveti. Ona je cvetlica ljubezni, in cveti po besedah sv. Bernarda tedaj v svojej popolnosti, če ni le samo poterpežljiva, temuč tudi krotka in prijazna.

Pazi dobro, moja Filotea! da bo ta skrivnostni balzam, ki obstoji iz krotkosti in ponižnosti, resnično v tvojem sercu doma. Ena največih sleparij sovražnikovih je ta, da dosti ljudi te dve čednosti ima le v besedah in na licu; zraven pa taki ne preiskujejo na drobno svojih znotranjih nagibov, in se štejejo že med ponižne, čeravno ponižni nikar niso. To pa spoznava se na tem, da so taki pri vsej svojej dozdevni ponižnosti in sladkani pohlevnosti naenkrat

po koncu, ako zadenejo le na kako nekoliko bodečo besedico, ali na kako majhno razžaljenje. Kdor vzeme kot zdravilo zoper strup tisto mazilo, ki se mu pravi mazilo sv. Petra, tisti ne oteče, ako ga pikne gad, da je le to mazilo prav žlahtno. Enako tudi krotkost in ponižnost, da so te čednosti le prave in žlahtne, obvarujete nas otêka in vročine, ki je vzbujate jeza in razžaljenje v našem sercu. Ako tedaj otečemo od jeze, nevolje in prevzetnosti, kadar nas pikajo jeziki opravljalcev in nasprotnikov, to je znamenje in nam spričuje, da naša ponižnost in krotkost niste prave, temuč le umišljene in hinavske.

Ko je sveti in kraljevski očak Jožef poslal svoje brate iz Egipta nazaj v hišo svojega očeta, dal jim je sam ta-le nauk na pot: „Ne jezite se po poti med seboj.“ Ravno to rečem tudi jaz tebi, moja Filotea! To svetno življenje je le potovanje proti večnosrečnemu življenju; ne jezimo se toraj po poti med seboj, temuč hodimo mirno, krotko in prijazno z množico svojih bratov in spremljevalcev. Prav določno in brez vsega izjemka tebi povem: Nikoli se ne jezi, če le zamoreš, in nikar se ne daj spregovoriti, da bi jezi odperla duri svojega serca. Jasno in brez vsega zadržka govori sv. Jakob: „da jeza človeka ne spolnuje Božje pravice.“ Res je treba, da se hudemu ustavljamo, in da odganjamo pregrehe svojih podložnih stanovitno, serčno, pa vendar zraven pohlevno in mirno. Nič ne ukroti serditega slona toliko, kakor pogled na kako jagnje; in nič ne ustavlja moči topov ali kanonov toliko, kakor nekaj volne. Svarjenje, ki je dano sicer po pameti pa tudi z jezo, nikar ne bo toliko koristilo, kakor tako svarjenje, ki izhaja le iz pameti same. Z umom obdarovana duša je pameti po svojej natori podložna, zato si jo jeza le po sili zamore podvreči. Če se toraj pamet znajde v tovaršiji jeze, tedaj dela ona sama našej duši zoperno; njeno sicer pravično gospodarstvo pride ob vsò čest, ker ima sebi za silo slabo tovaršico.

Ljudstva si štejejo za veliko čest in tolažbo, ako je obiščejo njih vladarji z mirnim spremstvom; ako pa pridejo z armadami obdani, tedaj je njih prihod neprijeten in škodljiv, čeravno so vojaki za srečo dežele potrebni. Naj gledajo viši še tako skerbno na pošteno obnašanje vojakov, vendar ne bodo zamogli zavarovati, da ne bi se zgodilo kje kaj napačnega, kar ljudstvu težko dene. Dokler pamet sama gospodari in svoje kazni, svoja svarjenja ter očitanja

sicer oistro in natanjčno, vendar mirno deli, do tje bo vsak je sprejemal z dobrim srcem in je za pravične štel. Ako pa pamet pripelje seboj prepir, jezo in nevoljo, ktere imenuje sv. Avguštín njene vojake, potem bojo sicer bali se je, ljubili je pa ne bojo, še njeno lastno serce postane potem prav stiskano in užaljeno. Isti sv. Avguštín piše Profuturu: „Boljše je, da zabranimo tudi pravični in zmerni jezi pristop, kakor da bi ga jej dovolili, čeravno bi bila le prav majhna. Zakaj jeza, če se je vrila v naše serce, ne daje se koj z lepa izgnati. Ona pride kot majhen popek, pa kmalo korenine požene, in preden se tega zavemo, izrase v veliko drevó. Če si pridobi jeza le eno samo noč, da se nagne nad njo solnce za goro, kar apostelj prepoveduje; potem se spreverže v sovraštvó, in le komaj bo mogoče, se ga znebiti. Na tisuč podpihovavcev se bo jej pridružilo, in tako bo jeza rastla ter močnejša postajala, zakaj jezen človek nikdar ne misli, da bi bila njegova jeza krivična.“

Boljše je toraj, da si prizadevamo brez jeze živeti, kakor da bi hotli zmerno in modro se je posluževati. Ako pa zavolj naše nepopolnosti in slabosti vendar nas obide jeza, takrat je boljše, da jo hitro odpodimo, kakor da bi ž njo se pričkali. Ona je že taka, da si osvoji kmalo ves grad, če jej privolimo le kak majhen prostorček. Podobna je kači, ktera potegne kmalo celo truplo skoz razpoklino, da le enkrat glavo skoz pomoli. — Kako pa bom jo odpodila, me znabiti vprašuješ? — Moja Filótea! kadar se vjeziš, tedaj moraš naglo pa brez togote in tudi ne siloma, temuč pohlevno pa skerbno zbrati svoje dušne moči. Pri zborih in shodih zgodi se dostikrat, da varhi in strežaji več nepokoja naredé s svojim vpitjem: posluh, mirno! kakor tisti ljudje, kterim pokoj ukazujejo. Ravno tako se tudi večkrat prigodi, da mi, dokler jezo utolažiti skušamo, veči nepokoj v svojem sercu sprožimo, kakor bi ga bila jeza sama naredila. V tak nepokoj postavljeno serce pa ne zamore več samega sebe ukrotiti.

V tem mirnem prizadetji stori, kar je svetoval sv. Avguštín v svojej visoki starosti mlademu škofu Avksiliju: Stori, kar se možu spodobi! Ako bi se pa tebi zgodilo, kar se je pripetilo možu po volji Božji, kteri v svojih psalmih prepeva: „Moje oko je okaljeno zavolj silnosti moje jeze“, tedaj pribeži k Bogu in reci: „Usmili se me, o Gospod!“ da bo stegnil svojo desnico in tvojo jezo ukrotil. Boga naj

tedaj na pomoč kličemo, kadar nam jeza naganja, kakor so ga aposteljni klicali v valovih burje na morji. On bo zapovedal valovom našega serca, da se bodo vlegli in velika tihota bo nastala. Pa še enkrat tebi povem, da mora molitev zoper pričujočo in rastočo ter nagajočo jezo biti pohlevna in mirna, nikar pa nepokojna; to velja tudi o vseh pripomočkih, ktere zoper jezo imamo.

Kakor hitro se zaveš, da si kaj v jezi počela, popravi hitro ta pogrešek s kakim djanjem krotkosti do tega človeka, čez ktereга si se razjezila. Zoper laž je najboljši pripomoček ta, da besedo hitro nazaj vzememo, kadar zapazimo, da nismo resnico govorili. Enako tudi zoper jezo veliko pomaga, ako po nasprotni krotkosti ta pregrešek popravimo; vselej se nove rane rajše zacelē, kakor zastarane.

Ob času mirnega pokoja, kadar v sebi nobenega mi-kanja k jezi ne občutiš, nabiraj si tudi lep zaklad krotkosti in serčne dobrote; vsa svoja opravila pa opravljaj z največo mirnostjo, naj so že majhna ali velika. Spominjaj se zraven, da nevesta v visoki pesmi nima le samo medú na jeziku, temuč tudi v svojih persih, in da nima le samo medú, temuč tudi mleka. Ravno tako naj ne bo le samo naš jezik, to je naša beseda, sladek proti bližnjemu, temuč sladke naj bojo tudi naša persa, to je vsa znotranjost naše duše. Sladkost meda, ki je ves dišeč in žlahten, pa naj ne bi imeli le samo v družbi z drugimi ter tujimi ljudmi; temuč tudi prijetnost mleka naj bi imeli do naših domačih ljudi in do bližnjih sosedov. V tem se taki močno pregrešē, kteri se na tujem angelje kažejo, doma pa kakor hudiči divjajo.

IX. Postava.

O krotkosti samega sebe.

S krotkostjo najlepše ravnamo, ako jo na nas same tako obračamo, da nikdar ne režimo sami čez sebe in čez naše nepopolnosti. Pamet sicer tirja, da naj svoje grehe obžalujemo in je zaveržemo, pa vendar grevenga nikdar ne sme se sprevreči v sovraštvo, togoto in jezo. V tem se pregreši veliko ljudi prav hudo, ker se jezijo čez to, da

so jezni bili; ker postanejo nevoljni čez to, da so nevoljni bili; ker mermrajo čez to, da so mermrali. S tem redé in in obderžujejo takošni jezo v svojem sercu. Čeravno se dozdeva, da druga jeza nič ne pomaga; ona le pri prvi priložnosti kakej novi jezi duri odpira in pot poravnuje. Zraven tega pripelje ta jeza, ta ostrost in togota do samega sebe v napuh, izvira pa iz ljubezni do nas samih; zakaj ta naša lastna ljubezen postane nemirna, kadar vidi, da smo še nepopolnoma. Naša nevolja čez storjene grehe naj bo toraj mirna, pokojna in terdna. Sodnik takrat hudobneže vse hujše kaznuje, kadar sodbo pametno in mirno izreče čez nje, kakor takrat, kadar je obsodi v jezi in naglici; zakaj če v jezi sodi, tedaj ne obsodi hudobije, kakoršna je sama na sebi, temuč le po tem, kakoršen je ravno on sam. Ravno tako kaznujemo tudi mi sami sebe veliko bolj po mirni in stanovitni grevengi, kakor po britkem, divjem in serditem kesanju. To pa godi se vzlasti zategavoljo, ker ono divje kesanje ne obujamo toliko po velikosti svojih zmot, temuč po nagibu svojega serca. Postavim, kdor čistost prav posebno ljubi, ta bo zavolj najmenjšega pregreška zoper to čednost se prav posebno jezil čez samega sebe; da je pa bližnjega ob vse dobro ime pripravil, temu se bo znabiti smejal. Kdor pa opravljujost sovraži, ta se bo jezil znabiti že zavolj najmenjšega mermranja zoper bližnjega, vendar nič ne bo se zmenil za to, da je gerdo grešil zoper čistost. Takošnih primerov se najde zadosti; vse to pa izvira od tod, da takošni ljudje svoje vesti ne sodijo po pameti, temuč po nagibu svojega serca.

Veruj mi, moja Filotea! da pohlevno in priserčno opominjevanje očetovsko več zamore čez otroka, in da ga k poboljšanju vselej bolj spodbuja, kakor očetova jeza in togota. Ravno taka je z našim sercem. Ako se je pregrešilo, in mi očitamo njemu pohlevno ter krotko njegov pregrešek; če kažemo do njega več pomilovanja ko jeze, in ga tako k poboljšanju vabimo, tedaj bo občutilo vse večo grevengo in bo bolj presunjeno, kakor bi to po divji, serditi in nagli grevengi mogoče bilo.

Postavim, če bi jaz imel ljubeznjivo željo, obvarovati se pregreška nečimurne prevzetnosti, in če bi vendar le daleč v ta greh zašel, tedaj svojega serca ne bi blizo tako-le grajal: „Mar nisi gerdo in ostudno, da si po toliko sklepah vendar le dalo se zapeljati v nečimurnost! Vzemi konec v svojej sramoti, in ne vzdiguj več svojih oces proti nebesom,

ti slepo, neumno, goljufno in svojemu Bogu nezvesto serce!“ Tako ne bi grajal svojega serca, tudi ne temu enako; temveč pametno in le bolj pomilovaje bi ga nagovarjal: „Vzdigni se, revno serce! glej v jamo sva padla, čeravno sva tolikokrat si predjemala, izogibati se je. O vzdigniva se in zapustiva to zmoto za vselej; zdihujeva k Božjej milosti in imejva terdno zaupanje, da nama pomaga bolj stanovitim biti. Podajva se spet na pot ponižnosti nazaj, le bodiva serčna in odslej bolj skerbna. Bog bo nama pomagal in bova močna zadosti.“ Za tem očitanjem bi jaz storil terden sklep, da ne bom nikdar več zašel v ta pregrešek; tudi bi jaz sklenil, da bom zvesto porabil temu namenu pripravne pripomočke in to, kar mi nasvetujejo moj dušni vodnik.

Ako bi pa kdo našel, da njegovo serce po tem pohlavnem posvarjenji ni zadosti ginjeno, tak zna tudi z močnejšim in hujšim očitanjem poskusiti, da svoje serce bolj osramoti in ostraši. Vendar temu ojestremu ravnanju naj sledi mehkeje opominjevanje; tvoja žalost in tvoja jeza pa naj se konča z milim in ljubeznjivim zaupanjem v Boga. Tako je storil tudi tisti veliki spokornik, kateri je gledé na veliko žalost svoje duše jo pokrepčal s sledečimi besedami: „Zakaj si žalostna, moja duša, in zakaj me motiš? Zaupaj v Boga, zakaj jaz ga hočem še hvaliti, ker je On veselje mojega obličja in moj Bog!“ Mirno in krotko vzdigni toraj svoje serce, ako je padlo, in ponižuj se globoko pred Bogom ter spoznaj svojo revščino. Pa nič ne čudi se svojemu padcu, saj ni nič čudnega, da je bolezen bolna, slabost slaba, revščina pa revna. Vendar obžaluj iz vse moči razžaljenje, ki si ga Bogu storila; obudi veliko serčnost in zaupanje v njegovo milost, in vnovič stopi na stezo čednosti, od ktere si odstopila.

X. Postava.

Da naj svoja dela skerbljivo, vendar brez pre-naglosti in boječnosti opravljamo.

Skerbljivost in pridnost, s kterima naj svoja dela opravljamo, moramo dobro ločiti od skerbi, boječnosti in pre-naglosti. Angelji skerbé za naše zveličanje in opravljajo to

svoje delo z veliko pridnostjo; vendar zavolj tega niso si ne v skerbi, ne boječi, ne prenagli. Skerbljivost in pridnost ste ž njih ljubeznijo v družbi, vendar njih zveličanju čisto nasproti bi bila skerb, boječnost in prenaglost. Skerbljivost in pridnost sicer daste se združiti z dušnim mirom in pokojem, skerb in boječnost pa ne, še menj pa prenaglost.

Bodi toraj skerbljiva in pridna v vseh opravlilih svojega poklica, moja Filotea! zakaj Bog jih je tebi izročil in hoče, da je z veliko skerbljivostjo opravljáš. Če je tebi mogoče, ne bodi pri svojih delih preboječa in preskerbna; to se pravi, ne začenjaj svojih opravil z nepokojem, z boječnostjo in naglico, tudi ne preženi se pri delu. Vsako prenagljenje moti našo pamet in naš presodek, in tako nam brani, da bi reč, katero smo v naglici začeli, tudi dobro dokončali.

Ko je naš zveličar svaril sveto Marto, jej je rekel: „Marta, Marta, ti si skerbna in se trudiš za veliko reči!“ Vidiš, če bi ona le samo skerbljiva bila, tedaj ne bi bila si v skerbi; ker je bila pa boječa in nepokojna, zatoraj se je prenaglila in je postala zmočena, in zategavoljo jo graja Gospod. Vode, ki pohlevno po ravninah tekó, nosijo velike ladije in dosti blaga, in dež, ki pohlevno pada na travnike, je stori rodovitne in bogate. Take reke in dereče vodé, ki v velikih valovih hrušče, pa pokončavajo bližnjo okolico in niso pripravne za kupčijo, da bi se prevažalo blago po njih; njim enako narejajo tudi nalivi in plohe hudo škodo na polji in po travnikih. Nikdar ni delo, ki se prenaglo opravlja, dobro opravljeno. — Se žéni, pa ne preženi se; hiti, pa ne prenaglo, to je star pregovor. „Kdor dirja, pravi Salomon, je v nevarnosti, da pade ali pa zadene.“ Dosti hitro delamo, če le dobro delamo. Čmelji vse večí hrup napravljajo, in veliko bolj se jim mudi ko bučelicam, vendar oni le samo vosek naredé, ne pa sterdí. Enako tudi tisti ne opravijo veliko, kateri delajo z bolečimi skerbmi in s hrumečo delavnostjo, pa tudi nič dobrega ne storé. Komarji nam niso nadležni zavolj svoje moči, temuč zavolj njih velikega števila; tako tudi velika dela ne motijo nas toliko kakor majhna, če jih prav veliko imamo. Sprejemaj toraj mirno svoja dela, kakor tebi nastopajo, in glej, da eno za drugim po versti opraviš, kakor so prišla. Če bi hotla vse na enkrat, ali vse križem oskerbovati, tedaj bi se ž njimi toliko trudila, da bi se utrudila in pod njih težo opešala, pa vendar bi še ničesar ne opravila.

V vseh svojih opravilih upiraj se na Božjo previdnost, in po njej naj se vse skončuje, kar začenjaš; pa tudi ti si prizadevaj, da boš prav krotko to storila, kar zamoreš. Potem pa bodi si svesta, da tebi vse dobro izteče, naj se dozdeva tebi že dobro ali hudo; le terdno zaupanje imej v Boga.

Majhni otroci deržijo se z eno roko svojega očeta, dokler tergajo z drugo jagode in maline po germovji. Njim enako primi se tudi ti, dokler z eno roko nabiraš in oskerbuješ blago tega sveta, z drugo roko vselej roke svojega nebeškega Očeta, in včasih poglej gori k njemu, če so mar tvoji opravki njemu dopadljivi. Pa varuj se, da njegove roke in njegovega varstva ne spustiš, in nikar ne misli, da bi brez njega več nabrala ali več premogla. Če tebe Bog zapusti, še stopinje ne boš več storila, da bi kje ne zadela ali nekam padla. Moja Filotea! kadar oskerbuješ navadna opravila, ktera ne tirjajo neprenehano in natanjčne pazljivosti, tedaj glej več na Boga kakor na delo. Ako so pa tvoja opravila velike važnosti, tako da tirjajo vso tvojo pazljivost, tedaj pa zraven dela le včasih povzdigni k Bogu svoj pogled. Delaj enako mornarjem na morji, kateri večkrat pogledujejo na nebo ko na morje, po katerem se vozijo, da bi varno prišli na zaželjeni breg. Tako bo delal Bog s teboj, v tebe in za tebe, in po tvojem delu bo okrepčevala tebe tolažba.

XI. Postava.

O pokorščini.

Le ljubezen sama pripelje do popolnosti; pokorščina čistost in uboštvo so pa trije pravi pripomočki, da jo dosežemo. Pokorščina daruje naše serce, čistost naše truplo in uboštvo naše premoženje ljubezni in službi Božji. To so tri mladike duhovnega križa, vendar vcepljene so vse tri na četerto, ktera je sveta ponižnost. Tu o teh čednostih ne govorim za take, kateri z obljubami kakega reda slovesno se zavežejo, ker to le redovnike same zadeva; tudi ne govorim za take, kateri z obljubami svojevoljno tem čednostim se darujejo. Obljuba sicer pridobi vsem čednostim obilnejše milosti in zasluge, pa vendar ni potreba, da se

jim z obljubami zavežemo, da smo jim le sicer vdani. Očitno zaobljubljene postavijo sicer te čednosti človeka na pot popolnosti; vendar zadosti je tudi že, da je le priprosto spolnujemo, in pripeljale nas bojo do popolnosti, zakaj med potom popolnosti in med popolnostjo samo je velik razloček. Vsi škofje, duhovniki in redovniki so na potu popolnosti, zategavolj pa še niso popolnoma, kar žalibog le prevečkrat videti zamoremo. Zatoraj si prizadevajva, moja Filotea! da te tri čednosti vsak po svojem stanu v djanji skazujeva. Čeravno naju ne postavijo na pot popolnosti, vendar popeljejo naju do popolnosti same. Verh tega smo pa tako že vsi dolžni te tri čednosti spolnovati, čeravno ne vsi enako.

Dvojna je pokorščina, prva je potrebna, druga je prostovoljna. Po potrebni pokorščini si dolžna, da si pokorna svojim duhovskim predpostavljenim, škofu, fajmoštru in njih namestnikom. Ravno tako bodi pokorna tudi deželskim predpostavljenim, svojemu vladarju in gosposkam, ktere je On črez deželo postavil. Pokorna naj boš zadnjič še svojemu očetu in svojej materi, svojemu gospodarju in svojej gospodinji. To pokorščino imenujemo potrebno, ker nikdo ne sme se odreči dolžnosti, da uboga tem predpostavljenim, zakaj Bog sam jim je dal po njih stanu oblast, da nam zapovedujejo in ukazujejo. Ubogaj toraj njih ukazom, ker je to potrebno in tvoja dolžnost; ubogaj tudi njih svetovanji, da postaneš popolnoma, in če ljubezen ter modrost drugače ne ukazujejo, tedaj ubogaj tudi njih željam in nagnjenjem. Ubogaj je, če tebi ukažejo jesti ali počivati; v takih rečeh ubogati sicer še ni nobena čednost, pa vendar bi bilo to precejšen pregrešek, ako ne bi ubogala. Ubogaj pri rečeh, ki nimajo nobene važnosti; postavim, ako tebi ukažejo, da naj oblečeš to ali ono obleko, da naj po tem ali po onem potu hodiš, da naj poješ ali molčiš. Taka pokorščina je že velike hvale vredna; pa ubogaj še v težkih neprijetnih in težavnih rečeh, in tvoja pokorščina je popolnoma. Ubogaj pohlevno, brez vsega izgovarjanja, veselo in brez mermranja. Ubogaj iz ljubezni do tistega, kateri je za nas postal pokoren do smerti na križu, in kateri je po besedah sv. Bernarda, rajši hotel zgubiti življenje kakor pokorščino.

Da se navadiš, svojim predpostavljenim lahko biti pokorna, podajaj se rada v voljo tistih, ki so tebi enaki; vdaj se njih mislim v takih rečeh, ki niso hudobne, to pa

stori brez vsega prepira in brez svojeglavnosti. Spolnuj tudi rada, kar tvoji podložni želé, da to le pamet pripušča, pa ne ravnaj kruto in terdo ž njimi, dokler so dobri.

Močno se moti, kdor meni, da bi bil ko mnih ali nuna lahko pokoren, ako se brani, tistim pokorščino skazovati, ktere je Bog njemu za prednike postavil.

Prostovoljno pokorščino pa imenujemo tisto, v katero se kdo po lastni volji zaveže, ktere nam toraj nikdo ne naklada. Sploh si nihče ne izvoli svojega vladarja, tudi ne škofa, tudi ne očeta in mater, še tudi ne vselej svojega zakonskega družnika; prosto pa izvolimo si svojega spovednika in dušnega vodnika. Naj se že kdo, kadar si izvoli spovednika, njemu po kakej zaobljubi zaveže, da bo mu pokoren; ali naj se poda nekemu v pokorščino brez zaobljube, oboje imenujemo prostovoljno pokorščino, zakaj ona izhaja obekrat iz naše proste volje, in se upira na naše lastno izvoljenje. O svetej Tereziji beremo, da se je zavezala z očitno zaobljubo predniku svojega reda, zraven tega je pa zavezala se s priprosto obljubo še spovedniku Gracianu, da bo po vsem njemu pokorna.

Sploh moramo vsakemu predpostavljenemu pokorni biti v tem, kar zadeva njegovo oblast čez nas. Vladarju moramo pokorni biti v vseh rečeh, ktere zadevajo deželno varnost in druge očitne naredbe; duhovskim predpostavljenim v tem, kar zadeva duhovno naše vodstvo; staršem, gospodarjem, sozakonskim v vseh hišnih opravilih; spovedniku in dušnemu vodniku pa v tem, kar zadeva posebno vodstvo naše duše.

Daj, da tebi vsa dela pobožnosti, ktera naj opravljaš, tvoj duhovni oče zaukažejo; po takem zadobijo vse večo vrednost, in imajo dvojno dobroto ter milost. Pervo imajo že sama v sebi, ker so pobožna, drugo pa dobé po pokorščini, s katero so prevzeta, in s katero se opravljajo. Blagor pokornim, zakaj Bog nikdar ne bo dopustil, da bi zašli.

XII. Postava.

Da je čistost potrebna.

Čistost je lilija med čednostmi, ona povzdiguje človeka skoraj do angeljev. Nič ni lepega brez snažnosti,

snažnost človeška je pa čistost. Čistosti se pravi tudi, da je poštenost, in ohraniti jo štejemo za čest; tudi jej pravimo, da je brezmadežnost, njej nasprotni pregrehi pa rečemo spačenost. Da kratko rečem, ona ima to posebno slavo, da je najlepša in najsvitlejša čednost naše duše in našega telesa.

Nikdar in nobenkrat ni dopuščeno, da bi upotrebovali svoje telo v kako nečisto veselje; le samo v pravični zavezi zakonski nadomestuje se po svetosti zakona pregrešek, ki iz sladnosti izvira. Pa tudi v zakonu se mora pravi namen ohraniti pred očmi, da vsaj volja čista ostane, čeravno v spolnovanji tiste nekaj nespodobnega leži.

Čisto serce je kakor školjka bisernica, ki še kapljice vode ne vzame v se, če ne pade z neba; tako tudi čisto serce nobenega mesenega veselja ne more uživati, če ni v zakonski zavezi, ktera je iz nebes izročena. Zunaj zakona v prostovoljnih in le mesenih mislih na to še misliti ne sme.

Pervič, moja Filotea! varuj se vsaktere prepovedane sladnosti; prepovedana je pa vsaka zunaj zakona, in še celo v zakonski zavezi ni dovoljena, ako nasprotuje namenu in svetosti zakona.

Drugič prepovej si, kolikor le zamoreš, vsako nepotrebno in predolgo razveseljevanje, čeravno bi bilo pripuščeno in dovoljeno.

Tretjič ne navezuj svojih čutov na natorne in postavne sladi v zakonu. Potrebne so sicer namenu, kateremu je ta sv. zakrament postavljen, vendar svojih misli in svojega serca na nje navezati nikdar ne smeš.

Prav nikogar ni, da mu te čednosti ne bi bilo jako potreba. Udovam je treba močne in serčne čistosti, ktera ne sovraži le samo pričujočih in prihodnjih nevarnosti, temuč se ustavlja tudi mislim, ktere v njih sercih lahko vzbuja spomin na pripuščeno veselje prejšnjega zakona; in ravno zategavoljo so udove nečistim nagibom bolj podveržene. Zatorej občuduje sv. Avguštin toliko čistost svojega ljubljenege Alipija; zakaj ta je sovražil mesene sladi, in si je spravil je popolnoma iz misli, čeravno mu v njegovi mladosti niso ostale neznane. Popolnoma zrelo in zdravo sadje se daje shranjevati v slami, v pesku, in v njegovem lastnem perji; otolčeno in poškodovano pa nikakor ne. Zares se daje še neomadežena čistost po marsikterih pripomočkih tudi ohraniti; vendar ničesar ne more obvarovati

že omadeževane in oskrunjene čistosti, če ne prav posebna pobožnost, ktera je pravi sladkor in med našega serca.

Mladenčem in devicam je priproste in prav natanjčne čistosti potreba, da odženejo vsako radovedno misel iz svojega serca, in da zaveržejo z resničnim sovraštvom vsako nečisto veselje. Saj zares vredno ni, da bi ga ljudje poželi, ker je že po svojej natori bolj živinsko. Skerbno naj toraj te duše varujejo, da nikdar ne zgubé prepričanja, da je čistost brez izimka boljša od vsega, kar je njej nasproti. Sveti Hieronim pravi: „Sovražnik močno naganja deviške ljudi k poželjenju, da naj bi sladnost okusili; on jo postavlja jim veliko močnejšo in veselejšo pred oči, kakor je zares; in to jim napravlja dostikrat veliko nepokoja, ker si mislijo neznano reč toliko prijetno.“ Mali metulji radovedno obletavajo plamen, kadar zagledajo, da bi poskusili, če je tudi sladek, ker je tako lep; ta misel je žene proti plamenu, pa že v prvem naletu se osmodé. Enako se daje tudi mladina tako zrabiti goljufni in hudobni želji po meseni sladnosti, da najde po mnogoterih radovednih mislih v njej zadnjič še svojo pogubo. Taki ravnajo bolj neumno ko metulji, zakaj metulji si lahko mislijo, da je ogenj prijeten in sladek, ker je tako lep in svetel. Mladina pa že prej ve, da je to, kar išče, nespodobno in nepošteno, pa vendar ne preneha, visoko vrednost prištevati neumni in živinski sladnosti.

Zakonskim posebno, kar se sploh komaj premisli, je čistosti prav potreba; njih čistost ne obstoji v popolnem zderžanji, temuč le v pravični zmernosti. Po mojih mislih je veliko teža zapoved: Jezite se, pa ne grešite, kakor zapoved: Ne jezite se nikar ne! Ložeje je, popolnoma se jeze zderževati, kakor prave mejnike jej stavljati. Ravno tako je tudi ložeje, mesenih sladi popolnoma se zderžati, kakor je obderžati med mejniki zmernosti. Posvečena prostost zakonskega stanu ima sicer posebno moč, da gasi ogenj poželjenja, vendar slabost tistih, kterim je ta prostost dana, lahko zajde od dovoljenega v razuzdanje, od pravice v krivico. Nahajajo se bogatini, kteri ne kradejo iz potrebe, temuč iz lakomnosti; tako tudi ni malo zakonskih, kteri se pregreše po sami nezmernosti in poželjivosti, da-si imajo po pravici svojega zakonskega družnika, s kterim naj bi bili zadovoljni. Njih poželjenje je podobno letečemu plamenu, kteri semtertje divja, vse požge in nikjer ne obstoji. Močna zdravila jemati je zmiraj zelo nevarno, zakaj če se

jih preveč vzame, ali če zdravila niso dobro napravljena, vselej so nam veliko na škodi. Zakonska zaveza je sicer zapovedana, in je deloma tudi ko pripomoček zoper poželjivost vstanovljena, ter je zares prav dober pripomoček zoper njo, pa vendar je le neko močno zdravilo, ki toraj lahko škoduje, ako se ž njim prav pametno ne ravna.

Dostikrat se zgodi, dolgih bolezni še opomnim ne, da marsiktera opravila in dela ločijo može od njih žen. Zatoraj je zakonskim dvojne čistosti potreba. Perve jim je treba, da se popolnoma zderžujeta, ako sta ločena eden od drugoga, kar sem ravnokar omenil; in druge jim je treba, da ohranita zmernost med seboj, ako sta navadno le skupaj. Sveta Katarina Sienska je videla med prekletimi veliko duš, ki so terpele grozne muke, ker so oskrunile svetost zakonsko. Tako hudih bolečin pa niso imele zavolj velikosti greha, zakaj ubivanje in bogokletstvo so še hujše pregrehe, temuž zategavolj, ker si taki grešniki iz tega nobene vesti ne delajo, ter dolgo v tem grehu živé.

Spoznaš torej, da je čistost vsem stanovom potrebna. „Imejte z vsemi mir in svetost, brez ktere nihče Boga gledal ne bo“, pravi apostelj. Svetost pa pomenja tukaj čistost, tako namreč razlagata sv. cerkvena očeta Hieronim in Krizostom ta stavek. Ne ne, moja Filotea! brez čistosti nihče ne bo Boga gledal; nihče ne bo prebival v svetih šotorih njegovih, kdor ni čistega serca. Zveličar sam pravi: „Psi in nečistniki bodo iz njega zaperti.“ „Blagor njim, ki so čistega serca, zakaj oni bodo Boga gledali!“

XIII. Postava.

Nauki, kako naj čistost ohranimo.

Bodi prav posebno skerbna, da se izogneš vsaki priložnosti, ktera k mesenim sladnostim vabi, zakaj to zlo ali ta greh se poloti človeka prav iznenadoma. Kak neznamen začetek ima lahko prav hude nasledke; zmiraj je pa ložeje, rane se varovati, kakor jo ozdravljati.

Človeška trupla so podobna steklenim posodam, katerih ne moremo tako skupaj nositi, da bi ena v drugo se zadevale, ako nočemo, da bi se nam zdrobile. Podobna so naša trupla tudi sadju, ktero kmalo madeže dobi, ako se

eno družega dotika, čeravno je novo in brez ran. Še celo voda, naj je v kakej posodi še tako čista, ne more ohraniti svoje čistosti, ako pride kaka žival do nje. Ne dopusti nikdar, moja Filotea! da bi se dotikal tebe kdo nespodobno, iz prešernosti ali iz prijaznosti. Čeravno bi po takem djanji, ki je bolj nespametno kakor hudobno, čistost ostala znabititi še nepokvarjena, vendar je to škodljivo in vzeme roži nedolžnosti njeno živahnost in njen cvetni prah. Kdor pa daje nepošteno se dotikati, ta podkopuje svojo čistost do kraja.

Čistost se sicer serca derži, pa telo je prav za prav njeni predmet. Zatorej zamore se zgubiti po vseh zunanjih počutkih telesa, pa tudi po vseh mislih in željah serca. Nečistost je, ako kdo nečiste reči gleda, posluša, govori, voha ali otipa, če se tega serce veseli in raduje. Apostelj uči to s kratkimi besedami: „Nečistost naj se med vami še imenuje ne.“ Bučele se ne samo nobene merhovine ne dotikajo, temuč beže še pred vsakim smradom, ki pride od tiste strani, in ga močno sovražijo. Nevesta v visoki pesmi ima roke, s katerih mira kapljá, ki trohljivosti in gnjilobe varuje; njeni ustnici ste sklenjeni z motvozjo, to pomenja lepoto in sramožljivost njenih besed; njene oči so golobje oči, to kaže njeno snažnost; njene ušesi ste z zlatimi trakovi opleteni, in to je znamenje njene čistosti; njen nos je kakor cedra na Libanu, cedreni les pa nikdar ne strohni. Taka naj bo čista duša, snažna in sramožljiva na rokah, ustnicah, ušesih, očeh in po celem životu.

Sem spada tudi izrek, o katerem govori stari učenik Kasijan, ki ga je slišal iz ust svetega Bazilija Velikega. Ta je sam o sebi pripovedovaje enkrat rekel: „Jaz ne vem, kaj je ženska, pa vendar nisem deviški.“ Zares se daje čistost zgubiti na toliko načinov, kolikor je plemen nečistosti in nesramnosti; zakaj ta oslabi, rani, ali umori čistost po meri svoje večje ali manjše hudobije. Nekatere nepremišljene, neumne in telesne prijaznosti in derznosti so take, da čistosti sicer prav za prav ne ranijo, vendar jo oslabé in odvzamejo njeni lepoti ves blišč. Še so druge prijaznosti in derznosti, ktere niso le samo nepremišljene, ampak pregrešne, ne le samo neumne, temuč nespodobne, ne le samo telesne, temuč mesene; s takimi se čistost k manjšemu močno rani in zmanjša. Jaz pravim k manjšemu, ker čistost tudi umerje in popolnoma konec vzeme, ako te hudobne neumnosti v telesu obudé zadnji opravek mesene sladi. S

tem se čistost ukonča še bolj nevredno, gerdo in nesrečno, kakor celo po kurbanji, prešestvu in kervosramstvu. Zadnje gerdobije so grehi, prejšnje so pa prave pošasti hudobije in pregrešnosti, tako namreč pravi Tertulijan v bukvah o čistosti. Jaz pa s Kasijanom vred menim, da sv. Bazilij ni imel takih spak v mislih, ko se je obtožil, da ni deviški. Jaz mislim, da je s temi besedami menil le hude in nesramne misli, ktere mu telesa sicer niso omadežile, vendar so njemu serce oskrunile; čistost serca pa toliko skerbno varujejo lepe duše.

Ne pajdaši se nikdar z nečistimi ljudmi, vzlasti pa tedaj ne, če so tudi nesramno prederzni, to so pa skoraj vselej. Če kozli dotikajo se mandeljnov s svojim jezikom, tako gre neka pravljica, spremené njih sladkost v grenkost. Ravno tako tudi tisti smradljivi ljudje ne govore skoraj z nobenim človekom, da ne bi oslabili kakor si bodi njegove čistosti, naj je človek že njihovega ali družega spola. Zmajem enako imajo strup v svojih očeh, še njih sapa je škodljiva.

Vendar rada derži se ljudi, kteri ljubijo čistost in čednost. Beri in premišljuj pogosto pobožne in svete reči, zakaj beseda Božja je čista, in stori tiste čiste, ki imajo dopadenje nad njo. Zatoraj primerja David besedo Božjo topazu, žlahtnemu kamnu, kteri ima to lastnost, da plamen poželjivosti zatira.

Sklepaj se vedno po premišljevanji duhovno, po svetem obhajilu pa djansko s križanim Jezusom. Pravijo, da tisti, kdor leži na zelišču agnus castus (čisto jagnje) imenovanem, postane čist in sramožljiv. Ljuba Filotea! ako bo počivalo tvoje serce na našem Jezusu, kteri je pravo in neomadeževano Jagnje, potem bo tvoja duša in tvoje serce gotovo kmalo se ocedilo vsega blata nesnažnosti in nečistosti.

XIV. Postava.

Kako se daje uboštvo v duhu ohraniti sredi bogastva.

„Blagor ubogim v duhu, zakaj njih je nebeško kraljestvo!“ Gorje toraj bogatim v duhu, zakaj njih je pekel. Bogat v duhu je ta, kdor svoje bogastvo v sercu, ali svoje

serce v svojem bogastvu ima; ubog v duhu je ta, kdor nima bogastva v svojem sercu, pa tudi svojega serca ne v bogastvu. Ptice vodomci si delajo jabuku podobna gnjezda, in pusté jim le eno samo majhno odpertino na zgoraj. Taka gnjezda spravijo na morsko obrežje, in je naredé tako močna in nepremočljiva, da še kapljice vode noter ne pride, če valovi na-nj pluskajo. Zmiraj plavajo po verhu vode, in gospodujejo čez morje na morji in v morji. Enako, moja Filotea! naj bo tvoje serce zmiraj nebesom odperto, bogastvu in minejočim rečem pa zaperto. Če si bogata, tedaj skerbno obvaruj svoje serce vse ljubezni do bogastva. Serce mora zmiraj gospodarstvo obderžati, sredi bogastva naj bo brez bogastva in gospodar bogastva. O ne sili tega nebeškega duha med pozemeljsko bogastvo; zmiraj naj bo nad njim, nikdar pa v njem.

Strupa imeti in s trupom zavdan biti, to ste dve čisto različne reči. Skoraj vsi zdravniki imajo strupa, da zamorejo njega o različnih priložnostih se poslužiti; zategavolj pa še niso s trupom zavdani, ker nimajo strupa v telesu, temuč le v svojih shrambah. Tako zamoreš tudi ti bogastva imeti, in vendar od njega ne zavdana biti, če ga namreč imaš v svojej hiši ali v svojej mošnji, v svojem sercu pa ne. Resnično bogatemu, zraven pa ubogemu v duhu biti, to je kristjanu prava sreča; zakaj tako ima srečo bogastva za ta svet, zasluženje uboštva pa za drugi.

Moja Filotea! nikdo ne bo kdaj obstal, da je lakomen; vsak odriva od sebe to gerdobo in umazanost serca. Nekteri se izgovarjajo s potrebno skerbjo za mnogo otrok, in s tem, da modrost tirja, da naj si prihranijo nekaj premoženja. Taki radi rekajo, da tega nikdar preveč ni, ker nastopajo zmiraj take potrebe, ktere tirjajo, da bi človek še več imel. Celo največi skopuhi ne obstojé, da bi bili lakomni, še v svojej vesti ne mislijo, da so zares skopuhi. Lakomnost je močna bolezen, ktera človeka tim bolj občutnega dela, čim bolj se razgreje in narašča. Mozes je videl sv. ogenj, ki je gorel v germu, kteri pa zgorel ni; nesveti ogenj lakomnosti pa požre in požge skopuha, čeravno ga ne smodi. Skopuh se hvali s prijetnim hladom sredi najhujega ognja in plamena; svoj nenasitljivi pohlep po denarju imenuje le prav navadno žejo.

Ako stanovitno, goreče in nepokojno želiš blaga, ktere ga nimaš, tedaj ga želiš krivično, zakaj ti si že prav

lakomna. Kdor stanovitno, goreče in nepokojno piti želi, čeravno le vode, ta očitno kaže, da ima vročinsko bolezen.

O moja Filotea! jaz zares ne vem, ali bi bila želja mar pravična, ako bi želeli take reči po pravici imeti, ktere so po pravici lastnina nekoga družega. Dozdeva se mi, da bi mi po nezložnosti ali nepriročnosti bližnjega radi zložnost ali priročnost imeli. Mar tisti, ki nekaj po pravici posesti, nima več pravice, da svoje imetje po pravici obderži, kakor je imamo mi, da si njegovo imetje po pravici želimo? Čemu torej zdaljšamo svojo željo noter do njegove zložnosti, ob katero bi ga radi pripravili? To poželjenje, ako bi se dalo že reči, da je po pravici, vsaj ni po ljubezni; zakaj mi sami bi nikdar ne hotli, da bi kdo, čeravno po pravici, tisto blago želel, ktero hočemo mi sebi po pravici obderžati. To je bil Ahabov greh, da je želel Nabotov vinograd po pravici imeti, dokler ga je Nabot še bolj po pravici obderžati hotel. Ahab ga je želel goreče, stanovitno ter nepokojno, in s tem je Gospoda razžalil.

Zatiraj svoje želje po pesestvu svojega bližnjega tako dolgo, moja Filotea! da bo on sam želeti začel, da bi se ga znebil. Tako bo njegova žeja opravičevala tvojo željo, in bo spremenila jo še tudi v delo kerščanske ljubezni. Rad dovolim, da pomnožiš svoje blago in premoženje, da ga pomnožiš ne le samo po pravici, ampak tudi krotko in po ljubezni. Če preveč visiš na posestvu svojega blaga, in se zanj preveč prizadevaš; če svoje serce in svoje misli nanj obesiš, in le s trepetanjem na to misliš, da bi znala ga zgubiti, tedaj pa za gotovo veruj mi, da bolehaš za vročinsko boleznijo; zakaj taki pijejo njim podano vodo z neko goltnostjo, urnostjo in zadovoljnostjo, ki se pri zdravih navadno ne nahaja. Ni mogoče, da bi nekemu kaka reč dopadla, in da bi on vendar ljubezni do nje ne dobil. Ako prideš ob svoje blago, in tvoje serce zavolj tega močno žaluje, ter se utolažiti ne da, potem veruj mi, moja Filotea! da močno na njem visiš. Ničesar ne spričuje toliko nagnjenja do kake zgubljene reči, ko žalost po njeni zgubi.

Zatoraj nikdar ne poželi z velikim poželjenjem blaga, kterega nimaš; tudi ne obešaj preveč svojega serca na to, kar imaš; in ne bodi neutolažljiva nad kako škodo in zgubo, potem znaš upati, da si zraven resničnega bogastva uboga v duhu in zatoraj srečna, ker je nebeško kraljestvo tvoje. —

XV. Postava.

Kako se v pravem bogastvu vendar živi resnično ubožno.

Slikar Parazij je opisal Atensko ljudstvo prav živo in pomenljivo. Atenci so bili njemu ljudje neenakega in nestanovitnega značaja, jezni, krivični, spremenljivi, priljudni, dobrotljivi, usmiljeni, prevzetni in ponižni, serčni in boječi skupaj. Ravno tako bi tudi jaz, moja Filotea! tebi rad na srce položil bogastvo in uboštvo, veliko skerbnost za časno blago, in veliko zaničevanje taistega ob enem.

Bolj kakor posvetni ljudje bodi ti skerbna, da s svojim blagom koristno in pridno ravnaš. Povej mi, mar vertnarji kraljev in imenitnih gospodov ne oskerbujejo in lepšajo njim izročene verte bolj skerbno in pridno, kakor bi oskerbovali svoje lastne? Zakaj mar to? Gotovo zategavoljo, ker si mislijo te vertove kot verte svojih gospodarjev, katerim po teh službah ustreči hočejo. Moja Filotea! bogastvo, ki ga mi imamo, ni naše, temuč Bog ga je nam izročil, da ga oskerbujemo; on pa hoče, da naj mi sad in prid iz njega dobivamo, zatoraj mu skazujemo po tej skerbnosti nekaj dopadljivega.

Veča in bolj resna mora toraj naša skerbnost biti, kakor je skerbnost posvetnih ljudi za njih posestva. Posvetnjaki si prizadevajo le iz ljubezni do samih sebe, mi pa naj delamo iz ljubezni do Boga. Ljubezen do samega sebe je polna nepokoja in sile, tako je tudi skerb, ki iz te ljubezni izvira, vsa nepokojna in prisiljena. Kakor je pa ljubezen do Boga krotka, mirna in pokojna, tako je tudi skerb, ki iz nje izhaja, vsa krotka, mirna in prijazna. Imejmo toraj to ljubezni polno skerbnost, da si ohranimo in celo tudi pomnožimo svoje časno blago, ako se temu priložnost poda, in če naš stan to dopušča, zakaj Bog hoče, da iz ljubezni do njega tako ravnamo.

Varuj se pa tudi, da tebe ljubezen do samega sebe ne ogoljufa, zakaj ta se pogosto tako zavije v podobo ljubezni do Boga, da težko prvo razločiš od druge. Da toraj ta zmota tebe ne obide, in da skerb za časno blago ne spreverže se v lakomnost; zategavoljo se spominjaj tega in spolnuj to, kar sem v zadnji postavi učil, in živi sredi svojega bogastva včasih zares in resnično ubožno.

Odloči toraj le kak del svojega premoženja, in s

serčno ljubeznijo ga daj ubogim; zakaj kdor od tega proč daje, kar ima, ta postaja za ravno toliko ubožniši, in več ko daš, ubožnejši boš. Bog bo tebi to povernil ne le samo na onem, temuč že na tem svetu. Ničesar ne prinese časnemu blagu toliko blagoslova, kakor v Boga ime (miloščino) dajati; do tega časa pa, da tebi Bog poverne, postaneš zares toliko ubožnejša. O sveto in bogato ubožanje, ki ga miloščina pripelje s seboj!

Ljubi uboge in uboštvo, zakaj po tej ljubezni postaneš zares uboga; saj pravi sv. pismo „da smo enaki rečem, ktere ljubimo“. Ljubezen dela se ljubeče sebi enake. „Kdo boluje, da bi jaz ne zbolel,“ kliče apostelj Pavl. Zamogel je pa tudi reči: kdo je ubog, da bi jaz ž njim ubog ne bil? zakaj enacega ga je storila ljubezen tistim, ktere je ljubil. Ako toraj uboge ljubiš, tedaj postaneš deležna njihovega uboštva, in postaneš uboga kakor so oni.

Če pa ljubiš uboge, tedaj spravi se večkrat med nje; sprejemaj je rada in obiskuj je rada; govori rada ž njimi in bodi vesela, ako se tebi v cerkvi, na potu, ali kje drugod bližajo. Bodi do njih ubožna z jezikom, to je, govori ž njimi, kakor bi bila izmed njih; z rokami pa bodi bogata do njih, in kot bogatejša dajaj jim od svojega bogastva.

Ako hočeš še več storiti, moja Filotea! tedaj ne bo tebi zadosti, da si ubožna kakor ubožni, temuč bodi še ubožnejša od njih. Kako pa to? Služabnik je manj ko gospod, bodi toraj dekla ubogih; postrezi jim v njih posteljah, ako so bolni, in sicer z lastnima rokama; bodi jim kuharica, in to na lastne stroške, bodi jim šivilja in perica. O moja Filotea! slavnejša je taka služba, kakor oblast čez celo kraljestvo. Nikdar ne morem se načuditi gorečnosti, s katero je ta nasvet vsestransko spolnoval sv. Ludovik, eden izmed največih kraljev pod solncem. Velikokrat je stregel pri mizi ubogim, katerim je živež oskerboval; skoraj vsacega dne je vzel kteregega k svojej mizi, in večkrat je z neverjetno ljubeznijo jedel to, kar jim je ostalo. Kadar je obiskoval bolnišnice, kar je pogosto storil, tedaj je postregel navadno tistim bolnikom, kateri so bili obdani z najgroznejšimi boleznimi, z gobami, ranami in enakimi zlegi. Ker je pa spoštoval v njih Zveličarja, zato je stregel jim kleče, odkrit, in je ravnal ž njimi s toliko sladko ljubeznijo, da komaj najboljša mati svojemu preljubemu otroku tako postreže. Sveta Elizabeta, hčer oger-

skega kralja Andreja, je velikokrat se pridružila ubogim, in je večkrat sredi svojih gospá se oblekla kakor kaka uboga žena, ter jim rekla: „Áko bi jaz bila ubožna, bi se tako-le nosila“. O moja Filotea! kako uboga sta bila ta kralj in ta kneginja v svojem bogastvu, in kako bogata v svojem uboštvu!

Blagor tistim, ki so tako ubožni, zakaj njih je nebeško kraljestvo. „Jaz sem bil lačen in vi ste me nasitili, jaz sem bil nag, in vi ste me oblekli; posedite kraljestvo, katero je za vas pripravljeno od začetka sveta.“ Tako bo na veliki den sodbe rekel kralj ubogih in kraljev.

Nikogar ni, da bi ga o marsikaki priložnosti ne zadelo nekako pomanjkanje ali nekaka sitnost. Včasih pride kak gost, kteremu bi radi lepo postregli, kar bi bila tudi naša dolžnost, pa ravno takrat nimamo s čem. Svojo boljšo obleko imamo znabiti na kakem kraju, na nekem drugem bi pa potrebovali jo, ker moramo se pokazati v dostojnem oblačilu. Zgoditi se zna, da vsa dobra vina v kletu spremené svoj okus ali nam sahnejo, in ravno zdaj imamo le slabo in kislo vino. Znabiti smo na kmetih ali na kaki pristavi, kjer vsega pomanjkuje, kjer ne najdemo ne postelje, ne izbe, ne mize, ne postrežbe. Da sploh rečem, večkrat se zgodi, da nekaj potrebujemo, čeravno smo sicer še toliko premožni. Tedaj smo resnično ubožni v tem, česar je nam potreba. Veseli se takih dogodkov, moja Filotea! sprejemaj je z dobro voljo, in je prenašaj z veselim srcem.

Včasih zadenejo tebe nesreče, po kterih več ali menj ubožaš, postavim toča, požar, povodenj, suša, tatvine ali krivica. Tedaj je za te pravi žetvini čas uboštva, vendar moraš takošno manjšanje svojega premoženja pohlevno prenašati, in krotko ter poterpežljivo v to ubožanje se podati.

Ezav je stopil pred svojega očeta s kosmatima in dlakastima rokama, tako je storil tudi Jakob. Ker pa dlake na Jakobovih rokah niso tičale v koži, temuč le v rokovicah, zato so se dale njemu lahko izpuliti, da ga ni bolelo in tudi ne ranilo. Ezavove dlake so pa bile priraščene koži, ktera je bila njemu že od rojstva kosmata in obraščena; ako bi njemu kdo dlako izpuliti hotel, gotovo bi ga močno ranil, in on bi hudo vpil, se jezil in branil. Glej, moja Filotea! če je nam naše blago kakor na serce priraščeno, in če ga nam hudo vreme, kak tolovaj ali goljuf nekaj vzeme, tedaj toževanja in strahú ter nevolje ne bo konca.

Če pa blago nam le samo v skerbi leži, katero je nam Bog izročil, ne pa v našem sercu; potem ž njim ne zgubimo ne serca, ne uma, čeravno bi bilo nam blago odvzeto. Zastran oblačila je pa med človekom in živino ta razloček, da je živini oblačilo priraščeno, človeku pa le od zunaj na telesu leži, da ga po svojej volji obleči ali sleči zamore.

XVI. Postava.

O duhu bogastva v resničnem uboštvu.

Če si resnično ubožna, preljuba Filotea! oj potem bodi tudi ubožna po duhu. Iz sile naredi čednost, in oberni si žlahtni biser uboštva po celi vrednosti sebi v prid. Njegova svetloba se ne sveti brez zagrinjala na tem svetu, pa zato nič ni manj neizrečeno lep in žlahten.

Poterpi, zakaj v dobri družini se znajdeš; naš Zveličar, preblažena Devica, aposteljni in premnogi svetniki obojega spola so bili ubožni in so blago zaničevali, čeravno bi lahko bili bogati. Koliko imenitnih tega sveta je z največo skerbjo iskalo sveto uboštvo po samostanih in bolnišnicah, da-si je ustavljalo se jim vse. Veliko so si prizadevali, da bi ga našli; to spričujejo sveti Aleksij, sveta Pavla, sveti Pavlin, sveta Angela in mnogo drugih. In glej, moja Filotea! uboštvo tebe bolj ljubi ko druge; saj je prišlo samo k tebi, da ga ni bilo treba iskati, in brez vsega prizadevanja si ga našla. Oj objemi ga toraj kakor dražega prijatelja Kristusovega, kateri je tudi v uboštvu bil rojen, v uboštvu živel in umerl, kateri je v celem življenji imel uboštvo za tovarša in rednika.

Dvoje lastnosti posebno ima tvoje uboštvo v sebi, moja Filotea! ktere tebe lahko pripeljejo do velikega zaslužnja. Perva je to, da te ni zadelo po tvojem lastnem izvoljenji, temuč po samem pripuščenji Božjem; Bog je postavil tebe v uboštvo, čeravno ti s svojo voljo temu nič nisi pripomogla. Kar pa mi po sami volji Božji sprejememo, to mu je vselej prav dopadljivo, če storimo to le z voljnim sercem in z ljubeznijo do njegove svete volje. Kjer je manj našega, tam je več Božjega; da pa kako terpljenje

zategavljajo voljno in radi sprejemamo, ker ga nam volja Božja pošilja, to dela taisto neizrečeno dobro.

Druga posebnost tvojega uboštva je to, da je tvoje uboštvo resnično ubogo ali revno. Uboštvo, ki ga hvalijo, povzdigujejo, spoštujejo, podpirajo in po zmožnosti manjšajo, tako uboštvo ima nekaj bogastvu podobnega v sebi, revno vsaj gotovo ni. Uboštvo pa, ki je zaničevano, zasramovano, nam očitano in zapuščeno, tako uboštvo je v resnici revno ali ubogo. In takošno je večidel uboštvo tistih, ki zunaj samostanov živé; ker si taki uboštvo niso sami izvolili, zategavljajo ga jim nikdo ne obraja. In ravno zato, ker ga jim nikdo ne obraja, je njih uboštvo ubožnejši ko uboštvo samostanskih prebivalcev. Vendar pa ima samostansko ali meniško uboštvo veliko vrednost, in je vse hvale vredno že zavolj obljube in namena, zavolj ktereга je izvoljeno.

Ne toži toraj čez svoje uboštvo, ljubljena Filotea! zakaj mi tožimo le čez kaj tacega, kar je nam zoperno; če je pa uboštvo tebi zoperno, potem nisi več uboga, ampak bogata v duhu. Ne toži, da nimaš potrebne pomoči, zakaj ravno v tem obstoji imenitnost uboštva. Kdor bi sicer rad ubožen bil, da bi le nobene sitnosti v tem ne občutil, tak bi bil močno prevzet; zakaj tak noče nič drugega, ko čest uboštva in dobroto bogastva.

Ne sramuj se ubožna biti in milodarov prositi. Kar se tebi podeli, to sprejemi ponižno, in pohlevno prenesi, če tebe kje prazno odpravijo. Spominjaj se pogosto pota, ki ga je storila naša ljuba Mati, presveta Devica, s svojim ljubim Sinom v Egipt; koliko zaničevanja, uboštva in težav je ona tam prestala! Če tako živiš, tedaj boš v svojem uboštvu neizrečeno bogata.

XVII. Postava.

O prijateljstvu, in sicer prvič o slabih prijateljih.

Med nagibi naše duše stoji ljubezen na prvem mestu; ona je kraljica vseh nagnjenj našega serca, in je vse prestvarja po svoji lastni podobi; ona nas dela tistej reči enake, katero ljubimo. Pazi toraj dobro, moja Filotea! da tvoja ljubezen nikdar ne bo huda, zakaj kmalo bi ti sama vsa

huda postala. Pa ni je ljubezni, ki bi bila toliko nevarna, kakor je prijateljstvo; zakaj vsaka druga ljubezen zamore brez razgovorov obstati, prijateljstvo se pa upira na medsebojne pogovore, in zatoraj prijateljstva z nekom skoraj misliti ne moremo, da bi eden misel družega ne bi se navzel.

1. Vsaka ljubezen še ni prijateljstvo; zakaj mi lahko nekoga ljubimo, kateri nas nasprotno ne ljubi. Takemu občutku našemu pravimo ljubezen, ne pa prijateljstvo; prijateljstvo obstoji v vzajemni ljubezni; in nagnjenje ni prijateljstvo, če ljubezen ni vzajemna. 2. Tudi še ni zadosti, da je ljubezen vzajemna; prijatelji, ki eden družega ljubijo, morajo vzajemnega nagnjenja si tudi svesti biti; če tega ni, tedaj je med njima sicer ljubezen, pa ne prijateljstvo. 3. Čez vse to mora med njimi še kaka zaveza biti, na katero se njih prijateljstvo upira.

Kakor so pa zaveze mnogotere, tako so tudi prijateljstva mnogotera; te zaveze se pa razločujejo po mnogoterih rečeh in posebnostih, ktere se nasprotno med zavezanimi delijo. Ako so te reči krive in nečimurne, potem je prijateljstvo samo krivo in nečimurno; če so pa te reči prave in resnične, tedaj je tudi prijateljstvo pravo in resnično; in boljše so te reči, boljše je tudi prijateljstvo samo. Sterd, nabrana iz cveta najboljših rož, je boljša od vsake druge sterdi; ravno tako je tudi ona ljubezen silno dobra, ki izvira iz dobre zaveze. Nahaja se (v Herakliji na Pontu) neka sterd, ki je strupena, in po kateri tisti obdivjajo, kateri jo zavžijejo, zakaj ona se nabira iz strupenega zelišča, ki ga volčji koren imenujejo, kateri tam pogosto raste. Temu enako je tudi tako prijateljstvo krivo in pregrešno, katero se upira na nasprotno podeljenje krivih in pregrešnih reči.

Združenje mesenih poželjenj je nek nasprotni nagib in živinski nagón, kateri imena prijateljstva tako malo zasluzi, kakor združenje kónj in oslov ob enaki priložnosti. Ako bi v zakonski zavezi ne bilo nobene druge zveze od te, tedaj bi v njej tudi nobenega prijateljstva ne bilo. Ker je pa v njej zraven tega združeno tudi življenje, združena skerblijvost, združeno posestvo in nagnjenje, in nerazvezljiva zvestoba, zato je zakon pravo in sveto prijateljstvo.

Prijateljstvo, ki je sèzidano na podeljenje posvetnega veselja, je vselej sirovo in ni vredno lepega imena prijateljstva.

teljstva; enako je tudi prijateljstvo, ki se upira na le navidezne in nečimurne popolnosti, zakaj tudi te dobivajo svojo vrednost od zunanjih občutkov. Posvetno veselje imenujem jaz tisto, ki naravnost in posebno zunanje počutke zadeva; takošno je veselje, kaj lepega gledati, kak prijeten glas poslušati, kaj potipati itd. Navidezne in nečimurne popolnosti imenujem pa take urnosti in prazne lastnosti, ktere slaba pamet popolnosti imenuje. — Le poslušajmo več štrevilo deklic, žen in mladih ljudi; brez pomisleka očitno pravijo: ta mladi mož je prav popolnoma, on dobro plesa, igra izverstno vsako igro, hodi lepo oblečen, poje prijazno, je šaljivega obnašanja in vendar spodoben. Taki imajo toraj največe norce za najpopolnejše ljudi. Ker vse te lastnosti le počutke zadevajo, zato imenujemo tudi prijateljstva, ki iz njih izvirajo: posvetna, nečimurna, minljiva; vendar bolj po pravici bi se takim rečem reklo, da so neumnosti, ne pa prijateljstva.

Takošna so večidel prijateljstva mladih ljudi, kteri imajo svoje veselje nad neobrito brado, nad konji, nad zaljubljenimi pogledi, nad oblačili, nad lepim obnašanjem in nad bedastimi pogovori. Pač nikomur ne pristova takošno prijateljstvo, kakor le mladosti; zakaj njene čednosti se začnejo še le zbujsati, in njen razum se začne še le razvijati.

XVIII. Postava.

O nečimurnem ljubovanji.

Ako se najdejo enake norčije in prazna prijateljstva med takimi osebami različnega spola, ktere ne mislijo v zakon se jemati, tedaj imenujemo to prijaznost ljubovanje. Ker je ljubovanje le nedozorel pričetek, ali timveč le senca prijateljstva, zatoraj ga zavolj njegove prevelike nečimurnosti in nepopolnosti ne moremo imenovati ne prijateljstvo niti ljubezen. Po njem so serca moških in ženskih vneta, premrežena in med seboj zapletena v prazna in neumna nagnjenja; in vsa ta nagnjenja se upirajo na one neumne zveze in minljive prijaznosti, o kterih smo prej govorili. To abotno ljubovanje se skončuje po navadi z nesramnostjo in gerdo kurbarijo, čeravno iz začetka to ni bil namen

tistih, ki so enako prijaznost med seboj začeli. Če bi iz začetka že bil njih namen ostuden, tedaj njih prijaznost ne bi bila več ljubovanje, temuč očitna nečistost in gnjusoba. Včasih minejo celo leta, da po takej neumnosti oslepljeni še niso nič storili, kar bi čistost trupla naravnost oskrunilo. Dosti jim je že, da si nasitijo svoje serce z željami, zdihoivanjem, poljubovanjem in drugimi enakimi neumnostmi.

To delajo posvetnjaki iz mnogoterih nagibov; nekteri zraven nimajo družega namena, ko tega, da si nasitijo preveliko lakoto svojega serca s podeljeno in s sprejemano ljubeznijo. Pri izvoljenji svoje ljubezni pazijo taki le samo na svoj okus in čut; kadar se snidejo s kako prijazno osebo, koj začnejo ž njo takošno ljubovanje, njenega serca in njenega zadržanja pa ne preiščejo prej bolj na drobno. Po takem se zamotajo tako hudo v te nesrečne zanjke, da se pozneje le s težavo razvozljati zamorejo. Drugi se dajo iz same prevzetnosti v take reči zapeljati in menijo, da je velika čest za nje, ako po ljubezni serca vjamejo in sebi navežejo. Ker imajo takošni pri ljubovanji le čest za svoj namen, zato nastavljajo svoje mreže in zanjke imenitnim, visokim in slovečim osebam. Še druge naganja njih zaljubljeno nagnjenje in ob enem tudi prevzetnost k takemu ljubovanju. Njih serce je sicer k ljubezni nagnjeno, pa vendar ne bi dali se v ljubezen zapeljati, ako bi zraven nobene česti ne bilo si pridobiti.

Vsa takošna prijateljstva so hudobna, neumna in nečimurna. Hudobna so, ker se končajo z grehom zoper čistost, in ker vkradejo ljubezen in serce Bogu, ženi ali možu, katerim po pravici gre. Neumna so, ker so brez pametnega vzroka in namena. Nečimurna so pa zategavolj, ker se v njih ne najde ne dobička, ne česti, ne utolaženja. Taka ljubovanja le pokvarjajo čaš, podkopujejo dobro ime in ne dajajo družega veselja, ko neko gnanje nekaj želeti in upati, čeravno človek še vé ne prav, kaj mar upa in želi. Zmiraj se dozdeva tem ubogim in zmotanim sirotam, ko da bi v razodevanji vzajemne ljubezni ležalo nekaj skrivnega in vsega poželjenja vrednega; pa vendar nikdar ne morejo povedati, kaj brez konca oživlja njih želje, in kaj je neprenehoma napolnuje z nezaupanjem, z ljubosumnostjo in z nepokojem.

O tej reči piše prav lepo sv. Gregor v nekem pismu zoper prevzetne žene. Tu sem naj postavim nekoliko be-

sedi, ktere so sicer le ženam namenjene, pa tudi možem koristiti zamorejo. „Lepota, kakoršno je Bog tebi dal, zadostuje tvojemu možu; ako pa hočeš še drugim dopasti, in ako hočeš svojo lepoto kakor za tičji lov razpeto mrežo nastavljati, kaj pa bo iz tega? Dopadel bo tebi tisti, kteremu bo tvoja lepota dopadla; zaljubljene poglede boš povračevala z zaljubljenimi pogledi. Za temi pride iz začetka kak prijazen nasmeh, in potem na skrivnem rahle besede ljubezni. Pa kmalo si postaneta bolj prijazna in začneta ljubovanje med seboj. In varuj se praviti, nagli moj jezik! kaj se bo potem godilo. Pa vendar moram izreči to resnico: Kar mladi ljudje in žene v tako neumnem ljubovanji počenjajo, to nikdar ni brez velikega napeljevanja v greh. Vse to hudo prilizovanje je v zvezi med seboj in eno pride za drugim. Ono je kakor železo, ki je bilo od kakega magneta na se potegnjeno; tako železo poteguje namreč še več drugega železa na se.“

O kako prav govori ta imenitni škof! Kaj misliš zdaj začeti, mar k ljubezni vnamati? — Poslušaj me malo in vedi, da nihče ne vjame hoté nekoga z ljubeznijo, da bi poslednjič sam od ljubezni vnet ne bil. Kdor v tej igri lovi, ta se sam vlovi. Zelišče Aproksis se vname, kadar blizo sebe ognja čuti, in je v tem prava podoba naših serc. Kakor ta občutijo, da kdo ljubezni do njih gori, potem se vname tudi v njih kmalo enaki plamen nasprotne ljubezni. Kaj pa je že, zna nekdo reči, če ta plamen en trenutek občutim, da se njemu le prijeti ne dam. O kako močno se motiš! Ta ogenj ljubezni je močnejši in vse globokeje seže, kakor ti misliti zamoreš. Le eno iskro misliš ti sprejeti v serce, pa se čudivša boš zapazila, kako se poloti naenkrat celega serca, kako vse tvoje sklepe v pepel spremeni, in tvoje dobro ime v dim razkadi. „Kdo bo pomiloval sleparja, ako ga je kača piknila,“ pravijo bukve modrosti. In za njimi kličem tudi jaz: O nepremišljeni neumneži, ali mar mislite, da zamorete ljubezen tako zarotiti, da bi ž njo storiti zamogli, kar se vam poljubi? Igrati se hočete ž njo, pa nevarno vas bo piknila in vgriznila. In veste, kaj bodo ljudje k temu rekli? Vsak vas bo zasmehoval in vas zasramoval, da ste hotli ljubezen zarotiti, in da ste z bedastim zaupanjem v nedrije si vzeli nevarno kačo, ki vas je ranila in tako ob dušo in ob čest pripravila.

O Bog! kolika slepota je vendar to, da najžlahtnejše

blago naše duše tako brez skerbi v igro postavimo, in za tako minljive zastave v nevarnost denemo. Zares, moja Filotea! Bog hoče človeka le zavolj duše, dušo pa zavolj volje, in voljo le samo zavolj ljubezni. Oh koliko manje imamo ljubezni, kakor je nam je potreba; neskončno več naj bi je še imeli, da bi Boga tako ljubili, kakor je ljubiti ga naša dolžnost! Mi abotni ljudje pa zametujemo in zapravljamo svojo ljubezen, kakor bi je imeli preveč, za minljive in nevedne reči. Ravno ta veliki Bog, kateri je prideržal sebi le edino ljubezen naših duš, ker je nas vstvaril, odrešil, in ker nas ohranjuje; tirjal bo pa od nas ojster odgovor, če njemu po neumnem ljubezen prikrajšamo, ter jo na toliko nečimurne reči obesimo. Že vsako nepotrebno besedo bo ojstro razsodil, kako bo obsodil še le tista nespačetna, nespodobna, neumna in škodljiva prijateljstva!

Orehovo drevo vinogradom in polju silno škoduje, ker izraste debelo in veliko, zato obsede veliko prostora, in popije zemlji ves sok, da jej ni več mogoče, drugih zelišč okoli njega preživljati. Njegov razprostrani verh napravlja s svojim širokim listjem gosto senco, jemlje zemlji vso toploto, in tudi memogredoče vabi, da okoli njega vse pomandrajo in pokvarijo, dokler njegovo sadje izklatiti skušajo. Ravno tako škodljivo je duši ljubovanje, zakaj to se duše tako močno poloti, in to vse njene občutke tako do čistega na se potegne, da je potem dušna moč za vsako dobro delo preslaba. Listja pa, to je pogovorov, shodov in zaljubljenih besed je toliko število, da te abotnosti duše ves dragi čas požrejo. Tudi pripelje to ljubovanje toliko skušnjav s seboj, toliko raztresenja, sumljivih misli in drugih škodljivih nasledkov, da se po njih vse serce pokvari in pomandra. Da kratko izrečem: Ljubovanje ne odpodi le samo nebeške ljubezni, temuč tudi strah Božji: ono oslabi serce in podere dobro ime, je igrača postopačev, pa kuga serca.

XIX. Postava.

O pravem prijateljstvu.

O moja Filotea! ljubi vsakega človeka z veliko in serčno ljubeznijo; pa le samo s tistimi skleni svojo prija-

teljsko zavezo, s katerimi se o tem posvetovati zamoreš, kar k čednosti pomaga. In žlahtnejše čednosti v tej družbi opravljati zamoreš, bolj popolnoma je tudi tvoje prijateljstvo. Ako si znanosti in uk zamenjata, tedaj je prijateljstvo zares prav hvale vredno; pa še večo hvalo zasluži, če eden družega oserčujete k čednostim, k modrosti, k ponižnosti, k stanovitnosti in pravičnosti. Ako se v tej tovaršiji pogovarjate o sveti ljubezni, o pobožnosti, o keršanski popolnosti: o kako žlahtno in visoko je potem vaše prijateljstvo! Visoko je, ker od Boga pride, visoko je, ker k Bogu pelje; visoko je, ker je v Bogu sklenjeno; visoko je, ker bo v Bogu vekomaj obstalo. O kako dobro je, ljubiti že tukaj, kakor se ljubijo v nebesih; okusiti že na tem svetu tako medsebojno ljubezen, kakoršna bo nas na onem svetu vezala na vekomaj! Tu ne govorim o keršanski ljubezni sploh, kakoršno smo vsakemu človeku dolžni; kar tukaj pravim, to zadeva le duhovsko prijateljstvo, po katerem si dvoje, troje, ali več duš zamenja svojo pobožnost in svoje občutljeje, da postanejo tako eno serce in ena duša. Prav po pravici zamorejo take duše s psalmopevcem reči; „Glej, kako dobro in kako prijetno je, kjer bratje vkupaj prebivajo.“ Tako je zares, žlahten balzam pobožnosti se pretaka po njih pogostih razgovorih iz enega serca v drugo; prav po pravici se daje reči, da je Bog svoj blagoslov in svoje poživljenje na večne čase čez to prijateljstvo razlil.

Vsa druga prijateljstva so po mojej misli le senca proti temu; njih vezi so le verige iz stekla ali mavca (ketine glažaste ali gipsaste), ako je primerimo tej veliki in vsi zlati vezi svete pobožnosti.

Ne sklepaš nikdar drugačnega prijateljstva, če ga s kom sklepaš. Zategavoljo pa tudi nikdar ne razdiraj in ne zaničuj taka prijateljstva, v ktera tebe natura in prejšnje dolžnosti vežejo, postavi prijaznost do sorodnikov, rojakov, dobrotnikov, sosedov in do drugih. Tu govorim le samo o tistih prijateljstvih, ktere ti sama sklepaš.

Znal bi tebi nekdo reči, da naj do nikogar nimaš celó nobenega posebnega nagnjenja ali prijateljstva, ker to serce preveč napolnuje, duha raztresa, in včasih še nevošljivost zbuja. Tega nasveta ne derži se, moja Filotea! Brali so omenjeni ljudje v spisih nekterih pobožnih in svetih mož, da je zasebno prijateljstvo in nenavadno nagnjenje do nekoga samostanskim osebam močno škodljivo;

iz tega pa že sklepajo, da ravno to velja enako tudi za druge ljudi. V tem je pa velik razloček. V dobro vravnanim samostanu imajo vsi ravno tisti namen, in ta je pobožnost; tam takih posebnih družb ali zavez ni potreba; zakaj mnih bi lahko zašli v ločitve in razdertja, ako bi se to, kar vse zadeva, posebej iskalo. Tistim dušam pa, ktere med svetom živeče po pravi čednosti hrepené, je brez razločka potreba, da se sklenejo v pobožnem in svetem prijateljstvu med seboj, da se tako oserčujejo, podpirajo in k vsemu dobremu se spodbujajo. Popotnikom, ki hodijo po ravnem, ni treba, da si roke podajo, da bi varneje hodili; potreba je pa tega onim, ki hodijo po stermih in opolzkih potih. Enako tudi tistim, ki živé po samostanih, ni treba nobenega naposebnega prijateljstva; potreba pa ga je tistim pobožnim ljudem, kteri morajo živeti sredi sveta, da po raznih stermih in hudih potih, kterih se izogniti ne morejo, eden družega varujejo in si naprej pomagajo. Na svetu ne hrepené vsi ljudje po enem in istem namenu ali cilju, tudi nimajo vsi enekega nagnjenja; zatoraj je treba se odločiti, in po svojem namenu si delati posebna prijateljstva. To je sicer zares odločenje, pa sveto odločenje, ki nobenega razdertja ne napravi, če ne tega, da se loči hudo od dobrega, ovce od kozlov, bučelice od os, to je pa zares prav potrebno.

Ne daje se nikar tajiti, da je naš Zveličar z bolj go-rečo ljubeznijo ljubil svetega Janeza, Lacarja, Marto in Magdaleno; sveto pismo nam to spričuje. Tudi vemo, da je sv. Peter priserčno ljubil svojega Marka in sv. Petronilo, in ravno tako je ljubil sveti Pavl svojega Timoteja in sveto Teklo. Več ko stokrat se hvali sv. Gregor Nacijančan svojega priserčnega prijateljstva s svetim Bazilijem Velikim, in ga popisuje s sledečimi besedami: „Bilo je, kakor da bi bila v nama obema le ena sama duša, ki dvoje trupel oživlja. Tistim sicer nimamo verovati, kteri pravijo, da je vse v vsem, vendar nama naj se veruje, da sva bila oba v enem in eden v drugem. Oba sva imela isti namen, živeti po čednosti, dela najinega življenja ravnati po upanji prihodnjega bogastva, in tako še pred svojo smertjo se ločiti od tega umerljivega življenja.“ Sveti Avguštin spričuje, da je sveti Ambrož ljubil sveto Moniko zavolj posebnih čednosti, ktere je na njej videl, in da je tudi ona ljubila njega kakor angelja Božjega.

Pa brez potrebe se mudim tako dolgo pri tej reči,

ktera je že sama na sebi dosti zastopna. Sveti Hieronim, sveti Avguštin, sveti Gregor, sveti Bernard in največi služabniki Božji so imeli prav posebna prijateljstva, to pa njih popolne svetosti kar nič ni krajšalo. Sveti Pavl, ki očita paganom ali ajdom njih razpertije, očita jim tudi, da so brez vse priserčnosti, to je brez vse pripravnosti za prijateljstvo; in sveti Tomaž prišteva prijateljstvo čednostim, kar stori tudi vsak razumen modrijan. On pa govori o zasebnem prijateljstvu, ker popolnoma prijateljstvo, kakor on pravi, le majhno število ljudi obsegati zamore. Naša popolnost toraj ne obstoji v tem, da nobenega prijateljstva ne sklenemo, temuč v tem, da nimamo prijateljstva zunaj dobrega, pobožnega in svetega.

XX. Postava.

O razločku med pravimi in krivimi prijateljstvi.

Poslušaj zdaj, moja Filotea! neko prav potrebno opombo. Med iz Herakleje, ki je toliko strupen, je na videz zdravemu medu enak, močno nevarno pa je, zavžiti enega na mestu družega ali obojega vkup, zakaj dobrota enega ne jemlje strupa drugemu. Varno moramo se obnašati v prijateljstvih posebno takrat, če so bila na katerikoli namen sklenjena med osebami različnega spola, zakaj pogosto ogoljufa satan serca ljubečih. Začetek se stori s čednostno ali sveto ljubeznijo; ako pa nismo prav pazljivi sami na sebe, kmalo se vrini vmes tudi nečimurna ljubezen; ta pa izdivja potem v posvetno ljubezen in postane naposled mesena. Še celo duhovna ljubezen ni brez vse nevarnosti, ako se človek terdno ne zavaruje; le nekaj teže se tukaj zmeta pridruži, ker čistost in belota te ljubezni vsak madež bolj razločno pokažeta, ako ga hoče satanova zvijačnost vplesti. Če misli satan kaj tacega početi, tedaj se čuda zvito obnaša, in skuša strup nečistosti prav skrivaj primešati, da ga skoraj ni poznati.

Posvetno prijateljstvo zamoreš s tem razločiti od svetega, s čem se razločuje med iz Herakleje od zdravega medu. Heraklejski med je na jeziku slajši od navadnega, ker ga volčji kren presladí; temu enako je posvetno prijateljstvo preslajeno s prav veliko sladko-medenimi besedami,

z zaljubljenimi govori, s pohvalo lepote in nježnosti pa drugih lastnosti, ki v oči padajo. Sveto prijateljstvo je pa v besedi priprosto in odkritoserčno, ničesar ne more hvaliti drugzega, ko čednosti in milost Božjo, svojo edino podporo, na katero se naslanja. Heraklejski med napravlja, če se zavžije, omotico v glavi; krivo prijateljstvo pa napravlja omotico v duhu. Po njem omoteni začnejo v čistosti in pobožnosti omahovati, dobivajo poželjive in zaljubljene pa razuzdane poglede, k mesenemu prilizovanju so močno naganjani, rahlo zdihujejo, da ne najdejo povernjene ljubezni, nekako posebno vabljivo in zapeljivo se nastavljajo, zaljubljene pogovore, poljubovanja in druge nespodobne prijaznosti radi imajo. Vse to so pa gotova znamenja in resnični napovedovalci, da se čednosti naglo bliža smert. Vendar sveto prijateljstvo ima le priproste in sramožljive oči, le čisto in odkritoserčno razodevanje prijaznosti, zdihovanje le po nebesih, skrivnosti le zastran dušne lepote, tožbe le zavolj pre malo ljubezni do Boga; in to so samo gotova znamenja čistosti.

Heraklejski med temni telesno oko, posvetno prijateljstvo pa oko duha, in sicer tako močno, da tisti, ki se mu podajo, dobro delati menijo, dokler le hudo storijo; oni se izogibajo ljudi, in ljubijo temo. Sveto prijateljstvo pa ima bistre in jasne oči, ne skriva se, temuč se rado pokaže pred čednostnimi ljudmi, Heraklejski med zapušča še v ustih veliko grenkobo. Ravno tako končavajo kriva prijateljstva z mesenim in nečistim govorjenjem in poželjenjem; če se pa drugi brani, potem sledé razžaljenja, opravljanja, prevara, žalost, osramotenje in ljubo sumnost, konec vsega je pa dostikrat živinsko divjanje. Čisto prijateljstvo je pa vedno enako spodobno, enako priljudno in prijazno, in se nikdar ne spreverže; le čedalje bolj sveto se serca sklenejo, da postanejo lepa in živa podoba presrečnega prijateljstva med prebivalci nebes.

Sveti Gregor Nazijančan pravi, da pav, kadar svoja pereta razprostré in vpije, njega poslušajoče pavice močno k pohotnosti nagiba. Če se pa kak človek kakor pav šopiri in lepotiči, in brez sramožljivosti s kako žensko ljubeje ter šepetá, čeravno ne misli jo v zakon vzeti; tedaj ima gotovo le samo ta namen, da jo v kako nečisto djanje zapelje. Vsaka poštena žena naj si ušesa zaderžuje, da klica takošnih pavov ne sliši, in glasú zapeljivca ne zastopi, ki jo zvito premotiti hoče. Ako pa njega poslušá, potem gorje

jej! zakaj to je zares hudo znamenje, da bo kmalo pokvarjeno njeno serce.

Ako se mladi ljudje tako obnašajo, nastavljajo, ljubujejo, ali pogovarjajo, da ne bi radi, ako bi je tedaj našli njih starejši, drugi možje in žene, ali njih spovedniki; takrat imajo med seboj vse kaj družega, ne pa spodobnost in pobožnost. Prečista Devica je ostermela, ko je zagledala angelja v človeški podobi, ker je bila sama, in ker je on jo povzigoval s preveliko, čeravno nebeško pohvalo. O Zveličar sveta! čistost ostermi pred angeljem v človeški podobi; nečistost pa ne bi bala se človeka, kateri se prikaže sicer v angeljski podobi, pa jo povzdiguje s človeško in posvetno hvalo?

XXI. Postava.

Svarila in vračila zoper hudo prijateljstvo.

Kteri so pa pripomočki zoper ta izrodek in izveržek abotnega ljubovanja in nečistih neumnost? Kadar se tebe lotiti hoče, hitro nagni svoje serce na drugo stran, in zaničevaje to nečimurnost pribeži h križu Odrešenikovemu. Vzemi njegovo ternjevo krono, in ž njo si spleti po besedah sv. pisma ograjo okoli svojega serca, da tiste majhne lisice ne bodo mogle do njega. Bodi varna in nikar ne podajaj se v kak razgovor s tem sovražnikom. Nikar ne reci: „Poslušala ga sicer bom, pa nič tega ne bom storila, kar mi poreče; le uho mu nastavljam, svoje serce mu pa terdno zapiram.“ O moja Filotea! oboroži se v takih časih z ojstrostjo. Serce in uho sta si preveč v zvezi, ko da bi misliti mogli, da serce ne bo občutilo tega, kar skoz uho pride. Kakor je nemogoče ustaviti reko, ki se je zavalila čez kak breg navzdolj, tako se tudi čez vse težko ubrani, da bi ljubezen, ki je priderla skoz ušesa, do serca ne prišla. Žvedeni Alkmeon terdi, da koze skoz ušesa dihajo, ne pa skoz nosnice; ker pa Aristotelj tega ne poterdi, zato ne vem, kdo izmed obeh ima prav. To pa dobro vem, da se naše serce skoz ušesa oddihuje; serce oddaja svoje misli po jeziku, svojo sapo pa dobiva po ušesih, po katerih se mu dovažajo misli drugih ljudi. Varujmo toraj svoja ušesa sape nečistih besed, zakaj te bi znale naše serce kmalo

okužiti. Nikar in na noben izgovor ne poslušaj kako nespodobno ponudbo; le v tej samej okoliščini je tebi dovoljeno, da smeš nepriljudna in še celo sirova biti.

Spomni se, da si svoje serce Bogu posvetila, in svojo ljubezen njemu v dar prinesla. Bilo bi Božji rop, ako bi ga le nekoliko njemu zadržala. Daruj mu ga še na novo po tavžent dobrih sklepah in obljubah, in derži se teh, kakor jelen goščave. Kliči Boga v pomoč, in pomagaj ti bo, in varoval bo tvojo ljubezen, da bo le v njem in za njega gorela.

Če si pa v mrežo te nespametne ljubezni že zamotana, o Bog! kako težko se boš premagala in izmotala. Stopi pred veličastvo Božje, spoznaj pred njim svojo veliko revščino, svojo slabost in prevzetnost, in zaverzi ta začeta ljubovanja z največo resničnostjo, ki jo tvoje serce premore. Odreci se temu, odpovej se vsaki obljubi, ki je bila zavoljo tega tebi dana, in terdno skleni, da se nikdar ne boš več podala v kako enako tovaršijo.

Prav posebno pa tebi svetujem, da kraj zapustiš, če je to le količkaj mogoče. Pravijo, da od gadov pičeni le težko dajo se ozdraviti v pričo takih, ki so bili tudi od gadov pičeni. Temu enako ljubezni ranjeni človek težko ozdravi, dokler ostane blizo tacega, ki je enako ranjen. Spremenjeni kraj veliko pripomore, da se zaceli gorečnost bolečine in ljubezni. V svojih drugih bukvah od pokore govori sv. Ambrozij o nekem mladenču, kateri je prišel po dolgem potovanju na dom, pa bil ves spremenjen in neke abotne ljubezni popolnoma ozdravljen. Njegova nespametna ljuba ga sreča in nagovori tako-le: „Ali me ne spoznaš več, glej, jaz sem še vselej ravno tista!“ On je pa odgovoril jej: „Pač zares, pa jaz nisem več ravno tisti!“ Da je svoj kraj zapustil, to je njega tako srečno spremenilo. Tudi sveti Avguštin pové, da je zapustil Tegaste, kjer je njegov preljubi prijatelj umerl, in se podal v Kartagino, da si utolaži žalost nad smertjo svojega prijatelja.

Kaj pa je tistemu storiti, kateri kraj zapustiti ne more? Izogibati se mora vsakega posebnega shoda, vsakega skrivnega pogovora, vsakega zaljubljenega pogleda, vsakega nasmeha, in sploh vsake družbe in vsakega napeljevanja, ki bi zamogla ta smradljivi in spačeni ogenj ohraniti ali podpihati. Če je pa kedaj prisiljen, da z nekdanjim tovaršem govori, tedaj naj mu k večjemu kratko, serčno in resno napové za vekomaj sklenjeno slovó. Glasno kličem

vsem, ki so zamotani v te nesrečne zaderge ljubezni: Razrežite, razsekajte, razdrobite je! Nikar počasi razparati tako neumnih prijateljstev, le raztergati je moramo; ne počasi odpenjati teh zavez, temuč razčesniti ali presekatati se morajo, ker traki in vezi nič ne veljajo. Rahlo ravnati se ne sme s tako ljubeznijo, ki je ljubezni do Boga tako vsa nasprotna.

„Da si po takem ravnanji raztergam vezi te sramotivne sužnosti, ostal mi bo vendar še nekak občutek tega; sledi in maroge bojo ostale še zmiraj vtisnjene v moj spomin.“ — Ne ne, moja Filotea! tega ne bo nikar, da le obudiš toliko grevengo čez svoje zadolženje, kolikoršne je vredno. Potem te ne bo spodbadal noben drug občutek, kakor le velika gnjusoba nad to gerdo ljubeznijo in njenimi nasledki; prosta boš ostala vsega nagnjenja do zapuščenega tovarša, le samo iz keršanske ljubezni boš njega še ljubila zavoljo Boga. Ako pa zavoljo tvoje nepopolne grevence še ostanejo v tebi hudi nekaki nagibi, tedaj pelji svojo dušo v duhovno samoto, kakor sem te spredaj učil, in zaderžuj se v njej, dokler le zamoreš. Odpovej se po sto in stokratnim povzdigovanji svojega duha vsemu svojemu nagnjenju, in zataji ga iz vseh svojih moči. Beri večkrat kake duhovne bukve, hodi pogosteje k sv. spovedi in k presvetemu obhajilu. Pogovori se ponižno in odkritoserčno s svojim duhovnim vodnikom, in razodeni mu svoja znotranja nagnjenja in svoje skušnjave; če pa tega tebi ni mogoče, tedaj govori s kako drugo zvesto in pobožno dušo. Nič se ne boj, Bog bo tebe gotovo vsake strasti rešil, ako le zvesta in stanovitna ostaneš v spolnovanji teh čednosti.

„Mar ni to nehvaležno, mi znabiti porečeš, če tako naglo in neusmiljeno razderem znanje?“ — O blažena nehvaležnost, ki nam pridobiva dopadenje Božje! Ne, za Boga ne, moja Filotea! to ni nehvaležnost, to je le dobrota, ki jo svojemu tovaršu podeliš. Če raztergaš svoje vezi, je raztergaš tudi njemu, ker so bile ob enem obeh; in če ravno bi on svoje sreče naenkrat ne spoznal, jo bo vsaj pozneje spoznal, in s hvaležnim srcem bo s teboj klical: „O Gospod! ti si raztergal moje vezi; hvalne daritve ti hočem prinesti, in klical bom tvoje sveto ime!“

XXII. Postava.

Še nekaj drugih naukov o prijateljstvu.

Še moram tebi o tej reči neko potrebno svarilo podati. Prijateljstvo hoče med se ljubečimi veliko združbo ali pogosto občevanje, drugače ne more niti se začeti ne obstati. Zato se pogosto zgodi, da prijatelj hitro zaupa prijatelju vse skrivnosti svojega serca. Nagnjenja in občutki, ki so počivali v globočini serca, pridejo po vzajemnem (nasprotnem) razodevanji čutov in nagibov iz enega serca lahko v drugo. Prav posebno se pa to takrat godi, kadar tega tudi čestimo in spoštujemo, ktereга ljubimo; zakaj takrat odpremo svoje serce tako prav vse njegovemu prijateljstvu, da iz prijaznosti sprejememo v svoje serce tudi prijateljeve misli in nagnjenja, naj so že dobra ali huda. Bučelice, ki nabirajo Heraklejski med, iščejo zares le medú; zraven pa naserkajo prav nevedé tudi strupnih lastnosti volčjega korena, na katerem med pobirajo. Prava podoba tacega prijateljstva, katero z dobrim tudi hudo sprejema! — Tukaj posebno, moja Filotea! moramo pred očmi si ohraniti besedo, katero je večkrat ponavljal Zveličar naših duš rekoč: „Bodite modri menjalci in kupčevalci!“ To se pravi, ne jemljite z dobrim denarjem tudi tacega, ki nič ne velja; tudi ne jemljite s čistim zlatom še ponarejenega. Izberite vselej dobro izmed slabejega, zakaj skoraj ni človeka, kateri bi nekterih nepopolnost na sebi ne imel; in zakaj bi mar pregreške in slabosti svojega prijatelja jemali s prijateljstvom vred od njega? Ljubiti ga sicer moramo, čeravno ima slabosti na sebi, pa teh ne smemo ne ljubiti ne sprejeti; prijateljstvo hoče sicer nasprotno podeljenje dobrega, hudega pa ne. Tisti, ki zajemajo pesek iz reke Tajo, odločujejo zlato ter ga jemljejo s seboj, pesek pa puščajo na produ. Enako naj tudi oni, ki uživljajo družbo dobrega prijateljstva, pridno odbirajo pesek nepopolnosti, in naj nikar ne dopusté, da bi se vtisnil njim v serce. Sveti Gregor Nacijančan pripoveduje to, da so nekteri prijatelji in občudovalci svetega Bazilija tako daleč segali v posnemanji njegovega življenja, da so se ravnali po njem celó v njegovih zunanjih nepopolnostih: v njegovem počasnem in dobro premišljenem govoru, v podobi njegove brade, in v njegovi hoji. Vidimo tudi, da zakonski in otroci ter prijatelji, ki se med seboj močno spoštujejo,

si navzemejo marsiktere slabosti eden od drugega, bodi si iz prijaznosti ali iz praznega nagnjenja, druge posnemati. To pa nikar ne sme se goditi. Vsak ima zares že zadosti svojih lastnih nepopolnosti, zakaj bi sebi še tujih slabosti nakladal? Prijateljstvo tega ne tirja, temuč nas le zavezuje, da si eden drugemu pomagamo, rešiti se vsakoršne nepopolnosti. S slabostmi svojega prijatelja moramo sicer potrpeljenje imeti, pa teh odobriti ne smemo, še manj pa jih smemo posnemati.

Jaz govorim zdaj le o nepopolnostih, zakaj grehov na prijateljih ne smemo ne pohvaliti ne terpeti. Slabo in hudo je tako prijateljstvo, ki vidi prijatelja konec jemati, in mu ne pomaga, ki ga za tako rano umirati vidi, pa si ne upa, s prijaznim posvarjenjem ga rešiti. Pravo in živo prijateljstvo med grešniki ne more obstati. Pravijo, da močerad ogenj ugasi, v kterege se vleže; gotovo pa greh prijateljstvo razdere, če med prijatelje svoje prebivališče postavi. Če greh kmalo preide, preplaši ga prijateljstvo s posvarjenjem, da se ne verne več nazaj; ako se pa greh pomudi in se udomači, potem prijateljstvo gotovo neha, ker brez prave čednosti nikar ne more obstati. Koliko manj je še le dovoljeno, grešiti iz ljubezni do prijatelja. Tak ni več prijatelj, temuč sovražnik, kdor nas hoče v greh napeljati, kdor hoče prijatelja spačiti, in ga v pogubljenje pripraviti. Najgotovejše znamenje hudega prijateljstva je to, da se s takim človekom derži, kateri je kakej pregrehi vdan, naj je kakoršna si hoče. Če je tisti, kterege ljubimo, kakej pregrehi vdan, potem je gotovo tudi naše prijateljstvo pregrešno. Prijateljstvo zamore le na pravo čednost se upirati, zato mora tukaj pred očmi imeti gotovo kako neumno in le dozdevno čednost, ali kako telesno lastnost.

Prijateljstvo, ki ga kupčevalci sklepajo med seboj, je le po zunanjem pravemu prijateljstvu podobno, ker ni sklenjeno iz ljubezni do oseb, temuč iz ljubezni do dobička.

Poslednjič zasliši tudi še dva izreka Božja; ona sta dva terdna stebra, ki podpirata keršansko življenje. Pervi je izrek Modrega, ki pravi: „Kdor se Boga boji, bo dobro prijateljstvo imel.“ Drugi so besede svetega Jakoba: „Prijateljstvo tega sveta je Bogu sovražno.“

XXIII. Postava.

O djanjih zunanjega pokorjenja.

Nekteri naturoznanci, ki so o poljedelstvu pisali, terdijo sledečo reč. Ako se zapiše na celo in še zdravo mandeljnovno jederce kaka beseda, in se dene jedro spet v koščico pa se dobro zaperto v zemljo vsadi, potem imajo vsi mandeljni tistega drevesa, ki je prirastlo iz tega jedra, omenjeno besedo vpisano in vtisnjeno. Jaz pa to terdim, moja Filotea! da tisti nikar nimajo prav, kateri začenjajo z zunanjem, z obnašanjem, z oblačilom in z lasmi, ako hočejo kakega človeka spreobrniti.

Le od znotraj se mora začeti. „Spreobrnite se k meni, pravi Bog, iz vsega svojega serca; dete moje, daj mi serce svoje!“ Ker je serce izvir vseh naših djanj, zato so naša djanja taka, kakoršno je serce. Božji ženin v visoki pesmi vabi dušo k sebi, in jej tako-le govori: „Položi me ko pečat na svoje serce, kakor pečat na svojo ramo.“ In po pravici tako govori, zakaj kdor ima Jezusa Kristusa v sercu, ga bo kmalo tudi v svojem zunanjem djanji imel. Zatoraj hočem tebi, moja ljubljena Filotea! pred vsemi rečmi v serce zapisati in vtisniti to sveto in prečestito besedo: „Jezus naj živi!“ Močno sem prepričan, da bo potem tvoje življenje, ki izvira iz tvojega serca, kakor mandeljnovno zerno iz jedra, te besede zveličanja imelo zapisane in vtisnjene v vseh svojih djanjih, ki so sad njegov. Kakor ta sladki Jezus v tvojem sercu živi, tako bo živel tudi v vseh tvojih djanjih in v vsem tvojem zunanjem obnašanju. V tvojih očéh, v tvojih ustah, v tvojih rokah in še celo na tvojih laseh se bo On razodeval, in ti boš s sv. Pavlom reči zamogla: „Jaz živim, pa ne več jaz, temuč Jezus živi v meni.“ Da kratko izrečem: kdor si pridobi serce človeško, on si je vsega človeka pridobil. Vendar treba je temu sercu, s katerim začeti hočemo, da ga tudi podučimo, kako naj vravna svoje zunanje zadržanje, da v njem ne bo se pokazala le samo sveta pobožnost, temuč tudi velika modrost in premišljenost. Zatoraj hočem tukaj nektere nauke tebi kratko podati.

Ako zamoreš se postiti, potem dobro storiš, če se ne postiš le samo ob zapovedanih postih, temuč tudi še nektere druge dni. Post navadno povzdiguje duha in meso kroti, čednost množi in nam pridobiva veliko plačilo za

nebesa; pa tudi to je velik dobiček posta, da ž njim požrešnost premagamo, in telo pod postavo duha spravimo. In da si ne postimo se preveč terdo, vendar se nas sovražnik veliko več boji, ako vé, da se postiti zamoremo. Srede, petki in sabote so taki dnevi, ob katerih so si prvi kristjani v jedi pritergovali. Odberi si toraj izmed teh dni nektere, kakor te že tvoja pobožnost nagiba, in kakor tebi zastopna razsodba tvojega duhovnega vodnika nasvetuje.

Rad tukaj rečem, kar je rekel Hieronim pobožni ženi Leti: „Dolgi in čezmerni posti mi čisto nič ne dopadejo, posebno pri tistih ne, ki so še v mladih letih.“ Po lastni skušnji sem zvedel, da mlad osel s ceste stopiti hoče, če se med potom utruji; tako tudi mladi ljudje, ki si po preojstrijh postih bolehnost nakopljejo, lahko obernejo se od ojestrosti na mehkužnost. V dveh okoliščinah so jeleni za dir nepripravni: kadar so po predobri paši predebeli, in kadar so po preslabi paši presuhi. Najbolj smo od skušnjav takrat nadlegovani, kadar svoje telo preveč redimo, in kadar ga preveč slabimo; prvo ga dela prevzetnega, ker mu predobro gre, drugo pa stori ga otožnega, ker mu prehudo gre. Kakor mi telesa ne moremo nositi, če je predebelo, tako telo nas ne more nositi, če je presuho. Ta nezmernost v postih, v noši rašovnikov, in v rabi drugih pokoril stori, da najboljša leta marsikterega človeka postanejo nepripravna za skazovanje djanske ljubezni do bližnjega. To se je zgodilo sv. Bernardu, in on je obžaloval, da je s svojim truplom preojstro ravnal. Čim ostrejši so nekteri iz začetka proti svojemu truplu, tim bolj so pozneje prisiljeni, varovati ga. Ali mar ne bi bili boljše storili, ako bi bili zmiraj enako ž njim ravnali, in sicer tako, kakor se njih poklicu in njih službi prileže?

Post in delo slabita in krotita meso. Ako je tebi tvoje delo potrebno, in če povišuje Božjo čest, tedaj mi je ljubše, da težo dela prenašaš, kakor da se s postom ubijaš. To je tudi misel sv. cerkve, ktera polajšuje delavcem zapovedane postne dni, če morajo take težke reči delati, ktere so Bogu dopadljive in bližnjemu koristne. Nekomu se težko dozdeva postiti se, drugemu bolnikom streči, jetnike obiskovati, spovedovati, pridigovati, žalostne tolažiti, moliti in druga enaka dela opravljati. To prizadetje in opravilo je pa bolj koristno, kakor post; oboje sicer človeka enako utruji, pa to prinese bolji sad kakor post in telesna pokorila. Zatoraj je v obče ali sploh boljše, da truplo

več kakor je ravno potreba pri moči obderžimo, kakor da ga čez mero slabimo. Slabiti ga še zmiraj zamoremo, kadar le hočemo; moči mu dodjati pa ne zamoremo zmiraj, kakor in kadar bi hotli.

Po mojej misli moramo v velikej česti imeti tiste besede, ktere je govoril naš Božji Zveličar Jezus Kristus svojim učencem: „Jejte, kar se pred vas postavi!“ Boljše je, da ješ brez vsega izberanja, kar se pred te postavi, naj ti diši ali ne, kakor da bi si izberala vselej le najslabše jedi. Zadnje se mi dozdeva sicer bolj ojstro, prvo pa ima več zatajevanja v sebi, ker se ne odpovemo le samo svojemu okusu, temuč tudi svoji volji ali izberi. To pa ni majhno pokorjenje, ako svoj okus po volji vsakega obračaš, in ga pri vsaki priložnosti premaguješ. To je pa tudi takošno pokorjenje, ki ga nikdo ne zapazi; to nikomur ne dela poteže, družbinskemu življenju se pa posebno lepo prileže. Da kdo eno reč odrine in po drugej seže; da kdo vse okuša in načenja, pa nič dosti dobrega in dosti snaznega ne najde; da kdo pri vsakem grižljaju kaj opazuje, to je znamenje razvajenega serca, ki je le v okrožnike in sklede zamišljeno.

Više cenim sv. Bernarda, da je nekdam namesto vode ali vina olje pil (ker se je tako pred njega postavilo), kakor ko bi bil nalašč pelina pil. Ravno v tej neskerbnosti na to, kaj naj bi jedli in pili, obstoji popolnoma spolnovanje tistih svetih besedi: „Jejte, kar se pred vas postavi!“ Sém pa zares jedi ne štejem, ktere so zdravju škodljive, ali bi celó našega duha hudo navdale, kakor se nekterim godí, če vživajo vroče, močno dišeče, okajene ali napihajoče jedi. Tudi take priložnosti izvzemem, o kterih potrebuje natura okrepčanja in pomoči, da bo zamogla kako večje delo k česti Božji doprinesti. Stanovitna in pametna zmernost je boljša, kakor dolgä in prisiljena zderžnost, ktera se pa večkrat preterga po večih počitkih in po dobrem gostovanji.

Bič, ko pokorilo zmerno upotrebovan, ima čudno moč, da novo oživlja hrepenenje po pobožnosti. Žimnato spokorno oblačilo ali rašovnik močno krotí telo, vendar ni ga priporočati zakonskim in takim ljudem, ki so bolj slabotnega života, pa tudi tistim ne, ki morajo težko delati. Ob najiminitnejših dneh pokore se zna človek ž njim pokoriti, ako kak moder spovednik k temu nasvetujejo.

Noč imamo na spanje obračati, in sicer vsak po po-

trebi svojega trupla, in kolikor je treba, da človek potem zamore čez den budeti in svoja dela opravljati. Sv. pismo nam priporoča večkrat prav posebno jutranje ure ko najboljše in najrodovitnejše celega dne; to priporočajo tudi zgledi svetnikov, in še zdrava pamet nas tega uči. Ker pa Kristus naš Gospod imenuje se celo „Solnce pravice“, in ker ima preblažena Devica priimek „Zgodnja Danica“, zato štejem za lepo navado in skerb, če se na večer zgodaj spat podajamo, da zamoremo družega dne spet zgodaj vstajati. Gotovo je ta čas najprijazniši, najprijetniši in najpokojniji; še celó tičice nas tedaj kličejo, naj vstanemo in Bogu hvalo dajemo. Zgodaj vstajati toraj ni le samo zdravju v prid, temuč pomaga tudi k svetosti.

Balaam je na svojej oslici jezdil h kralju Balaku; ker pa ni nič dobrega v mislih imel, zato ga je čakal angelj Božji z golim mečem, da bi ga na potu umoril. Ko je oslica angelja zagledala, tedaj je trikrat kakor preplašena skočila v stran, pa Balaam je neusmiljeno pretepal jo s svojo palico in jo naganjal naprej. Ko jo v tretjič bije, zgrudi se živalica pod njim na tla, in ga po velikem čudežu tako-le nagovori: „Kaj sem ti storila, da me že v tretje pretepaš?“ In zdaj so se Balaamu odperle oči, da je angelja videl, ki ga je nagovoril rekoč: „Zakaj pretepaš svojo oslico? Če ona ne bi bila meni se umaknila, bi jaz tebe bil umoril, njej pa življenje pustil.“ Balaam je pa rekel angelju: „Gospod! grešil sem, zakaj jaz nisem vedel, da si ti postavil se zoper mene na pot.“ Glej, ljuba Filotea! Balaam je te nesreče kriv, pa pretepa ubogo živalico, ktera je v vsem tem nedolžna. To se nahaja mnogokrat tudi v našem življenji. Tam neka žena vidi svojega moža ali svoje dete bolno, in kar hitro začne se postiti, rašovnik nositi, se bičati, kakor je storil nekđaj David ob enakej priložnosti. O prijateljica moja! ti biješ svojega ubozega osla, ti trudiš svoje telo, pa vendar je ono nedolžno nad hudim, kar je tebe zadelo, in nedolžno je nad tem, da je Bog vzdignil svojo roko zoper tebe. Pboljšaj svoje serce, ki je tega tvojega moža kakor kaj Božjega čistilo, ki je temu tvojemu otroku spregledovalo na jezero napak, in redilo v njem napuh, nečimurnost in čistilakomnost. Oni mož spozna, da je večkrat zapadel grehu nečistosti; njegova vest se vzdigne kakor za kazen z golim mečem nad njega, da bi ga s svetim strahom presunila. Naglo se človek svojega greha zavé in zakliče: Joj tebi, nezvesto meso,

ki si se spuntalo, in joj tebi, nezvesti život, ki si me sovražniku izdal! In glej, ves razkačen se loti života in ga nezmerno terpinči s hudim bičanjem, s preterdim postom in z neprenesljivimi rašovniki. O uboga duša! ako bi zamoglo tvoje meso govoriti kakor Balaamova oslica, reklo bi tebi: Zakaj pobijaš mene, ubozega reveža? Zoper tebe samo, moja duša! vzdiguje Bog svojo roko, ti si zlobno grešila. Zakaj me vodiš v one hude priložnosti do greha? Zakaj obračaš moje oči, moje roke, moj jezik v nečistost? Zakaj me ómadežuješ po nesramnih mislih? Imej dobre misli, in ne bo se vzdigovalo v meni hudo poželjenje. Pajdaši se s čistimi ljudmi, in nikar ne bo več pohotnost me vabila v greh. Oh, ti sama mečeš me v ogenj pa hočeš da naj ne gorim; dim pihaš mi v oči pa hočeš, da naj ne bi se vnele ali otekale. In gotovo te nagovarja v taki okoliščini tudi sam Bog rekoč: „Vdarjajte, terkajte in razdrobite posebno svoja serca, zakaj zoper nje se je vžgala moja jeza.“ Da se človek serbečice (serbenja) znebi, temu je pred vsem treba, da se kri očisti in jetre ponovijo. Ravno tako je tudi, ako hočemo svojih grehov se ozdraviti; dobro je sicer, da truplo pokorimo, pa prav posebno moramo svoje misli očistiti in svoja serca ponoviti. Zatoraj naj nikdo ne začne s telesnimi pokorili se pokoriti, če ni prej se posvetoval s svojim dušnim vodnikom.

XXIV. Postava.

O družbah in o samoti.

Tekati za družbami ali tovaršijami, in izogibati se jih, oboje je prenapeto, in se ne prileže pobožnosti, ki naj vse dolžnosti družbinskega življenja v lepem redu obderži. Izogibati se družb ali tovaršij, to kaže neko zaničevanje in zametovanje bližnjega; jih nalašč iskati, to je pa znamenje lenobe in brezposlenosti. Bližnjega moramo ljubiti kakor samega sebe. Da mu to ljubezen skažemo, zato ne smemo se izogibati njegove družbe; vendar v znamenje, da tudi sami sebe ljubimo, moramo sami pri sebi ostati, kadar smo pri sebi. Pri sebi smo pa, kadar smo sami. „Misli na sebe samega, potem na druge,“ pravi sv. Bernard. Ako te toraj ničesar ne vabi, da naj bi se podala

v družbo, ali druge v svojej hiši sprejemala, tedaj ostani sama v sebi in se pogovarjaj s svojim srcem. Če pa tebe kdo obišče, ali če tebe kak pameten vzrok kliče, da naj kako družbo obiščeš, potem pojdi z Bogom, moja Filotea! in gledaj svojega bližnjega z veselim ocesom in srcem.

Slabe družbe se imenujejo tiste, v ktere se shajajo ljudje s slabim namenom; pa tudi take, v katerih so družniki hudobni, nepremišljeni in razuzdani. Teh moramo se izogibati, kakor se izogibajo bučele ôs in obadov. Nevaren je pot, sapa in sline tistih ljudi, ki so bili od steklih psov vgriznjeni, posebno otrokom in ljudem rahlega života: enako tudi brez velike nevarnosti ne da se pečati s hudobnimi in razuzdanimi ljudmi. Posebno naj bojo pa taki prav varni, katerih čednost je še rahla in neuterjena.

Nektere družbe so tudi take, da se obiskujejo le samo v ta namen, da se človek razvedri, in da si po trudopolnih opravilih nekaj oddahne. Tam sicer ne smemo vsega se podati, vendar smemo na nje toliko časa obračati, kolikor ga je nam za odpočitek potreba.

Še so druge družbe, ki se shajajo in obiskujejo. Izmed te verste so nasprotna obiskovanja in nekteri shodi, ki se bližnjemu v čest storé. Da si nam ni treba v tem preveč skerbni biti, vendar tudi ne smemo biti tako nepriljudni, da bi se nič ne zmenili za nje. Dolžnost priljudnosti naj bi vselej lepo spolnovali, le varovali naj bi se zraven vse neotesanosti in lehkomiselnosti.

Zdaj naj govorim še o koristnih družbah, v ktere se zbirajo pobožne in krepostne duše. O moja Filotea! za veliko srečo si šteje, ako pogosto v take družbe priti zamoreš. Vinske terte, ki med oljkami rasejo, nosijo oljnato in po olji dišeče grozdje; in duša, ki se rada med pobožnimi ljudmi zaderžuje, mora njih lastnosti na se vzeti. Troti sami ne morejo sterdi narediti, pa vendar pomagajo bučelam napravljati je. Ravno tako družbovanje s pobožnimi dušami močno pospešuje ali povišuje našo pobožnost.

V vsakej družbi mora biti vse odkrito, priprosto in spodobno. Nekteri so taki, da ničesar ne počnejo, kar bi ne bilo tako prisiljeno, da vsakega nadleguje. Ako bi kdo hotel zmiraj le pevajoč ali svoje korake števajoč govoriti ali hoditi, tak človek bi bil vsakemu drugemu prav zopern. Ravno tako so tisti celi družbi silno na poti, kateri se ne ganejo drugače, kakor nekako naučeno in prisiljeno, in kakor po meri. Nje menda ničesar družega k temu ne naganja,

kakor njih skriti napuh! Zmerna dobrovoljnost naj ima v naših pogovorih prvo mesto. Njima na veliko čest se pripoveduje o sv. Romualdu in sv. Antonu, da je bilo pri vsej njuni ostri spokornosti njih obličje vselej dobrotljivo in priljudno. „Smejite se s se smejočimi in veselite se z veselimi,“ opominjam tebe z besedami svetega apostelja; „veseli se vselej, vendar v Gospodu, in tvoja spodobnost naj bo znana vsem ljudem.“ Da se pa v Gospodu veseliš, temu mora podlaga tvojega veselja ne le samo pripuščena, temuč tudi spodobna biti. Enemu nekako zanjko nastaviti, da bi padel, drugega černiti, tretjemu zabavljati, hudoumnemu kaj žalega storiti: to je abotno ter divje veselje; in smejati se kaj tacemu je vselej prav nerodno.

V znotranjo samoto zamoreš se podajati tudi iz srede najglasnejše družbe, kakor sem te učil že v 12. postavi II. bukev; vendar zraven te samote ljubi vselej tudi resnično ali telesno samoto. Ni treba, da bežiš v kako puščavo, kakor so storili sveta Marija Egiptovska, sv. Pavl, sv. Anton, sv. Arsen in drugi pobožni očaki; temuč zaderži se nekoliko časa v svojej izbi, na svojem vertu, ali na kakem drugem kraju, kjer zamoreš v znotranje svojega serca se podati, kjer zamoreš svojo dušo po svetih in pobožnih mislih razveseliti, ali s pobožnim branjem razvedriti. V tem posnemaj zgled velikega škofa Gregorja Nacijančana, ki sam o sebi to-le pripoveduje: „Proti solnčnemu zahodu sem se sprehajal sam s seboj ob morskem bregu; treba mi je tega odpočitka, da si po njem razjasnim duha, in si butaro navadnih opravkov odtresem.“ In potem razlaga ono zveličavno misel, katero sem že na nekem prejšnjem mestu omenil.* Lep zgled o tem nam daje tudi sv. Avguštín na sv. Ambroziju. On pravi, da je večkrat stopil v izbo tega slovečega moža, ker je bilo to vsakemu dovoljeno, in ga je tam molčeč ogledoval, kako je bral. Čez nekaj časa pa je podal se spet prav tiho ven in si mislil, da temu velikemu dušnemu pastirju ne sme se jemati ta kratkočas, ktereга mu je pri toliko opravlilih potreba, da si duha poživi in razjasni. Tudi Gospod Jezus je rekel nekđaj svojim aposteljnóm, ki so mu pravili, kako so pridigovali in kaj so še storili: „Pojdite v samoto, in si malo oddahnite.“

* II. buk. 13. post.

XXV. Postava.

O spodobnosti v oblačilih.

Sveti Pavl naroča pobožnim ženam, naj se spodobno oblačijo, in se pošteno pa le zmerno lišpajo. Spodobnost lišpa in obleke pa leži v tem, kako je vrezana, iz česa je, in kako je snažna. Snažno naj bo vsako naše oblačilo, na nobenem ne smemo kako nečednost ali zamazenje terpeti. Zunanja snažnost je že nekako podoba znotranje. Bog sam zapoveduje telesno snažnost služabnikom altarja in tistim, katerim je prva skerb za pobožnost izročena.

Iz česa naj bo oblačilo, in kako naj bo prirezano, to vpravna keršanska spodobnost po mnogih okoliščinah; po tem namreč se ravna, kakošen je letni čas, kakošna starost, kakošen stan človeka, in kakor to prinese družba ali priložnost s seboj. Lepše se oblačimo sploh ob praznikih, in sicer tem lepše, čem viši ali slovesnejši je praznik. Ob času pokore, kakor v postu, oblačimo se bolj priprosto; na ženitninah nosimo svatovska oblačila, pri pogrebih pa obleko žalovanja. Na dvorih knezov povišamo svoj stan, pri svojih doma pa spet znižamo ga. Žena sme se spodobno lišpati in naj to stori, če je pri svojem možu; ako se pa lišpa, če moža ni pri njej, tedaj bi jo po pravici kdo uprašati zamogel, komu mar s svojim lišpom dopasti hoče? Devicam se sme nekaj več lišpa dovoliti, da ne bi zavolj v nemarnosti v svojej noši brez moža ostale. Tudi vdovam, ki bi rade se spet omožile, nikdo ne bo zameril, ako se nekoliko lišpajo. Ker so pa že gospodinje bile, zato naj ne navešajo preveč kinčarije na se, saj je derži že vsak za bolj resnobne, ker so že okusile žalovanje vdovskega stanu. Takim vdovam, ki niso postale le samo po telesu vdove, temuč tudi po sercu, pa ne spodobni se drugo lišpanje, ko ponižnost, spodobnost in pobožnost. Ako na to gredó, da bi može z ljubeznijo navdale, potem niso prave vdove; če pa tega nočejo, čemu bi pa orodje ljubezni s seboj nosile? Kdor gostov noče, naj vzeme oštirsko znamenje raz hiše. Starim ljudem se vse smeji, ako se gizdalinom enako lišpajo; ta abotnost se daje le na mladini še nekako prenesti.

Bodi snažna, moja Filotea! in ničesa v tvojej obleki naj ne bo raztergano ali nespodobno. To kaže, da tiste malo čislamo, s kterimi se shajamo, ako pridemo nespodobno oblečeni pred nje; varuj se pa tudi vse kinčarije,

prevzetnosti in gizdave noše. Kolikor se le da, derži se zmiraj priprostosti in spodobnosti, ki zares lepoto najbolj povzdiguje in gerd obraz najbolj zagovarjate. Sveti Peter opominja posebno mlade žene, naj ne nosijo kodravih, zvutih in pletenih las. Možem, ki to nespametno lišpanje ljubijo, pravi vsak, da so se pobabili. Čistosti takih žensk, ki se rade šopirijo, nihče veliko ne obraja; vsaj toliko pa zamore se reči, da je v tem lišpu in teh norostih najti ni. Nekdo se sicer izgovarja, da s tem ničesar hudega ne namerava. Jaz pa odgovarjam, kakor sem že nekje drugod izrekel, da hudič vedno kaj hudega namerja. Jaz bi rad, da bi moji pobožni bralci in moje pobožne bralke izmed vse družbe bili najboljši, pa ne najbolj imenitno in najbolj olišpano oblečeni, in da bi bili, kakor govorijo bukve pregovorov, ozaljšani s prijetnostjo in spodobnostjo ter s čestitljivostjo. Sveti Ludovik pravi, da naj bi se oblačili vsak po svojem stanu, da modri in pobožni ne porečejo, ti storiš preveč; pa tudi ne mladi ljudje, ti storiš premalo. Ako pa s spodobnostjo mladim ljudem ne zadostujemo, potem ravnajmo se po misli modrih.

XXVI. Postava.

O pogovorih, in sicer prvič, kako naj z Bogom govorimo.

Zdravniki si pridobijo po spregledovanji jezika veliko znanje tega, kakošno da je zdravje kakega človeka; ravno tako so tudi naše besede resnično znamenje tega, kako se duša počuti. „Po svojih besedah, pravi Zveličar, boš opravičen, in po svojih besedah boš pogubljen.“ Hitro seže roka po tistem delu trupla, ki nas boli, hitro jezik po reči, ktero ljubimo.

Ako toraj Boga preserčno ljubiš, moja Filotea! tedaj boš pogosto se pogovarjala o njem s svojimi domačimi, s sosedi in prijatelji. Ne dvomim tega, „zakaj usta pravičnega bodo modrost premišljevale, in njegov jezik bo resnico oznanjal.“ Kakor bučelice s svojimi majhenimi usti le medu se dotikajo, tako bo tudi tvoj jezik vedno oslajen prevelike sladkosti svojega Boga; in nikdar ne bo občutil več sladkosti kakor tedaj, ako teče čest in hvala Božjega imena

čez tvoje ustnice. Kadar je izrekel sv. Frančišek Serafski ime svojega Gospoda Boga, takrat je vselej oblizoval in sésal svoje ustnice, kakor da bi dobival iz njih največo pozemsko sladkost.

Govori pa vselej o Bogu tako, kakor se spodobi Božji svetlosti; to se pravi, govori spodobno in pobožno, ne pa sebi dopadljivo, tudi ne pridigarsko, temuč v duhu pohlevnosti, ljubezni in ponižnosti. Po zgledu neveste v visoki pesmi trosi tudi ti, kakor še zamoreš, čudno sladki med pobožnosti in nebeških reči zdaj v uho pervega, zdaj drugega človeka. Prosi tudi iz dna svojega serca, da naj Bog to sveto roso v serca tistih vtisne, kateri tebe poslušajo.

Zraven tega pa opravljaj to angeljsko opravilo krotko in ljubeznjivo, nikar pa s hudimi besedami; temuč stori to tako, kakor Bog nebeško prijetne misli dušam obuja. Čudežno moč ima ljubeznjivo in prijazno dopovedovanje dobre reči, in s posebno močjo vabi serca nase.

Ne govori toraj le tako memogredé in za kratek čas o Bogu in o pobožnosti; temuč kadar govoriš, bodi vsa pobožna in dobro premisli, kaj govoriš. To tebi rečem, da se varuješ prevzetnosti nekterih ljudi, ki se radi med pobožne štejejo. Imajo namreč pri vsakej priložnosti, čeravno na to ne mislijo, svete in goreče besede v ustih, in potem že menijo, da so zares taki, kakor njih besede kažejo, to pa ni resnica.

XXVII. Postava.

O spodobnosti v besedah in o spoštovanji, ki smo ga dolžni ljudem.

„Kdor se v besedi ne pregreši, pravi sv. Jakob, ta je popoln človek.“ Bodi prav posebno skerbna, da ti nikdar ne uide kaka nespodobna beseda iz ust. Čeravno ti takošne besede z nobenim hudim namenom ne izrečeš, znajo pa tisti, kateri tebe poslušajo, vse drugače jo razložiti. Nespodobna beseda, ki pade v slabo serce, razširi se v njem in pridobi si prostora, kakor kaplja olja, ki na sukno pade; večkrat se pa serca tako poloti, da ga napolni s tisučerimi nevarnimi mislimi in skušnjavami. Kakor telesni strup skoz usta noter pride, tako pride strup serca

skoz uho, in usmertenja je kriv tisti jezik, ki je strupno besedo izgovoril. Ako izbruhnjeni strup po naključji serca poslušalcev ni okužil, vendar ta sreča, da namreč po njem serca niso bila umorjena, ni pripisovati strupu. Nihče naj mi tukaj ne vgovarja, da s tem ničesar tako hudega ne namerja; večna resnica, kterež so znane vse človeške misli, pravi nam naravnost: „Usta govore iz obilnosti serca.“ (Česar je polno serce, to rado iz ust gre.) Da si mi zraven nič hudega ne mislimo, pa sovražnik našega zveličanja misli gotovo veliko hudega. On prav skrivaj te slabe besede tako obrača, da ž njimi kako človeško dušo prebode. Pravijo, da ima tisti, kdor angeličnih korenin zavživa, zmiraj lepodišečo sapo; ravno tako so tudi besede tistih, katerim kraljuje spodobnost in čistost v sercu, zmiraj spodobne in prijazne pa čiste. Nesramnih in nespodobnih reči nam apostelj še imenovati prepoveduje, in nas zagotavlja „da dobrega zaderžanja nič toliko ne popači, kakor nečisti pogovori.“

Brez mere bolj strupene so nečiste besede tedaj, ako se prikrito, zavito in dvoumno izgovarjajo; zakaj čim tenjša je pušica, tim ložeje gre v telo, in čim bolj je beseda premetena, tim globokeje se vtisne v serce. Kdor pa meni, da skazuje se družbi s tacimi besedami olikanega, ta zares ne vé, čemu so družbe. Družbe naj bodo bučelnemu roju enake, in naj se zato sklepajo, da zbirajo med prijaznega in spodobnega pogovarjanja; pa nikar naj ne bodo podobne roju os, ki se zbirajo, da kako gnjilo merhovino posesajo. Če tebi kak bedak nespodobne besede blodi, daj mu občutiti, da s tem žali tvoja ušesa, in obrni se na drugo stran, ali stori to, kar že pové tebi modra zastopnost.

Ena najhujših slabost, s katero zamore tvoje serce biti zavdano, je zasmehovanje (ali oponašanje). To pregreho Bog prav posebno sovraži, in je že večkrat oostro jo kaznoval. Ničesar ni ljubezni in še več pobožnosti toliko nasprotno, kakor zaničevanje bližnjega. Zasmehovanje in oponašanje pa nikdar ni brez tega zaničevanja; zasmehovanje je toraj velik greh, in po pravici pravijo bogoslovci (v Božjih rečeh izučeni možje), da je zasmehovanje najhujše razžaljenje, ki se zamore bližnjemu z besedami storiti. Pri drugih razžaljenjih ostane vsaj še nekako spoštovanje do razžaljenega, zasmehovanje pa podaja se njemu z očitnim zaničevanjem.

Sale in dovtipne besede, kakor si je dovoli družba

med seboj z veselim srcem in s spodobno dobrovoljnostjo, to spada k tisti čednosti, katero so Greki eutrapelia imenovali, mi bi jej vesela kratkočasnost reči zamogli. Po njej si delamo spodobno in prijazno kratek čas z dogodbami, ktere iz človeške nepopolnosti izvirajo; vendar paziti moramo, da to spodobno veselje ne zdivja v zasmehovanje. Zasmehovanje nas napeljuje, da se iz zaničevanja bližnjemu smejimo; dobrovoljnost in šala pa napravljate iz prijaznosti in dobrega serca pohleven nasmeh, ki ga spremlja kaka šaljiva beseda. Sveti Ludovik je rekel svojim duhovnom, ako so hotli po pojedini govoriti ž njim o visocih rečéh: „Zdaj ni čas, da bi učeno govorili, temuč da po kakej veseli besedi se razvedrimo; vsak naj spodobno kramlja, kar se mu poljubi.“ To je rekel iz prijaznosti do imenitnih gostov, ki so želeli iz ust svojega kralja kako veselo besedo slišati. Vendar, moja Filotea! porabimo ure svojega kratkočasa vselej tako, da zraven svete večnosti ne zapravimo, temuč po pobožnosti je sebi ohranimo.

XXVIII. Postava.

O krivičnih sodbah.

„Ne sodite, da ne bote obsojeni, in ne pogublajte, da ne bote pogubljeni“, pravi Zveličar naših duš. Sveti apostelj pa uči: „Ne sodite pred časom, dokler Gospod ne pride, ki bo skrivnost teme razodel, in namene serc odkril.“ O kako močno merzijo Gospodu Bogu prederzne sodbe! Prederzne so pa sodbe človeških otrok zategavoljo, ker nikdo ni čez družega sodnik, in ker po svoji sodbi prilastujemo si čest našega Gospoda in najvišega Sodnika. Prederzne so tudi zategavoljo, ker največa hudobija v namenu in želji serca leži, to je pa nam popolnoma skrito. Prederzne so še, ker ima vsak s tem zadosti opraviti, da samega sebe sodi, ni mu toraj treba, po krivici še sodbo čez druge si prilastovati. Če nočemo sojeni biti, temu je enako treba, da drugih ne sodimo. Naš Zveličar Jezus nam prvo prepoveduje, njegov apostelj nam pa drugo zapoveduje, rekoč: „Ako bi mi sami sebe sodili, ne bi bili enkrat sojeni.“ Pa žalibog! mi delamo temu ravno nasproti. Mi zmiraj le to delamo, kar je nam prepovedano, ker sodimo

svojega bližnjega pri vsakej priložnosti; nikdar pa ne storimo tega, kar nam je zapovedano, nikdar namreč samih sebe ne sodimo.

Da svoje krivične sodbe ustavimo, moramo gledati na vzroke, iz katerih izvirajo. Nekterim ljudem je terdo, bridko in nepriljudno serce kakor priraščeno. Taki ogrenijo vse, kar vidijo in slišijo; oni po besedah prerokovih spre-mené svojo sodbo v pelin, ker sodijo bližnjega vselej le z ojstrostjo in grenkostjo. Takim je prav treba, da pridejo kakemu zastopnemu dušnemu zdravniku v roke. Ker jim je ta grenkost serca narurna, zato je težko jo premagati. Ona sama na sebi sicer ni greh, temuč le neka nepopolnost, vendar nevarna je, ker v dušo pelje prederzno sodbo in opravljivost, ter njima gospodovati daje. Prederzno sodijo nekteri iz prevzetnosti, ne iz grenkosti, ker mislijo, da svojo čest za toliko povišajo, za kolikor čest bližnjega ponižajo. Prevzeten in napihnjen je tak duh, kateri samega sebe občuduje, in samega sebe v česti tako visoko stavlja, da vse drugo za majheno in slabo ima. „Jaz nisem kakor so drugi ljudje“, rekel je oni abotni farizej. Še so drugi, ki sicer niso tako očitno prevzetni, temuč oni opazujejo le z neko dopadljivostjo slabosti na bližnjih, med tem pa s serčnim veseljem dajejo okušati dobro, s katerim se obdarovane mislijo. In ta dopadljivost nad samem sebi je tako skrita in nevidljiva, da je ne zapazi, kdor nima prav bistrega očesa; še celó tisti ne vedó za njo, kateri jo imajo na sebi, ako jim tega ne dokažemo. Da sami sebe pohvalijo in izgovarjajo, in da si potolažijo svojo nemirno vest, zato nekteri radi to povdarjajo, da imajo drugi ravno tisto ali še kako večo pregreho na sebi. Taki toraj menijo, da bo njih greh zatoraj menj hudoben, ker se nahaja veliko število enakih grešnikov. Nekteri prederzno sodijo, le da bi modrovati in nagnjenja ter zaderžanje drugih pretehtovati zamogli. Če na svojo nesrečo v svojih sodbah nekterikrat resnico zadenejo, potem raste jim prederznost in veselje do tega, da se jim to prav težko ustavi. Drugi sodijo iz hude strasti, in mislijo zmiraj dobro o tistih, ktere ljubijo, in zmiraj hudo o tistih, ktere sovražijo. Le nekaj čudnega se včasi zgodi, da iz prevelike ljubezni hudo sodijo ono reč, ktero ljubijo. In to je zares neroden nastopek nečiste, nepopolne in bolne ljubezni, namreč ljubosumnosti. Kakor je vsakemu znano, obdolži ljubosumnost druge nezvestobe ali prešestva že zavolj enega samega pogleda,

ali zavolj kakega malega nasmeha. Tudi boječnost, čestilakomnost in druge dušne slabosti pripomorejo veliko k prederznim in sumljivim sodbam.

Pa ktere pripomočke naj jemljemo zoper to? Kdor pije soka etijopskega zelišča, ki se Ofusa imenuje, ta menda meni povsod videti kačo in strašne pošasti. Tako tudi tisti, ki so žerli strup prevzetnosti, nevošljivosti, čestiželjnosti in sovraštva, nobene reči ne vidijo, ki v njih očeh ne bi bila hudobna in kazni vredna. Da oni prvi ozdravijo, morajo menda vina iz palmovega sadú piti, tem drugim pa tudi kličem, pijte po vsej moči vina svete ljubezni, pregnala vam bo škodljivi sok, ki vas napeljuje na te kačje sodbe. Ljubezen se boji na hudo zadeti, veliko menj pa ga sama išče; ako še vendar na-nj zadene, pa oberne svoje obličje v stran, kakor bi ga ne bila zapazila. Kakor ljubezen hudo zasledi, hitro že zapré svoje oči, še preden hudo vidi, potem pa v sveti priprostosti misli, da to ni bilo hudo, temuč le senca hudega. Ako je pa prisiljena, hudobijo spoznati, tedaj se hitro proč oberne in si prizadeva, da njeno podobo spravi iz svojega spomina. Ljubezen je gotovo zdravilo zoper vsako zlo, posebno pa zoper to. Zlateničnemu se dozdeva vsaka reč rumena; in kdor se te bolezni znebiti želi, mora menda zelišče mleček na podplate si navezati in ga nekaj časa nositi. Navada druge soditi, je zares dušna zlatenica, ktera za njo bolnim vse reči hudobne kaže. Kdor pa te bolezni ozdraveti želi, on naj položi zdravilo ne na oči, ne na možgane, temuč na serce ali na svoj čut, ker ta je duši tako rekoč noga in roka. Če je tvoje serce krotko, bo krotka tudi tvoja sodba; če je tvoje serce polno ljubezni, bo enako ljubeznjiva tudi sodba tvoja.

Troje prelepih zgledov ti o tem povem. Izak je rekel, da je Rebeka njegova sestra; Abimelek pa je videl, kako je ž njo prijazno ravnal in priserčno jo objemal, in hitro je sodil, da je ona le njegova žena. Hudobno oko bi rajše sodilo, da je ona njegova vlačuga, ali da je njuna prijaznost kervosramna pregrešnost, če je ona zares njegova sestra; Abimelek je pa vse bolj ljubeznjivo sodil. Tudi mi, moja Filotea! moramo tako delati, in kolikor je nam mogoče, vse bližnjemu na čest razlagati. Čeravno bi imela kaka reč na sto strani, moramo jo vendar vselej od najlepše strani pogledati. Marija Devica je bila noseča, to je sv. Jožef jasno videl. Ker jo je pa poznal, da je vsa sveta,

pa angeljsko čista, zato ni mogel verjeti, da bi ona svojo obljubo prelomila in po nezvestobi v ta stan prišla. Sklenil je toraj, jo zapustiti in sodbo Gospodu Bogu izročiti. Imel je sicer zadosten vzrok, da bi hudo mislil o presv. Devici, pa vendar ni hotel jo obsoditi. Zakaj mar tako? Ker je bil pravičen; tako namreč pričuje o njem sv. Duh. Ako pravični ne more zakriti ne djanja ne namena kakega človeka, katerega sicer za pobožnega pozna, vendar ga še ne obsodi, temuč prepušča sodbo Bogu samemu. Tako je storil tudi križani Zveličar. Ker greha tistih, ki so ga križali, ni mogel zagovarjati, pomenjšal je vsaj njih hudobijo, in je izgovarjal je z nevednostjo. Ako tedaj kak greh izgovarjati ne moremo, pomilujmo ga vsaj, in pripisujmo ga najbolj prenesljivemu vzroku, nevednosti ali človeški slabosti.

Ali mar celo nikdar ne smemo bližnjega soditi? — Nikdar, zares nikdar. Moja Filotea! Bog sam sodi krivične po pravici. Svojo sodbo sicer naznanja našim ušesom tudi po glasu gosposke, ker je ona njegov služabnik ali tolmač; pa tudi gosposka ne sme drugače soditi, kakor tako, kakor se je kot njegov tolmač od Boga učila. Če drugače sodi, in če se ravna po svojem lastnem nagnjenji, potem sodi zares ona sama, in bo toraj tudi sojena. Človeku samemu na sebi, ali človeku kot človeku je prepovedano soditi druge.

Kako reč ogledovati ali spoznavati, to še ni nobena sodba; sodba mora (vsaj po smislu sv. pisma) zmiraj kak vzrok imeti, naj bo ta že majhen ali velik; resničen ali dozdeven, in ta vzrok se mora prej preiskati. Zato pravi sv. pismo: „Kdor ne veruje, on je že sojen“, ker o njegovem pogubljenji ni več dvomiti. Ali toraj ni greh, ako nad svojim bližnjim dvomimo? — Ne, zakaj ni prepovedano dvomiti, temuč soditi je prepovedano; pa vendar ne smemo ne dvomiti ne sumiti, če nas ne silijo k temu prav imenitni vzroki in dokazi, sicer bi bili dvomi in sum prederzni. Ako bi bilo kako hudobno oko videlo Jakoba, ko je pri studencu Rahelo poljubil; ali če bi videlo Rahelo, ko je vzela uhane in naročnike iz rok ptujca Eliecarja, gotovo bi bilo hudo mislilo o teh dveh izgledih čistosti, da-si brez vsakega vzroka ali povoda. Če je kako djanje samo na sebi nepomenljivo, potem je prederzen sum, ako iz njega kaj hudega sklepamo; drugače je pa tedaj, kadar še več okoliščin to precej dokazuje. Tudi to je prederzna sodba, ako iz enega samega djanja že sklepamo, da je člo-

vek graje vreden. Pa kmalo bom o tej reči bolj jasno govoril.

Kdor na lastno vest resnično skerb ima, tak s kratkoma ne bo lahko bližnjega slabo sodil. Ako bučele v meglenem vremenu oblake zapazijo, tedaj se povernejo v svoje panje ali sode, in predeljujejo svojo shranjeno sterd. Temu enako tudi misli pobožnih duš ne spuščajo se v kalne in zamotane pravde in v meglena djanja svojega bližnjega. Da svojih oces ne omotijo, zato se potegnejo v svoje lastno serce nazaj, da tam oskerbujejo in spolnujejo dobre sklepe za svoje lastno poboljšanje.

Le duša, ki nič ne velja, peča se s sodbami drugih ljudi. Izvzeti so tukaj pa tisti, kateri morajo svojo družino ali deželo oskerbovati. Njim je to ena najpervih dolžnosti, ki je v vesti veže, da naj pazijo na zaderžanje drugih ljudi. Taki naj z ljubeznijo in krotkostjo spolnujejo svojo dolžnost, in naj to svoje opazovanje brez potrebe ne dajo na znanje.

XXIX. Postava.

O obrekovanji.

Iz prederznih sodb izhaja nepokoj, zaničevanje bližnjega, prevzetnost, lastna dopadljivost in na tisuče drugih prav škodljivih nasledkov. Med temi ima prvo mesto obrekovanje, ki je prava kuga človeških družb. O da bi jaz imel žareč ogelj od svetega altarja, ž njim bi se dotaknil človeških ust, in jim tako odvzel njih hudobijo, ter je greha očistil, kakor tisti Seraf, ki je očistil usta Izaiju preroku. Kdor bi obrekovanje z zemlje spravil, oni bi odvzel največi del grehov krivičnosti.

Kdorkoli dobro ime svojega bližnjega po krivici prikrajša, stori greh in dolžen je, da ga poverne ali poravná, in to povernjenje je različno po različnosti obrekovanja. Nikdo ne more s tujim blagom obložen v nebesa priti, med vsem časnim blagom je pa dobro ime najboljšo. Obrekovanje je nekako uboju podobno. Trojno je namreč naše življenje, duhovno, ki v milosti Božji obstoji; telesno, ki se po duši obderži; in družinsko, ki se na čest in dobro ime upira. Obrekovalec doprinese z enim samim zboldlejsem svojega jezika navadno trojni uboj, on umori po duhovno

svojo lastno dušo pa tudi dušo tega, kdor ga posluša, in opravi ob družinsko življenje tistega, ktereга obrekuje. Sveti Bernard pravi: „Obrekovalec in poslušalec imata oba hudiča pri sebi; enemu sedi na jeziku, drugemu pa čepi v ušesu!“ David pravi o obrekovalcih: „Ošpičili so si jezike svoje kakor kača.“ Kače pa imajo viličast jezik, ki ima dva konca. Ravno tak jezik ima tudi opravljivec, z enim samim vbodom prebode in ostrupi uho poslušavčeve in dobro ime tistega, o katerem govori.

Zatoraj zarotim tebe, preljuba Filotea! da nikogar ne opravljáš, ne naravnost in ne po ovinkih. Varuj se vendar čez vse skerbno, da bližnjega ne boš obdolžila izmišljenih pregreh in hudobij, pa tudi ne raznašala njegovih skrivnih in skritih grehov, ali že očitnih povišala. Tudi ne smeš kako dobro njegovo delo na hudo stran razlagati, ali tajiti dobro, ki je od njega tebi znano, ali ga hudovoljno zakrivati ali pomenjšati. Dvojen je greh, ako lažeš in zraven bližnjemu škoduješ.

Kdor vpleta burke in prijaznosti v svoj govor, in o nekomu celo hvalevredne reči kvasi, preden ga obrekovati začne, tak je med vsemi najbolj strupen in zvit obrekovalec. „Odkrito povem, pravijo na primer, da ga prav rad imam, in da je prav zastopen človek; pa kar je res, to je res, gerdo je ravnal, da je bil tako nezvest. Ona je zares deklíč spodobnega obnašanja, pa zapeljati se je dala.“ In še več temu enako zviájajo besede; kdo tukaj zviájče ne vidi? Kdor hoče z lokom streliti, ta potegne pušico kolikor zamore k sebi, pa le zategavolj, da jo potem s tim večjo močjo odstrelí. Zdi se mi tudi, da ravno omenjeni ljudje pušico obrekovanja k sebi vlečejo, da bi jo tim bolj pognali, in da bi ona tim globokeje se zasadila v serce poslušavcev. Tako obrekovanje, ki se šaljivo stori, je še bolj neusmiljeno, kakor vsako drugo. Smerdljivec ali pikasti mišjek* sam na sebi ni nagel strup, in se daje z zdravili še pregnati; če se pa z vinom mešan pije, potem je vsako zdravilo zastonj. Tako tudi obrekovanje, ktero bi lahko šlo pri enem ušesu noter in pri drugem ven, terdno ostane v sercu pričujočih, ako se oslajša s kako smešno ali dotipno besedo. „Oni imajo, pravi David, gadji strup na svojih jezikih.“ Če gad nekoga pikne, to se od začetka skoraj nič ne pozna, in strup napravlja od začetka le pri-

* Trobelika, Schierling.

jetno serbenje; potem oteče serce in drob ter potegne ves strup na se, da zoper to ni več zdravila.

Ne reci, tisti je pijanec, čeravno bi ga videla pijanega; tudi ne reci, oni je prešestnik, če si ga v tem grehu dobila; in ne reci, ta je kervosramnež, ker si ga v tej pregrehi zalezla, zakaj eno samo djanje še ne stori imena. Solnce je enkrat obstalo, da je poveličalo Jozvetovo zmago, enkrat je pa otemnelo, da je obžalovalo smert Odrešenikovo; pa vendar nikdo ne bo terdil, da je solnce nepremično ali temno. Noe se je enkrat vpijanil, Lot pa tudi, in zadnji je doprinesel enkrat tudi kervosramnost; pa vendar ni bil pijanec ne prvi in ne drugi, in Lot ni bil kervosramnež. Tudi sv. Peter ni bil kervoželjen, ker je enkrat kri prelil, ali bogokletnež, ker je enkrat po krivem zaprisegel. Da kdo od kake čednosti ali od kake hudobije ime dobi, ta je moral že precej se utrditi v njej in se je privaditi. Pa še tedaj, ako bi bil kdo v kaki pregrehi že dolgo živel, bi tisti lahko laž govoril, kdor ga pregrešnega imenuje. Simon govori imenuje Magdaleno grešnico, ker je pred kratkim še grešnica bila; pa vendar je očitno lagal, zakaj ona ni bila več grešnica, temuč sveta spokornica, zatoraj je Odrešenik očitno jo zagovarjal. — Tisti bedasti farizej je imel mavtarja za velikega grešnika, in morda še za krivičnika, prešestnika in tatú; pa močno se je motil, zakaj v tisti uri je bil opravičen. Kako zamoremo za gotovo terditi, da je tisti še danes grešnik, ki je bil včeraj? saj je Božja dobrota tolika, da je en sam trenutek zadosti, da si kdo milost izprosi in zadobi! — Včerajšnji den naj nikdar danšnjega ne sodi, pa tudi danšnji naj ne obsodi včerajšnjega; zadnji den je tisti den, ki vse druge obsodi.

Zatoraj nikdar ne zamoremo reči, da je kdo hudoben, če ne postavimo se v nevarnost, da bi kaj neresničnega izrekli. Kadar govoriti moramo, tedaj smemo le to reči, da je kdo to ali ono hudo reč storil, da je takrat slabo živel, da zdaj hudo ravna; nikoli pa ne moremo od včeraj na danes, ali od danes na včeraj, in še manj na jutre sklepati.

Mi naj bomo na to prav skerbni, da bližnjega ne obrekujemo, pa ravno tako naj se varujemo tudi nasprotnega greha. Nekteri tako daleč zajdejo, da celo hudobijo hvalijo in dobro o njej govorijo, da bi le obrekovanja se izognili. Če je kdo zares opravljivec, tega ne izgovarjaj s

tem, da bi ga odkritoserčnega imenovala; o taki osebi, ki je očitno prevzetna, ne rekaj, da je le snažna in velikuđušna; in nevarnih tovaršij ne imenuj nedolžno prijaznost; ne lepšaj nepokornosti z imenom serčnosti, ali napuha z imenom odkritosti, ali nečistosti z imenom prijateljstva. Da se izognemo hudobni opravljivosti, ljuba Filotea! temu ne smemo drugim hudobijam potuho dajati, in je hvalisati ali zagovarjati. Hudobijo moramo naravnost in brez ovinkov imenovati hudobijo, in to moramo grajati, kar je graje vredno. Tako damo Bogu čest, vendar vse mora se zgoditi po sledečih pogojih.

Hudobije drugih se grajajo le tedaj koristno in po pravici, kadar to tirja sreča tistega, o katerem se govori, ali korist tistih, s katerimi se govori. Postavim, nekdo pripoveduje pred mladimi dekleti nespodobne prijaznosti med tem in ono, in razlaga očitno njih nesramne govore in obnašanja. Ako te hudobije zdaj očitno ne grajam, temuč jo zagovarjati skušam, potem zapeljem s tem nedolžne duše, ki so me poslušale, da one lahko kaj enakega storijo, kadar se jim priložnost ponuja. Njih sreča toraj tirja, da te reči kaj hitro in očitno grajam, če ne vidim kako priložnost, ob kateri bi zamogel omenjeno dobro delo storiti k večjemu pridu in k manjši škodi tistih, o katerih se govori.

Zraven tega moram še pravico imeti, da kaj takega grajam. Če sem eden najjimenitnejših v družbi pa molčim, to je ravno tako dobro, kakor bi hudobijo poterdil. Če sem pa eden najzadnjih, potem mi ne gre druge soditi. Vsakokrat pa moram svoje besede dobro premisliti, da tudi le ene ne bom preveč govoril. Na primer, ako grajam prijaznost tega mladenča z ono deklico, o Filotea! kako natanko moram tehtnico deržati, da reči le za las teže ne naredim. Če se reč le malo tako kaže, tedaj bom le samo to povedal in nič družega; če je bila ta reč le lehkomišelna naglost, takrat jej tudi besedice več ne bom pristavil. Ako pa reč ni lehkomišelna, in če tudi ne kaže očitno kaj hudega, temuč reči le tako stojé, da bi kakemu hudobnemu očesu zamogle dati priložnost k obrekovanju: potem bom ali čisto molčal, ali le samo to povedal, kar je. Dokler o bližnjem govorim, je jezik v mojih ustih kakor britvica v rokah zdravnika, kateri med žilami in čutnicami rezati hoče. Zarez, ki ga naredim, mora tako natančno primerjen biti, da ne rečem ne manj ne več, kakor je. Poslednjič moraš

pred vsem na to dobro paziti, da kaznivrednemu človeku kolikor mogoče prizanašaj, dokler hudobijo tepeš.

Res se sme o ostudnih, raznesenih in očitnih grešnikih odkritoserčno govoriti; toda goditi se mora v duhu ljubezni in usmiljenja, ne pa s prederznim napuhom, ali z dopadanjem nad tujimi napakami; to poslednje je znamenje slabega in zaničljivega serca. V tem izvzemem posebno očitne sovražnike Božje in njegove cerkve, take naj razvpijemo, kolikor zamoremo; med nje štejemo družbe razkolnikov in odpadencev. Ljubezen nas žene, da zoper volka na pomoč vpijemo, če je med ovcami, da se odpodí, naj bo že kjer hoče.

Vsak se že prederzne, kralje in oblastnike precenjati in soditi, in cela ljudstva obrekovati, kakor se mu zdi. Moja Filotea! ne stori te napake nikdar ne, zakaj s tem Boga razžališ, in zraven si napraviš še na tisuče preprirov in sitnosti.

Če slišiš o nekem slabo govoriti, tedaj si prizadeni, kolikor se po pravici in spodobnosti daje, da postane to obtoženje negotovo; če tega storiti ne zamoreš, pa zagovarjaj namen obdolženega, da ni bil tako slab. Ako tudi to ne bi bilo mogoče, pa razodevaj pomilovanje do njega in opomni pričujoče, da se ima le samo Božji milosti zahvaliti, kdor ne pade. S kako pohlevno besedo ali po svojem obnašanji pa tako uravnaj, da bo opravičivec svojo zmoto spoznal, in povej kaj dobrega o razžaljenem človeku, če je tebi o njem kaj znano.

XXX. Postava.

Še nekaj naukov o pogovorih.

Naše besede naj bodo pohlevne, odkritoserčne, resnične, ravne, nepristranske in poštene. Varuj se dvestranskih, zvitih in hinavskih besed; čeravno ni zmiraj dobro, vsako resnico naravnost povedati, vendar nikdar ni dovoljeno, zoper resnico govoriti. Navadi se, da s premislikom nikdar ne boš se zlagala; ne zató, da bi se izgovorila, tudi ne zavolj kake druge reči, in spominjaj se, da Bog je le Bog resnice. Če si kje nepremišljeno izrekla nekaj neresničnega, in če zamoreš svoj pregrešek s tem popraviti, da ga prekličesh,

tedaj le stori to; resničen izgovor zagovarja človeka veliko prijetnejše in močnejše kakor laž.

S kakim modrim ovinkom zamoremo včasih resnico umno in pametno zakriti, vendar to smemo le v takih imenitnih okoljščinah storiti, kadar je zavolj Božje česti in službe zares potrebno. Brez te potrebe so enaki ovinki nevarni, zakaj sv. pismo pravi: „sveti Duh ne stanuje v lažnjivem in dvestranskem sercu.“ Nobena zvijača ni tako dobra in hvalevredna, kakor poštenost. Posvetna modrost in mesena zvijača greste le otrokom tega sveta; otroci Božji pa ne hodijo po ovinkih, in brez vsake gube je njih serce. „Kdor priprosto hodi, on hodi varno,“ pravi Modri. Laž, dvestranost in hinavstvo so zmiraj gotovo znamenje slabega in spačenega serca.

Sv. Avguštin pravi v četrteh bukvah svojih izpovedi, da ste njegova duša in duša njegovega prijatelja bile le ena sama duša, in da mu je pri smerti tega prijatelja življenje se zdelo neprenesljivo. Le na pol živeč ni hotel dalje živeti, pa tudi umreti se je zategavolj bal, da njegov prijatelj ne bi ves izumerl. Pa te besede so se njemu zdele pozneje preveč visokoteče in priliznjene; zato je preklical je v bukvah svojih preklicovanj, in je imenuje golo abotnost. Vidiš, moja Filotea! kako ojstro je sodila ta velika in lepa duša posiljene besede. Odkritoserčnost in priprostost ter poštenost so zares velika lepota keršanskega življenja. „Rekel sem, paziti hočem na svoja pota, da z jezikom ne bom se pregrešil. O Gospod, postavi stražo pred moja usta, in z durmi zapri moje ustnice!“ Tako pravi David.

Nek koristen opominj svetega kralja Ludovika je sledeči: Nikomur ne ugovarjaj, ako iz privoljenja ne postane kak greh, ali kaka druga velika škoda. To je rekel, da bi zavaroval vsakoršen kreg in prepir. Če je pa potrebno, da se nekemu ustavljamo, ali da svojo misel njegovej nasproti postavimo, tedaj moramo to z veliko krotkostjo in ličnostjo storiti; serca našega bližnjega pa ne smemo siliti, vsaj se s silo tako nič ne opravi.

Malo govoriti so modrijani starih časov prav posebno priporočali; to pa ne obstoji v tem, da se malo besedi izreče, temuč v tem, da se ne govori veliko nepotrebnih reči. V govoru se ne gleda toliko na število, kolikor na veljavo ali pomen besedi, in meni se dozdeva, da se je pri obema nezmernosti varovati. Premodrega in preveč resnobe se kazati, in v družbi vzajemnemu pogovoru nič

ne prireči, to kaže po mojih mislih nezaupnost ali nekako prevzetno zaničevanje do družbe. Zmiraj žlobudrati in norce prodajati, drugim pa nobene priložnosti ne pustiti, da bi se nakramljali: to pa je znamenje nepremišljenosti in otročjosti.

Svetemu Ludoviku se je težko zdelo, ako so se v družbi skrivaj pogovarjali, kakor bi nekaj ugibali; posebno pri mizi tega ni mogel sterpeti, da kdo ne bi mislil, da se o bližnjih hudo govori. Rekel je: „Kdor je za mizo v dobri družbi, pa kaj veselega ali kratkočasnega povedati hoče, ta naj glasno pové, da bo vsak slišal; ako pa ima kaj imenitnega, tedaj naj molči, in naj nič ne pravi o tem.“

XXXI. Postava.

O kratkočasih in o odpočitkih, in sicer o dovoljenih in poštenih.

Včasi moramo svojemu duhu nekaj počitka dati, in svoj život po kakem kratkočasu poživiti. Svetega evangelista Janeza, tako pripoveduje Kasijan, je zapazil enkrat nek lovec, ko je ravno jerebico deržal na roci, in s tem si kratek čas delal, da je s tičem prijazno igral. In lovec ga je vprašal, zakaj on, tako imeniten in svet mož, zapravlja čas s tako navadnimi in nevrednimi rečmi? Za odgovor je Janez loveca vprašal: „Zakaj pa ti svoj lok nimaš vselej napet?“ Lovec mu odgovori: „Zmiraj napet in skrvljen bi lahko zgubil za takrat svojo gibčnost, kadar ga najbolj potrebujem.“ „Tedaj se pa tudi ne čudi, mu je rekel apostelj, ako jaz svojemu duhu dovolim nekaj počitka, da se malo oddahne od truda in dela, in da zamore potem toliko više k premišljevanji se povzdigniti.“ Gotovo bi bilo napačno, ako bi kdo bil tako ojster, neotesan in nepriljuden, da ne bi privolil ne sebi in ne drugim kakšnega počitka.

Jasnega zraka se nadihati, sprehajati se, v veselem in prijaznem krogu se veseliti, na piščal piskati ali na strune igrati, prepevati, na lov hoditi: to so prav spodobni kratkočasi. Ako se jih dobro poslužiti hočemo, uprašajmo le svojo navadno zastopnost, ona daje vsaki reči njeno versto, njen čas, njen kraj in njeno mero.

Druge igre so take, da je v njih dobiček nekako plačilo za urnost života ali duha; na primer, žogo metati, pilo izbijati, bet sukati, za stavo tekati, šah igrati in špane vlačiti: to so sami na sebi dobri in dovoljeni kratkočasi. Le nezmernosti se je varovati v tem, kar zadeva čas, dokler igramo in stavo, ki jo zastavimo. Ako se oberne preveč časa na to, potem ni več odpočitek, temuč postane golo delo; duh in truplo se takrat zraven nič ne spočijeta, temuč še bolj se oba omotita in utrudita. Če kdo pet do šest ur šah igra, ta bo truden, kadar preneha. Predolgo časa žogo metati trupla ne izbrihta, temuč ga le vpehá. Če se stavlja v igro prevelik denar, to lahko nagne igravca v lakomnost; pa tudi zares ni po pravici, da se stavlja veliko denarja na tako neimenitne in nepotrebne zvedenosti, kakor je prebrisanost v igri. Pred vsem pa varuj se, moja Filotea! da si na take reči duha ne navežeš. Naj je igra ali kratkočas še toliko spodoben, vendar ostane še zmiraj napačno, da mu kdo izroči celo svoje serce in vse svoje čute. Ne rečem, da pri igranji ne bi smeli svojih misel pri igri imeti, sicer ne bi se kratkočasili: jaz le pravim, da igri ne smemo celega serca tako prodati, da bi po njej poželeti, na njej slast imeli, in za njo hrepneli.

XXXII. Postava.

0 prepovedanih igrah.

Kvartati, s kockami ali kobri igrati, ali pečati se z drugimi enakimi igrami, pri katerih se dobivlja dobiček posebno po naključji ali po sreči: to so plesu enako nevarne igre. Take igre so pa tudi same na sebi hude in po svojej naturi kazni vredne, zato so od deželske in duhovske gosposke prepovedane. Znabiti me vprašuješ, kaj je mar toliko hudega zraven? Temu odgovorim: V teh igrah ne dobiva se dobiček po pameti, temuč po sreči; in prav pogosto tak dobi, kateri po svoji učenosti in zastopnosti nič ne bi zaslužil. Tu se toraj pamet zasmehuje. Ti praviš: „Mi smo pa tako se dogovorili!“ Res je, pa to le toliko spričuje, da tisti drugim krivice ne dela, dar dobi. Iz tega pa še ne sledi, da ta dogovor ni nespameten in igra tudi. Dobiček bi imel biti plačilo zastopnosti, tukaj pa postane

plačilo sreče; vendar njej nobeno plačilo ne gre, ker ona ne izvira iz nas.

Igre imajo ime kratkočasov, in so za kratek čas iznajdene, vendar človeka celo ne kratkočasijo, temuč ga le močno vtrudijo. Mar to ni zares trud, ako je duh po vedni pazljivosti napet, in še stiskan po vedni nepokojnosti, boječnosti in naglosti? Ali se najde bolj žalostna in bolj otožna pazljivost, kakor med igralci? Še govoriti se ne sme med igro, ne smejati se, ne odkašljati se, sicer se igralci že jezijo.

Veselje pri igri obstoji edino v dobičku; ali pa to veselje ni čez vse hudobno, ki zamore le iz škode in nevolje soigralca izvirati? Sramotno zares je tako veselje. Iz teh treh vzrokov so toraj igre prepovedane. Veliki kralj sv. Ljudovik je slišal, da njegov brat knez Anjouski igra z gospodom Balterom nemurskim; tedaj je vstal iz svoje postelje, čeravno je bil bolan, in podal se v njih izbo. Zgrabil je špane, kocke in nekaj denarjev, pa je vse vkupaj vergel čez okno v morje, tako je postal nevoljen čez oba igralca. Ko je sveta in čista devica Sara govorila z Bogom o svojej čistosti, mu je rekla: „Ti veš, o Gospod, da z igralci se nikdar nisem pečala!“

XXXIII. Postava.

O plesih in drugih dovoljenih pa nevarnih kratkočasih.

Plesi in bali sami na sebi niso pregrešni; kakor se pa navadno obhajajo, taki so močno k hudemu nagnjeni, in so toraj nevarnosti polni. Napravljajo se večidel po noči; v mraku in v temi pa prerado vpleta se kaj hudega med to veselico, ki je že po svojej naturi hudemu priležna. Pri plesu se neprenehoma budi, in tako v zgubo gredó juterne ure prihodnjega dneva, in se potratí priložnost, v tem času Bogu služiti. S kratkoma, zmiraj je abotno, ako se spreminja den v noč, luč v temo in dobro delo v neumnost. Vsak si prizadeva, da prinese več nečimurnosti seboj na ples; nečimurnost pa tako pospešuje grešno življenje in nevarno poznanje med plesavci, da se to večidel na plesih začne.

O plesu ti rečem, Filotea! kar pravijo zdravniki o gobah. Oni pravijo, da najboljše niso nič prida; in jaz tebi rečem, da tudi najboljši ples ni veliko prida. Ako pa gobe jesti moraš, tedaj skerb imej, da bodo dobro pripravljene. Če moraš na ples zavolj nekega tacega vzroka, ki ga ne moreš odvreči, tedaj dobro pazi, da bo ples dobro pripravljen. — Kako pa naj bo pripravljen? — S spodobnostjo, resnobo in z dobrim namenom. Malo jih vžij in redkokdaj, pravijo zdravniki o gobah; čeravno so dobro napravljene, vendar je že to strup, ako jih je veliko. Plesaj malo in ne pogosto; če drugače ravnaš, postavljaš se že v nevarnost, da preveliko nagnjenje do plesa dobiš.

Ker so gobe polne sesavk in majhnih odpertin, zato lahko vzamejo ves strup na se, ki je blizo njih; če so blizo kač, pa kačji strup na se vzamejo. Plesi in drugi enaki ponočni shodi vlečejo radi za seboj vse grehe in napake, ki so na enem kraju doma, taki so prepiri, zavid, zasramovanje in grešna ljubezen. Kakor se odprejo vsled telesnega gibanja plesavcem poltne ljuknjice telesa, po tej meri se odpirajo tudi njih serca. Ako ob taki priložnosti približa se strupna kača, in tebi na uho zašepče kako nesramno ter priliznjeno besedo; ali če te pogleda kak močerad z nečistim pogledom, in tebi priliznjeno miglje, kako lahko se dá takrat serce vjeti in ostrupiti!

Taki nespodobni kratkočasi, moja Filotea! so sploh silno nevarni; oni odpodé duha pobožnosti, oslabijo dušne moči, ohladijo sveto ljubezen, in zbudijo na tisuč hudega nagnjenja v sercu. Zatoraj je velike modrosti temu treba, kdor se jih vdeležuje.

Zdravniki pravijo, da mora ta, kdor je gobe jedel, posebno dobrega in močnega vina piti. Jaz pa pravim, da naj se po plesu premišlujejo svete in zveličavne reči, ki zamorejo razgnati tiste nevarne vtiske, ktere je veselje nepremišljenega plesa znabiti sercu vtisnilo. „Kaj pa naj premislim po plesu?“

1. Dokler si plesala, je gorelo veliko duš v peklu zavolj takih grehov, ktere so pri plesu ali zavoljo plesa doprinesle.

2. Veliko menihov in pobožnih duš je bilo v ravno tisti uri pred Bogom zbranih; oni so prepevali njegovo hvalo, in občudovali njegovo neskončno lepoto. O kako brez primera lepše so oni porabili svoj čas, kakor ti svojega!

3. Dokler si ti plesala, se je ločilo od tega sveta

na tisuče duš v velikih smertnih težavah. Veliko tavžent ljudi obojega spola je terpelo hude bolečine v svojih posteljah; ležali so po bolnišnicah in pod milim nebom; bolehalo so za kerčem, za pljučnico, za gorečo tresliko. Oh nobenega počitka niso imeli; ali to ne žene tebe k usmiljenju? Ali nič ne pomisliš, da boš tem enako nekdam ti zdihovala, dokler bodo drugi plesali?

4. Naš Gospod Jezus, presveta Devica, angelji in svetniki so videli tebe na plesu. O kako so milovali tebe, ko so gledali tvoje serce, ki se je vdalo toliki abotnosti, in je toliko pazilo na to otročjost.

5. Oh, dokler si se tam mudila, bežal je čas in bliže se je pomaknila smert. Glej, kako se ti smeji in te vabi na svoj ples, kjer bodo zgrevani zdihljeji čez tvoje grehe edina tvoja muzika. Tam boš storila le en sam skok, skok iz življenja v smert, zakaj prestop iz časa v večno veselje ali v večno terpljenje traja le eden trenutek. — Te reči tebi zdaj jaz v premislek podam; več in boljših ti bo Bog vdihnil, ako prebiva njegov strah v tvojem sercu.

XXXIV. Postava.

V katerih okoliščinah se sme igrati ali plesati?

Igrati ali plesati je takrat dovoljeno, kadar se zgodi za odpočitek, in ne iz samega nagnjenja do tega; zgodi se naj malokdaj in kratko, s tem se ne smemo utruditi ali omotiti. Kdor bi iz tega navado si naredil, ta bi odpočitek spremenil v delo. „V katerih okoliščinah pa sme se igrati in plesati?“ Primernih priložnosti za ples in za poštene igre je več; malo pa jih je za prepovedane igre, ker so te bolj graje vredne, in same na sebi bolj nevarne. Zato rečem na kratko, plesaj in igray le ob takih priložnostih, kakor sem ti je naznanil, ako namreč tebi modrost in priljudnost tako svetujete, da kaki pošteni družbi dopadeš ali ustrežeš. Iz dobrega namena volji drugih se podati, to spreminja navadne reči v dobre, in nevarne v dovoljene; še tistim odvzame hudobijo, ktere so nekako hudobne. Zato tudi igre za večo srečo, ki same na sebi niso brez graje, prenehajo biti grajevredne, če nas priljudna prizanesljivost pripelje v nje.

Tolažilo me je, ko sem bral v življenji sv. Karola Boromeja, da je Švicarjem nekoliko takih reči dovolil, v katerih je bil sicer ves ojster; bral sem tudi, da sv. Ignacij ni se branil, ko ga je nekdo na igro povabil. Tudi sveta Elizabeta, ogerska kraljičina, je večkrat plesala in igrala, kadar je bila v kratkočasnih družbah, in s tem svojej pobožnosti ni škodovala. Pobožnost se je tako močno vkoreninila v njeni duši, da je napredovala ali rastla v svetosti, čeravno je bila sredi posvetne visokosti in bliščobe, na katero je bila po svojem stanu navezana. V tem je bila prav skalam enaka, ki obdajajo jezero Reate in zmiraj rastejo, kadar valovi ob nje vdarjajo. Velik ogenj se više vzdigne, če ga veter podpihuje; majhen ogenj pa ob vetru ugasne, če ni skerbno zakrit.

XXXV. Postava.

Da naj smo zvesti v velikih in majhnih rečeh.

Božji ženin v visoki pesmi pravi, da mu je njegova nevesta zmagala serce z enim svojih očes in z enim svojih las. Med vsemi zunanjsimi udi človeškega trupla, kar zadeva umetno sestavo in njegovo opravilo, noben ud ni tako žlahten kakor oko, in noben ni tako navaden kakor las. S tem primerom nam Božji ženin na znanje daje, da njemu niso dopadljiva le samo imenitna dela pobožnih ljudi, temuč tudi njih navadna in nizka opravila. Kdor mu hoče dopadljivo služiti, on mora toraj z veliko skerbjo na to gledati, da mu ne bo služil le v visokih in velikih, temuč tudi v nizkih in navadnih rečeh; po obojih zameremo enako njegovo serce z ljubeznijo zmagati.

Pripravi se toraj, moja Filotea! da terpiš mnoge in velike težave in celo muke za Boga. Bodi pripravljena, ako bi njegovi sveti volji dopadlo, da mu izročiš tudi to, kar ti je najdrajše, očeta, mater, zakonskega družnika, otroke, in celo svoje oči in svoje življenje. Dokler pa Božja previdnost tebi ne pošlje tako občutnih in velikih težav, in tvojih očes ne tirja, daruj jej vsaj svoje lase. To se pravi, preterpi pohlevno tisto majheno razžaljenje, tisto majheno zgubo, tiste majhene sitnosti, ki te skoraj vsakega dne zadevajo. Ako preneseš tako majhene reči v duhu

in občutku ljubezni, potem si boš njegovo serce vse pridobila, in ga v svojo lastnino spravila. Tista vsakdanja majhena dela keršanskega usmiljenja, tista bolečina v glavi ali v zobeh, tisto terganje po udih, nevoljni značaj moža ali žene, tista potrupljena posoda, tisto zasmehovanje ali mermranje, tista zguba rokovic ali robca, tista majhena sitnost zgodnjega spanja, da bo drugi den mogoče prej k molitvi ali k sv. obhajilu priti, tista majhena nadležnost, da moraš nektera dela pobožnosti očitno opravljati, sploh vse majhene sitnosti in težave postanejo Božji dobroti prav dopadljive, ako je sprejmemo v duhu keršanske ljubezni, in je tudi v tem duhu prenesemo. Za en sam požirek vode je Božja dobrotā obljubila svojim zvestim služabnikom morje neskončnega zveličanja. Ker pa take priložnosti skoraj vsakega dne ponujajo se, zato imamo v njih, če le hočemo, velik pripomoček, da si veliko dušnega bogastva nabereemo.

Ko sem bral v življenji sv. Katarine Sienske, kolikokrat je bila v duhu zamaknjena, kako vzvišeno in modro je govorila, kako prečudne nauke je dajala, takrat sem za gotovo zvedel, da je z očesom svoje znotranje zamišljenosti zmagala serce svojega nebeškega ženina. Enako tolažbo sem tudi občutil, ko sem bral, da je v kuhinji svoje očetovske hiše ponižno sukala raženj, ogenj vpihala, raznetila, kuhala in moko kvasila. Najbolj navadna dela je opravljala z velikim veseljem, ki je bilo oživiljeno od priserčne ljubezni do Boga. Kratka in priprosta premissljevanja, ktera je opravljala sredi svojih nizkih in navadnih del, ne štejem za manjša, kakor zamaknjenja in vzvišena razsvetljenja, s kterimi je tolikokrat bila od zgoraj obdarovana. Znabiti so bile jej te podeljene le kot plačilo za njeno ponižnost in za ponižanje njeno. Premisljevala je pa tako-le: Mislila si je, ko je za očeta kuhala, da kakor druga Marta streže Gospodu Jezusu; v svojej materi je gledala presveto Devico, v svojih bratih pa aposteljne. Tako se je v duhu oserčevala, da streže vsem nebeškim prebivalcem, in zato je opravljala vse s prečudno ljubeznijo, ker je vedela, da je volja Najvišega. Ta izgled, moja Filotea! postavim tebi zato pred oči, da vidiš, koliko je na tem ležeče, da vsa svoja dela storimo v čest ali službo Božjega veličastva, čeravno so prav navadna in priprosta.

Zatoraj tebi priporočam kolikor zamorem, da naj posnemaš tisto močno ženo, ktero je imenitni Salomon

tako močno hvalil. Ona je s svojima rokama se poprijela težkih, žlahtnih in imenitnih reči, zraven tega pa presti ni pozabila. Težkih reči se je z rokama poprijela, in s perstami je sukala niti. Tako poprimi se tudi ti težkih reči, vadi se molitve in premišljevanja pa pogostnega sprejemanja zakramentov. Z gorečnostjo zbučaj ljubezen Božjo v dušah, z dobrimi misli navdajaj njih serca, in opravljaj velike ter imenitne reči, kakor je tvoj stan dopušča. Pri tem pa ne pozabi na prejo, to se pravi, opravljaj tiste navadne in nizke čednosti in dobra dela, ktera rožicam enako izpod križa rastejo. Taka dela so: ubogim postreči, bolnike obiskovati, domačo družino oskerbovati, in zastopno ter modro storiti vse druge domače opravke, kateri človeku časa ne dajo, da bi brez posla postajal. Med temi opravili delaj si premišljevanja, kakor so bila tista, ki sem ti je ravnokar o sv. Katarini povedal.

V velikih rečeh Bogu služiti imamo redkokdaj priložnost, v majhenih rečeh pa prav pogosto. „Kdor pa bo v majhnem zvest, pravi Zveličar, ta bo čez veliko postavljen.“ Delaj toraj v imenu Božjem in vse bo prav storjeno, naj ješ ali piješ, naj spiš ali počivaš, naj kuhaš ali kaj družega opraviš. Da le vse prav vravnaš, potem boš gotovo v Božjih rečeh čedalje bolj popolnoma postajala; to se pravi, ako vse zategavolj storiš, ker Bog hoče, da storiš.

XXXVI. Postava.

Da naj imamo pravično in pametno serce.

Ljudje (človeki) smo mi le pa svoje pameti; vendar so resnično pametni ljudje kaj redkega, ker nas od pameti navadno odvrtačuje lastna ljubezen. Ta nas zapelje nevidoma v stoterne sicer majhene, pa nevarne krivice, ktere pokončajo vinograde naših serc enako tistim lisicam, o kterih visoka pesem pové. Ravno zato, ker so majhne, ne menimo se za nje; ker pa je njih število veliko, zato napravijo vendar le veliko škodo.

Mar to ni hudobija in nespamet, kar ti bom zdaj povedal? Zavolj kake majhne stvarice obdolžimo bližnjega, sami sebe pa izgovarjamo v mnogih rečeh. Prodajali bi radi vse drago, kupovali pa vse prav cenó. Mi tirjamo, da

naj bi z bližnjim se ravnalo po ostri pravici, nam pa naj bi vse se spregledalo in prizaneslo. Mi želimo, da naj naših besed nihče ne bi štel nam v hudo, zraven smo pa silno občutljivi, če kdo čez nas kaj zine. Mi mislimo, da naj bi bližnji nam prodal, kar je njemu samemu ljubo; ali mar ne bi bilo bolj spodobno, da naj bližnji ohrani njemu drago reč, mi pa svoj denar? Prav za hudo mu jemljemo, če se našim željam ne vda; ali mar on ne bi imel veliko bolj prav, da bi nam to v hudo štel, da ga nadlegujemo?

Če kdo izmed naših podložnih ni tak, kakoršnega si želimo, ali če smo na njega nevoljni postali, potem mu očitamo vse, kar počne, in zmiraj ga žalimo ter vedno mislimo, kako bi ga izplačali. Če je pa kdo po kaki telesni prijetnosti nam se prikupil, temu vse prizanesemo, karkoli stori. Nahajajo se pridni in ljubeznjivi otroci, kateri od staršev zatvegavolj skoraj ne dobijo prijaznega pogleda, ker imajo kak telesen pogršek na sebi. Nahajajo se pa tudi prav hudi otroci, ki so zavolj svoje telesne lepote ljubljenceki svojih staršev. Povsod bogate bolj čislamo, kakor ubožne, čeravno niso boljšega stanu, ne boljšega zadržanja; saj še tisti v naših očeh več velja, kdor boljšo obleko ima. Svojo pravico tirjamo natenko, pa hočemo, da naj bi drugi pri svojih tirjatvah bili zmerni. Čest svojega stanu visoko obrajtamo in hočemo, da naj bi drugi proti nam bili vsi ponižni in pohlevni. Radi tožimo čez bližnjega, čez nas bi pa ne smel nihče se pritožiti. Kar mi drugim storimo, to visoko cenimo, kar pa drugi za nas storé, to se nam vse premalo zdi.

Da kratko povem, taki smo, kakor jerebice iz Paflagonije, ki imajo dva serca. Krotko, ljubeznjivo, prijazno serce imajo za se; terdo, ostro in bodeče serce pa imajo za druge, tako vsaj pravi pravljica o njih. Dvojno mero imamo tudi mi; prva nam služi, da svojo priležnost in svoj dobiček prav visoko odmerimo, drugo pa jemljemo, da priležnost in dobiček bližnjega njemu na škodo prav pičlo odkažemo. Sveto pismo pa pravi; „Usta hudobnega so govorila iz enega in še enega serca;“ to se pravi, oni imajo dvojno serce. Gnjusoba je pred Bogom, imeti dvojno mero, eno preveliko, da ž njo kupujemo, in drugo premajheno, da ž njo dajamo in prodajamo. Moja Filotea! bodi mirnodušna in pravična v svojih djanjih; sama sebe stavljalj zmiraj na mesto bližnjega, in bližnjega stavljalj na svoje mesto, pa boš pravično sodila. Kadar prodajal,

tedaj si misli, da kupuješ; in kadar kupuješ, tedaj si misli, da prodajaš, pa boš pravično kupovala in prodajala.

Vse te krivice so majhene, ker ne vežejo nas k povračevanju, in ker ostajamo v mejah tega, kar nas ne pripelje v sitnosti. Pa vendar je treba, da se v teh krivicah poboljšamo; zakaj pri teh pomanjkuje veliko pameti in ljubezni, in zares so tudi krivične. Nikdar nam to ne bo škodovalo, da dobroserčno, pošteno in prijazno živimo, in da s pravičnim, dobrim in pametnim srcem ravnamo. Ne pozabi toraj, moja Filotea! da svoje serce večkrat preiščeš, ali je do bližnjega tako, kakor želiš, da bi njegovo serce bilo do tebe, ako bi ti bila na njegovem mestu. To je jedro prave pameti. Cesarju Trajanu so njegovi prijatelji očitali, da preveč ponižuje svojo visokost, ker preleško pusti vsakega pred se. Pa cesar je jim odgovoril: „Kaj, ali mar ne bom podložnim tak cesar, kakoršnega bi si sam cesarja želel, ako bi jaz podložen bil?“

XXXVII. Postava.

O poželjenji.

Vsak že vé, da imamo se varovati poželjenja po grešnih rečeh, zakaj poželjenje po hudem stori nas hudobne. Jaz pa tebi še rečem, moja Filotea! da naj nikdar ne poželiš kaj takega, kar bi tvoje duši škodovati zamoglo. Sem spadajo plesi, igre in marsikteri drugi kratkočasi; škodovati pa zamore tebi tudi visok stan, častne službe, še celó prikazni in zamaknjenja. Mnogo nevarnosti, mnogo nečimurnosti in zmote se rado pridruži takim rečem. Tudi ne poželi si takih reči, ktere so predaleč od tebe, in ktere zamorejo še le čez dolgo časa se zgoditi. Dosti jih je takih ljudi, ki brez prida utrudjajo in raztresajo s takimi željami svoje serce, in se stavljajo v veliki pa nevarni nepokoj. Čemu je mladenču moreča želja po kakej službi, še preden je čas? Če omožena žena po nunskem stanu zdihuje, kaj pomaga jej njeno hrepenenje? Mar ni čas po nepridnem zgubljen, ako blago svojega bližnjega kupiti želim, še preden mu je na prodaj? Če sem bolan, pa močno želim pridigovati, ali sveto mešo brati, ali bolnike obiskovati, ali opravljati druga pobožna dela, ktera le zdravi

zamorejo, mar takošne želje niso prazne, ker nimam moči, da bi je spolnoval? Enake želje jemljejo le prostor drugim željam, ktere naj bi mi imeli; takošne so, da naj bi bili prav poterpežljivi in Bogu vdani, da naj bi sami sebi odumerli, in da naj bi bili pokorni ter pohlevni v svojem terpljenji. Le samo to hoče prav za prav volja Božja od nas. Navadno so pa naše želje podobne željam nosečih žen, ktere želé jeseni novonabranih češenj, vigredi pa novonaterganega grozdja.

Nikar ne morem poterditi, da bi ta, kdor je dolžnostim enega stanu zavezan, poželed kako drugo življenje, ki se ne daje z njegovim stanom združiti; ali da bi taka pobožna dela opravljal, ktera so njegovemu stanu vsa nasprotna, zakaj to moti serce in mu jemlje moč za potrebna opravila. Če bi jaz poželed po kartuzijanski samoti, tedaj bi zastonj z željami se ukvarjal, pa ta želja bi tudi še bila v meni na mestu tiste želje, ktero bi jaz naj imel, namreč da naj spolnujem dolžnosti svojega pričujočega stanu. — Tudi nočem, da bi si kdo želed boljše zastopnosti in jasnega razsodka, zakaj take želje so zastonj in jemljejo prostor tistim željam, ktere bi tak naj imel, namreč da naj svojo pamet požlahtnuje in vselej v dobro porabi. Tudi nočem, da bi kdo za Božjo službo si želed pripomočkov, kterih nima; temuč le želim, da naj bi vsak zvesto se poslužil teh pripomočkov, ktere v svojej oblasti ima. To pa zadeva le take želje, ki serce zastonj tergajo, navadne in priproste želje nam ne škodujejo, da jih le preveč pogosto ne imamo.

Ne poželi si nobenega križa, če ni po meri poterpežljivosti, s ktero si prestajala dozdajne težave. Ta se moti, kdor si kak križ želi, dokler mu serčnosti pomanjkuje, kako razžaljenje prenesti. Večkrat obudi sovražnik v nas velike želje po takih rečeh, ki so daleč od nas, in in nas nikdar zadele ne bodo, da bi odvernil naše serce od pričujočih reči, ki nam, čeravno so majhene, vendar zamorejo velik dobiček prinesti. V svojih domišljijah pobijamo pošasti v Afriških puščavah, med tem pa morijo nas, ker smo premalo pazljivi, majhne kače, ki ob potih lazijo.

Ne želi si skušnjav, zakaj to bi bila sama prederznost. Pa pripravljaj svoje serce, da je boš serčno pričakovala, in da boš se braniti zamogla, kadar bi se tebe lotile.

Mnogotere jedi ob enem zavžite, posebno če jih je veliko, stiskajo vselej želodec in ga spridijo, ako je slab. Ne napolnuj svoje duše z mnogoterimi željami; ne s posvetnimi, ker take bi tebe vso spridile, pa tudi ne z duhovnimi, ker bi te preveč zmotile. Če je tvoja duša dobro očiščena, in se čuti brez vseh škodljivih reči, potem ima prav velik glad po duhovnih rečeh, in v svojej veliki lakoti želi si stoterna opravila pobožnosti, pokorjenja, ljubezni in molitve. Tak glad je zares dobro znamenje, moja Filotea! vendar premisli, ali boš zamogla vse prebaviti, kar vžiješ. Izberi si toraj po nasvetu svojega duhovskega očeta med tolikimi željami tiste, ktere zdaj spolniti in storiti zamoreš. In te potem stanovitno spolnuj, in Bog bo tebi drugih poslal, ktere boš ob svojem času tudi spolnila. Tako ne boš s praznimi željami si zapravljala čas. S tem pa ne rečem, da moraš kako dobro željo zanemariti; jaz tebe le opominjam, da naj svoje želje po versti spregleduješ. Tiste želje, ktere se zdaj spolniti ne dajo, moramo tako dolgo zakrivati v dnu svojega serca, da pride versta na nje; med tem moramo pa spolnovati tiste, ktere so že godne in dozorele. In to ne velja le samo o duhovnih, temuč tudi o tacih željah, ktere zadevajo posvetne reči, ker sicer nikdar ne bi zamogli brez nepokoja in boječnosti živeti.

XXXVIII. Postava.

Nauki za zakonske.

„Zakon je velik zakrament (jaz rečem) v Kristusu in v njegovej cerkvi.“ Od vseh, v vseh, in v vsem, to se pravi, po vseh njegovih delih naj se zakon v veliki česti ima. Od vseh; zakaj tudi device naj ga ponižno čestijo. V vseh; zakaj enako svet je zakon med ubogimi, kakor med bogatimi. V vsem; zakaj svet je njegov začetek, njegov namen, njegov prid, njegovo znamenje in njegov obsežek. On je sadišče ali sadni vert keršanstva, ki napolnuje zemljo z vernimi, da bi v nebesih enkrat število izvoljenih dopolnili. Da se ohrani zakonski stan, to je za državo prav posebno važna reč, ker je zakon začetek in izvir vseh njenih naprav in družb.

O da bi vendar bil Božji Sin povabljen na vse ženitnine, kakor je bil k tistej v Kani povabljen; potem zakonskim nikdar ne bi pomanjkalo vina tolažbe in blagoslova. Da pa tega pomankuje, le iz začetka znabiti ne, to prihaja edino le iz tega, ker se vabi na svatovščino Adonis (nečimurnost) namesto Božjega Odrešenika, in Venera (nesramnost) namesto visoko hvaljene Device Marije. — Kdor hoče lepa in pisana jagnjeta imeti, ta mora, kadar se zbirajo in pariyo, pisane palice deržati pred nje. Kdor pa v zakonu sreče in blagoslova imeti želi, ta mora pri ženitvi svetost in visokost tega zakramenta si postaviti pred oči. Namesto tega pa rado vsili se nezumno razuzdanje med svatovske veselice, pojedine in govore. Ni toraj čuda, ako izvira iz tega tako veliko hudih nasledkov.

Nad vse priporočam zakonskim tisto vzajemno ljubezen, katero jim sv. Duh po toliko krajih svetega pisma nasvetuje. O zakonski! abotno je to, ako se vam reče: Ljubite se z natorno ljubeznijo med seboj, zakaj to stori tudi par gerlic. Tudi nič ni, ako vam pravijo: Ljubite se s človeško ljubeznijo, zakaj to so storili tudi pagani. Jaz vam pa rečem besede slavnoznane apostelna Pavla: „Možje, ljubite svoje žene, kakor ljubi Jezus svojo cerkev; in ve žene, ljubite svoje možje, kakor cerkev ljubi Kristusa, svojega Zveličarja!“ Bog sam je pripeljal Evo pred našega prvega očeta Adama; enako je tudi Bog sam sklenil posvečeno zvezo vašega zakona, in z nevidno roko je pripeljal enega od vaju pred družega. Čemu toraj ne ljubita se z vso sveto, vso Božjo ljubeznijo?

Pervj nastopek te ljubezni je nerazločljiva zveza vajnih serc. Če se zlimate dve hojevi dili, in če je lim priden, potem boste se dale na vsakem drugem mestu prej razklati, kakor tam, kjer ste zlimane. Bog sam je sklenil s svojo kervjo moža in ženo; zato je ta sklenitev tako močna, da ima prej telo se ločiti od duše, kakor mož od žene. In ta zveza ne velja posebno o telesih, temuč posebno o sercih, o nagnjenji in o ljubezni.

Drugi nasledek te ljubezni naj bo neprelomljiva zvestoba obeh zakonskih med seboj. Pečati so bili nekdej v perstane vrezani, to spričuje tudi sv. pismo, zatoraj cerkveni obred pri poroki to-le pomenja: Cerkev blagoslovi perstan po mešnikovi roki, in ga poda najprej ženinu. S tem cerkev v podobi izreče, da zdaj po moči sv. zakramenta za vselej zapečati njegovo serce; in da odsihmal

nikdar ne sme ne ime ne ljubezen kake druge ženske najti duri do njegovega serca, dokler bo živela ta ženska, katero je zdaj za ženo dobil. Potem poda ženin perstan nevesti, naj tudi ona vé, da nikdar več ne sme odpreti svojega serca drugemu možu, dokler bo živel ta na zemlji, kterega je Bog jej ravno zdaj dal.

Tretji sad zakona je postaven zarod in izreja otrok. Velika čest je za vas, zakonski! da Bog, ko hoče množiti število tistih duš, ki so poklicane vekomaj njega čestiti in hvaliti, jemlje vas za sodelavce take imenitne reči. Vi rodite trupla, v nje pa Bog kakor nebeško roso vdihne duše, ktere po svojej sapi v naših telesih vstvari.

Imejte toraj, vi možje! blago in stanovitno ter priserčno ljubezen do svojih žen. Zato je bila žena vzeta iz rebra prvega moža, ki je njegovemu sercu najbliže, da naj bi jo priserčno in iskreno ljubil. Slabosti in reve vaših žen, naj so telesne ali dušne, ne smejo vas siliti, da bi je dražili ali zasramovali; one naj le nagnejo vas k ljubezni-polnemu in krotkemu usmiljenju. Nje je Bog take vstvaril, da prirase vam večje spoštovanje po tem, da one vam ubogajo; in da vi, čeravno je imate za svoje družice, vendar ostanete njih glava in njih predpostavljeni. In ve žene! ljubite svoje može, ktere je vam Bog dal, s priserčno in blago ter s spoštovanja polno ljubeznijo. Bog je vstvaril moža zato močnejega in višega spola, ker je hotel, da naj bi žena, ki je kost iz njegove kosti in meso iz njegovega mesa, bila možu podložna. Hotel je tudi, da naj bi žena se dala možu voditi, ker izhaja iz njegovega rebra in iz njegove pashe. To podložnost vam priporoča sveto pismo prav posebno, in ravno to sveto pismo vam polajšuje tudi to vašo butaro. Tirja sicer od vas, da se podveržete v ljubezni svojim možem, pa tudi njim ukazuje, da naj spolnujejo svojo oblast z veliko ljubeznijo, priserčnostjo in dobrotjo. „Vi možje, govori sv. Peter, ravnajte pametno s svojimi ženami, kakor z rahlimi posodami, in imejte je v česti“.

Čeravno vas močno opominjam, da naj višate in množite med seboj vzajemno ljubezen, katero ste si dolžni, vendar varujte se, da se vaša ljubezen ne spreverne v ljubosumnost ali strah za zvestobo. Kakor se zaredé červi tudi v najzlahtnejših in najbolj zrelih jabelkah, tako se izcimi ljubosumnost tudi iz najgorečniše in najpriserčniše ljubezni zakonskih; in po njej pa popači in razdere se

prava ljubezen, zakaj s časoma izraste iz tega prepir in ločitev. Ljubosumnost tam gotovo nikdar ni doma, kjer se nasprotno nagnjenje upira na čednosti; zatoraj je ljubosumnost zanesljivo znamenje zgolj mesene ljubezni, ki se je prikradla v tako serce, v katerem je našla nezrelo, nestanovitno in do nezaupljivosti nagnjeno čednost. Zatoraj je to abotna pohvala prijateljstva, ako ga kdo z ljubosumnostjo povišati hoče. Ljubosumnost je sicer priča velike, pa ne tudi poštene in velikodušne prijaznosti; velikodušno in pravo prijateljstvo se zanaša na terdnost čednosti pri ljubljenem človeku, ljubosumnost pa nad njo dvomi.

Vi močje! ako želite, da bi bile vaše žene vam zveste, učite je z lastnim zgledom te čednosti. Sveti Gregor Nacijančan pravi: „Kako zamorete vi tirjati zvestosti od svojih žen, če sami nezvesto živite? Kako tirjate od njih, česar jim sami ne daste? Mar hočete, da naj bodo sramožljive, pa bodite vi sramožljivi do njih; po besedah sv. Pavla naj ohrani vsak svoje posodo v posvečenje. Ako pa vi sami učite je potuhnjenosti, potem ni se čuditi, da napravlja vam njih razuzdanje sramoto. In ve ženske! vaša čest je na ozko sklenjena z vašo sramožljivostjo in z lepim zadržanjem. Iskreno varujte svojo čest, in nikakor ne dovolite, da bi razuzdanje otemnelo blišč vašega dobrega imena.

Boj se vsakega zalezovanja, naj se ti dozdeva še tako majheno, in ne terpi nikdar prilizovanja blizo sebe. Kdorkoli hvali tvojo lepoto in tvojo čedno postavo, tega se varuj. Kdor kako reč hvali, pa je kupiti ne more, ta je v veliki skušnjavi, da bi jo vkradel. Kdor pa tebe hvali in zraven o tvojem možu hudo govori, tak tebe hudo žali, zakaj on jasno kaže, da te hoče zapeljati. On te šteje pa tudi že za napol zmagano, zakaj kupčija z drugim kupcem je že na pol sklenjena, ako pervega več nočemo. Že v starih časih so gospe, kakor še zdaj, rade nosile nekaj biserov v svojih ušesih; zgodovinar Plinij meni, da so to storile le zavoľjo veselja, da bi rožljati slišale, kadar zadevajo eden v drugega. Jaz pa vem, da je veliki prijatelj Božji Izak poslal sramožljivi Rebeke uhanu, ko prvo pričo svoje ljubezni do nje; zato menim, da ta lišp skrivnostno to pomenja, da naj žena zvestobo ohrani svojemu možu. V njenem ušesu naj se nikdar ne sliši kak drug govor ali šum, kakor le prijazen in prijeten glas sramožljivih besedi, ki so pravi angeljski biseri iz jutrove

deže. Zares nikdar ne smemo pozabiti, da duša dobiva trup po ušesih, kakor telo po ustih.

Če se ljubezni pridruži zvestoba, tedaj porodi se iz njih zmiraj vernost in zaupljivost. Zatoraj so sveti možje in svete žene visoko cenili v svojem zakonu medsebojno ljubkovanje. Abimelek je videl iz svojega okna Izaka in Rebeko v tako priserčenem ljubkovanju, da je iz tega sklepal, da sta zakonska, čeravno nič nespodobnega nista storila, saj sta bila najbolj sramožljiva dva zakonska stare zaveze. Slavni sv. Ludovik je bil prav ojster do svojega trupla, pa nič manj priserčen je bil tudi v ljubezni do svoje žene; skoraj grajali so ga zavoljo tega, da se je preveč vdal takemu ljubkovanju. On je pa zares le hvalo zaslužil, ker je znal svojega serčnega in vojaškega duha primeriti tako majhnim dolžnostim, ki so tudi potrebne, da se ohrani zakonska ljubezen. Čeravno tako spričevanje čiste in odkritoserčne prijaznosti ne veže serc, vendar eno drugemu bliže spravi, in je prijetno vabilo na kako ljubeznjivo pogovarjanje med njima.

Ko je sv. Monika nosila sv. Avgušтина, ga je velikokrat darovala keršanski veri in Božji službi; tudi on sam spričuje, „da je že pred svojim rojstvom okusil sol Božjo“. To je lep nauk za keršanske žene, da naj sad svojega zakona darujejo Božji visokosti, še preden ga porodijo. Bog, ki daritve ponižnega in voljnega serca dopadljivo sprejema, navadno ob takem času blagoslovi in spolnuje materam želje. Priče tega so Samuel, sveti Tomaž Akvin, sveti Andrej, škof mesta Fiezole in več drugih. Mati svetega Bernarda, takega sina vredna mati, je vzela hitro po porodu vsako svoje dete v svoje naročje in ga je prinesla Jezusu Kristusu v dar. Od tega časa je ljubila ga kakor sveto in od Boga jej izročeno zastavo; ona je pa tudi toliko srečo imela, da so postali vsi njeni sedem otroci svetniki. Kadar pa te preljube stvarice pamet dobivati začnejo, takrat si morajo starejši vse prizadevati, da obudijo strah Božji v njih sercih. Pač je spolnovala sv. Blanka to dolžnost s sveto gorečnostjo, in večkrat je rekla svojemu sinu, svetemu kralju Ludoviku: „Rajše bi videla, ljubi sin! tebe pred svojimi očmi umirati, kakor le en samkrat smertno grešiti.“ In tako globoko so se vtisnile te besede v dušo tega svetega sina, da jih, kakor on sam pravi, v celem svojem svojem življenju nobenega dne ni pozabil; vedno si je prizadeval, da ta Božji nauk spolnuje. Dobra hiša

ni ta, kjer se zbira veliko bogastva, temuč tista, kjer se izreajo otroci v čednosti in v strahu Božjem. Zato naj vam nobena skerb in noben trud ne bo prevelik, ker dobri otroci so v čest svojih staršev.

Tako je odganjala tudi sv. Monika hudobno nagnjenje svojega sina, sv. Avguština, s toliko gorečnostjo in s tako terdno stanovitnostjo, da je šla za njim čez hribe in morja. Po svojih solzah za sinom je spreobrnila njegovo dušo, in tako ga je bolj srečno zopet pridobila, kakor takrat, ko ga je kakor mati pervikrat povila.

Sveti Pavl prepušča ženam skerb za hišo, zato nekteri po pravici menijo, da pobožnost žen družinam veliko več koristi, kakor pobožnost mož; ti so večidel zunaj doma, zato ne morejo tako lahko domače k pobožnosti napeljevati. Zategavolj Salomon v svojih pregovorih zamožnost cele hiše pripisuje skerbnosti in pridnosti dobre gospodinje, katero v svojih pregovorih popisuje.

V bukvah stvarjenja beremo, da je Izak prosil za svojo ženo Rebeko, ko je videl jo nerodovitno; prav po hebrejskih besedah sv. pisma se bere, da je njej nasproti k Bogu molil. Bila sta toraj oba v hiši molitve, in sta molila eden proti drugemu obrnjena, in tako opravljena molitev moževa je bila uslišana. Ravno to je najvišje in najzdatnejše združenje moža in žene, ako se združita oba k sveti pobožnosti, v kateri eden družega bolj oserčujeta.

Nektero sadje, postavim kutine, je zavolj svojega bridkega okusa le tedaj dobro, ako se pokuha. Še drugo sadje zavolj svoje mehкости in rahlosti ne daje se shraniti, če ga ne zavremo v sladkorju ali v sterdi; takošne so češnje in slive. Temu enako naj žene želijo, da bi njih možje bili s sladkorjem pobožnosti vsi povlečeni; zakaj mož brez pobožnosti je oistro, bridko in terdo bitje. Ravno tako naj tudi možje želijo, da bi njih žene pobožne bile; zakaj brez pobožnosti je ženska vsa preslaba, nestanovitna in prav v nevarnosti, da poštenost omadeži ali jo zapusti. Sveti Pavl pravi: „Neveren mož se posveti po verni ženi, in neverna žena se posveti po vernem možu;“ v tej ozki zakonski zavezi zamore eden lahko opominjati družega k sveti pobožnosti. Kako velik bo pa ta blagoslov zakonski še le takrat, ako veren mož in verna žena posvečujeta eden družega v pravem strahu Božjem!

Zakonska morata eden drugemu toliko prizanašati, da se nikdar oba ob enem ne jezita, sicer bi bil kreg in

prepir med njima. Bučelice tam menda nikdar ne ostanejo, kjer se jek razlega, ali se sliši kako drugo šumenje. Enako tudi sv. Duh v taki hiši ne prebiva, kjer se sliši prepir, besedovanje, kreg in vpitje.

Sveti Gregor Nacijančan spričuje, da so ob njegovem času zakonski vsakega leta obhajali obletnico svoje poroke. O kako močno bi jaz želel, da bi ta navada se vpeljala tudi današnje dni! Pri temu ne bi bilo treba posvetnih kratkočasov, temuč mož in žena naj opravita sv. spoved, in naj sprejmeta presveto obhajilo. Potem naj z večo gorečnostjo kakor sicer prosita Boga za zakonsko srečo, in naj ponovita svoj blagi sklep, da hočeta po medsebojni prijaznosti in zvestosti čedalje bolj se posvečevati. Tako bi oba zakonska v Bogu se spočivala, in tako si polajšala butaro in težave svojega stanu.

XXXIX. Postava.

O zakonski spodobnosti.

Po nauku sv. Pavla mora zakonska postelj biti brezmadežna; to se pravi, biti mora brez nečistosti in brez vsakega družega mesenega omadeženja. Zatoraj je bil sveti zakon v pozemskem paradižu že postavljen, dokler tje še ni bilo nobene razuzdane poželjivosti in nič družega nespodobnega. — Mesena poželjivost in slast pri jedi sta si podobne, zakaj oboje zadeva telo; prvo pa imenujemo zavoljo njene živinske silnosti vzlasti meseno poželjivost. Razložil bom toraj po enem to, kar o drugem pristojno težko povem.

1. Jest je zapovedano, da se človek preživlja in ohrani. Dobro je in zdravo ter od Boga zapovedano, da zategavolj jemo, da se preživljamo in ohranimo. Tako je tudi to, česar je v zakonu treba, da se otroci rodijo in človeški rod ohrani, dobro in pravično djanje, ker je to prvi namen zakonske zveze.

2. Ne zategavolj jesti, da si življenje ohranimo, temuč posebno zategavolj, da si ohranimo med seboj prijaznost, katero smo eden drugemu dolžni, to je čisto spodobno in hvalevredno. Sv. Pavl imenuje medsebojno spolnovanje pravičnega poželjenja v svetem zakonu dolžnost. In tako

velika je ta dolžnost, da ne dovoljuje, da bi eden se odtegnil tej dolžnosti brez proste in neprisiljene volje drugega, tudi ne zavolj kakega pobožnega opravila. To me je nagnilo, da sem v postavi o svetem obhajilu nekaj o tej reči povedal. Koliko menj je še privoljeno, da bi kdo tej dolžnosti se odrekel zavolj kake izmišljene pobožnosti, ali zavolj jeze in nevolje.

3. Kteri jedó zavolj dolžne nasprotne prijaznosti, taki jedó prostovoljno in ne kakor prisiljeni, in zraven še kažejo, da jim diši. Tako naj se spolnuje tudi zakonska dolžnost, vselej z vso zvestostjo in radovoljnostjo; in sicer naj se to dela ravno tako, kakor bi bilo upanje otroke roditi, čeravno bi tedaj zavolj kakih posebnih okoliščin kaj takega upati ne bilo.

4. Če kdo ne je iz teh pervih dveh vzrokov, temuč le zategavolj, ker mu jed diši, to se daje sicer še prenesti, pa hvale vredno ni. Zgolj veselje mesenega nagona še ni zadosti, da bi kako djanje po njem postalo hvale vredno; vendar toliko je še, da se vsaj prenesti dá.

5. Ne samo jesti, ker človeku diši, temuč nezmerno in iz požrešnosti jesti, to je več ali menj kazni vredno, kakor je razuzdanje večje ali menjše.

6. Požrešnost v jedi pa ne leži le samo v tem, da se preveč jedi vžije, temuč tudi v tem, kako se jed vživa. Ne sme se pozabiti, da sterd, ki je bučelicam tako lastna in potrebna, jim vendar škodovati zamore, da za njo zbolijo; to se res zgodi, ako je vigredi preveč zavžijejo. Ta nezmernost jim napravi drisko in celo smert; poslednje se vzlasti tedaj zgodi, ako si sprednji del glave preveč s sterdjo namažejo. Tako je tudi zakonsko združenje v nekakih okoliščinah zakonskim zelo nevarno, čeravno je samo na sebi sveto, pravično, priporočanja vredno in deržavi jako koristno. Zakaj njih duše večkrat zavolj odpustljivih grehov nevarno zbolijo, in ta bolezen izvira iz njih nezmernosti. Včasi pa zakonski svoje duše po smertnem grehu popolnoma zamorijo, in to se zgodi, ako se moti in spreoberne tisti red, ki je temu postavljen, da se otroci rodijo. Vsi taki grehi so potem več ali menj gnjusobni, da kdo postavljeni red več ali menj zapusti; zmiraj pa so take reči smertni grehi. Ker je porod otrok prvi in najimennitniši namen zakona, zato nikdar ni dovoljeno, odstopiti od reda, ki je temu postavljen. Ta red tudi tedaj ne sme se spreverniti, kadar roditev otrok zavolj kakih okoliščin

mogoča ni; to se takrat zgodi, če je kdo nerodoviten, ali če je žena že noseča. Tudi takrat je telesno združenje pravično in dovoljeno, da se spolnujejo postave narurne roditve; zakaj kak dogodek ne more zabraniti dolžnosti, katero daje zakonskim glavni namen zakona. Gnjusoba je bilo pred Bogom tisto nesramno in pogubljivo djanje, ki ga je storil Onan v svojem zakonu, kakor to kažejo besede sv. pisma v 38. postavi bukev stvarjenja. Nekteri krivoverci so sicer terdili, da je le zlobni namen onega hudobneža Bogu bil zopern; pa sv. pismo vse drugače govori in naravnost pravi, da je djanje, ki ga je storil, samo na sebi bilo ostudno in gnjusoba pred Bogom.

7. Pred obedom na jedi misliti, to je znamenje spridenega, gerdega in nesramnega serca. Še gerši je, če kdo po jedi na slastno veselje misli, ki ga je med jedjo imel, in če kdo svoje misli in besede omadežuje s spominom na sladnost, s katero je vsak grizljaj požiral. Tako delajo tisti, kateri pred jedjo svoje misli na raženj obračajo, po jedi pa na sklede. Zares so taki ljudje pravi kuhinjski hlapci, kateri svoj trebuh, kakor pravi sv. Pavl, za Boga postavijo. Čedni ljudje ne mislijo na pojedino, dokler se za mizo ne vsedejo; po jedi pa si izmijejo roke in usta, da se jih ne derži dalje ne duh in ne okus zavžite jedi.

Prav nekretna žival je slon ali elefant, vendar je med živalmi najimenitnejša, ker po svojej zastopnosti vse druge presega. Le eno reč naj ti o njegovej čednosti povem. On ostane zmiraj pri eni samici, in je ne zamenja; katero si je izvolil, tisto priserčno rad ima. Le vsako tretje leto se pari ž njo, in še takrat le pet dni; to se zgodi tako na skrivnem, da ga pri tem še nikdo ni videl. Šestega dne pa leti naravnost v vodo, da umije svoje celo truplo, ker nesnažen nikdar ne bi se vrnil k svoji čredi nazaj. Mar to niso lepe lastnosti na taki živali! Ona opominja zakonske, da naj svojega serca ne vežejo na meseno slast, ktere se podajo po namenu svojega stanu. Zakonski naj kmalo po spolnjeni zakonski dolžnosti ocedijo in opero svoje misli in svoje serce, da bodo potem s prav neomejenim duhom zamogli opravljati druge, bolj čiste in blage dolžnosti. Ravno ta prelepi nauk daje sv. Pavl Korinčanom rekoč: „Čas je kratek, zato naj tisti, ki imajo žene, bodo taki, kakor jih ne bi imeli.“ Po razlaganji sv. Gregorja ima tisti ženo, kakor je ne bi imel, kdor ž njo tako vživa telesno veselje, da zavolj njega ne zamuja skerbi za dušno

veselje. Kar se je tukaj o možu reklo, to velja tudi o ženi, kakor ravno tisti apostelj pravi: „Kteri se pečajo s tem svetom, naj bodo taki, kakor se ž njim ne bi pečali.“ Vsak naj se peča s tem svetom po svojem poklicu, pa naj se ž njim tako peča, da nanj ne naveže svojega serca in svojih misli. Potem bo z naglim in voljnim srcem zamogel Bogu tako služiti, kakor bi se s svetom ne pečal.

Prava nesreča človeška v tem obstoji, pravi sv. Avguštin, da hoče človek tiste reči vživati, kterih se naj bi le poslužil, in da hoče takih reči se le poslužiti, ktere naj bi vžival. Duhovne reči naj vživamo, telesnih pa naj se poslužimo. Ako pa red spreveržemo, da telesne reči postanejo naš vžitek ali naše veselje, potem poživinimo tudi pametno dušo. In tako mislim, da sem vse povedal, kar sem povedati hotel, in da sem brez imena tudi to razložil, kar nisem izreči hotel.

XL. Postava.

Opomini za vdove.

Sveti Pavl opominja svojega Timoteja in ob enem vse duhovne pastirje s sledečimi besedami: „Spoštuj vdove, ki so v resnici vdove.“ Da je pa kaka žena prava vdova, temu je treba jej naslednjih lastnosti:

1. Da vdova ni le po telesu, temuč tudi po duhu vdova; to se pravi, da je ona nepremakljivo sklenila, v stanu čistega devištva preživeti svoje dni. Ktere so le tako dolgo vdove, da zamorejo se spet omožiti, take so le po telesu ločene od možev, z voljo in srcem so ž njimi še sklenjene. Ako vdova, da bi za svoj stan v dobrem se uterdila, daruje Gospodu Bogu po kakej obljudi svoje telo in svojo čistost, tedaj povzdigne svoj stan z lepim lišpom in zavaruje veliko močnejše svoj sklep. Zakaj ona vidi potem, da ne sme več čistosti se odreči, če se ž njo ne odreče tudi nebesom; in zatoraj bo toliko skerbno varovala svoj sklep, da v svojem sercu še za trenutek ne bo dala prostora najmenjšej misli na kako drugo možitev. Taka obljudba postane toraj terden zid med njeno dušo in med vsemi misli, ki so njenemu sklepu nasprotni. To obljudbo tudi sv. Avguštin keršanskim vdovam močno priporoča. Še

dalje sega stari in učeni Origen; on svetuje vdanim ženam, da naj keršansko vdovstvo že v zakonu obljubijo, ako bi njih možje pred njimi umerli. Po tej prezgodnji obljubi si zaslužijo že med veseljem svojega zakona še čisto vdovstvo za njim. Obljuba po svojej moči stori, da vsa djanja, ki iz nje izhajajo, Bogu bolj dopadejo; ona povišuje moč, vse dobro veselo spolnovati, in daruje Bogu vsak sad naše dobre volje; ona pa daruje Bogu tudi dobro voljo našo, ki je tako rekoč deblo našega djanja.

Po čistosti darujemo Bogu svoje truplo, vendar ohranimo si oblast, da ga ob svojem času damo kdaj poželjivosti. Po obljubi čistosti pa darujemo svoje truplo Bogu popolnoma in neomejeno, in si ne prihranimo nobene oblasti, da bi to obljubo kedaj smeli nazaj vzeti. Tako postanemo srečni sužnji storjene obljube, in zares bolj čestitljiva je ta sužnost, kakor vsako gospodstvo. Jaz za vsem priterdim opominom teh velikih cerkvenih učencikov; ob enem pa tudi želim, da bi tiste srečne duše, ki hočejo se jih deržati, pri temu zastopno in sveto ter resnično se obnašale. One naj svoje moči prej dobro premislijo, naj Boga za razsvetljenje prosijo, in naj s kakim modrim in pobožnim spovednikom se pogovorijo, zakaj z večim pridom se bo potem vse to zgodilo.

2. Vdova naj se drugi možitvi čisto in radovoljno odreče, da zamore svoje serce in vse svoje misli z večo čistostjo obrniti k Bogu, in da zamore z Božjo visokostjo združiti svoje serce z vsemi njegovimi nagnjenji in občutki. Ako jo zaderžuje od druge možitve želja, svojim otrokom več bogastva prihraniti, ali kak drug posvetni namen, to vdovi znabiti čest prinese; vendar česti pred Bogom jej to že ne napravi, ker pred Bogom ničesar prave česti zaslužiti ne more, kar se ne zgodi zavolj Boga.

3. Zraven tega mora vdova, ki hoče resnično vdova biti, prostovoljno se zderžati vseh posvetnih in praznih veselic. „Vdova, ki živi v poželjivosti, je še živeča mertva,“ pravi sv. Pavl. Ako bi ktera rada bila resnična vdova, pa tudi drugim dopasti želi; ako prilizovanje in zaljubljenje besede rada posluša, na plese in k pojedinam zahaja; ako se lišpa, in bi rada lepa ter nježna bila, taka vdova po telesu sicer živi, po duhu je pa mertva. Naj je grešna ljubezen izobešena na šopku čapljinih belih peres, ali naj mreži enako zakriva kot tenki pajčolan obličje, na tem nič ni ležeče, zakaj pogosto se daje černo na belo, da se

barva bolj pozna in nečimurnost poviša. Ker je vdova v tem že izkušena, kako se najložeje zbuja dopadenje pri možeh, zato stavlja njih srcem bolj nevarne mreže. Vdova toraj, ki živi v poželjivosti, ona je živa že mertva, in je prav za prav le prazna podoba vdove.

„Nastopil je čas, da se sadje obreže, zakaj gerlični glas se je zaslišal v naših krajih,“ tako peva visoka pesem. Posvetne preobilnosti obrezati je vsakemu treba, kdor hoče pobožno živeti, vzlasti je pa tega treba pravej vdovi, ktera čistej gerlici enako še solze pretaka, in zgubljenega moža obžaluje. Ko je prišla Noema iz Moaba v Betlehem nazaj, tedaj so žene, ki so jo poznale v začetku njenega zakona, vprašale se med seboj: „Ali to ni Noema (ljubeznjiva in lepa)?“ Ona pa je rekla: „Prosim vas, ne imenujte me Noema, temuč recite mi Mara (bridka), zakaj Gospod me je z bridkostjo napolnil.“ To je rekla zategavolj, ker je njen mož umerl. Tako tudi pobožna vdova noče, da bi jo ljubeznjivo in lepo imenovali; dosti jej je, da je taka, kakoršno jo Bog imeti hoče, da je namreč ponižna in nizka v njegovih očeh.

Svetilnice, ki so napolnjene z dišečim oljem, dajejo prijeten duh od sebe, kadar ugasnejo. Tako razširjajo tudi vdove, katerih ljubezen je bila v zakonu čista, še bolj prijetno dišavo čednosti in čistosti, kadar ugasne njih luč, to je, kadar umerje njih mož. Da moža ljubijo, dokler je pri življenji, to pri ženah ni nič redkega; vendar moža tako ljubiti, da žena po njegovi smerti nobenega drugega moža več noče, to je stopinja ljubezni, ki je le resničnim vdovam lastna. Na Boga zaupati, dokler je mož hiši podpora, to ni nič kaj posebnega, da pa nekdo na Boga zaupa, ko mu je podpora vzeta, to je zares velike hvale vredno. Zato se tudi v vdovskem stanu veliko ložeje spozna, koliko je kdo v zakonskem stanu čednosti imel.

Ako ima vdova še otrok, kateri potrebujejo njene pomoči in njenega vodstva v tem, kar zadeva njih zveličanje in njih časno oskerbljenje, taka vdova svojih otrok zapustiti nikar ne sme. Sveti Pavl določno pravi, da je ta skerb njena dolžnost, da tako svojim otrokom poverne, kar je sama od svojih staršev sprejela. „Kdor za svoje domače, posebno pa za svojo družino, skerbi nima, on je hujši kakor pagan.“ Kadar pa otroci ne potrebujejo več njenega vodstva, potem naj zbere vdova vse svoje misli in želje, in naj je obrača bolj popolnoma na to, da bi

više in više rasla v ljubezni do Boga. — Če pravo vdovo ne sili posebno velika potreba, da se meša v zunanja opravila, postavim v pravde, takrat naj se jim popolnoma odreče, in naj vravnuje svoja opravila prav posebno mirno, čeravno pri tem ne bi bilo vselej največ prida upati. Prid šumečega življenja bi moral zares prav velik biti, da bi presegel prid svetega in stalnega miru. Pravde in druga posvetna opravila raztresajo serce, in odprejo večkrat duri sovražnikom čistosti. Da bi tistim vstregel, katerih prijaznosti potrebuje, stori človek marsikaj tacega, kar ni spodobno, kar ni pobožno, in kar Bogu ne dopade.

Molitev naj bo stalno opravilo vdove. Ker druge ljubezni več imeti ne sme, kakor le do Boga, zato tudi drugih besed naj skoraj nima, kakor le za Boga. Pravijo, da železo ne daje se magnetu tako močno na se potegniti, če je kak diamant blizo; ako se pa ta odpravi, potem se železo hitro magnetu bliža. Ravno tako tudi serce vdovino, dokler je živel mož, ni zamoglo popolnoma k Bogu se vzdigniti; po smerti moževi pa naj hitro nebeški dišavi nasproti leti, in z nevesto v visoki pesmi naj reče: „O Gospod! ker sem zdaj vsa svoja, vzemi me ti vso za svojo; vleci me k sebi, dišavi tvojih mazil hitimo nasproti.“

Sveti vdovi pristojne čednosti so te: da se popolnoma spodobno obnaša; da se odreče česti, družbam, visokemu stanu in vsaki nečimurnosti; da rada postreže ubogim in bolnikom; da žalostne tolaži in dekleta pobožnosti uči, mladim ženam pa naj daje izversten zgled vseh čednosti. Potrebnost in navadna priprostost naj bote lišp vdovine obleke, ponižnost in prijaznost kinč njenih opravil, spodobnost in priljudnost lepota njenega govora, čistost in sramožljivost krasota njenih oces, in Jezus križani naj bo edina ljubezen njenega serca.

Da kratko izrečem, prava vdova je v cerkvi med ženami in dekličmi to, kar je pomladanska vijolica med rožami. Vijolica razširja prav prijetno dišavo, in se skriva skoraj vselej pod širokim listjem svojega nizkega kraja; temna je, in cvet rada le v hladnih in senčnatih ter samotnih krajih. Njej podobno naj tudi vdova razširja okoli sebe dišavo pobožnosti, ponižnosti, pokorjenja in sramožljivosti. Ona naj rada ostaje v tihi samoti, da v njenem sercu ne bo žarečih žarkov zbujala želja po bogastvu, po česti, ali celó po ljubezni. „In srečna bo, pravi apostelj, če tako ostane“

Znal bi o tem še marsikaj povedati, pa mislim, da bo zadosti. Za čest svojega stanu prav skerbne vdove še opomnim, da naj pazljivo berejo lepa pisma, ktera je sv. Hieronim pisal Furiji, Silviji in drugim ženam, ki so bile srečne duhovske hčere tako imenitnenega očeta. Njegovim opominom nič ne vem dodjati, le to omenim, da resnična vdova nikdar ne sme takih grajati ali dražiti, ktere se omožijo še drugi, tretji ali četertikrat; to včasi Bog sebi na čest tako vrvná. Tudi ne smemo nikdar pozabiti tistega nauka cerkvenih učencov, da ima vdovstvo in devištvo v nebesih le tako in toliko česti, kolikor je daje jim ponižnost.

XLI. Postava.

Beseda devicam.

Device! vam imam povedati le par besedi, drugo najdete vse kje drugod. Ako gre vaša misel po zakonu na svetu, tedaj ohranite z vso skerbjo svojo ljubezen za svojega moža. Za veliko goljufijo to štejem, ako se podá možu po ljubezni že vso razjedeno, poterto in vsahnjeno serce, na mestu celega in odkritodušnega. Če pa kliče vas vaša sreča k čisti in deviški ter duhovski poroki, in če hočete svoje devištvo zmiraj si ohraniti, o tedaj prihranite z največo skerbnoštjo svojo ljubezen tistemu nebeškemu ženinu. On je najviša čistost, zato ničesar ne ljubi toliko, kakor čistost in pervino vseh reči, posebno pa ljubezni. Sv. Hieronim vam podaja po svojih listih vse potrebne nauke o tem. In ker vas veže k pokornosti že vaš stan, zato si izvolite vodnika, da po njegovem vodstvu do više in više pobožnosti pridete. Le tako zamorete svoje serce in svoje telo popolnoma darovati visokosti Božjej.

Četerte bukve.

Zapopadek: Potrebni nauki zoper navadne skušnjave.

I. Postava.

Da nimamo se meniti za besede posvetnjakov.

Kadar otroci sveta zapazijo, da si sklenila pobožno živeti, bodo pognali na tebe jezero pušic najstrupnejših govorov in obrekovanj. Najzlobnejši izmed njih bodo tvoje življenje razglašali za hinavsko, svetohlinsko in potuhnjeno. Rekli bojo, svet je odvernil svoje obličje od tebe, zato si, od njega zaničevana, potegnila z Bogom. Tvoji prijatelji pa bodo si prizadevali, da bi dali tebi mnogo po njih misli prav zastopnih in prijaznih svetov. Rekli bodo ti, da tako postaneš vsa otožna, da pri ljudeh zaupanje zgubiš, da boš pred časom se postarala, in da bodo zaostajali zavolj tega tudi tvoji hišni opravki. Oni porečejo, na svetu se mora s svetom živeti, človek zamore tudi zveličan biti, da-si tako čudnih in majhnih reči ne spolnuje itd.

Moja Filotea! vse to je nečimurno, nespametno in neumno govorjenje. Tem ljudem ni skerbi ne za tvoje zdravje ne za tvojo srečo. „Ako bi vi bili od tega sveta, pravi Zveličar, tedaj bi svet ljubil, kar je njegovega; ker pa niste od tega sveta, zatoraj vas svet sovraži.“ Videli smo imenitne može in tudi gospe, ki so vso noč in celo več noči posedali pri kvartah, ali pri kaki drugi igri. Ali pa najde se kaka ostrejša, otožniša in sitnejša pazljivost kakor je ta? Vendar zavoljo tega posvetni ljudje besedice ne zinejo; noben prijatelj zavolj tega ne postane nepokojen. Če pa kako uro premišljevanji darujemo, ali če nekoliko prej vstanemo kakor po navadi, da bi se za sv. obhajilo pripravili, potem že vsak zdravnika kliče, naj nas ozdravi otožnosti in zlatenice. Trideset noči naj se na plesu pre-

budi, in nihče se čez to ne pritoži, zavolj buđenja na sveti večer ali božič pa drugi den vsak kašlja in toži, da ga grize! Kdo ne spozna iz tega, da je svet krivičen sodnik! Mehek in dober je do svojih, pa ojster in hud do Božjih otrok.

S svetom nikdar ne zamoremo v lepi zastopnosti biti, če nočemo ž njim se vdreti v pogubljenje. Nikakor ni mogoče, da bi mu vstregli, zakaj svet je sam s seboj preveč razdvojen. „Janez je prišel, pravi Zveličar, in ni jedel ne pil, in rečete, da ima hudiča; potem je prišel Sin človekov, in je jedel in pil, in vi pravite, da je Samarijan!“ Gotovo, moja Filotea! gotovo se bo svet nad nami pohujšal, ako se ž njim smejimo, ž njim igramo in plesamo; in če tega ne storimo, pa bo nas hinavščine ali otožnosti dolžil. Ako se lepo oblačimo, nam svet hude namene podtika; ako pa zanemarjamo se, nas dolži, da smo preveč priprosti. Naše pošteno veselje bo imenoval razuzdanje, naša pokorjenja mu bodo mračna otožnost, in ker nas zmiraj postransko gleda, zato ni mogoče, da bi mu kedaj bili po volji. Svet naše nepopolnosti poviša, in je kakor grehe razvpije; smertne grehe kuje iz naših odpustljivih grehov; pregreške naše človeške slabosti spreminja v pregrehe zlobne hudovoljnosti. Po besedah aposteljuna je ljubezen dobrotljiva, svet je pa na mestu tega hudoben. Kakor ljubezen ne misli nič hudega, tako samo misli svet le samo hudo; in če ne more obdolžiti našega djanja, dolži vsaj naše namene. Naj imajo ovce roge ali ne, naj so bele ali črne, davil je bo volk ravno tako, da le do njih more.

Naj že počenjamō karkoli hočemo, svet bo zoper nas. Ostanemo dolgo v spovednici, tedaj bo upraševal, česa se mar tako dolgo spovedujemo; mudimo se le kratko, pa poreče, da nismo vsega povedali. Spregledoval bo vsa naša djanja, in zavolj ene same jezne besede se bo priduševal, da nas ni prestati. Skerb za našo časno srečo mu bo lakomnost se zdela, naša pohlevnost pa bo mu abotnost. Temu nasproti pa jezo posvetnjakov imenuje serčnost, njih lakomnost varčnost, zaupljivo pečanje z drugimi pa pošteno pogovarjanje. Zmiraj podirajo pajki, kar so bučelice napravile.

Pusti ga slepca, naj kriči, dokler se mu ljubi, moja Filotea! naj se dere kakor ponočna sova, ki podnevne ptice plaši. Bodimo stanovitni v svojem predvzetji, nepremakljivi v svojih sklepih. Naša stanovitnost naj spričuje,

če nam je bila resnica, ko smo Bogu se darovali in k banderu pobožnosti prisegli. Zvezde premičnice imajo stalnim zvezdam skoraj enako svetlobo; pa kmalo se zgubé premičnice, ker so le naglo memo leteči ognji, stalne zvezde pa ohranijo zmiraj svojo svetlobo. Tako ste si hinavščina in resnična pobožnost v zunanjem močno podobni, pa kmalo se daste razločiti, ker hinavščina nima stanovitosti; ona se razkadi kakor dim, kadar se vzdigne, prava čednost je pa vselej terdna in stanovitna. Da zavarujemo začetek svoje pobožnosti, temu nam prav veliko koristi, ako se vzdigneta zasramovanje in opravlјivost čez nas. Zakaj po takem se obvarujemo lastne dopadljivosti in prevzetnosti, ki pobožnost večkrat že v korenini zadušite. Enake ste tistim egiptovskim babicam, katerim je zlobni Farao zapovedal, naj vse izraelske fantiče hitro po porodu zamoré. Mi smo svetu križani, in svet naj bo nam križan; za nespametne nas svet ima, imejmo ga mi za blaznega.

II. Postava.

Da nam je treba serčnim biti.

Da-si je luč našim očem lepa in ljuba, vendar nas slepi, če smo bili dolgo časa na temnem; in preden se s prebivalci kacega tujega kraja sprijaznimo, smo vselej nekaj časa nekako plahi, čeravno so oni prav prijazni in priljudni z nami. Zgoditi se zna, moja ljuba Filotea! da pri tem spremenu tvojega življenja navstane v tvojem sercu marsikak vihar, in da veliko in splošno slovo, ki si ga dala svetu, zapusti v tebi nek občutek žalosti in maloserčnosti. Če je to se zgodilo, prosim te, poterpi le nekoliko, zakaj to ničesar ne pomenja. To je le majhno zavzetje, ki ga nova reč s seboj prinese; minulo bo, in obilna tolažba ti bo serce napolnila. Žalostna boš znabiti iz začetka, da čest in hvalo pogrešaš, ki so jo neumneži in priliznjeni zasmehovalci tvoji nečimurnosti dajali; ali bi pa hotla na večno čest pogrešati, ktero ti bo Bog gotovo podelil? Znabiti se vračajo minljivi kratkočasi in veselice, v katerih si preživela minula leta, v tvoje serce, da bi ga odvernili in nezvestega storili; ali bi pa zamogla se odpovedati tisti srečni večnosti, da bi se vdala toliko goljuf-

nemu veselju? Veruj mi, ako stanovitna ostaneš, pa bo tvoje serce kmalo se napolnilo z neizrečeno sladkim veseljem. Sama boš spoznala, da je vsa sladkost sveta le pelin proti temu nebeškemu medu, in da en sam den v pobožnosti preživljen preseže tavžent let posvetnega veselja.

Ždaj vendar vidiš, kako visok je hrib keršanske popolnosti. O Bog! zakličoš, kako mi bo mogoče priti na ta hrib? Potolaži se, moja Filotea! Kadar tiste majhne mušice, iz katerih postanejo bučele, začenjajo neko podobo dobivati, tedaj je imenujemo červice; one še ne zamorejo se vzdigniti na cvetljice, še menj na sosedne griče in hribe, da bi sterdi same si nabirale. Zatoraj se živijo takrat s tisto sterdjo, ktero so jim napravile stare bučele, med tem pa zrastejo jim habice, da potem celo sosesko lahko obleté. Tudi mi smo zares le majhne mušice v pobožnosti, in še ne zamoremo po naši želji se vzdigniti, ki nas naganja, do verha keršanske pobožnosti dospeti. Da pa s časom po svojih željah in svojih sklepih le nekako podobo dobimo, potem nam bodo tudi perute zrastle. Mi smemo toraj upati, da bomo tudi še nekdam duhovne bučelice, in da bomo nekdam visoko leteli. Do tje pa živimo od medu teh naukov, ktere so nam pobožni prednamci zapustili. Prosimo pa tudi Boga, da naj nam podeli perute golobov, da ne bomo le samo v sedanjem življenju letali, temuč tudi v srečni večnosti prihodnjega življenja počivali.

III. Postava.

O posebnostih skušnjav in o razločku med občutkom in privoljenjem v nje.

Misli si, moja Filotea! kako mlado in od njenega moža priserčno ljubljeno kneginjo. Njo hoče nek hudobnež zapeljati in jej vzeti lepoto zakonske zvestobe, zato jej pošlje nesramnega posla, da naj jej odkrije njegovo ostudno ponudbo. Najprej razodene ta človek gospej namen njegovega gospodarja. Potem ta ponudba njej dopade, ali merzi; in poslednjič ona v to ponudbo privoli, ali se jej odreče. Tako pošiljajo tudi satan, svet in meso svoje skušnjave in poželjenja naši duši, ktero Božjemu Sinu zaročeno vidijo. S tem se jej 1. greh ponuja; 2. greh se jej dopade ali se

jej merzi; 3. in ona v njega privoli ali se mu odreče. To so tako rekoč tri stopnje, po katerih se gre doli do greha: skušnjava, dopadenje in privoljenje. Na vsakem grehu sicer ne dajejo se vse tri reči razločno spoznavati, pa vendar so prav očitne pri velikih in groznih grehih.

Ako bi bili do kakega greha skuševani skoz celo življenje, bi se vendar Božji svetosti ne zamerili, če bi bil nam greh le zoperen, in če bi mi v njega le nikdar ne privolili. To pa zatoraj ne, ker v skušnjavi nismo delavni, temuč terpeči; in ker nikakoršnega dopadenja na njej nimamo, zato se ž njo tudi nikakor nismo zadolžili. Sveti Pavl je bil prav dolgo od mesa skušan, zavoljo tega pa Bogu prav nič ni bil zoperen, temuč Bog je bil po tem poveličan. Blažena Angela Folinjska je občutila tako strašne skušnjave života, da nas njeno pripovedovanje k pomilovanju sili. Nič menjšje niso bile skušnjave svetega Frančiška Serafskega in svetega Benedikta. Tako močno so skušnjave na ta dva pritiskale, da se je valjal eden po ternji, drugi po snegu, da bi je odgnal. In vendar po tem nista zgubila milosti Božje, ampak bila je njima le obilno pomnožena.

Serčna moraš toraj biti v skušnjavah, moja Filotea! in ne misli, da si premagana, dokler so tebi zoperne. Zapomni si njih razloček, ki je med njih občutkom in med privoljenjem v nje. Občutiti je zamoremo, čeravno so nam prav močno zoperne; privoliti v nje pa ne zamoremo, če nam niso že prej dopadle, zakaj dopadenje pelje kakor stopnja do privoljenja. Naj toraj sovražniki našega zveličanja dajejo nam ponudb in vabil kolikor hočejo; naj le čakajo pred durmi našega serca, da bi se jim odperlo; naj nam nasvetujejo, kar hočejo, dokler ostane naše predvzetje terdno, da nad njimi dopadenja imeti nočemo, tako dolgo ni mogoče, da bi Boga razžalili. Saj tudi mož tisti gospej, o kateri sem ti pravil, ne more zameriti ono vabilo, ki je bilo njej poslano, ako ona na njem ni imela nobenega dopadenja. Med dušo in tisto gospo je pa še ta razloček, da zamore žena posla odpoditi in ga nikdar več poslušati, ko je zvedela njegov derzen namen; duši pa ni vselej mogoče, da bi bila za skušnjavo neobčutna, vendar zmiraj jej je mogoče, da v skušnjavo ne privoli. Zato tudi skušnjava nam nikdar škodovati ne more, čeravno bi prav dolgo in prav hudo pritiskala, dokler nam ostane zoperna ali nedopadljiva.

Zastran poželjivosti, ki skušnjavam rada sledi, tebi to-le povem: Naša duša obstoji tako rekoč iz dveh delov, iz zverhnjega in spodnjega; spodnji pa ne uboga zmiraj zverhnjega, temuč večkrat sam za se dela. Tako zgodi se, da spodnji del brez dovoljenja zverhnjega dopadenje ima na skušnjavi. To je tisti boj in tista vojska, katero apostelj popisuje rekoč, da meso poželi zoper duha, in da ima človek postavo udov in postavo duha itd.

Ali si kedaj videla, moja Filotea! kup žerjavice s pepelom pokrite? Če deset ali dvanajst ur pozneje prideš tam ognja iskat, našla ga boš le malo po sredi, in še tega komaj zadosti. Bil je pa ogenj vendar še notri, ker se je našel; in s tem zamoreš lahko vse drugo že mrtvo oglje spet oživiti. Prav tako je tudi z ljubeznijo do Boga, ki je med velikimi in močnimi skušnjavami naše duhovno življenje. Skušnjava razširja poželjenje po spodnjem delu naše duše; in kakor se dozdeva, pokrije vsó dušo s pepelom, in pomenjša ljubezen Božjo prav posebno močno. Zakaj nikjer je več ni, kakor le v sredi serca in v zadnjem koticu volje; še dozdeva se skoraj, da je celó tam ni, tako težko se zasledi. Ljubezen je pa vendar resnično še tam, čeravno je vse zmoteno po naši duši in po našem truplu. To spoznamo iz tega, da vendar še terden sklep imamo, ne v greh in ne v skušnjavo privoliti; in ker je poželjenje, ki zunanjemu človeku dopade, znotranjemu zoperno. In kolikor že poželjivost voljo obdaja, vendar ni še v njej; to kaže, da poželjivost ni prostovoljna, in zatoraj tudi nikdar greh biti ne more.

IV. Postava.

Dve prav imenitni dogodbi o tem.

Ker je veliko na tem ležeče, da vse to prav zastopiš, zato moram tebi to bolj jasno razložiti. Sveti Hieronim pravi o nekem mladenču, da so ga na mehko postelj djali, in ga s svilnatimi vezmi na njo privezali. Potem so ga gerdo otipovali in mnogotero k nesramnosti vabili; verh tega je še neka lepa pa nesramna ženska nalašč zato pri njem ležala, da bi poderla njegovo stanovitnost. Mar ta mladenič ni občutil pregrozno mikanje poželjivosti? Mar niso bili vsi njegovi čuti zares od poželjivosti navzeti, in

njegova domišljija mar ni bila po pričujočih sladnostnih rečeh vsa vneta? Gotovo da tako. Pa vendar je pokazal med tako velikimi napadi, med najhujšo burjo skušnjav, in med tako vablivo sladnostjo, ki ga je obdajala od vseh strani, da njegovo serce ni bilo premagano, in da njegova volja nikakor ni privolila. Ko je videl, da se je spuntalo vse zoper njega, in da mu noben ud telesa ni več v oblasti zunaj jezika samega: tedaj si je odgriznil jezik, in ga je plunil v obličje tisti nesramni ženski, ki je njegovo dušo z nečistostjo bolj mučila, kakor bi rabeljni kedaj z mukami njegovo truplo zamogli. In ravno zategavoljo je trinog, ki se ni upal, s telesnimi mukami ga premagati, hotel po meseni poželjivosti ga požugati.

Prečudno je tudi popisovanje vojske, katero je sveta Katarina prestala v neki okoliščini, ki je sprednji povesti podobna. Bog je hudemu duhu pripustil, da sme čistost te device napasti z vso njemu znano zlobnostjo, le samo dotakniti se je ne sme. Zbudil je toraj v njenem sercu brez števila nečistih občutkov; da bi jo tem hujše dražil, vzel si je drugih duhov tamé v pomoč. Ti so prikazali se v moških in ženskih podobah, in so pred njenimi očmi vganjali vsako nesramnost in djanja najgerše nečistosti; temu gnjusobnemu djanju so pridružili še najbolj nesramne besede, pogovore in vabljenja. Bile so te nesramnosti sicer od zunaj, vendar skoz počutke so segale sveti Katarini tudi globoko v serce. Ona sama pové, da je bila od njih vsa navzeta, da jej nič drugzega ni ostalo, kakor samo viša volja, ki od te burje nagnjusnega poželjenja ni bila vneta. In jako dolgo je trajala ta vojska, zadnjič pa se je prikazal jej Kristus, kteremu je rekla: O kje si bil, moj preljubljeni Gospod! dokler je bilo moje serce tako vse polno teme in nesnage? Na to jej je Božji Zveličar odgovoril: „V tvojem sercu sem bil, moja hčer!“ In kako si zamogel, mu reče Katarina, prebivati v mojem sercu, ki je bilo tako polno najgerše gnjusobe; ali je tvoje prebivališče na tako nesnažnih krajih? Gospod je odgovoril: „Povej mi, jeli so vzbujale te nečiste misli tvojega serca v tebi veselje ali žalost, bridkost ali dopadljivost?“ Oh pregrozno bridkost in žalost, je odgovorila. „In kdo, pravi Gospod, je razgernil v tvojem sercu to veliko bridkost in žalost, če ne jaz, ki sem v sredi tvoje duše prebival? Veruj mi, moja hčer! ako bi jaz ne bil zraven bil, bi bile gotovo zmagale tvojo voljo te misli, ki so bile okoli nje, pa je niso zamogle zmagati.

Usilile bi te bile, in z dopadenjem bi je bila tvoja prosta volja sprejela, in bi tvojo dušo zamorila. Ker sem pa jaz v tvojem znotranjem prebival, zbuja sem to merzenje in upiranje v tebi, po katerih se je tvoje serce skušnjavi ustavljalo, kolikor mu je bilo moči. Ker pa ni toliko zamoglo, kolikor bi rado, zato je občutilo še večje sovraštvo do skušnjave in do samega sebe. Zatoraj si po teh vojskah veliko sebi zaslužila, mnogo sebi pridobila, in v čednosti ter moči visoko rasla.“

Vidiš moja Filotea! kako je ta ogenj bil s pepelom pokrit, kako sta skušnjava in poželjenje segala že v serce, in kako sta voljo obdajala. Vidiš, kako je volja le s pomočjo Zveličarja samega, po svoji bridkosti in žalosti in po tvojem studu do hudega, zmiraj odrekala svoje privoljenje grehu, ki jo je obdajal od vseh strani. O Bog! kako velika je bridkost duše, ktera Boga ljubi pa še tega ne vé, ali je Bog v njej ali ne, in če ni mar popolnoma ugasnila v njej Božja ljubezen, za katero se vojskuje! Pa to je ravno najlepši svet popolnosti nebeške ljubezni, da ljubeče naganja, za ljubezen terpeti in se vojskovati, čeravno človek ne vé, ali ima ljubezen, za katero in po kateri se vojskuje.

V. Postava.

Spodbuda za tako dušo, ki je v velikih skušnjavah.

Moja Filotea! tiste silne napade in tako velike skušnjave pripušča Bog le takim dušam, ktere hoče povzdigniti k čisti in vzvišeni ljubezni do njega. Gotovosti pa take skušnjave še nikomur ne dajo, da pride do tje; zakaj zgodilo se je večkrat, da take duše, ki so v tako silnih skušnjavah ostale stanovitne, niso vdale se zvesto milosti Božjej, in da so bile potem v majhnih skušnjavah premagane. To povem tebi zategavolj, da boš vedela, da hoče Bog tebi kako posebno milost dati, kadar kaka velika skušnjava na te pritiska; ž njo razodeva tebi, da te hoče pred svojim obličjem povišati. O takem času ne smeš biti menj ponižna in boječa; in čeravno si srečno prestala največe skušnjave, tudi tedaj ne zanašaj se nikdar, da boš zmagala najmenjše skušnjave brez neprenehane zvestobe do Boga.

Naj so skušnjave velike, ki te nadlegujejo, in naj je

veliko tudi poželjenje, ki za njimi pritiska, to naj tebe ne plaši. Dokler tvoja volja ne le skušnjavi, ampak tudi poželjenju odréka svoje privoljenje, tako dolgo tudi Bog s tem ni razžaljen. Ako človek v omedlevici leži, in nobenega znamenja življenja več ne kaže, tedaj mu roko položimo na serce. Če se občuti v njem le kako majheno gibanje, že sklepamo, da je še živ, in da bi zamogel kdo s kako močno dišečo vodo ali s kakim serce krepčavnim zdravilom ga spet k sebi in k moči pripraviti. Tako se včasih tudi prigodi, da se znajde naša duša zavolj prevelikih skušnjav kakor v omedlevici, in da je ob vso moč prišla, in da nima nobenega duhovnega življenja in nobenega gibanja več. Hočemo pa vedeti, kako je ž njo, položimo le roko na serce; le preiščimo, ali še spolnjeta serce in volja svoje dolžnosti: ali se temu ustavljata, da bi v skušnjavo in v poželjenje privolila in da bi se za njima podala. Dokler je še gibanje ustavljanja v našem sercu, tako dolgo smo si gotovi, da je v nas ljubezen, življenje naše duše, in da je v našem sercu Jezus naš Odrešenik, da si skrit in zagrnjen. Zatoraj zamoremo po stanovitni molitvi, po svetih zakramentih, in po zaupanji na Boga zadobiti novo moč, in spet priti k popolnemu in veselemu življenju.

VI. Postava.

Kako zamoreta skušnjava in poželjenje greh biti.

Mlada kneginja, o kateri se je spredaj govorilo, nikar ni kriva nesramne ponudbe, ki je njej bila dana, ker se je to zgodilo zoper njeno voljo. Če bi pa ona po kakem vabilu človeka k temu sklepu bila nagnila; in če bi ona bila hotla z ljubeznijo vneti nesramneža, ki za njo lazi; tedaj bi ona po njegovi ponudbi se štela razžaljeno. Enako zadolžimo se včasih tudi mi po samoedini skušnjavi, ker smo je sami krivi. Na primer, če vem, da med igro rad jezen postajam, potem preklinjam in se rotim, in da me igra v to skušnjavo napeljuje; takrat grešim, kolikorkrat koli igrati začnem, ker sam pripeljem ali zadolžim vse skušnjave, ki med igro pridejo čez me. Ako vem, da mi pri naša kaka družba skušnjavo in padeč, in se vendar še prostovoljno tje podam; tedaj sem gotovo zadolžil tudi vse skušnjave, ki me tam napadajo.

Ce je mogoče, ubraniti se poželjenju, ki izvira iz skušnjave, tedaj je vselej greh, vdati se mu. Greh je tem veči ali manjši, čim veči ali manjši, čim daljši ali krajši je veselje, ki se je zavolj njega občutilo in privoljenje, ki se mu je dalo. Omenjena mlada kneginja je gotovo grajevredna, ako nesramno ponudbo ne le samo posluša, temuč tudi še potem dopadenje nad njo občuti, in svoje serce z radostjo na njo obrača. Da-si nima volje, ono ponudbo djansko spolniti, pa vendar privoljuje v znotranje izročenje svojega serca že po veselji, ki ga nad to ponudbo občuti. Vselej pa je grešno, da izroči kdo svoje serce ali svoje truplo nekaj nesramnemu; nesramnost pa obstoji tako posebno v izročnji serca, da brez njega telesno djanje noben greh biti ne more.

Ako si toraj h kakemu grehu skušana, tedaj premisli, ali te skušnjave mar nisi sama prostovoljno sprožila? Če je tako, tedaj je zavolj nevarnosti, v katero si prostovoljno se podala, skušnjava že sama na sebi greh za te. To se pa tako zastopi: ako bi lahko bila priložnosti se izognila, in ako si skušnjavo že popred videla, ali bi jo vsaj že naprej videti morala. Če pa skušnjavi nobene priložnosti nisi dala, takrat tudi nikakor ne more se tebi v greh prištevati.

Ako je mogoče bilo, ustaviti poželjenje, ki za skušnjavo nastopi, pa se vendar ni ustavilo, to je vselej nekaj greh. Ta greh je po tem veči ali manjši, da smo kratko ali dolgo v njem se zažeržali, in da smo veliko ali malo veselja nad njim imeli. Čeravno kaka ženska nikogar ne bi napeljala k ljubovanju, pa imela bi nad tem dopadenje: že bi se zadolžila, da si bi to dopadenje ne imelo družega vzroka kakor ljubovanje samo. Ako bi pa tisti, na primer, ki jo hoče z ljubeznijo navdati, prav lepo na strune igral; in če bi ona nobenega dopadenja ne imela nad njegovim snubenjem, temuč le nad sladkim glasom njegovih strun: takrat bi ona sicer ne imela nobenega greha, pa tudi dopadanja nad strunami ne bi smela dolgo obdržati, da ne bi kje se spremenilo v dopadenje nad snubenjem. Ravno tako tudi ne grešim, ako mi kdo odkrije kak zvito izmišljen naklep, kako bi se maščeval nad svojim sovražnikom; jaz pa nad ponujenim maščevanjem sicer veselja ne bi imel, in tudi vanj ne bi privolil, ampak le nad izmišljeno zvijačo se smejal. Nevarno bi pa bilo, kaj tacega dolgo v

mislih si obderžati, zakaj lahko bi me v to nagnilo, da bi maščevanje meni dopadlo.

Včasi smo pa od kakega napadka k poželjenju pre-nagljeni, še preden se prav zavemo. To zamore k večemu biti kak majhen odpustljiv greh. Ta greh večji postaja, ako iz lenobe v hudem nekaj časa potem še ostanemo, ko smo ga spoznali; ako se s poželjenjem tako rekoč pogajamo, mar bi se mu vdali, ali ga odpodili. Še večji zraste greh, ako se ga sicer zavemo, pa vendar še nekaj časa v njem ostanemo brez volje ga odgnati. Ako pa radovoljno in premišljeno dopadenje imamo nad takim poželjenjem, tedaj je ta premišljenost ali radovoljnost že sama na sebi velik greh, če je tista reč znamenito huda, do ktere dopadenje imamo. Velika gerdoba je za ženo, ako pripušča prepovedano ljubkovanje; čeravno ne bi imela nikakoršne misli, da bi njemu se zares podala.

VII. Postava.

Pripomočki zoper velike skušnjave.

Kadar kako skušnjavo v svojem sercu občutiš, tedaj obnašaj se tako, kakor mladi otroci, kadar volka ali medveda na polji zagledajo. Nanagloma zbežijo v naročje svojega očeta, ali v krilo svoje matere, ali vsaj kličejo je na ves glas za pomoč in varstvo. Beži ti ravno tako k Bogu, in zdihuj po njegovem usmiljenji in po njegovi pomoči. To je pripomoček, ktereга je nas Gospod učil rekoč: „Molite, da v skušnjavo ne padete.“

Ako pa zagledaš, da skušnjava vendar ne preneha, ali da močnejša prihaja, tedaj v duhu hitro križ objemi, kakor bi videla križanega Jezusa pred seboj. Poterdi njemu, da v skušnjavo nikdar ne privoliš, in prosi ga pomoči zoper njo; dokler traja tvoja skušnjava, tako dolgo tudi poterjaj, da v njo privolila nikdar ne boš.

Med tem terjenjem in ustavljanjem pa skušnjavi nikar ne glej v obličje. Zakaj lahko bi skušnjava, ako jo ogleduješ, oslabila tvojo moč, vzlasti če je velika.

Razvedri svojega duha po kakem dobrem in poštenem opraviu; zakaj če pridejo taka opravila v tvoje serce in

se tam vsedejo, potem bodo ona kmalo odgnala vse skušnjave in slabe misli iz njega.

Poglavitno zdravilo zoper vsako majheno ali veliko skušnjavo je pa to, da svoje serce odkrijemo, in da razodenemo svoje misli, čute in nagnjenja svojemu dušnemu vodniku. Le dobro si vtisni sledečo besedo v spomin: prva pogodba, ki jo stori hudi duh z dušo, katero zapeljati hoče, je ta, da naj molči. Tako tudi tisti, ki hočejo kako ženo ali deklico zapeljati, jim posebno prepovedajo, da naj tega ne razodenejo očetu ali možu. Bog pa želi pri svojih razsvetljenjih posebno to, naj je razodenemo svojim predpostavljenim in vodnikom.

Ako nam po vsem tem skušnjava še nagaja, da nas plaši in preganja, takrat nam ni nič drugega storiti, kakor serčno in stanovitno se ustavljati, da v hudobijo ne privolimo. Kakor nikdo ne zamore dekleta za ženo dobiti, dokler ona sama noče, tako tudi naša duša ne more poškodovana biti, dokler sama ne privoli, da-si bi bila še toliko splašena.

Ne podaj se v nikak prepir s svojim sovražnikom; ne odgovori mu nobene besede zunaj tiste, s katero mu je Jezus odgovoril, in ga ž njo osramotil: „Poberi se, satan! Boga svojega Gospoda samega moli, in njemu samemu služi!“ Sramožljiva žena še z eno besedo ne sme odgovoriti nesramnežu, ki jo zalezuje; tudi ne sme onemu v oči pogledati, kdor jo v nečistost zapeljati hoče. Ona ga mora hitro zapustiti, in svoje serce k svojemu možu obrniti; temu naj zvestobo ponovi, zapeljivcu pa naj ne odgovarja. Enako naj tudi pobožna duša, na katero skušnjava pritiska, ne podaja se ž njo v noben prepir ali pogovor, temuč naj le oberne se k Jezusu, svojemu ženinu; njemu naj vnovič zvestobo poterdi in naj zapriseže, da hoče zmiraj in večno njegova biti.

VIII. Postava.

Da moramo majhnim skušnjavam se ustavljati.

Zoper velike skušnjave moramo se sicer vojskovati z nepremakljivo serčnostjo, in zmaga čez nje je nam sicer silno koristna, vendar večasi imamo še večji dobiček, ako

se zoper majhne skušnjave dobro vojskujemo. Kar moč zadene, v tem so velike skušnjave hujše od majhnih; po številu njihovem so pa majhne toliko hujše od večih, da zamore zmaga čez nje se primerjati zmagi čez največe. Volkovi in medvedje so zares bolj nevarni kakor komarji; vendar delajo nam veliko manjše sitnosti in nevolje, in tudi ne dražijo toliko naše poterpežljivosti. Lehko se obvarujemo uboja; pa težko se zderžimo marsiktere jezice, h kateri se nam priložnost pogosto podaja. Lehko se zderžita mož in žena prešestovanja; pa ne tako lahko kakega nepravlega pogleda, skrivne besede ljubezni, majhnih prijaznosti in prilizovanja, ki se izreče ali poslušša. Lehko je možu ali ženi, da telesno nimata nobenih soljubnikov; pa teže njima je, da v sercu nobenemu soljubniku prostora ne dajeta. Lehko je, zakonske zvestobe ne prelomiti; ne tako lahko pa, zakonske ljubezni nikar nič ne raniti. Lehko je, tujega blaga ne krasti; teže je, po strani ne gledati po njem, in ga ne poželeti. Lehko je, pred sodnijo nikdar krivo ne pričati; teže je pa, v družbi nič tacega ne govoriti, kar bi resnično ne bilo. Lehko je, ne vpijaniti se; teže je pa, zmiraj zmeren biti. Lehko je, drugemu smerti ne želeti; pa teže je, njemu nadlege ne želeti, njega ne obrekovati, in njega ne zaničevati. Da kratko rečem, vse te majhne skušnjave k jezi, natolcevanju, ljubosumnosti, zavidu, prilizovanju, abotnosti, nečimurnosti, lišpavosti, zvijačnosti in k nečistim mislim, to so vedne vaje v pobožnosti tudi za najbolj pobožne in najbolj stanovitne. Zato, moja Filotea! moramo z največo skerbjo in pridnostjo na to vojsko se pripraviti. In le veruj mi, kolikorkrat zmagamo te majhne sovražnike, s toliko žlahtnimi kamni bo olepšana krona česti, katero nam Bog v svojih nebesih pripravlja. Zatoraj ustavljam se skerbno in pridno malim in slabim skušnjavam, dokler priložnosti nimamo, zoper velike junaško se vojskovati.

IX. Postava.

Kako naj majhne skušnjave premagamo.

Tiste majhne skušnjave k nečistosti, sumljivosti, nevolji, zaljubljenosti in k drugim takim rečem nas zmiraj

nadlegujejo kakor komarji in muhe. One nas tako rekoč zdaj v nosnice zdaj v lica zbadajo, in ni mogoče, da bi se popolnoma zavarovali pred njih nadležnostjo. Zoper nje nimamo boljšega zdravila od tega, da se za nje preveč ne zmenimo. Čeravno nam to dosti nadležnosti napraviti zna, vendar nam škodovati nikdar ne more, ako smo le terdnega sklepa, da Bogu zvesti ostanemo.

Zaničuj toraj take skušnjave, in še misli ne na nje. Pusti je, naj brenčijo kakor komarji okoli tvojih ušes, dokler se jim poljubi; naj letajo okoli tebe, kakor muham pustimo letati okoli nas. Ako pa vbodejo te in čutiš, da se hočejo za nekaj časa v tvoje serce vsesti, tedaj poženi je naprej, in ne prepiraj se ž njimi. Tudi ne odgovarjaj jim ničesar ne, temuč stori nekaj njim nasprotnega, vzlasti kako delo ljubezni do Boga. Ako po mojih besedah ravnaš, ne ženi se nikdar svojeglavno, da bi vsaki skušnjavi, ki jo občutiš, hotla z veliko močjo nasprotno čednost nasproti postaviti, zakaj to bi bilo že vojskovanje ž njo. Kadar si opravila djanje nasprotne čednosti (če namreč dobiš toliko časa, da zamoreš skušnjava spoznati), potem obrni svoje serce le do križanega Jezusa, in poljubi s pobožno ljubeznijo svete njegove noge. To je najboljši pripomoček, da zmagamo sovražnika v malih in velikih skušnjavah. Ljubezen do Boga zapopada v sebi popolnost vseh čednosti, in sicer še bolj, kakor čednosti samé, zato je tudi gotovo zdravilo zoper vse hudobije. Če se tvoja duša navadi, v vsaki skušnjavi v to splošno zavetje pribežati, potem ne bo jej več treba, da bi vsako skušnjava posebej ogledovala in preiskovala; temuč ona bo hitro k temu poglavitnemu pripomočku se obrnila. Ta pripomoček je pa hudemu sovražniku tako strašen, da kmalo preneha skušati nas, ker vidi, da nas skušnjave vodijo k Božji ljubezni.

X. Postava.

Kako naj svoje serce zoper skušnjave okrepčamo.

Premisli od časa do časa, kateri nagibi in ktera nagnjenja v tvojem sercu posebno gospodarijo; in kadar si je spoznala, začni tako živeti, da boš tistim z mislimi, besedami in djanjem nasprotovala. Ako občutiš, na primer, da je tvoje

serce k nečimurnosti nagnjeno, tedaj premisli večkrat človeško revščino. Kako nadležne bojo na smertni postelji tvoji vesti te nečimurnosti; kako nevredne so žlahtnega serca; le igre in abotnosti so, in zato se spodobijo le otrokom itd. Govori pogosto zoper nečimurnost, in čeravno bi se tebi zdelo, da ti ne gre prav iz serca, vendar jo le zaničuj. Tako bo vsaj že tvoje poštenje tebe vezalo, vselej nečimurnosti se varovati in njej nasproti ravnati. Ako pogosto zoper kako reč govorimo, s tem sami sebe spodbadamo sovražiti jo, da-si smo od kraja k njej nagnjeni bili. Stori toliko ponižnih in ponižavnih opravil, kolikor le zamoreš, čeravno bi se tebi zdelo, da je le z nevoljo opravljajš, zakaj tako se privadiš ponižnosti in oslabiš prevzetnost. In če potem kaka skušnjava zares pritisne, bo vsaj tvoje nagnjenje ne posebno se jej uklanjalo; in tako zadobivljaš večo moč, njej se ustavljati.

Ako si nagnjena na lakomnost, pa pomisli pogosto nespamet tega greha, ki nas dela sužnje tistih reči, ki so le vstvarjene, da bi nam služile. Pomisli tudi, da mora človek ob smertni uri vse zapustiti; da mora vse drugemu izročiti, kateri bo to kmalo zapravljal, ali kateremu bo to večno pogubo prineslo itd. Govori pogosto zoper lakomnost; hvali zaničevanje tega sveta; posili se, da obilo miloščine daješ, in da tu pa tam zamudiš dano priložnost, sebi kaj pridobiti in svoje blagó pomnožiti.

Če si sama k ljubezni nagnjena, ali vsaj k temu, da v drugih ljubezen zbujaš, tedaj pomisli, kako nevarno je to veselje za tebe in druge. Pomisli, kako nevredno je to, da oskruniš najžlahtnejši občutek svojega serca, in ga s kratkočasom zapravljaš. Pomisli, da je to očitno znamenje nepremišljenega duha, ki po pravici grajo zasluži. Hvali pogostoma čistost in priprostost serca, in ravnaj tudi po tem, kolikor le zamoreš; zraven tega pa zderžuj se tudi vsake lišparije in vsega ljubovanja.

Sploh spolnuj ob času miru veliko del nasprotne čednosti; čas miru je pa tedaj, kadar te nobena skušnjava ne vabi v ta greh, h kateremu si posebno nagnjena. Ako se nobena priložnost za to ne primeri, pa sama poišči jo, in pojdi njej nasproti. Tako si uterdiš svoje serce zoper vsako prihodnjo skušnjavo.

XI. Postava.

O nepokoju.

Nepokoj ni le samo skušnjava; on je tudi izvir, iz kterega in po katerem veliko skušnjav prihaja. Zato hočem o njem nekaj bolj obširno govoriti. Žalost je bolečina našega serca čez nekaj hudega, ki je zoper našo voljo v nas; naj hudo že zunaj pride, kakor uboštvo, bolezen, zaničevanje, ali naj je v našem znotranjem, kakor nevednost, suhota, nevolja in skušnjava. Ako duša občuti, da jo stiska kaj tacega, to težko prenaša, od tod je žalostna; in kmalo si želi, da bi bila od tega hudega rešena in išče pripomočkov, da bi se ga znebila. Do sem ima duša prav; zakaj po svojem natornem nagibu vsak le dobro želi, in se izogiba tega, kar se mu hudo dozdeva.

Ako duša pomoči išče, svojega zlega se rešiti zavolj Boga, tedaj jo bo iskala poterpežljivo, pohlevno, ponižno in mirno. Svoje rešenje bo pričakovala bolj od Božje milosti in previdnosti, kakor od svoje lastne skerbi, svoje pridnosti in svojega prizadetja. Ako pa išče to rešenje iz lastne ljubezni do sebe, tedaj bo z veliko naglostjo in silo po teh pripomočkih hrepenela, kakor bi izhajali več iz njenega prizadetja, kakor iz Božje dobrote. Ne pravim, da taka duša zares to misli, vendar rečem, da tako ravna, kakor bi to mislila.

Če pa ne najde, česar želi, postane močno nepokojna in nepoterpežljiva; s tem pa svojih pričujočih težav nič ne pomenjša, temuč je še pomnoži. Zato zapade duša tako nezmernemu nepokoju in žalosti, in tako močno zgublja serčnost, da na misel pride, za njo ne bi bilo več nobene pomoči. Glej tedaj, kako ta žalost, ki je bila od začetka pravična, rodi nepokoj; nepokoj pa rodi nezmerno žalost, kar je silno nevarno.

Nepokoj je zraven greha največe hudo, kar zamore dušo zadeti. Znotranji nemir in punt zamoreta državo razdjati, in jo storita nezmožno, da bi mogla sovražnikom se braniti. Ravno tako zgubi tudi naše serce po znotranjem nepokoju in puntu svojo moč, pridobljene čednosti si prihraniti. Sčasoma pa zgubi tudi moč, skušnjavam hudega sovražnika se braniti; ta pa prizadeva si po vsej moči, da potem svoj dobiček ima.

Nepokoj nastane iz napačnega poželenja, znebiti se

kakega zlega, ali pridobiti si kaj dobrega, kar se pogreša. Toraj ničesar ni, kar bi hudo tako močno shujšalo, in dobro toliko odganjalo, kakor nepokoj in pre nagljenje. Ptice ravno zategavoljo zamotajo se v mreže, ker se preveč poganjajo in se po sili razvozljati skušajo, kadar zapazijo, da so vjete; s tem se pa le hujše zamrežijo. Ako toraj čutiš veliko željo v sebi, kakega zlega se rešiti, ali kaj dobrega si pridobiti, tedaj potolaži in pomiri pred vsem najprej svoje serce. Svoje misli in svojo voljo stori pohlevne, in pusti svojej želji krotko in mirno njen tek, potrebnih pripomočkov pa se po versti posluži. Jaz pravim, da naj to storiš pohlevno in mirno; vendar ne delaj v nemarno, temuč le brez pre nagljenja brez zmote in nepokoja, sicer ne dosežeš, kar iščeš, temuč le vse popačiš, in postala bi še bolj zmotena, kakor si bila poprej.

„Moja duša je vedno v mojih rokah, pravi David, in tvojih zapoved nisem pozabil.“ Preišči se večkrat čez den, vsaj pa na jutro in na večer, ali je mar tvoja duša še v tvojih rokah, ali sta jo tebi znabiti vzela strast in nepokoj. Poglej ali je tvoje serce še v tvoji oblasti, ali se je tvojim rokam izmuznilo, da bi se vdalo kakemu napačnemu gnanju po ljubezni, sovraštvu, zavidu, poželjivosti, strahu, nevolji ali veselju. Ako je zares zašlo, pa poišči ga, in mirno ga pelji pred Boga nazaj, in podverzi pokorno vse svoje čute in želje vodstvu Božje volje. Kdor se boji, kaj dragocenega zgubiti, derži to skerbno v rokah zatisnjeno. Tako naj bi tudi mi s tistim velikim kraljem zmiraj govorili: „O moj Bog! moja duša je v nevarnosti, zato jo nosim zmiraj v svojih rokah, in tako nisem pozabil tvoje postave.“

Ne dopusti svojim željam nikdar, čeravno bi bile prav majhne in nepomenljive, da bi te vznemirjale; zakaj za majhnimi bi prišle veče in bolj pomenljive, in te bi našle tvoje serce k nepokoju in zmotnjavi bolj pripravljeno. Ako toraj čutiš, da hoče nepokoj vriniti se v tvoje serce, takrat izroči se Gospodu Bogu in terdno skleni, da tega ničesar stori nočeš, kar bo tvoja volja tirjala od tebe, dokler ves ta nepokoj ne mine. Tako ravnaj, če želja ne zadene kaj takega, kar se odložiti ne da. Če pa to ne da se odložiti, takrat derži s pohlevno in mirno silo svoje serce na se, in zaderžuj tek svojega poželjenja kolikor zamoreš; in še tedaj ne spolnuj svojega opravila po svoji želji, temuč po zdravi pameti.

Če je tebi mogoče, odkrij svoj nepokoj svojemu duš-

nemu vodniku, ali vsaj kakemu zvestemu in pobožnemu prijatelju, in veruj mi, da bo te to kmalo vpokojilo. Bolečine drugim odkrivati, sercu ravno tako dobro dé, kakor kri puščati truplu tacega, kateri za stanovitno vročino boluje; to je zdravilo nad vsa zdravila. Zatoraj je tudi sv. Ludovik svojega sina tako-le opominjal: „Ako občutiš kak nepokoj v svojem sercu, povej to hitro svojemu spovedniku ali kakemu drugemu pobožnemu človeku; tako boš od njega tolažbo sprejel, in ž njo boš svoje terpljenje lažje prenašal.“

XII. Postava.

O žalosti.

„Žalost, ki je od Boga, pravi sv. Pavl, rodi pokoro k zveličanju; žalost sveta pa rodi smert.“ Žalost zamore toraj dobra ali huda biti po različnem sadu, ktereга v nas rodi; vendar, da po pravici rečem, ona več huđega kakor dobrega sadu prinese. Dober sad, ki ga žalost rodi, je le samo dvojin: namreč usmiljenje in pokorjenje. Hudi sad je pa šesteren: namreč boječnost, lenoba, nevolja, ljubosumnost, zavid in nepoterpežljivost. Zategavoljo tudi pravi Modri: „Žalost jih veliko zamori, in nič ni prida v njej“, zakaj za dve dobri vodici, ki izvirate iz žalosti, jih vré šest drugih prav škodljivih iz nje.

Sovražniku zveličanja služi žalost za orodje, da ž njo pobožne v skušnjavo napeljuje. Kakor si prizadeva, da hudobne v njih grehiv vesele obderži, tako skuša tudi pobožne zapeljati, da bi v svojih dobrih delih žalostni bili. Hudo zamore le tako pospeševati, da taisto vse prijazno in prijetno kaže; pa tudi od dobrega zamore le tako odvrčevati, da kaže taisto terdo in težko. Veliko dopadenje ima stari skušnjavec nad žalostjo in otožnostjo; ker je sam ves žalosten in otožen, in ker bo vekomaj takošen, zato želi, da bi vsak njemu bil enak.

Huda žalost dušo vso omoti, jo vznemiri, zbudi nezmeren strah v njej, jej pristudi molitev, stiska in slabi možgane. Huda žalost jemlje duši prevdarek, sklep, razsodek in serčnost; ona slabi moči in je skratkoma podobna terdi zimi, ki zemlji vso lepoto vzeme, in stori, da vse živali mraza oterpnejo. Žalost odvzeme duši vso prijetnost, in kerči ter ustavlja skoraj vse njene moči.

Ko bi se tebi kedaj zgodilo, moja Filotea! da bi te napadla ta huda žalost, takrat se posluži sledečih pripomočkov zoper njo: „Če je kdo žalosten, naj moli,“ pravi sv. Jakob. Prav poseben pripomoček je molitev, zakaj molitev povzdiguje naše serce k Bogu, ki je naša edina tolažba, naše edino veselje. Pri molitvi pa posluži se takih občutljejev, in takih znotranjih ter zunanjih besed, ktere zamorejo zaupanje in ljubezen do Boga obuditi. Rabi na primer sledeče: O Bog milosti! o neskončno dobrotljivi Bog! o usmiljeni Zveličar! Bog mojega serca, moje veselje, moje upanje, moj ženin, preljubljeni moje duše! in rabi še druge takim podobne besede.

Ustavljaj se z vso silo nagnjenju k žalosti; in čeravno se tebi dozdeva, da je vse, kar tačas storiš, le vse merzlo in žalostno ter dreveno, vendar ne opuščaj svojih opravil pobožnosti. Če zapazi vrag, ki nas z žalostjo od dobrih del odverniti skuša, da je vendar le opravljamo; in da imajo za nas še več zaslužnja, ker je s posiljenim duhom storimo: potem kmalo preneha z žalostjo nas skušati.

Prepevaj duhovne pesmi; zakaj pogosto je že hudi sovražnik zavoljo njih pustil svoje strupno početje. To spričuje oni hudi duh, ki je Savla mučil, njegova moč je bila po Davidovih psalmih odgnana.

Koristno je tudi, zunanjih opravil se poprijeti in je po priložnosti spreminjati, da se tako duša odtegne od reči, ktera jo teži, in da duša svoje moči poživi ter ogreje. Žalost je neka bolezen serca, in izvira večkrat iz merzle in suhe nature.

Opravljaj tudi zunanja dela pobožnosti, čeravno ne bi imela veselja do njih. Objemi podobo križanega Jezusa; poljubi njegove svete roke in noge, povzdigni oči in roke proti nebesom, in vzdigni se s svojim glasom k Bogu po besedah ljubezni in zaupanja. Sem spadajo sledeče besede: „Moj ljubljeni je moj, in jaz sem njegova; moj ljubljenec mi je kakor šopek mire, počival mi bo na sercu. — Moje oči gledajo zmiraj za teboj, o Gospod! kdaj me boš potolažil? — O Jezus, bodi moj Zveličar! — Naj živi Jezus, in moja duša bo živela. — Kdo me bo ločil od ljubezni do mojega Boga?“ In še druge takošne izreke lahko jemlješ.

Zmerno se bičati pomaga zoper žalost, ker ta zunanja težava, ktero si sami naložimo, nam pridobi znotranjo tolažbo. Ker čuti duša bolečine od zunaj, zato odverne se

od tistih, ki jo od znotraj nadlegujejo. Pogostno sprejemanje presv. obhajila je prav posebno koristno, zakaj ta nebeški kruh krepča serce in razveseljuje duha.

Vsa nagnjenja, omote in navdihnjenja, ki izvirajo iz tvoje žalosti, razodevaj svojemu duhovnemu vodniku in spovedniku zvesto pa ponižno. Išči tovaršijo in pogovore s takimi, katerim so pota naše duše znana, in pogovarjaj se tačas še več ž njimi, kakor sicer. Zadnjič in poslednjič pa vdaj se v roke Božje in se pripravi, da nadlogo svoje žalosti s poterpljenjem prenašaš kakor pravično kazen za svoje neumno veselje; in terdno zaupaj, da bo po zveličavni skušnji Bog tebe rešil žalosti.

XIII. Postava.

O duhovni in občutni tolažbi, kako naj se v njej obnašamo.

Bog zmiraj obderžuje stan tega velikega sveta v vednem spremenu, po katerem se sprevrča zmiraj den v noč, vigred v polletje, polletje v jesen, jesen v zimo in zima v vigred; tudi ni eden den vselej drugemu podoben. Dnevi so solnčni, megleni, deževni, suhi, vetrovni, in ta spremena daje zemlji veliko lepoto. Ravno tako je s človekom, ki je po starem pregovoru sam za se majhen svet. Človek nikdar ni v istem stanu, in njegovo življenje na tej zemlji preteče valovom enako, ki se gibajo in zibajo v vednem spremenu. Zdaj ga vzdigajo v upanji, zdaj ga v strahu potaplajo; zdaj ga obračajo s tolažbo na pravo, zdaj z žalostjo na levo stran. Nikdar ni eden njegovih dni drugemu popolnoma enak, še ena ura drugi ne.

Prav imeniten je ta nauk; prizadevajmo si toraj, da si v tolikih spremembah dogodb ohranimo nespremenjeno serce. Naj se vse reči še toliko vertijo in spreminjajo okoli nas, vendar stanovitno in nepremakljivo glejmo povsod in vselej na Boga; le po njem hrepenimo, in le njega samega iščimo. Na katero stran koli ladja plava, mar na jutro ali proti polnoči, in naj kateri koli veter pihlja; zmiraj kaže magnetna iglica * proti svetli severni zvezdi ali na polnoč.

* Magnetna iglica je majhna železna igla, ki na tanki niti visi ali na ojstrini počez sloni. Ima pa to lastnost, da se zasuče sama zmiraj na polnočno stran. Tako mornarjem pot kaže.

Naj že ne le samo okoli nas, temuč tudi v našem znotranjem vse križem gre; naj je naša duša žalostna ali vesela, naj se znajde v bridkosti in žalosti ali v sladkosti; naj se ziblje v pokoju ali v nepokoju, v jasnosti ali v temoti, v skušnjavi ali v miru, v uboštvu ali v nevolji, v suhoti ali v sladki tolažbi: zmiraj in vselej naj se obrača naša duša, ki je naša magnetna iglica, stanovitno in neprenehoma k ljubezni do Boga svojega Stvarnika, svojega Odrešenika, svoje edine dobrote. „Naj živimo ali umerjemo, Božji smo, pravi apostelj, kdo bo nas ločil od ljubezni do Boga?“ Zares ne zdaj in nikdar nas nobena reč ne bo ločila od Božje ljubezni; ne žalost in ne strah, ne smert in ne življenje, ne sedanja bolečina in ne boječnost pred prihodnjim terpljenjem, ne zvižaja hudega sovražnika in ne sreča tolažbe, tudi ne brezen revščine, ne duhovna sladkost in ne dušna suhota. Vse to naj nas nikdar ne loči od te svete ljubezni, ki je v Jezusa Kristusa uterjena.

Ta terdni sklep, Boga nikdar ne zapustiti, in od ljubezni do njega nikdar ne odjenjati, varuje našo dušo v stiski toliko različnih nagibov, ktere jej človeško djanje pripelje. Če napade veter nanagloma bučelice po tratah, poprimejo se menda hitro kamenčekov, da zamorejo vetru vsaj nekoliko se ustaviti, in da jih piš ne odnese. Tako tudi duša, ki po terdnem sklepu objame ljubezen do Boga, stanovitna ostane v nestanovitnosti in spremembi tolažbe in težav, naj so te dušne ali časne, znotranje ali zunanje.

Zraven tega splošnega nauka je nam še nekterih posebnih opominov treba. Jaz rečem toraj:

1. Pobožnost ne obstoji v prijetnem občutku, ne v sladkosti, ne v tolažbi, tudi ne v tisti občutni rahlosti serca, ki nas gane k solzam in k zdihovanju, in nas pri kakem duhovnem opravku navdaja s „prijetnim veseljem. Moja ljuba Filotea! ta prijetni občutek se močno loči od pobožnosti. Prav veliko je duš, ktere imajo to rahločutnost, in ktere občutijo to tolaženje; zraven so pa vendar zlo hudobne, in zatoraj ljubezni Božje celo nimajo, veliko menj pa imajo še prave pobožnosti. Ko je Savl preganjal ubozega Davida na smert, in ko je ta bežal pred njim v puščavo Engadi imenovano, takrat je zašel Savl čisto sam v neko gorsko votlino, v kateri je bil David skrit s svojimi ljudmi. Lehko bi ga bil David pri tej priložnosti umoril, pa še prestrašiti ga ni hotel; ampak pustil ga je mirno iti

iz berloga. Potem še le je David klical za njim, da bi ga prepričal svoje nedolžnosti, in da bi mu pokazal, da je imel njegovo življenje v svojih rokah. Kaj ni potem Savi vse počel, da bi spričal, kako pohlevno je postalo njegovo serce do Davida! Imenoval ga je svojega sina, jokal in zdihoval je na glas, hvalil ga je in priznaval njegovo velikodušnost; še molil je za njega, in napovedal mu je njegovo prihodnjo čest, in priporočal mu je nastopnike svoje hiše. Ali je bilo mogoče, bolj prijaznega in utolaženega se skazovati? Vendar njegovo serce pri vsem tem ni bilo spremenjeno; in ravno tako grozovitno je potem Davida preganjal, kakor popred. Taka je tudi z ljudmi, kateri v svojem sercu globoko ginjeni postanejo, kadar Božjo dobroto in terpljenje Gospodovo premišljujejo; oni začnejo zdihovati, jokati in milo se zahvaljevati. Človek bi zares mislil, da je njih serce velike pobožnosti napolnjeno; naj pa skusimo je, bomo pa vse kaj družega našli. V prav vročem poletju padajo nagle plohe sicer v debelih kapljah na zemljo, pa je vendar ne premočijo, temuč le gobe kvišku izženó. Ravno tako tudi oni mehki občutljeji in one solze, ki na hudobno serce padejo, pa ga ne presunejo, niso sercu v noben prid. Taki zmoteni ljudje bi zraven vsega tega ne povernili le enega samega peneza krivičnega blaga; in bi se ne odpovedali le enemu samemu spačenemu nagnjenju; in tudi ne bi prenesli le najmenjše nepriležnosti iz ljubezni do Zveličarja, kterega so ravnokar objokovali. Po pravici smemo toraj pobožna ganjenja takih serc duhovne gobe imenovati, ker niso nobena prava pobožnost, temuč pogosto le goljufna zvijača sovražnikova. On s takimi tolažbicami duše pase in je v to napeljuje, da so s tem zadovoljne in tega vesele, pa da ne iščejo več prave pobožnosti. Prava pobožnost pa obstoji v stanovitni, serčni, hitri in delavni volji, to izpeljati ali spolniti, kar smo spoznali Božjim očem prijetno in dopadljivo.

Otrok se bo milo in bridko jokal, ako vidi, kako se materi žila preseka in kri pušča. Pa ravno tej materi, za katero se tako bridko joka, ne bi dal kako jabuko ali zavitek sladkarije, ki je ravno v roci ima, ako bi tega poželela. Takošni so večidel naši rahli občutki pobožnosti. Bridko se jočemo, če vidimo, kako se križanemu Jezusu vtisne sulica, ktera njegovo sveto serce prebode. O moja Filotea! pač storimo prav, da solze točimo zavolj smerti in grozovitega terpljenja našega usmiljenega Zveličarja;

pa zakaj mu z dobrim srcem ne podamo jabuka, kterega tako terdno v rokah deržimo, in katero on tako močno poželi. Jaz menim, zakaj ne podamo njemu svojega serca, ki je edino jabuko ljubezni, katero hoče ta ljubljeni Zveličar od nas. Zakaj mu ne darujemo marsikterih nagnjenj, kratkočasov, dopadenja, ktera bi On rad našim rokam iztergal, pa jih izmakniti ne more, ker so naša sladkarija, po kateri veliko bolj poželimo, kakor po njegovi nebeški milosti? Oh to so le prijateljstva majhnih otrok, sicer so priserčna pa le slaba, domišljena so pa brez nasledkov. Prava pobožnost ne obstoji v tem rahločutji, ne v teh telesnih občutkih. Pogosto izvirajo taki občutljeji iz same nature, ki je vsa mehka in pripravna za vsak občutek, ki ga jej vtisniti hočemo. Večkrat prihajajo tudi iz zvižaje hudega sovražnika, ki vtiskuje našej domišljiji take podobe, da bi nas le pri njih zaderžal.

2. Vendar so ti prijetni občutki in to rahločutje pogosto prav dobri in prav koristni; zakaj oni zbudijo željo in lakoto v duši, oživajo serce, in razprostrejo čez naša pobožna dela neko radost in veselje; to pa dela naše delanje še od zunaj lepo in prijetno. To je radost, katero nad Božjimi rečmi občutimo, in zavolj ktere je David zaklical: „O Gospod! kako sladke so tvoje besede mojemu gerlu, slajše kakor med so v mojih ustah.“ In zares je najmenjša tolažba, ki jo nam pobožnost podeli, boljša od najprijetniših kratkočasov sveta. Persi in mleko milosti Božjega ženina teknejo duši vse bolje, kakor najžlahtnejše vino posvetnega veselja. Kdor je pervega kdaj okusil, temu je vsako drugo veselje žolč in pelin. Kteri imajo v ustih skitiško zelišče,* tisti občutijo nad njim takošno sladkost, da niso ne lačni in ne žejni. Enako temu je tudi nemogoče, da bi duše, kterim je Bog podelil to nebeško mano znotranje tolažbe in nebeške sladkosti, kdaj pozelele posvetnega veselja, ali da bi ga s pravim dopadenjem uživati zamogle. One so nekak predokusek tistih neumerljivih sladkosti, ktere Bog tistim dušam podeli, ki njega iščejo; one so poslajena zernica, ktera On svojim otročičem daje, da bi je k sebi privadil; one so serce okrepčavne vode, ktere jim deli, da bi je poživil, so pa tudi nadavek (ara) večnih plačil. Pravijo, da je Aleksander, dokler se je vozil

* Skitje so bili neko staro ljudstvo, o kterem se je govorilo, da so lahko več dni brez živeža. Po njih ima ono basensko zelišče svoje ime.

še na širnem morji, zasledil srečno Arabijo že po prijetnem duhu prelepih dišav, kterega mu je veter nasproti prinesel; in s tem je on sebe in svoje prebivalce oserčaval. Tako dobivamo večkrat tudi mi sladkost in dišave nebeške prijetnosti na tem morji minljivega življenja. In te nam podelijo gotovo nek predokusek tistih radosti presrečne nebeške domovine, po katerih zdihujemo in hrepenimo.

3. Morebiti pa stavljaš sledeče vprašanje. Ker se nahajajo občutne tolažbe, ki so zveličavne, in ktere od Boga pridejo; in ker se nahajajo tudi prazne in nevarne ter celó še prav škodljive, ktere izvirajo iz nature ali od sovražnika samega, kako pa zamorem razločiti in spoznati eno od druge, dobro od hude ali prazne? — Kar zadeva občutke in nagibe naše duše, o tem velja ta splošen nauk, da naj je spoznavamo na njih sadu. Naša serca so drevju podobna; njih nagibi so veje, in njih djanja so sad. Tisto serce je dobro, katero ima dobre nagibe; in tisti nagibi so dobri, kateri doprinašajo v nas dobre nasledke in sveta dela. Če tista rahločutnost, tisti prijetni in tolažljivi občutki nas storé bolj ponižne, bolj poterpežljive, bolj pohlevne, bolj ljubeznjive in miloserčne do bližnjega; če storé, da mi bolj skerbno svojo poželjivost in svoja slaba nagnjenja morimo, in da mi bolj stanovitno opravljamo svoja pobožna opravila; če storé, da smo bolj ubogljivi in voljni do svojih predpostavljjenih, in bolj priprosti v svojem obnašanji, potem, moja Filotea! so gotovo od Boga. Če so pa te prijaznosti le za nas same prijetne; če nas storijo radovedne, bridke, razžaljive, nesterpne, svojeglavne, prevzetne in terde do bližnjega; če zavolj njih mislimo, da smo že sveti, in se nočemo nobenemu vodstvu in opominu več podvreči, potem so oni tolažljivi občutki brez vsega dvoma goljufni in pogubljeni. Dobro drevo nosi le dober sad.

4. Ako je naše serce po tej sladki tolažbi razvelseljeno, tedaj se moramo globoko pred Bogom ponižati. Varujmo se, da zavolj teh prijetnih občutkov kje ne rečemo: „O kako sem pobožen!“ Ne tako, moja Filotea! ti darovi nas ne storé bolj pobožne; zakaj pobožnost ne obstoji v tem, kakor sem ti že prej povedal. Recimo rajše: O kako dobrotljiv je Bog do tistih, ki v njega zaupajo in do duše, ki njega išče! Kdor nekaj sladkorja (cukra) v ustih ima, on zategavoljo ne more reči, da so njegova usta sladka, temuč le to zamore reči, da je sladkor sladek. Čeravno je duhovna sladkost prav ljubeznjiva, in Bog, ki

jo nam podeli, prav dobrotljiv, vendar še ne spričuje, da je tisti pobožen, kdor jo sprejema.

5. Mi se moramo še med otročiče prištevati, katerim je mleka potreba; in pomisliti moramo, da se nam ta sladkarija zato daje, ker naše še rahlo in slabo serce vabila potrebuje, da se k ljubezni do Boga povzdiga.

6. Da sploh in navadno govorim, te milosti in blagre moramo ponižno sprejemati in je prav visoko spoštovati. To pa zategavoljo, ker so sami na sebi veliko vredni, in še več zategavoljo, ker je nam polaga Božja roka v serce. Ona dela neki materi podobno, ktera svojim otročičem eno sladko zernice za drugim v usta daje, da je utolaži. Če bi otrok pri pameti bil, tedaj bi bolj občudoval ljubezen materno, kakor sladkost sladkorjevo. To ima toraj zares nekaj v sebi, moja Filotea! da je nekdo s takimi sladkostmi obdarovan; pa sladkost nad vse sladkosti je ta, da občuduješ ljubezni polno in materinsko roko Božjo, ktera nam polaga te sladkosti v usta, v serce, v dušo in v misli.

7. Če smo je z vso ponižnostjo sprejeli, potem se jih poslužimo skerbno po volji Tistega, kateri je nam je podelil. Vendar zakaj mar podeli nam Bog take sladkosti? — Zategavoljo, da obudi v nas več pohlevnosti do bližnjega, in več ljubezni do njega samega. Mati daje otroku sladkarije, da bi jo poljuboval; poljubimo toraj tudi mi tega dobrotljivega Zveličarja, ki nam toliko sladkosti podeli. Zveličarja pa s tem poljubimo, da ga ubogamo, da njegove zapovedi spolnujemo, da njegovo voljo storimo, da se po njegovih željah ravnamo. Da kratko izrečem, Zveličarja poljubimo s tem, da ga s pokorščino in zvestobo ljubo objamemo. Kadar smo kako duhovno tolažbo sprejeli, tistega dne spolnujemo dobro z večo skerbjo in bolj se ponižajmo.

8. Zraven vsega tega moramo od časa do časa se odreči takim sladkostim, rahlim in tolažljivim občutkom. Svoje serce moramo od njih odtegniti in terditi, da je sicer ponižno sprejemamo in ljubimo, ker je nam Bog pošilja, in ker nas spodbujajo k ljubezni do njega. Terditi moramo pa tudi, da jih prav za prav ne iščemo, ampak le Boga in njegovo ljubezen; da ne iščemo tolažbe, temuč tolažnika; ne sladkosti, temuč sladkega Zveličarja; ne prijetnosti, temuč Tistega, ki je prijetnost nebes in zemlje. V takih mislih bodimo pripravljene, da terdni ostanemo v ljubezni do Boga tudi tedaj, če bi ves čas svojega živ-

ljenja nobene tolažbe več ne bi dobili. Na hribu Golgate recimo ravno tako, kakor na gori Tabor k Bogu: „O Gospod! pri tebi je dobro biti, naj si že na križu ali v svojej česti.“

9. Poslednjič te sledečega opomnim. Ako bi bila tebi podeljena velika obilnost takošnih tolažb, rahlih občutkov, solz in sladkost, ali kaj posebnega v njih; tedaj pogovori se o tem odkritoserčno s svojim spovednikom, da boš zvedela, kako naj se v njih zmerno obnašaš. Sveto pismo pravi: „Če si medu našel, pa jej od njega, kolikor ti je potreba.“

XIV. Postava.

O duhovni zapuščenosti in suhoti.

Stori tedaj, kar sem tebi ravno povedal, moja Filotea, ako te razveseljuje znotranja tolažba. Pa ne bo zmiraj terpel ta lepi in prijetni čas; ampak tako se boš občutila včasi prazno vsega občutka pobožnosti, da ti bo v sercu, kakor bi bila tvoja duša pusta, nerodovitna in suha zemlja. Ne boš našla pota in steze do Boga, in ne vode milosti, da bi svojo dušo v njeni suhoti poškopila, ki jo dela suhi zemlji podobno. O kako reven je tak stan duše sosebnost takrat, kadar je bridkost silno velika. Kakor svoje dni Davidu, tako so duši noč in den solze njena hrana; med tem pa sovražnik skuša, s premnogimi sleparijami jo spraviti v obupanje. On jo zasmehuje in jej pravi: Reva, kje je tvoj Bog? po katerem potu zamoreš ga najti? kdo ti bo posihmal veselje njegove svete milosti delil?

Kaj boš tačas storila, moja Filotea? Dobro spreglej, od kod je to hudo; zakaj pogosto mi sami zadolžimo svojo zapuščenost in suhoto.

1. Kakor mati ne podá sladkorja svojemu otroku, ki ima gliste (črve), tako tudi Bog odvzeme nam tisti tolažljivi občutek, ako se redé gliste napuha v nas. „Dobro mi je, o moj Bog! reci z Davidom, da si me ponižal.“

2. Ako prijetnosti in radosti Božje ljubezni o pravem času zbirati zanemaramo, tedaj je odtegne Bog od nas, da našo lenobo po pravici kaznuje. Izraelec, ki je zamudil, mane na vse zgodaj si nabrati, po solnčnem vzhodu ni več

zamogel, si je dobiti, zakaj tačas je bila že vsa stajena in zlita.

3. Premnogokrat ležimo tudi mi, kakor nevesta visoke pesmi v postelji telesnega veselja in minljivega tolaženja; ženin naših duš pa terka med tem na vrata našega serca. On nas od zunaj nagovarja, da naj bi se pobožnih vadb prav resno poprijeli; mi pa njemu ne odpremo, ker je nam žal, zapustiti to neumno veselje in se ločiti od teh goljufnih veselic. Jezus Kristus pa gre memo, in pusti nas ležati. Če hočemo pozneje ga poiskati, potem si moramo veliko prizadjeti, da ga najdemo. In prav po pravici je zadela nas ta kazen, ker smo bili njegovi ljubezni tako nezvesti, da smo od nje odstopili, da bi za nečimurnimi rečmi tega sveta dirjati zamogli. Pa saj imaš zdaj egipčevske moke, zato ostaneš brez nebeške rose Božje mane! Bučele sovražijo vsako po človeškem umu napravljeno dišavo; tako tudi prijetnost sv. Duha ne strinja se z goljufnim veseljem sveta.

4. Dvoumnost in zvitost serca pri spovedi in v duhovnih pogovorih s spovednikom pripelje tudi suhoto in zapuščenost s seboj. Ker si sv. Duha nalegala, zato ni se čuditi, da odtegne tebi svojo tolažbo. Ti nočeš priprosto in brez zvitosti ravnati, kakor maži otroci; zato tudi nikdar ne dobiš sladkarij, ki so otročičem pripravljene.

5. Do sitega se napolnuješ s posvetnim veseljem in se čudiš, da se tebi duhovnega veselja studi? Star pregovor pravi: „Če so golobje siti, jim češnje ne dišé. Lačne je napolnil z blagoslovom, prepeva preblažena Devica, in bogatine je pustil prazne.“ Kdor je bogat posvetnega veselja, on ni sposoben za duhovno.

6. Če si dobro obvarovala sad poprejšnih duhovnih tolažb, potem ti bodo še nove podane; zakaj tistemu, kdor ima, njemu se bo še dodalo. Kdör pa nima, kar se mu je podelilo, kdor je to po svojej vnemarnosti zgubil, njemu se bo še to odvzelo, česar nima: to se pravi, vzele se mu bojo milosti, ktere so bile njemu namenjene. Dež oživlja le tista zelišča, ki so še zelena; ktera pa ne zelené več, tistim vzeme celó življenje, ki ga nimajo, zakaj popolnoma vsahnejo po dežu. Po marsikterih enakih vzrokih zgubimo tolažbo pobožnosti, in zapademo puščobi in suhoti duha. Preiščimo si toraj vest, znabiti zapazimo v nas enake pregreške. Zapomni si pa moja Filotea! da pri tem preiskovanji ne smemo preojstro in preboječe ravnati. Ako smo

v tem obziru svoje življenje zvesto spregledali, in v nas korenino zlega zasledili, potem zahvalimo se Božji dobroti; zakaj na pol je zlo že odgnano, da je nam le znan njegov izvir. Če pa ničesar ne najdeš, kar bi ravno to suhoto tebi bilo naključilo, tedaj ne preiskuj dalje, temuč stori, kar ti bom zdaj povedal, pa ne spregleduj več posamnih okoljščin.

1. Ponižaj se globoko pred Bogom v spoznanji svoje revščine in nevrednosti. Oh kaj sem, če sem sama sebi prepuščena! Res drugega me ni, kakor osušena in od vseh strani razpokana zemlja, ki s svojimi spoklinami naznanja žejno po nebeškem dežu, med tem pa jo veter raznaša in razdeva.

2. Kliči k Bogu in prosi ga, naj tebe tolaži. „Daj mi, o Bog! veselje svojega zveličanja nazaj; moj Oče, ako je mogoče, vzemi od mene ta kelih terpljenja.“ Odstopi, o nerodovitni sever suhote, in pridi sem, o prijetni jug tolaženja! Pihljaj po mojem vertiču, pa bojo ta pobožna oserčevanja razširjala prijetno dišavo.

3. Podaj se k svojemu spovedniku, in odkrij mu ves stan svojega serca. Odgerni mu najskrivnejše kote svoje duše, in poslušaj z otročjo priprostostjo in ponižnostjo svetovanje, ki ga bo tebi dal. Zakaj Bog ljubi pokorščino nad vse, in podeli pogostokrat obilni blagoslov svetovanju, ki ga iščemo pri drugih, posebno pri voditeljih svoje duše, čeravno nam ne dozdeva se v njem noben poseben prid ležeč. Tako so postali valovi reke Jordanske Naamanu neizrekljivo zdravi, ko mu je svetoval prerok Elizej, naj se jih posluži, čeravno temu človek ne bi mogel pametnega vzroka najti.

4. Po vsem tem je v takih in enakih suhotah serca najbolj koristno, in tudi k dobremu najbolj to služi, da zmanjšamo željo, takih težav rešenim biti. Ni prepovedano, priprosto rešenja si želeti, le preveč po njem hrepeneti ne smemo. Z vsem moramo Božji previdnosti se podvreči, da se bo godila nad nami Božja volja celó med ternjem in med takimi željami. Klicimo toraj ob takih časih: „Oh Oče, ako je mogoče, vzemi ta kelih od mene.“ Pa pristavimo tudi z veliko serčnostjo: „Vendar ne kakor jaz hočem, temuč kakor ti hočeš.“ In pri teh besedah ostanimo z največo mirnostjo, ki je nam mogoča. Če nas Bog zagleda v tako sveti mirnodušnosti, potem nas bo oveselil z marsikako milostjo in z marsikterim darom. Enako se je nekđaj

godilo Abrahamu. Ko je Bog videl, da je on pripravljen, darovati svojega lastnega sina Izaka, pa je bil zadovoljen že s to čisto pokorščino, ker je gledal to njegovo mirnodušnost. Bog ga je potem še oveselil, ker se mu je tolažljivo pokazal in ga presladko blagoslovil. V vsaki težavi, bodi si dušna ali telesna, in kadarkoli se nam odtegne občutna pobožnost, recimo iz celega serca in popolnoma podverženi: „Gospod mi je dal to tolažbo, Gospod jo mi je spet odvzel, njegovo sv. ime naj bo češčeno.“ Če ostanemo tako ponižni, potem bo nam svojo sladko milost spet podelil, kakor je storil Jobu, kateri je v vseh svojih težavah imel enake besede v ustih.

5. Na zadnje, moja Filotea! nikdar ne smemo v nobeni znotranji suhoti serčnosti zgubiti; in dokler s poterpljenjem pričakujemo, da se preverne naša znotranja tolažba, le hodimo zmiraj po svojem navadnem potu. Zavoljo tega nobenega djanja pobožnosti ne smemo zamuditi, temuč še pomnožiti moramo svoja dobra dela. In ker svojemu preljubemu ženinu nimamo rahlih sladkarij podati, pa podajmo mu suhih. Njemu je vse eno, da je le serce, ki mu jih daruje, terdno sklenilo, njega ljubiti. V lepi in prijazni spomladi spravijo bučelice več sterdi, in zaplodijo tem manje mladih bučelic; zavoljo prijetnega vremena se toliko zamudé s poberanjem sterdene rože po rožicah, da na izrejo mladih červičev pozabijo. Če je pa spomlad ojstra in meglena, tedaj si pa več bučelic priredijo in manj sterdi naberó. Ker v oblačnem vremenu ne morejo okoli letati, da bi sterdi si naberale, pa s tem pečajo se, da svoj rod obderžé in množijo. Ravno tako se večkrat zgodi, moja Filotea! da se duša toliko zamudí pri vživanji solčne spomladi duhovnih tolažil, da zavolj preobilnosti teh sladkosti veliko manj dobrih del opravlja. Sredi duhovne suhote in zapuščenosti, kadar se čuti brez sladkega občutka pobožnosti, tedaj pa duša pogosto opravlja prava dela pobožnosti; in takrat zaredi v svojem sercu bogati rod pravih čednosti poterpljenja, ponižnosti, radovoljnega ponižanja, vdanosti in krotjenja lastne ljubezni.

Zatoraj se marsikteri močno motijo, posebno iz ženskega spola, ako mislijo, da Bogu taka služba manj dopade, katero skazujemo njemu brez sladkosti, brez rahlosti in skoraj neobčutno. Naše djanje je rožam podobno, ktere se nam dozdevajo sicer lepše in prijetniše, dokler zelenijo, pa imajo veliko večó dišavo in moč, kadar so suhe. Čeravno

so naša dela, storjena z ono rahločutnostjo, nam samim prijetnejša, ker gledamo le svoje vesele občutke, vendar imajo pred Bogom večo dišavo in moč, ako smo je opravili v suhote in zapuščeniosti serca. Zares, moja Filotea! ob času suhote priganja nas naša volja kakor s silo k Božji službi, zato mora volja biti tudi bolj močna in stanovitna, kakor ob času sladkosti. To ni ravno nič posebnega, da kdo ob času miru in sredi vseh prijetnosti dvorske lepote svojemu knezu služi. Da pa kdo njemu služi v težavni vojski, sredi prepirov in preganjanj, to je znamenje prave zvestobe in stanovitosti. Blažena Angela Folinjska je rekla, da je tista molitev Bogu najprijetnejša, ktera se posiljeno opravi; in ktero ne začnemo iz veselja in nagnjenja, temuč le samo zategavoljo, da bi Bogu dopadli. H taki molitvi nas pelje naša volja tako rekoč zoper našo voljo, in ona posili in premaga vsako suhoto, naj se jej še toliko ustavlja. Ravno to velja pa sploh tudi o vseh dobrih delih; zakaj ona imajo toliko večo vrednost pred Božjimi očmi, kolikor več znotranje ali zunanje zopernosti občutimo, dokler je spolnujemo. Čistost Božje ljubezni se sveti tim bolj v našem trudu po čednostih, čim menje pazimo zraven na svoj lasten prid. Rad in lahko poljubi otrok materi roko, kadar mu sladkarije podaja; pa veliko ljubezen do nje spričuje s tem, da jej roko poljubi tudi takrat, ko mu je dala pelina, ali kako drugo grenko zdravilo.

XV. Postava.

Poterjenje in pojasnenje do zdaj rečenega po neki imenitni dogodbi.

Da tebi ta nauk bolj jasno razložim, hočem tebi iz življenja sv. Bernarda povedati nekaj posebno lepega; to sem našel v bukvah nekega učenega in bistroumnega spisovatelja. On tako-le govori: Tisti, kteri Bogu služiti začnejo, pa še ne poznajo odvzetja občutne milosti in drugih sprememb v duhovnem življenji iz lastne skušnje, taki zgubijo pogosto naenkrat vso serčnost. Oni se pogreznejo v otožnost in žalost serca, kadar nenadoma pograšajo okus občutne pobožnosti, to prijetno luč, ki je vabi, da naj bi po Božjem potu naglo naprej hodili. V duhovnem življenji

izučeni to tako razjasnujejo, da pametna natura ne more dolgo ostati lačna, tudi ne brez kakega razveseljenja, bodi si nebeškega ali pozemskega. Duše, ki so po veselem zavživanji duhovnega veselja same čez se povzdignjene, one se lahko odrečejo vsem zunanjim rečem. Pa zgodi se jim tudi, da se jim dozdeva, kakor da bi ne bile ne v nebesih in ne na zemlji, in kakor bi bile v večni temnoti pokopane. To godi se takrat, kadar jim je po Božji naredbi odtegnjeno to duhovno veselje; kadar poverh tega še občutijo se brez vse telesne tolažbe; in kadar še niso navajene, s poterpljenjem pričakovati, da se poverne pravo solnce. Zatoraj zdihujejo in ječijo kakor mali otroci, kateri se persom odstavljajo; in taki napravljajo drugim veliko sitnosti, posebno pa sebi samim.

Sledeče se je toraj zgodilo na potovanji, o katerem govorim, nekemu žlahtniku iz družbe sv. Bernarda. Ime mu je bilo Bogomir Peronski, on se je še le pred kratkim časom posvetil Božji službi. Ta mož tedaj je postal naenkrat ves suh v svojem znotranjem, bil je brez vsake tolažbe, in v vojski z znotranjimi temnotami. Zato je začel misliti na svoje posvetne prijatelje, na sorodnike in na svoje zapuščeno premoženje; in obsule so ga tako grozne skušnjave, da jih že od zunaj ni zamogel več prikrivati. Eden njegovih najboljših tovaršev je zapazil to, in se je njemu bližal, ter ga skrivaj uprašal: „Kaj ti pa je, Bogomir! zakaj pa si zoper svojo navado tako zamišljen in žalosten?“ In Bogomir je globoko zdihnil ter mu odgovoril: „Oh moj brat! za vse svoje življenje ne bom več vesel.“ Te besede so ganile tovarša do usmiljenja, in gorečnost bratovske ljubezni ga je gnala, da se je hitro podal k očetu cele družbe, k svetemu Bernardu; njemu je vse razodel. Svetnik hitro spozna veliko nevarnost, v kateri je bil Bogomir, zato se poda v neko bližnjo cerkev, da bi za njega molil. Bogomir je pa od žalosti posiljen naslonil glavo na nek kamen, in je zaspal. Za kratko časa vstaneta oba, eden od molitve, v kateri je milost sprosil, drugi pa iz svojega spanja. In glej, Bogomir je bil tako veselega in prijaznega obličja, da se je njegov prijatelj začudil nad tolikim in tako naglim spremenom. Prijazno mu je očital malo prej dani odgovor, pa Bogomir mu reče: „Prej sem tebi rekel, da ne bom nikdar več vesel, zdaj pa tebi za-terdim, da ne bom nikdar več žalosten.“

Tako se je skončala skušnjava tega pobožnega moža.

Učimo se pa, ljuba Filotea! iz te prigodbe:

1. Da Bog tistim, ki se posvetijo njegovi sv. službi, daje prijetni okus nebeškega veselja, da bi je odtegnil od posvetnih želj in je spodbudil, da naj po njegovi Božji ljubezni hrepené.

2. Da nam ravno tisti ljubezni polni Bog po svoji modri previdnosti včasi odtegne mleko in sterd tolažbe, da bi se odstavili, in da bi tako se naučili, zavživati suhi in tečni kruh krepke pobožnosti, ki je uterjena po zopernostih in skušnjavah.

3. Da med to duhovno suhoto vzdignejo se včasi silno velike skušnjave. Tem moramo serčno se ustavljati, ker ne prihajajo od Boga; suhoto pa moramo vendar poterpežljivo prenesti, ker jo pošilja Bog, da nas vadi in skuša.

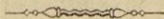
4. Da v znotranjih stiskah nikdar ne smemo serčnosti zgubiti, tudi ne tako govoriti, kakor oni Bogomir: „Nikdar ne bom več vesel;“ temuč sredi temne noči pričakujmo luč. Pa tudi v najlepšem duhovnem vremenu ne smemo reči: Jaz ne bom nikdar več žalosten. Ne tako, temuč v dobrem času moramo hudih dni se spominjati, to nas učé bukve Modrosti. Upati moramo v žalosti, bati se pa v radosti, vselej pa naj bomo ponižni.

5. Da je v tej reči prav dober pripomoček ta, da odkrijemo svoje terpljenje kakemu duhovnemu prijatelju, kateri nas tolažiti zamore.

Ob koncu tega prav potrebnega poduka še opomnim, da tudi tukaj imata naš ljubi Bog in sovražnik našega zveličanja povsem različne namene. Zakaj Bog hoče po tej suhoti nas pripeljati do velike čistosti serca, do popolnega zatajevanja samega sebe, in do tega, da v njegovi službi si popolnoma odrečemo svojo lastno složnost. Hudi duh pa s svojim djanjem to namerja, da bi mi zgubili serčnost, da bi se povernili k posvetnim veselicam, in da bi mi sami in drugim postali nadležni. S tem hoče nas od sv. pobožnosti odverniti, in jo nam očerniti ali pristuditi. Če pa zvesto spolnuješ te nauke, ktere sem tebi dal, tedaj v teh znotranjih težavah s svetimi vadbami svojo popolnost močno množiš. Preden pa ta nauk sklenem, opomnim še to, da izhaja ta nevolja, ta suhota in zapuščenost včasi tudi iz telesne bolehnosti. Včasi smo vsi oslavljeni, na primer po predolgem budenji, po delih pokorjenja, po postih, pa tudi trudnosti, zaspanosti, po težavah in drugih enakih

slabostih. Take reči izhajajo sicer le iz trupla, pa vendar stiskajo enako tudi duha, ker sta si truplo in duša tako ozko in tesno sklenjena med seboj. V takih priložnostih moramo zmiraj skerbeti, da nektera dobra dela storimo s serčnim duhom in z vzvišeno voljo. Čeravno se nam dozdeva, da vsa naša duša spi, in da je od dremote in trudnosti posiljena, vendar dela našega duha prav dopadejo Bogu. V takošnih okoljščinah zamoremo z nevesto v visoki pesmi reči: „Jaz spim, moje serce pa budi.“ In da-si najdemo, kakor sem že prej rekel, v sebi menj veselja, da bi v takih okoljščinah kaj dobrega storili, vendar imamo pri takih opravilih več zasluženja in več čednosti. Takrat si zamoremo tudi s tem pomagati, da svoje truplo okrepcamo s kakim dovoljenim veseljem in kratkočasom. Zatoraj je sveti Francišek Serafiški zapovedal učencem svojega reda, da naj si v svojih opravilih toliko opočijejo, da po njih svete gorečnosti ne motijo.

Ker govorim ravno o tem imenitnem očaku, zato še to opomnim, da je bil on nekdej od tako silne otožnosti stiskan in prevzet, da je kazal jo celo v svojem zunanem zadržanji. S svojimi tovarši govoriti mu ni bilo mogoče; če se jim je odtegnil, takrat mu je bilo še teže. Postiti se, in druga pokorila opravljati ga je utrudilo, in molitev mu ni podelila nobenega polajšanja. V takem stanu je preživel celi dve leti, in zdelo se mu je, da je od Boga čisto zapuščen. Ko je pa ta strašni vihar ponižno prestal, povernil mu je Bog zadnjič na enkrat spet zveličavni mir. Ako so toraj največi služabniki Božji v take skušnjave bili postavljeni, potem naj se ne čudijo najmenjši njegovi služabniki, da nje tudi kaj tacega zadene.

Pete bukve.

Zapopadek. Vadbe in nauki, kako naj dušo ponovimo in jo v pobožnosti uterdimo.

I. Postava.

Da naj pobožne sklepe na leto enkrat s sledečimi vadbami ponovimo.

Pri teh vadbah je prvič najbolj potrebno, da spoznamo, kako potrebne da so. Prav lahko zapusti človeška natura svoje zveličavne sklepe; slabost života je tako velika, da dušo vedno teži, in pod se vleče, če ona ne vzdiga se pogosto po moči terdnih sklepov navzgor. Saj tudi ptice večkrat naglo padejo na tla, če se ne vzdigajo vedno navzgor, in če ne migajo vedno perut, da bi v svojem letu se obderžale. Zatoraj je treba, ljuba Filotea! da večkrat ponoviš in poterdiš pobožne svoje sklepe Bogu služiti; če tega ne storiš, znala bi zabresti v prejšnji ali v še hujši stan svoje duše. Je že tako v duhovnem življenji, če zaidemo v stare grehe, tedaj pademo vselej globokeje, kakor smo bili prej, ko smo k pobožnosti se vzdignili. Ni je ure, naj bo še tako dobra, da ne bi bilo treba vsakega dne jo navijati, in naj manj enkrat v letu jo vso razdjati, da se vsak kosec posebej rije osnaži, in da se poškodovani deli poravnajo. Tako je tudi s tem, kdor za svoje ljubo serce pravo skerb ima. Tak ga naj s poprej imenovanimi dobrimi deli zjutraj in zvečer v Bogu navija; verh tega naj še večkrat svoj stan ogleduje, svoje znotranje poravná in popravi; poslednjič naj svoje serce še vsako leto najmenj po enkrat čisto razloži, in naj vsak kosec posebej dobro ogleda. To se pravi, človek mora vsako nagnjenje in vsak nagib svojega serca pregledati in preiskati, da zamore vse pogreške popraviti, kateri bi znašli se v njem. Urar pomaže z rahlim oljem kolesa, peresa in vse pre-

makljive dele svoje ure, da se vsa reč ložeje giba, in da se je rija ne prime. Ravno tako naj tudi pobožna duša svoje serce dobro razloži, potem ga naj lepo ponovi in z mazilom sv. zakramentov pokore in obhajila poživi. To pobožno opravilo bo poživilo tvoje od časa oslabiljene moči; to bo tebi serce ogrelo in bo zeleno rast podelilo tvojim dobrim sklepom, in dalo bo novo cvetje čednostim tvojega serca.

Kristjani prvih časov so spolnovali to z veliko skerbjo. Kakor nam pripoveduje sveti Gregor, Nacijanski škof, so posebno tistega dne, ko se spominja cerkev Zveličarjevega kersta, čestitljivo ponavljali svojo vero in kerstno obljubo. Storimo tudi mi tako, ljuba Filotea! radi se k temu pripravljajmo, in opravimo to delo z vso skerbjo. Ako si po nasvetu svojega spovednika sebi izvolila pripravni čas, in ako si več kakor sploh se podala v duhovno ter resnično samoto, potem opravi o sledečih rečeh po dvoje ali troje premišljevanj. To pa stori po tistem nauku, ki sem ga tebi v drugih bukvah tega spisa podal.

II. Postava.

Premišljevanje o dobroti, katero je nam Bog s tem skazal, da je nas poklical v svojo sv. službo. Sklenjeno je to premišljevanje z ravno spredaj stoječo terdno obljubo.

1. Premisli dele svoje obljube. Pervi del je ta, da si za vselej se odpovedala smertnemu grehu, da si ga zapustila, ga zavergla in sovraštvo do njega obudila. Drugi je ta, da si svojo dušo in svoje telo z vsem, kar se ga derži, posvetila in darovala ljubezni in službi Božji. Tretji je ta, da se hočeš z milostjo Božjo hitro spet vzdigniti, ako bi po kakem grešnem djanji zapadla v greh. Mar niso to lepi, pravični, spodobni in blagi sklepi? Premisli globoko v svojej duši, kako svete, kako pametne, in kako vesele da so take obljube.

2. Premisli, komu si to obljubila. Bogu samemu si to obljubo storila. Ako že pametna obljuba, katero smo kakemu človeku storili, nas veže, da naj jo spolnimo, koliko bolj nas veže še le obljuba, katero smo Bogu storili!

„Tebi, o Gospod! je govorilo moje serce, pravi David, in je izgovorilo ono besedo zveličanja; ne, nikar je ne bom pozabil.“

3. Premisli, v pričo koga si to obljubila. Glej, obljubila si to pred obličjem celega nebeškega dvora. Preblašena Devica, sv. Jožef, tvoj angelj varh, sv. Ludovik, vse izvoljene trume nebeških prebivalcev so gledale tebe, so zdihovale v svetem veselji, in so poterdile tvoje besede. Z očmi neizrekljive ljubezni so gledale, kako si pred nogami svojega Odrešenika darovala svoje serce njegovi službi. Prav posebno veselje je bilo zavoljo tega v nebeškem Jeruzalemu; in spomin tega veselja se bo obhajal tam takrat spet, ko boš z resničnim srcem svoje sklepe ponavljala.

4. Premisli pripomočke, s katerimi si storila svojo obljubo; o kako ljubezni in milosti poln je bil tačas Bog do tebe! Povej, mar ni res, da si bila s sladkim spodbujanjem sv. Duha k temu vabljenjena? Mar niso bile iz prelahle in delavne ljubezni spletene vervice ali sponse, s katerimi je Bog tvoj čolnič vlekel v zavetje zveličanja? Kako je vendar ljubeznjivo tebe silil k sebi z nebeško sladkostjo; to je, po molitvi, po sv. zakramentih in po dobrih bukvah! O moja Filotea! spala si, in Bog je čuval nad teboj, misli miru in ljubezni je mislil za tvoje serce.*

5. Premisli, kedaj te je Bog pripeljal do takih sv. sklepov. V cvetu tvojih let se je to zgodilo. Kako velika je vendar ta sreča, da tako zgodaj spoznaš, kar zmiraj še prepozno spoznamo! Ko je sv. Avguštin v svojem tridesetem letu občutil ta klic v svojem sercu, tedaj je ves goreč zaklical: „O vedno stara in vedno mlada Lepota, kako pozno sem tebe spoznal; oh videl sem te, in te nisem gledati hotel!“ Tudi ti bi sicer reči zamogla, o večna sladkost, da tebe nisem prej okusila! Pa kaj, tačas tega še vredna nisi bila. Ker pa zdaj milost spoznaš, katero je skazal Bog tebi s tem, da je tebe v tvojej mladosti poklical, zatoraj reci z Davidom: „Moj Bog, že v mladosti si me razsvetil in ganil moje serce; zatoraj hočem tvoje usmiljenje oznanjevati na vekomaj.“ Če si pa bila v svojej starosti poklicana, o moja

---

* O grešnik! pomisli vendar, koliko veselja in lepote tvojo dušo čaka, ako se ona od svojih grehov oberne k Bogu. Vsi grešniki vkupaj ne zavžijejo toliko veselja, kolikor ga duša občuti, ko stopi v službo Božjo.

Filotea! tedaj spoznaj to preveliko milost, da je Bog tebe poklical še pred tvojo smertjo, čeravno si toliko pretečenih let napek obrnila. Ako On tvoje nesrečno življenje ne bi ustavil ob pravem času, bi ti na večno nesrečna postala.

6. Premisli nasledke tega poklica. Če se ne motim, našla boš veliko spremenjenje v sebi, ako spregledaš, kaj si zdaj in kaj si nekdanj bila. Mar to ne šteješ sebi v veliko srečo, da zdaj po molitvi z Bogom govoriti znaš; da njega ljubiti zdaj močno želiš; da si ukrotila in premagala zdaj mnogotera huda nagnjenja, ki so tebe prej motila; da si se izognila mnogo grehom in madežem svoje vesti; da si zdaj tudi veliko večkrat sprejela sv. obhajilo, kakor poprej? O kako velike so te milosti; z mero svetosti je meri, zakaj roka Najvišega je to storila. „Dobrotljiva roka Božja je ravnala z menoj, pravi David, njegova desnica me je vzdigovala. Blagor meni, jaz ne bom umerl, še bom živel in čuda njegove dobrote bom oznanjal z ustmi, s srcem in z djanjem.“

To celo premišljevanje, katero je očitno obilen studenec zveličaynih misli, končaj s priserčno zahvalo in z gorečo molitvijo ter s terdnim sklepom, da hočeš te gnade sebi v prid obrniti. Prav ponižno in z velikim zaupanjem pojdi potem na svoja vsakdanja opravila. Tudi si predvzemi, da hočeš svoje sklepe po drugem delu teh vadb serčno in terdno ponoviti.

III. Postava.

Kako naj svojo dušo preiskujemo, če je in koliko je v pobožnosti rastla.

Drugi del te vadbe je nekaj dolg, pa ni ravno treba, da ga na enkrat dodelaš; lahko si ga v več kosov razdeliš. Enkrat premisli svoje obnašanje proti Bogu, drugikrat svoje zadržanje proti sebi samej, tretjikrat pa odloči pazno pre-mišljevanje svojih znotranjih nagibov.

Ni treba, da bi to premišljevanje klečé opravljala; le iz začetka in konca znaš poklekniti, ker tedaj znotranje občutke obujaš. Prav koristno zamoreš druge dele tega izpraševanja opravljati po svojej izbi gor in dolj gredé, tudi v postelji ležé, če budiš in nisi zaspana; vendar prej mo-

raš te vadbe prebrati. Treba je pa, da se ta drugi del izpraševanja za najmenj tri dni in dve noči dokonča, in da se vsakega dne in vsake noči kaka ura ali vsaj nekoliko časa v to oberne. Če bi ta vadba preveč se pretergovala, in če bi vmes predolgo časa preteklo; zgubila bi vso svojo moč, in bi premalo se serca prijala. Po vsakem delu tega izpraševanja si zapomni, v čem da si grešila, kateremu pregrešku si najbolj nagnjena, in ktere nepopolnosti si najbolj občutila. Teh se spovej, posvetuj se zavolj njih s svojim spovednikom, stori dobre sklepe in okrepečaj svoje serce.

Ni sicer čez vse potrebno, da bi za čas tega preiskovanja se odločila od ljudi; pa stori to proti večeru, da več časa zadobiš in pokoj uživljaš. Pokoj ni le samo telesu, temuč tudi duši potreben, da ložeje preišljevati zamore. Čez den pa vzdiguj pogosto svoje serce k Bogu, k preblaženi Devici, k angeljem in k celemu nebeškemu Jeruzalemu; zraven pa naj gori tvoje serce ljubezni do Boga in naj željno prosi, da naj bi Bog tvojej duši dal popolnosti. Da to preiskovanje dobro začneš, misli si sledeče reči:

1. Da si v pričo Boga.

2. Pokliči sv. Duha, naj tebe s svojo nebeško lučjo razsveti, da boš sv. Avguštinu enako sama sebe spoznala. Ta svetnik je velikokrat v ponižnosti svojega serca klical pred Bogom: „Gospod, da bi jaz vendar tebe spoznal; da bi jaz vendar samega sebe spoznal!“ Tako je uprašal tudi sv. Francisek svojega Boga: „Kdo si ti, in kdo sem jaz?“ Poterdi pred Bogom, da svoje rasti v dobrem nočeš zategavoljo spoznati, da bi sama v sebi se veselila, temuč le zategavoljo, da bi se v Bogu radovala; tudi ne zategavoljo, da bi sama sebe čestila, temuč zategavoljo, da bi Bogu čest dajala in njemu iz serca se zahvalila.

Ako pa najdeš, da nisi veliko boljša postala, temveč se celo pohujšala, tedaj terdno skleni, da zavoljo tega nočeš serčnosti zgubiti. Tvoja gorečnost naj se ne ohladi po kaki nevolji ali obupnosti; le na novo in veliko bolj se oserči, ponižaj se pred Bogom, in ž njegovo pomočjo skušaj svoje pregreške odpraviti.

Potem preišluj mirno in tiho, kako si do zdajne ure se obnašala do Boga, do bližnjega in sama do sebe.

IV. Postava.

Preiskovanje, kako se je naša duša obnašala proti Bogu.

1. Kako pa je s tvojim srcem v tem, kar smertne grehe zadene? Ali imaš stanovitno voljo, da ne boš nikdar več grešila, naj se že zgodi kar hoče? Ali si ta svoj sklep od svoje zaobljube sem neprenehoma sebi ohranila? Takošen sklep je terdna podlaga vsega duhovnega življenja.

2. Kako je s tvojim srcem v tem, kar zapovedi Božje zadene? Ali se tebi zdijo dobre, ljubeznjive in prijetne? O moja hčer! kdor ima nepopačen okus in zdrav želodec, tisti ljubi zdrave jedi, škodljivih se njemu pa studi.

3. Kako je s tvojim srcem v tem, kar odpustljive grehe zadene? Celó in popolnoma se jih obvarovati, to sicer ni mogoče; vendar pomisli, če si do ktereга posebno nagnjena, in kar je še hujše, če imaš do ktereга kako posebno veselje ali ljubezen.

4. Kako je s tvojim srcem v tem, kar pobožna opravila zadene? Ali je ljubiš in v česti imaš, ali se dozdevajo tebi težavna, ali se tebi merzi do njih; kateremu pa občutiš se najbolj ali najmenj nagnjeno? Ktera sledečih reči ustavlja se tvojemu srcu: Poslušati Božjo besedo, jo brati, o njej se pogovarjati, jo premišljevati, k Bogu zdihovati, se spovedovati, duhovni poduk sprejemati, na sv. obhajilo se pripravljati, ga sprejemati? Ako najdeš med temi kako opravilo, kateremu se tvoje serce manj nágiba, tedaj preišči, od kod mar pride tvoj stud do njega, in kaj bi mar bilo tega krivo?

5. Kako je tvoje serce za Boga vneto? Ali se spominjaš njega z veseljem, in mar zbuja ta spomin prijetne občutke v tebi? Veselja poln je David zaklical: „Spomnil sem se svojega Boga, in zatoraj sem se razveselil.“ Ali občutiš v svojem srcu neko nagnjenje, njega ljubiti in posebno željo, to ljubezen okusiti? Ali tvoje serce občuti kako posebno veselje nad tem, da se spominja neizmerne velikosti Božje, njegove dobrotljivosti in njegove ljubeznjive lepote? Kadar se spomniš Boga sredi posvetnih opravil in nečimurnosti; ali se ne vnema tedaj tvoje serce, ali se tebi ne zdi, kakor da bi k njemu se obračalo in njemu nasproti šlo? Zares se nahaja dosti takošnjih duš.

Kadar pride mož domu iz daljnih dežel, in ga njegova žena gredočega zagleda ter njegov glas zasliši; tedaj popusti vse druge misli in misli le na svojega moža. Naj bo ona preobložena s preveliko opravili, naj ima v mislih še tako potrebne reči, vse to jej serca ne bo moglo zadržati. Ravno tako delajo duše, ktere Boga priserčno ljubijo. Naj imajo še toliko opravil, vendar skoraj vse drugo pozabijo, kadar se zbudi njih spomin na Boga. In to storijo zavoljo veselja, da se jim je povernil ta sladki spomin; tako zadržanje je pa posebno dobro znamenje.

7. Kako si pa vneta do Jezusa Kristusa, Božjega Sina? Ali občutiš željo in veselje v sebi blizo njega biti? Bučele so rade blizo svoje sterdi, ose pa rade blizo kakega smradu. Tako so tudi pobožne duše rade blizo Jezusa in občutijo presladko ljubezen do njega; hudobne duše pa veselijo se le samo posvetnih reči.

8. Kaj občuti tvoje serce do visoko hvaljene Device Marije, do svetnikov in do svojega angelja varha? Ali je serčno ljubiš, ali imaš posebno zaupanje do njih varstva, ali tebi dopadejo zgodbe ali popisi njih življenja, pa njim skazovana čest in njih podobe?

9. Kaj pa s tvojim jezikom; kako govoriš od Boga? Ali te veseli po svojem stanu in po svojem znanju dobro o njem govoriti? Ali rada prepevaš hvalo njegovo?

10. Kaj je s tvojimi djanji? Ali tebi zunanja čest Božja pri sercu leži, ali rada v čest Božjo kaj storiš? Kdor Boga ljubi, ta ljubi z Bogom tudi lepoto njegove hiše.

11. Ali se spomniš, da bi zavolj Boga bila se odrekla kedaj kakemu nagnjenju, ali zavolj njega kaj zapustila? Glej, gotovo znamenje ljubezni je to, da iz ljubezni do tega, ktereга ljubimo, kako reč zapustimo. Kaj pa si ti zapustila kedaj zavoljo Boga?

V. Postava.

Preiskovanje, kako se mi obnašamo do nas samih.

Kako ljubiš samo sebe; mar ljubiš zavoljo tega sveta sebe preveč? Ako je taka s teboj, tedaj gotovo želiš na vselej tukaj ostati, in si zelo prizadevaš, da se na tej zemlji prav zavarješ; ako pa nebesa ljubiš, tedaj boš že-

lela, to življenje zapustiti, ali boš vsaj mirno prenesla, če tebe Bog izmed živih pokliče.

1. Ali je tvoja ljubezen do sebe same v lepem redu, ali je zmerna? le nezmerna ljubezen do nas samih donaša nam škodo in pogubo. Zapovedana ljubezen pa hoče od nas, da naj ljubimo dušo več ko telo; da naj se več potrudimo, pridobiti si čednosti kot drugih reči; in da naj nebeško čest više cenimo, kot posvetno in minljivo pohvalo. Lepo uravnano serce reče večkrat sebi, kaj bodo angeltji rekli; malokrat pa reče, kaj bodo rekli ljudje?

2. Kakošno ljubezen pa gojiš do svojega serca? Ali je tebi znabiti nadležno, da ga moraš v njegovih slabostih prenašati? Oh tvoja dolžnost je, da njemu pomagaš in njemu pomoč oskerbiš, ako ga njegova nagnjenja stiskajo; da mu pomagati zamoreš, deni vse drugo na stran.

3. Za koga se imaš, če se Bogu primeriš; gotovo za nič? Ni sicer to nobena ponižnost, ako se kaka muhica za nič ima, če se gori primerja; tudi ne tedaj, če se kapljica vode meri z morjem, ali ognjena iskrica s solncem, in se za nič spozna. Prava ponižnost pa v tem obstoji, da ne štejemo se za več, kakor je bližnji, in da tudi ne želimo, da naj bi nas bližnji za kaj več šteli, kot so oni. Kako je pa s teboj, kar to zadene?

4. Preiskuj sama sebe zastran svojega jezika. Ali se bahaš tako ali tako, na ta ali na drugi način? Ali se sama sebi prilizuješ, ali sama sebe hvališ, kadar o se i govoriš?

5. Premišluj sebe zavoljo svojih djanj. Ali si dopuščaš kak kratkočas, ki je tvojemu zdravju škodljiv? to se pravi, ne privoli si kako nečimurno, prazno veselje. Ali brez potrebe predolgo budiš itd.?

VI. Postava.

Preiskovanje, kako se je naša duša obnašala do bližnjega.

Pred vsem drugim naj se zakonski ljubijo med seboj s pohlevno, mirno, terdno in stanovitno ljubeznijo, zakaj Bog tako hoče in ukazuje. Ravno to velja staršem in bližnjim sorodnikom ali žlahti, tudi prijateljem, vsakemu po svoji stopnji.

Da sploh govorim: Kakošno pa je tvoje serce do bližnjega, ali ga ljubiš priserčno in iz ljubezni do Boga? Da me prav zastopiš, misli na neke sitne in jezave ljudi. Ravno pri takih imamo priložnost, da pokažemo na bližnjem svojo ljubezen do Boga; vzlasti pri takih, kateri so nam z besedo ali z djanjem kaj žalega storili. Preišči svoje serce dobro, ali je takim z ljubeznijo vdano, in ali tebi veliko teže dela, do takošnih prijazno se obnašati.

Ali si naglo zraven, ako se o bližnjem hudo govori, posebno o takošnih ljudeh, katerih ne ljubiš? Ali nikdar ne žališ bližnjega ti sama, ali po kakem drugem človeku? Če imaš le nekoliko zdrave pameti, boš to lahko na sebi spoznala.

VII. Postava.

Preiskovanje nagibov naše duše.

Ta del sem zategavoljo razložil, ker obstoji v njem spoznanje naše rasti v duhovnem življenji; zakaj preiskovanje samo grehov gre prav za prav v spoved takih, kateri si ne prizadevajo kaj posebno, v dobrem dalje naprej priti.

V premišljevanji vsakega oddelka posebej pa ne smemo preveč boječi biti, ampak prav priprosto moramo to delo opraviti. Premisliti moramo, kakošno je od tega časa, kar smo obljubo storili, naše serce bilo proti vsakemu posebej, in v čem smo se pregrešili bolj očitno zoper ta ali drugi oddelek.

Da pa vse to bolj okrajšamo, obernimo svoje preiskovanje le naravnost na izpraševanje svojih nagibov. Če se nam ne poljubi, vsako reč posebej preiskovati, tedaj se lahko izprašujemo, kakošni smo bili in kako smo se zaderžali:

V ljubezni do Boga, do bližnjih, do samih sebe.

V sovraštvu do greha, kateri je v nas, in do tistega, kateri je v drugih; zakaj pokončanje obojega moramo želeti.

V svojih željah po premoženji, po veselji in po česti.

V nemarnosti kak greh storiti, ali nekaj časnega blaga zgubiti; zakaj enega se bojimo pogosto preveč, drugega premalo.

V upanji, ktero smo stavljali preobilno na ta svet in na stvari, premalo pa na Boga in na večne reči.

V žalosti, kadar je zavoljo posvetnih ter nečimurnih reči bila prevelika.

V veselji, če je bilo brezumno in zavoljo neumnih reči.

Kteri nagibi pa zaderžujejo naše serce, kteri imajo ga v oblasti, in kteri mu največ škode naredé?

Stan svoje duše najbolj spoznamo iz nagibov serca, ako vsakega posebej potipljemo. Kdor na strune igra, ta vse strune prebira, in slaboglasne s tem uravná, da je že nategne ali razpusti. Enako moramo tudi mi poskušati strune svoje duše, ljubezen, sovraštvo, poželjenje, strah, upanje, žalost in veselje. Ako je najdemo neubrane za pesem, ktero pevati hočemo, namreč za čest Božjo, tedaj je moramo z milostjo Božjo in po nasvetu svojega duhovnega očeta spet ubrati.

VIII. Postava.

Občutljaji, ktere naj po tem izpraševanju obudimo.

Ako si po mirnem premišljevanji vsakega oddelka prejšnjega preiskovanja spoznala, kaka da je s teboj, potem obudi v svojej duši občutke, kakoršne tebi zdaj nasvetujem.

Zahvali se Bogu za malo poboljšanje, ktero si sem od svoje obljube znabiti zagledala v svojem življenji. Ponižaj se globoko pred Bogom in spoznaj, da si sama kriva, ako nisi kar nič v dobrem dorastla. To pa zategavoljo, ker nisi serčno in stanovitno ter zvesto se vdajala razsvetljenju in oserčenju ter znotranjemu nagibanju, ktera je Bog v molitvi in še drugekrati tebi obujal.

Obljubi Bogu, da ga hočeš vekomaj hvaliti za milosti, ktere je tebi podelil, da bi od tvojih nagnjenj pripeljal tebe do tega malega poboljšanja.

Prosi ga odpuščanja zavoljo nezvestobe, s ktero si te milosti tako malo obračala sebi v prid.

Daruj mu svoje serce, naj ga vzame vsega v svojo oblast.

Prosi ga pomoči, da boš zamogla v prihodnje njemu popolnoma zvesta biti.

Pokličí v pomoč tudi preblaženo Devico, svojega angelja varha in patrona, svetega Jožefa in vse druge svetnike Božje.

IX. Postava.

Premišljevanja, da ponovimo svoje dobre sklepe.

Če si tako se izprašala, in če si s kakim modrim in skušenim spovednikom dobro se pogovorila zavoljo svojih pregreškov in pripomočkov zoper nje, tedaj premisli sledeča prevdarjanja, in vzemi vsakega dne eno, in to stori ob navadnem času molitve. Kar pa zadeva pripravo in znotranje občutke, v tem je vse tako, kakor pri premišljevanjih v prvih bukvah. Misli si namreč pred vsem drugim, da si v pričo Boga; in prosi za njegovo milost, da se v njegovi sveti ljubezni in v njegovi službi dobro poterdiš in ustanoviš.

X. Postava.

Pervo prevdarjanje, o imenitnosti naše duše.

Premišluj žlahtnost in visokost svoje duše, ktera je s toliko zastopnostjo obdarovana, da spozna ves ta vidni svet. Verh tega spozna še to, da so angelji, da so nebesa, da je Bog, in da je On najviše in najdobrotljiviše in neizrečeno popolnoma bitje. Duša spozna, da je večnost, in znano njej je, kako naj na tem vidnem svetu živi, da bo po smerti kedaj zamogla z angelji v nebesih se skleniti in Boga vekomaj uživati.

Tudi ima duša prosto in blago voljo, po kateri zamore Boga ljubiti, in ga zavoljo njegove dobrote nikar ne sovražiti. Glej, kako žlahtno je tvoje serce! Kakor nobena gnjiloba ne zamore zadržati bučel, ki le po cvetji hrepené in se le tam zadržujejo, tako zamore tudi tvoje serce le v Bogu počivati, in nobena stvar ga nasititi ne more. Le pokličí si v spomin najljubše in najprijetnije veselje, ki je prej tebi serce v nemalo in rabsodi po pravici, ali ni bilo polno nadležnega straha, polno velikih skerbi in nepokoja? In zavoljo teh je tvoje serce bridko zdihovalo.

Oh kako naglo teka naše serce za stvarmi, in misli pri njih ugasiti svoje goreče želje. Ko pa pride do njih, vendar čuti, da mora spet od kraja iskati; zakaj nič ga ne more utolažiti, ker Bog ne pripusti, da bi našlo kak

drug kraj, kjer bi počivati zamoglo. Podobno je serce tisti golobici, ktera je iz Noetove ladje izletela; ono ne najde počivališča, dokler se ne poverne k Bogu, iz ktereга svoj začetek ima. O koliko prirojene lepote ima vendar naše serce! Zakaj ga vendar silimo zoper njegovo voljo, da naj bi služilo stvarem?

Reci toraj: o moja lepa duša! ti zamoreš Boga spoznati in po njem hrepeneti, zakaj bi hotla z navadnimi rečmi zadovoljna biti? Do večnosti imaš pravico, zakaj bi bile tebi minute? Pač po pravici je obžaloval zgubljeni sin zraven drugih reči tudi to, da je moral z nesnažnimi živali jesti, čeravno bi bil pri mizi svojega očeta lahko se redil z izbranimi jedmi. O duša! ti zamoreš Boga zapopasti, gorje tebi, ako si zadovoljna z nekaj drugim, kar bi manj bilo. Povzdigni svojo dušo s temi mislimi, opomni jo, da je večna ter večnosti vredna, in obudi tako še novo serčnost v njej.

XI. Postava.

Drugo prevdarjanje, o imenitnosti čednosti.

Pomisli, da le čednosti in pobožnost zamorejo tvojo dušo na tem svetu srečno storiti. Premisli, kako so čednosti prijetne in lepe; le primeri jim ravno nasprotne pregrehe. Kako lepa in prijetna je vendar poterpežljivost, če jo maščevanju primeriš; kako lepa je krotkost, če jo primeriš jezi in divjanju; kako lepa je ponižnost, če jo primeriš prevzetnosti in čestiželjnosti; kako lepa je radodarnost, če jo primeriš lakomnosti; kako lepa je ljubezen v primeru z nevošljivostjo, in zmernost v primeru z razuzdanostjo! Čednostim je lastna ta prečudna moč, da dušo napolnujejo z neizrečeno sladkostjo in veliko ljubeznjivostjo, ako smo je spolnjevali; pregrehe pa zapuščajo v duši le glodajočo bridkost in žalost. Na delo toraj! zakaj ne bi se potrudili, da si napolnimo svojo dušo s to neizrekljivo sladkostjo!

Kdor ima le nektere pregrehe na sebi, ta ni vesel, in kdor jih veliko ima, on je žalosten; kdor pa le nektere čednosti ima, že občuti zadovoljnost v sebi, in ta raste s čednostmi večja in večja. O pobožno življenje, kako lepo, kako sladko, kako prijetno in ljubeznjivo si ti! Ti oslajšaš

bridkost in razgernerš čez veselje prijetnost. Dobro je brez tebe hudo, in veselje je brez tebe polno nepokoja, omote in plašnosti. O kdor bi tebe spoznal, on bi gotovo kakor Samarijanka zaklical: „Gospod, daj mi te vode!“ Ta zdihljej je bil navaden Serafinski materi Tereziji in sv. Katarini, pa imele ste temu drug vzrok.

XII. Postava.

Tretje prevdarjenje, o zgledih svetnikov.

Premišlujj zglede svetnikov vsake starosti, obojega spola in vseh stanov. Koliko vendar so se potrudili, da bi ljubili Boga in bili njegovi pobožni otroci! Poglej one čestitljive in v svojih sklepih nepremakljive mučence! Koliko težav so vendar prenašali, da bi svoje sklepe viteško izpeljali. Spominjaj se tistih lepih in cvetočih devic; bolj bele se bile čistosti kot lilije, in bolj rudeče ljubezni kot rože. V dvanajstem, nekatere druge v trinajstem, petnajstem dvajsetem in petindvajsetem letu svoje starosti so hotle rajše na tisuč muk ali težav prestati, kakor odstopiti od tega, kar so pobožnega sklenile. Bile so stanovitne ne le samo v svoji veri, temuč tudi v tem, kar zadeva čestito spričevanje njih pobožnosti. Nekatere so rajše umerle, ko da bi devištvo zgubile; druge so rajše smert si izvolile, ko da bi prenehale stiskanim streči, mučene tolažiti in mertve pokopavati. O Bog! koliko terdnosti je pokazal ta rahli spol ob takošnih priložnostih!

Poglej na tako veliko število svetih spoznavalcev. S koliko serčnostjo so zaničevali ta svet; kako nepremagljivo so stali v svojih sklepih! Ničesar jih ni zamoglo od teh odverniti, brez vsakega zadržeka so se jih prijeli, in so brez izjemka spolnovali je noter do konca. Kaj ne piše mar sv. Avguštin zastran svoje matere sv. Monike! S koliko serčnostjo je svojemu sklepu zvesta ostala, da hoče ko žena in ko vdova Bogu služiti! In kaj ne pripoveduje mar sv. Hieronim o svoji duhovni hčeri sv. Pavlini, ki je prestala preveliko različnih nesreč in težav! Svetniki so bili to, kar smo mi; delali so za ravno tistega Boga, in trudili so se za ravno tiste čednosti. Zakaj bi pa mi v svojem stanu in po svojem poklicu ravno tega ne storili, da dopolnimo svoj žlahtni sklep in svojo sveto obljubo?

XIII. Postava.

Četerto prevdaranje, o ljubezni Jezusa Kristusa do nas.

Premisli ljubezen, po kateri je naš ljubi Zveličar Jezus Kristus tako veliko preterpel, posebno na Oljski gori in na Golgati. Za tebe je bila ta ljubezen darovana; po vseh teh bolečinah in težavah je zadobil tvojemu sercu od Boga Očeta zveličavna predvzvetja in sklepe. Po njem nam je pridobil tudi vse nam potrebne milosti, da te sklepe ohranimo, redimo, uterdimo in je izpeljati zamoremo. O moj sklep, kako žlahten si ti; ti si sad tako imenitnega drevesa, sad terpljenja mojega Odrešenika!

O kako posebno naj tebe moja duša ljubi, ker si bil mojemu Jezusu toliko drag! O Zveličar moje duše, ti si umerl na križu, da mi dobre sklepe pridobiš! O podeli mi tudi to milost, da rajši umerjem, kakor da bi od njih odstopila.

Glej, moja Filotea! gotovo je to, da je naš preljubi Jezus s križa videl tvoje serce, in da je v ljubezni se njega spominjal; in s to ljubeznijo je tebi pridobil vse dobro, kar boš kedaj imela, in tudi tvoje dobre sklepe. Zares, ljuba Filotea! vsi zamoremo z Jeremijem reči: „Gospod, preden sem bil, videl si me, in si me po imenu poklical!“ Božja dobrota je ljubeznjivo in usmiljeno nam oskerbela vse splošne in tudi vse posebne pripomočke do našega zveličanja, zatoraj tudi naše sklepe. Kakor pripravljala skerbna mati za otroka že prej zibelj, plenice, povoje in strežnico, tako je Božja dobrota, ko je izvolila tebe za svojega otroka, že prej tebi pripravila na drevesu sv. križa vse to, česar je bilo tebi potreba. Zveličar je tebi pripravil duhovno zibelj, plenice, povoje in strežnico, in kar ti je k zveličanju v prid; pripravil je tebi namreč vse pripomočke, nagibe in milosti, s katerimi tvojo dušo vodi in jo do popolnosti pripeljati hoče. Zakaj prav milosti poln je visel naš Zveličar na stebru sv. križa.

O moj Bog! kako globoko naj mi to vtisnemo si v svoj spomin. Ali je mogoče, da je moj Božji Zveličar ljubil mene, in sicer tako priserčno ljubil, da je na mene posebej mislil, in da se je spomnil vseh tistih majhnih reči, po katerih me je k sebi vabil? O kako naj bi mi vse to ljubili, objemali in v svoj prid obračali! O kako neiz-

rečeno ljubeznjiva je ta misel, da je ljubeče serce Jezusovo mislilo na Filoteo, da jo je ljubilo, in jej oskerbelo toliko tavžent pripomočkov do zveličanja, kakor da ne bi bilo mislilo na nobeno drugo dušo na zemlji. Če solnce kak kraj obseva, obsije ga tako, kakor da bi nikjer drugod ne sijalo, temuč le samo ta kraj obsevalo. Ravno tako je mislil in skerbel naš Zveličar za vse svoje ljube otroke, in je na vsakega tako posebej mislil, kakor da se drugih ne bi bil spominjal. „Ljubil me je in se za me daroval,“ pravi sv. Pavl, dozdeva se meni, da hoče s tem reči: za mene samega se je tako daroval, ko da za druge ničesar ne bi bil storil. Moja Filotea! ta misel naj se tvoji duši globoko vtisne, da boš svoje sklepe priserčno ljubila in je redila, ker so bili tvojemu Odrešeniku toliko dragi.

XIV. Postava.

Peto prevdarjanje, o večni ljubezni Božji do nas.

Premisli večno ljubezen, s katero je Bog tebe ljubil. Še preden je terpel Jezus Kristus ko človek na križu za te, že je Bog v svojej milosti tebe zaznamoval, in je tebe že neskončno ljubil. Kdaj toraj je Bog začel tebe ljubiti? Tedaj, ko je začel Bog biti. Kdaj je pa začel Bog biti? Nikdar ne, zakaj On je vselej bil brez začetka in brez konca, in zatoraj je tebe ljubil že od vekomaj. Milosti in dobrote, ktere je tebi dal, je tebi že od vekomaj pripravil. Po ustih prerokovih pravi tebi in vsakemu drugemu: „Z večno ljubeznijo sem tebe ljubil, zatoraj sem te usmiljeno vlekel na se.“ Mislil je toraj tudi na to, da v tebi obudi sklep, njemu služiti.

O Bog, kakošni so ti moji sklepi! Bog se je spominjal jih od vekomaj, On je videl je in je je budil. Kako dragi in žlahtni naj bi nam zmiraj bili! Vse naj bi mi prej prestati hotli, kakor le nekoliko od njih odstopiti. Zares nikdar ne smemo odstopiti od njih, čeravno bi se posul zavolj tega ves svet; zakaj ves svet ni tolike vrednosti kot ena duša, duša brez dobrih sklepov pa nobene vrednosti nima.

XV. Postava.

Povzdigovanje duha po ravno končanih premišljevanjih sploh in konec te vadbe.

O dragi sklepi! vi ste lepo drevo življenja, ki ga je Bog s svojo roko zasadil v sredi mojega serca; moj Odrašenik pa hoče ga zalivati s svojo predrago kervjo, da bi raslo in sad prineslo. Tavžentkrat rajši hočem umreti, kakor pripustiti, da bi ga meni kdo iz serca iztergal. Ne, nikdar ne bo mi nečimurnost, ali poželjivost, ali bogastvo, tudi ne težava tega mojega sklepa podreti zamogla.

Ti sam, o Gospod! si ga zasadil; v svojem očetovskem sercu si prihranjeval od vekomaj to lepo drevo za moj vert, da bi obrodilo tukaj tebe vreden sad. Oh koliko je vendar duš, ki niso bile tako posebno osrečene. Kako toraj zamorem kedaj zadosti se ponižati pod roko tvojega usmiljenja!

O lepi in sveti sklepi, ako vas jaz ohranim, ohranite tudi vi mene; ako vi v mojej duši živite, potem bo moja duša v vas živela. Živite toraj vekomaj v mojem sercu, o sklepi, ktere je moj usmiljeni Bog vekomaj z menoj imel. Živite in mudite se vekomaj v meni, zakaj nikdar nočem odstopiti od vas.

Če si tako obudila svoje občutke, potem to prevdari, kakošni pripomočki bi zamogli te drage sklepe tebi ohraniti; poterdi pa tudi, da je hočeš zvesto sebi v prid obračati. Taki pripomočki so sledeči: pogostna molitev, sveti zakramenti, dobra dela, potem pa tudi to, da se poboljšaš v spoznanih pregreških, da se izogibaš priložnosti v greh, in da se ravnaš po opominih, ki se zategavoljo tebi dajejo.

Kadar si tako v novič poživljena in tako rekoč prerajena, tedaj poterdi tisuč in tisučkrat, da hočeš v svojih sklepih stanovitna ostati. Kakor bi držala svoje serce, svojo dušo in svojo voljo v rokah, tako izreči, posveti in daruj je Bogu. Obljubi tudi, da je hočeš v rokah Božjega veličastva pustiti, in da hočeš povsod po njegovem ukazu se ravnati. Prosi Boga, da naj tebe vso ponovi, in da naj blagoslovi in poterdi ponovljeno tvojo čestito obljubo. Po-

kliči tudi na pomoč prečisto Devico, svojega sv. angelja varha, svetega Ludovika* in druge svetnike.

S tako živim spoznanjem svojega serca verzi se pred noge svojega spovednika. Obtoži se svojih večih pregreškov, ktere si od svoje zadnje velike ali občne spovedi storila, potem pa sprejemi odvezo ravno tako, kakor pervikrat. Izreci pred svojim spovednikom spet čestito svoje poterjenje, in je v novo podpisaj. Pod vsem tem pa pojdi k mizi Božji, in združi svoje ponovljeno serce s svojim začetnikom in Zveličarjem v zakramentu Rešnjega telesa.

XVI. Postava.

Kakošne naj bodo po tej vadbi naše misli.

Na den tega ponovljenja svojega duha in sledeče dni ponavljaj večkrat s srcem in z ustmi tiste ljubezni žareče besede sv. Pavla, sv. Avguština, sv. Katarine iz Genove in drugih svetnikov: „Ne, jaz nisem več svoja, naj živim ali umerjem, Zveličarjeva sem, ničesar nimam več od sebe, in ničesar ni več mojega, moje bitje je Jezus, ki v meni živi in vse, kar svojega imenovati morem, je to, da sem njegova; o svet, pač si bil ti vedno ti sam, in jaz sem bila vselej jaz sama, pa od zdaj ne bohm več jaz sama.“ Zares mi ne bomo več mi sami, zakaj vse spreobrnjeno serce bomo imeli. Hudi svet, ki nas je tolikokrat goljufal, on se naj sam goljufa nad nami; videl bo naše spreobrnjenje le sčasoma, zatoraj bo nas še zmiraj imel za Ezave, čeravno smo že Jakobi.

Te vadbe morajo vse počivati prav globoko v našem sercu, in prav mirno ter rahlo moramo od premišljevanja in prevdarjanja se povračati k svojim opravičilo in v družbo nazaj, sicer bi dišeče olje naših dobrih sklepov se razlilo. Glej, Filotea! globoko in dobro, vendar brez vsega telesnega ali dušnega truda, mora premočiti našo dušo olje dobrih sklepov.

---

* Sv. Ludovik je bil francoski kralj, in je francoske dežele posebni patron. Zategavoljo ga tako pogosto imenuje sv. Salezij, ki je bil tudi Francoz. Varh našega cesarstva je sv. Leopold, nekdanji avstrijski vojvoda; zatoraj znaš na mestu Ludovika njega imenovati, ali pa sv. Jožefa ali sv. Mohora.

XVII. Postava.

Odgovor dvema ugovoroma, ktera bi lahko kdo stavil zoper ta navod.

Moja Filotea! svet bo ti pravil, da je teh naukov in vadb toliko število, da tisti skoraj ničesar ne bi mogel družega početi, kdor bi se po njih ravnati hotel. O moja Filotea! da-si mi ničesar družega ne bi delali, vendar bi že to bilo zadosti; saj takrat nič ne bi delali družega ko to, kaj naj bi bilo na svetu naše delo! Ali ne vidiš, kako je ugovor zvit? Če bi mi hotli vse te vadbe vsakega dne dodelati, tedaj bi nam gotovo vsako trohico časa vzele. Treba je pa le to, da opravimo vsako vadbo ob njenem mestu, in kadar se nam temu priložnost ponuja. Koliko zapoved se najde vendar v bukvah deželnih postav in pravic! Vse morajo sicer spolnovane biti, vendar le tu pa tam o posebnih priložnostih se spolnijo, in ni potreba vsakega dne vsako posebej spolnovati. Kralj David je bil s premnogimi in težavnimi opravki obložen, pa je opravljal veliko več pobožnih opravil, kakor sem jih tebi jaz pokazal. Sveti kralj Ludovik, enako izversten ob času vojske in ob času miru, je s posebno skerbjo pravico delil, in zraven še vladal zadeve vsega kraljestva. Vsakega dne je bil pri dveh sv. mešah, molil je s svojim domačim duhovnikom duhovske večernice, in je opravljal redno svoja premišljevanja. Vsak petek je obiskoval bolnišnice, večkrat se je spovedoval in bičal, pogosto je bil pri pridigah in duhovskih pogovorih. Zraven tega pa ni opustil le ene same priložnosti, da bi to oskerbel, kar je bilo celi deželi v prid. Na njegovem kraljevskem dvoru je pa bilo tako lepo in čestitljivo, da pri nobenem njegovih prednikov ne enako. Začni toraj brez vse skerbi te svete vadbe, kakor sem je tebi razkazal. Bog ti bo dal zadosti moči in časa, da boš zamogla tudi vsa svoja druga opravila storiti, čeravno bi moral ustaviti solnce v njegovem teku, kakor se je to zgodilo ob času Jozvetovem. Če Bog z nami dela, tedaj opravimo vselej zadosti.

Svet bo tudi še terdil, da si jaz skoraj za gotovo mislim, da ima moja Filotea dar znotranje molitve; ker pa tega daru nima vsak človek, zatoraj ta navod ne prileže se vsaki duši. Glej, tega sem se jaz dobro spominjal. Resnica je, da nima vsak daru znotranje molitve; pa ravno

tako gotovo je tudi, da si ta dar vsak pridobiti zamore; čeravno bi bil bolj slabe zastopnosti, to mu nič ne brani. Poiskati pa mora si dobrega dušnega pastirja, in za ta dar toliko se potruditi, kolikor je vreden. Ko bi pa vendar nekteri se znašli, ki tega daru celo nimajo (kar je po mojej misli le prav redkokrat), takim pa njih spovednik lahko pomagajo s tem, da jih podučijo, kako naj dele tega premišljevanja pazljivo berejo ali poslušajo.

XVIII. Postava.

Troje poslednjih in prav imenitnih opominov z- stran tega navoda.

Perve dni vsakega mesca ponavljaj čestitljivo obljubo, kakor se nahaja v prvih bukvah, in spričuj tako rekoč vsako uro, da hočeš po tej obljubi živeti. Reci toraj z Davidom: „Ne, na večno ne bom pozabil tvojih zapoved, zakaj po njih si me oživil.“ Kadar občutiš kako mlačnost ali kako duhovno venenje (umiranje) v svojej duši, tedaj vzemi v roke svojo čestito obljubo, poklekni ponižno pred kak križ, in izgovori jo v novič prav iz serca. Dosti tolažbe in polajšanja boš našla v tem.

Spoznavaj brez strahu tudi drugim, da hočeš biti pobožna, ne da si že pobožna; tudi ne sramuj se tistih navadnih in potrebnih opravil, ki do ljubezni Božje vodijo. Tudi serčno obstoj, da skušaš v premišljevanji se vaditi; da bi rajše umerla, kakor kak smerten greh storila; da imaš terdno voljo, svete zakramente prav pogosto sprejemati; in da hočeš spolnovati nasvete svojega duhovnega zdravnika, tega pa zavolj različnih reči ni ravno treba vselej imenovati. To očitno in serčno spoznanje, da hočemo Bogu služiti, in da smo njegovi službi popolnoma se vdali: to je Najvišemu prav dopadljivo, zakaj On noče, da bi mi njega ali njegovega križa se sramovali. Tako spoznavanje zastopi tudi pot svetnim vabilom, in nas veže še pri naši vesti, da naj stanovitni ostanemo. Modrijani so očitno spoznavali se za modrijane, da je vsak pustil je mirno in po njih volji živeti. Tako moramo tudi mi očitno za take se spoznati, kateri hočejo pobožno živeti. Ako tebi kdo reče, da je mogoče tudi brez spolnovanja teh nauk

in vadb pobožno živeti, temu prijazno reci, da zavolj svoje velike slabosti potrebuješ veliko več pomoči in podpore kakor drugi.

In zdaj, preljuba moja Filotea! tebe zarotim pri vsem, kar je svetega v nebesih in na zemlji; pri svetem kerstu, ki si ga sprejela, pri deviških persih, ki so Kristusa dojile, pri ljubezni-polnem sercu, s katerim je On tebe ljubil, pri Božjem usmiljenji, v katero upaš: hodi naprej, in stanovitna ostani v tem zveličavnem začetji pobožnega življenja. Naši dnevi se raztekajo in smert je pred durmi. „Že kliče trobenta na odhod, pravi sv. Gregor Nacijančan, da se vsaki pripraviti zna, zakaj sodba je blizo.“ Ko je videla mati svetega Simfronija, da ga peljejo v smert, tedaj je klicala za njim: „Moj sin, moj sin, spominjaj se večnega življenja; poglej gor proti nebesom in misli na tega, ki tam kraljuje; skoraj bo bližnja smert sklenila kratki tek tvojega življenja.“ Moja Filotea! tako kličem tebi tudi jaz, poglej gori proti nebesom, in ne zapusti jih nikdar več zavolj zemlje; premisli pekel, in ne verzi se v njega zavolj nekoliko trenutkov; spominjaj se Jezusa Kristusa, in ne zataji ga zavolj tega sveta. Kadar pa dozdeva se tebi trud pobožnega življenja težek, tedaj prepevaj, kakor nekdanj sveti Francišek:

„Le sladkost mi je, kar zdaj terpim,

„Ker se večne sreče veselim!“

Jezus naj živi! Njemu naj bo z Očetom in sv. Duhom hvala, čest in slava zdaj in vekomaj. Amen.

Dodatek.

I. Jutranja molitev.

V imenu † Boga Očeta in † Sina in sv. † Duha.
Amen.

Oče nebeški! lepo se Ti zahvaljujem, da si me ohranil nicojšno noč; ohrani me tudi denešnji den vsega hudega na duši in na telesu, Vse moje djanje in nehanje naj bo Tebi v čest, meni pa v izveličanje. Amen.

Jezus, Marija, Jožef! Vam izročim svojo dušo in telo.

O Bog, verujem v Tebe, ker si neskončna resnica in modrost; — poterdi mojo vero. — O Bog, upam v Tebe, ker si neskončno dobrotljiv in usmiljen; — pomnoži moje upanje. — O Bog, ljubim Tebe, ker si neskončna dobrota in lepota; — užgi mojo ljubezen.

Marija, mati milosti — kraljica dobrotljivosti — skušnjav nas varuj vsaki čas, — na smertno uro sprejmi nas.

Angelj Božji, varuh moj, — povsodi mi na strani stoj! — Ti Božja milost me je izročila, — o naj bi vselej tvoja roka me vodila!

(Vsakokrat 100 dni odpustka. Pij VII. 15. maja 1821.)

Blagoslovi † o Gospod, mene in vse, za ktere sem dolžen moliti, in varuj nas vsega hudega in pripelji nas v večno zveličanje. Amen.

Oče naš . . . Češčena si . . . Vera.

II. Večerna molitev.

Ako si zeló zdelan in utrujen, da dolgo moliti ne moreš, preglej vsaj ob kratkem svojo vest, in skleni z naslednjimi zdihljeji:

Oče nebeški! lepo Te zahvalim za vse dobrote Tvoje; — prosim Te, odpusti mi grehe moje, — in daj mi ljubo lahko noč. — Marija moja ljuba mati, — na tvojem sercu mi daj zaspati. — Preljubi angelj, varuh moj, — varvaj me nicoj. — O Bog, dušam v vicah daj sveti raj — in večna luč jim sveti naj. Amen.

III. Tri Božje čednosti.

Vera.

Verujem v Tebe, pravi trojedini Bog, Oče, Sin in sv. Duh, kateri si vse vstvaril, kateri vse ohraniš in vladaš, kateri dobro plačuješ in hudo strahuješ. Verujem, da je Sin Božji za nas človek postal, da nas je s svojo smertjo na križi odrešil, da nas sv. Duh s svojo gnado posvečuje. Verujem in terdim vse, kar si Ti, o Bog, razodel, kar je Jezus Kristus učil, kar so apostoli oznanovali, in kar nam sv. rimska katoliška cerkev verovati zapoveduje. Vse to verujem, ker si Ti, o Bog, večna in neskončna resnica in modrost, ki ne moreš ne goljufati, ne goljufan biti. O Bog, pomnoži mojo vero.

Upanje.

Upam in se zanašam na Tvojo neskončno dobroto in milost, o Bog, da mi boš po neskončnem zasluženju Svojega edinorojenega Sina, Jezusa Kristusa, v tem življenju spoznanje, pravo obžalovanje in odpuščenje vseh mojih grehov, po smerti pa večno zveličanje dal in dodelil, Tebe od obličja do obličja gledati, ljubiti in brez konca uživati. Upam tudi od Tebe potrebnih pripomočkov, vse to doseči. Upam to od Tebe, ker si Ti to obljubil, kateri si vsegamogočen, zvest, neskončno dobrotljiv in usmiljen. O Bog, poterdi moje upanje.

Ljubezen.

O moj Bog, ljubim Te iz vsega svojega serca in čez vse, ker si Ti največa dobrota, neskončno popolnoma, in vse ljubezni vreden. Ljubim Te tudi zato, ker si do mene in vseh stvari neskončno dobrotljiv in usmiljen. Želim iz celega serca, da bi Te ravno tako ljubil, kakor so Te Tvoji najzvestejši služabniki ljubili in Te še ljubijo. Z njih ljubeznijo sklenem svojo nepopolnoma ljubezen; pomnoži jo v meni, o dobrotljivi Gospod! bolj in bolj.

Ker Te tedaj resnično in iz serca ljubiti želim, in si zavoljo tega veliko prizadevam, mi je iz serca žal, da sem Tebe, svojo neskončno dobroto, katero čez vse ljubim, Tebe, svojega Stvarnika, Odrešenika in Posvečevalca razserdil. Žal mi je, da sem grešil, da sem Tebe, svojega vsegamo-

gočnega Gospoda, svojega najboljšega Očeta razžalil. Terno sklenem, vse grehe in vse grešne priložnosti zapustiti, storjene grehe čedalje bolj obžalovati, in nikdar več zoper Tvojo sveto voljo ravnati. Vzemi me zopet za svojega otroka, in dodeli mi gnado, ta svoj sklep dopolniti. To Te prosim po neskončnem zasluženju Tvojega Sina, našega Gospoda in Zveličarja, Jezusa Kristusa. Amen.

Kadarkoli tri Božje čednosti — če tudi z bolj kratkimi besedami, kakor je tukaj zapisano — moliš, prejmeš odpustek 7 let in 7 karen. Če jih pa moliš skozi celi mesec vsak den, zamoreš še verh tega enkrat popolne odpustke pod navadnimi pegodbami prejeti. Benedikt XIV. 28. januarja 1756.

IV. Molitev sv. Tomaža Akvinskega pred sv. obhajilom.

Vsegamogočni, večni Bog! glej, bližam se v zakramentu Tvojega edinorojenega Sina, Gospoda našega Jezusa. Bližam se kakor bolnik zdravniku, kakor gobovi studentu usmiljenja, kakor slepec svitlobi večne luči, kakor revež in siromak Gospodu nebes in zemlje. Zato Te prosim po obilnosti Tvojega neskončnega usmiljenja: ozdravi mojo bolezen, omij mojo nesnago, razsveti mojo slepoto, obdari moje uboštvo in pokrij nagoto moje duše, da vredno prejmem kruh angeljski, Kralja vseh kraljev in Gospoda vseh gospodov. Daj mi, da ga prejmem s tako častjo in ponižnostjo, s tako skesanostjo in čistostjo, s tako vero in pobožnostjo, s takim sklepom in hrepenenjem, kakor je vse to potrebno v zveličanje moje duše. Daj mi, da ne bodo kar moja usta Gospodovega telesa zavžila, ampak da bo tudi moja duša moč in sad tega zavžitja občutila. O usmiljeni Bog! daj mi, da bom telo Tvojega edinorojenega Sina, našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki ga je iz Marije Device na se vzel, tako sprejel, da bom že na zemlji združen z njegovim skrivnostnim telesom in prištet njegovim udom. O predobrotljivi Oče! dodeli mi slednjič, da Tvojega preljubljenega Sina, ktereга tukaj na svojem potovanju pod podobo kruha skritega vživam, tamkaj v večnosti brez zagrinjala gledam, kakor s Teboj živi in kraljuje vekomaj. Amen.

V. Molitev sv. Tomaža Akvinskega po sv. obhajilu.

Sveti Gospod, vsegamogočni Oče, večni Bog! sprejmi moje zahvalo, da si mene grešnika, svojega nevrednega

služabnika, brez vsega zasluženja, le po polni dobroti svojega usmiljenja nasitil s predragim Telesom in s Kervjo Svojega Sina, Gospoda našega Jezusa Kristusa. Dodeli, Te prosim, de mi to obhajilo ne bode v sodbo in pogubljenje, ampak v odpuščenje grehov in v zveličanje moje duše. V vojski bodi mi orožje vere in škit dobre volje. Naj izčisti iz mene vso hudobijo, in iztrebi vsako sladnost in poželjivost. Naj pomnoži v meni ljubezen in poterpežljivost, ponižnost in pokorščino in vsaktero čednost. Naj mu bo močna bramba zoper napade vseh vidnih in nevidnih sovražnikov, in mogočna berzda vseh hudih nagnjenj dušnih in telesnih. Naj me s Teboj, ki si edini, pravi Bog, nerazvezljivo sklene in srečno pripelje k mojemu zadnjemu cilju in koncu. Slednjič Te še prosim, da me enkrat k oni nepopisljivo sladki večerji milostno pripelješ, kjer si Ti s svojim Sinom in sv. Duhom svojim svetnikom prava luč, popolno nasitenje, večno veselje, doveršena radost in popolno zveličanje. Po ravno tem Kristusu, Gospodu našem. Amen.

VI. Te Deum laudamus ali zahvalna pesem.

1. Tebe, Bog, vsi hvalimo, — Ko Gospoda Te častimo, — Tvojo moč spoznavamo, — Vsi skoz njo smo in živimo; — Vse, kar stvaril si, kriči: — Večni! Ti naš Oče si.

2. Vse, kar nebo v sebi ima, — Angelji in Kerubini, — Oblastnikov vojska vsa, — Vse Moči in Serafini; — Vse, vse poje na ves glas: — Tvojo hvalo vsaki čas.

3. Trikrat svet Bog Sabaot, — Bog neskončane oblasti, — Celega sveta Gospod, — Vse je polno Tvoje časti, — Zemlja, morje in nebo — Je od nje napolnjeno.

4. Tebi vsi apostoli, — Marterniki in preroki — Hvalijo, da njihov si — Mojster in Gospod visoki, — Kteri jih napolnil si, — Z duhom svoje svetosti.

5. Oče! Tebi večnemu, — Tvojemu edinem Sini, — Tudi Duhu svetemu, — Tri osebe, Bog edini! — Po vsem svetu cerkev vsa, — Dolžno čast in hvalo da.

6. Sin Očeta večnega, — Kristus, kralj nebeške časti! — Prišel rešit grešnika — Iz hudičeve oblasti, — Si iz Device meso vzel, — Bog in človek biti htel.

7. Nebo ni zaperto več — Kerščenikom v pravi veri; — Sterl si britke smerti meč. — In odperl nebeški dveri; — Na desnici tam sediš, — Dokler k sodbi me zbudiš.

8. Tebe zato prosimo — Mi skoz Tvojo kerv oprani,
— Kteri k Tvoji službi smo — 'Z Tvoje milosti izbrani:
— Med svetnike v sveti raj — Nam po smerti priti daj.

9. Ljudstvu Svojemu, Gospod! — Ktero Tvoja je er-
bija, — K zveličanju kaži pot; — Da peklenska hudobija
— Nam ne škodi, žegnaj nas — Tu in tam na večni čas.

10. Vsaki den želimo mi — Tebe, vel'ki Bog, častiti,
— In v imenu Tvojem vsi, — Kar potrebno je, prositi, —
Da brez vsega greha bo — Vsako delo storjeno.

11. Usmili, Bog, oj usmili se! — Črez sirote nas
uboge! — Upamo, Gospod, na Te, — Da od nas boš vzal
nadloge: — Tako nas usmili se, — Kakor upamo na te.

V. Češčen si Gospod, Bog nasih očetov. R. In hval-
ljen in slavljen vekomaj.

V. Častimo Očeta in Sina s svetim Duhom. R. Hval-
limo in povišujemo ga vekomaj.

V. Duša moja hvali Gospoda. R. In ne pozabi nikdar
njegovih dobrot.

V. Gospod, usliši mojo molitev. R. In moje vpitje
naj k Tebi pride.

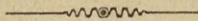
V. Gospod bodi z vami. R. In s tvojim duhom.

M o l i m o .

O Bog, čigar usmiljenje nima števila, in čigar do-
brote bogastvo je brezkončno; Tvoje premilo veličastvo
za dodeljene darove hvalimo in tvojo milost neprenehoma
prosimo, da, ki prošnikom deliš, česar želijo, jih tudi za-
naprej ne zapustiš, ampak za večno plačilo pripraviš.

O Bog, kateri si serce svojih vernih po razsvetljenji
sv. Duha učil; daj, da ravno v tem duhu, kar je prav,
spoznamo, in se njegove tolažbe vselej veselimo.

O Bog, ki nikogar, ki v Tebe zaupa, preveč stiskati
ne pustiš, temuč pohlevnim prošnjam dobrotljivo na pomoč
prideš, Tebi se zahvaljujemo za uslišane naše prošnje in
dopolnjene želje, ter Te ponižno prosimo, da vseh zoper-
nosti vselej obvarovani bodemo. Po Jezusu Kristusu, Go-
spodu našem. Amen.

K a z a l o.

	Stran
Predgovor	3
Priporočenje in izročenje pričujočih bukev	6
Vvod	7

Perve bukve.

I. Postava.	Popis prave pobožnosti	12
II. "	O lastnostih in o imenitnosti prave pobožnosti	14
III. "	Pobožnost se daje z vsakim poklicom in stanom skleniti	16
IV. "	O potrebnem vodniku na pot in po poti pobožnosti	18
V. "	Da mora s čiščenjem duše se začeti	20
VI. "	O prvem čiščenji duše, ali o čiščenji od smertnih grehov	21
VII. "	O drugem čiščenji duše, namreč o čiščenji od nagnjenja v greh	23
VIII. "	O pripomočkih k drugemu čiščenju	24
IX. "	Pervo premišljevanje. O stvarjenji	25
X. "	Drugo premišljevanje. O namenu, kteremu smo vstvarjeni	27
XI. "	Tretje premišljevanje. O Božjih dobrotah	29
XII. "	Četerto premišljevanje. O grehu	31
XIII. "	Peto premišljevanje. O smerti	33
XIV. "	Šesto premišljevanje. O sodbi	35
XV. "	Sedmo premišljevanje. O peklju	37
XVI. "	Osmo premišljevanje. O svetem rajju	38
XVII. "	Deveto premišljevanje, v kterem si duša nebesa izvoli	40
XVIII. "	Deseto premišljevanje, v kterem si duša pobožno življenje izvoli	41
XIX. "	Kako se opravi spoved čez celo življenje	43
XX. "	Visoko poterjenje, po kterem duša terdno sklenu, Bogu služiti in pokoro storiti	45
XXI. "	Končanje tega pervega čiščenja	46
XXII. "	Da moramo se čistiti tudi nagnjenja do odpustljivih grehov	47
XXIII. "	Da je treba čistiti se nagnjenja do nepotrebnih in nevarnih reči	49
XXIV. "	Da moramo se čistiti tudi slabosti	50

Druge bukve.

I. Postava.	O potrebnosti molitve	52
II. "	Kratko napeljevanje k premišljevanji, in sicer najprej o pričujočnosti Božji, kar je k pripravi prvič potrebno	55
III. "	Klicanje v pomoč, kar je k pripravi drugič potrebno	57
IV. "	Premišljenje skrivnosti, kar je k pripravi tretjič potreba	57
V. "	Prevdarjanje, kar je drugi del premišljevanja	58
VI. "	Občutljejii in sklepi, kar je tretji del premišljevanja	59
VII. "	Končanje in šopek duhovnih cvetlic	60
VIII. "	Še nekateri zveličavni opomini zastran premišljevanja	61
IX. "	O suhoti serca med premišljevanjem	63
X. "	Zjutranja vadba	64
XI. "	Večerna vadba in izpraševanje vesti	65
XII. "	O duhovni samoti	67
XIII. "	O svetih zdihljeh, o kratkih pa serčnih molitvicah in o pobožnih mislih	69
XIV. "	O sv. meši, in kako naj jo slišimo	73
XV. "	O drugih očitnih in splošnih vadbah pobožnosti	75
XVI. "	Da naj svetnike častimo in na pomoč kličemo	76
XVII. "	Kako naj se Božja beseda posluša in bere	77
XVIII. "	Kako naj Božja navdihnjenja sprejemamo	78
XIX. "	O svetej spovedi	81
XX. "	O pogostejem sv obhajilu	84
XXI. "	Kako naj sveto obhajilo sprajemamo	86

Tretje bukve.

I. Postava.	Kakošne čednosti naj si izvolimo	89
II. "	Nadaljevanje ravno te stvari: o izbiranji čednost	93
III. "	O poterpežljivosti	96
IV. "	O ponižnosti v zunanjem	100
V. "	O znotranji ponižnosti	102
VI. "	Ponižnost stori, da ljubimo svojo lastno nizkost	106
VII. "	Kako naj se ohrani v ponižnosti tudi dobro ime	110
VIII. "	O krotkosti do bližnjega in o pripomočkih zoper jezo	113
IX. "	O krotkosti samega sebe	116
X. "	Da naj svoja dela skerbljivo, vendar brez pre-naglosti in boječnosti opravljamo	118
XI. "	O pokorščini	120
XII. "	Da je čistost potrebna	122
XIII. "	Nauki, kako naj čistost ohranimo	125
XIV. "	Kako se daje ubožstvo v duhu ohraniti sredi bogastva	127
XV. "	Kako se v pravem bogastvu vendar živi resnično ubožno	130

XVI.	Postava.	O duhu bogastva v resničnem uboštvu . . .	133
XVII.	"	O prijateljstvu, in sicer prvič o slabih prijateljih . . .	134
XVIII.	"	O nečimurnem ljubovanji . . .	136
XIX.	"	O pravem prijateljstvu . . .	139
XX.	"	O razločku med pravimi in krivimi prijateljstvi . . .	142
XXI.	"	Svarila in vračila zoper hudo prijateljstvo . . .	144
XXII.	"	Še nekaj drugih naukov o prijateljstvu . . .	147
XXIII.	"	O djanjih zunanjega pokorjenja . . .	149
XXIV.	"	O družbah in o samoti . . .	153
XXV.	"	O spodobnosti v oblačilih . . .	156
XXVI.	"	O pogovorih, in sicer prvič, kako naj z Bogom govorimo . . .	157
XXVII.	"	O spodobnosti v besedah in o spoštovanji, ki smo ga dolžni ljudem . . .	158
XXVIII.	"	O krivičnih sodbah . . .	160
XXIX.	"	O obrekovanji . . .	164
XXX.	"	Še nekaj naukov o pogovorih . . .	168
XXXI.	"	O kratkočasih in o odpočitkih, in sicer o dovoljenih in poštenih . . .	170
XXXII.	"	O prepovedanih igrah . . .	171
XXXIII.	"	O plesih in drugih dovoljenih pa nevarnih kratkočasih . . .	172
XXXIV.	"	V katerih okoliščinah se sme igrati ali plesati . . .	174
XXXV.	"	Da naj smo zvesti v velikih in majhnih rečeh . . .	175
XXXVI.	"	Da naj imamo pravično in pametno serce . . .	177
XXXVII.	"	O poželjenji . . .	179
XXXVIII.	"	Nauki za zakonske . . .	181
XXXIX.	"	O zakonski spodobnosti . . .	187
XL.	"	Opomini za vdove . . .	190
XLI.	"	Beseda devicam . . .	198

Četerte bukve.

I.	Postava.	Da nimamo se meniti za besede posvetnjakov . . .	195
II.	"	Da nam je treba serčnim biti . . .	197
III.	"	O posebnostih skušnjav in o razločku med občutkom in privoljenjem v nje . . .	198
IV.	"	Dve prav imenitni dogodbi o tem . . .	200
V.	"	Spodbuda za tako dušo, ki je v velikih skušnjavah . . .	202
VI.	"	Kako zamoreta skušnjava in poželjenje greh biti . . .	203
VII.	"	Pripomočki zoper velike skušnjave . . .	205
VIII.	"	Da moramo majhnim skušnjavam se ustavljati . . .	206
IX.	"	Kako naj majhne skušnjave premagamo . . .	207
X.	"	Kako naj svoje serce zoper skušnjave okrepcamo . . .	208
XI.	"	O nepokoju . . .	210
XII.	"	O žalosti . . .	212
XIII.	"	O duhovni in občutni tolažbi, kako naj se v njej obnašamo . . .	214
XIV.	"	O duhovni zapuščenosti in suhoti . . .	220
XV.	"	Poterjenje in pojasnjenje do zdaj rečenega po neki imenitni dogodbi . . .	224

ran.

228

229

231

233

234

235

236

237

238

238

239

240

241

242

243

244

245

246

248

248

249

250

250

251

Cena nekterim družbinim knjigam.

Večina knjig, ki jih je družba sv. Mohora od leta 1860 do letos izdala, je že pošla, le sledeče bukve se pri družbi zamorejo še naročiti in veljajo:

1. <i>Dr. Rogač</i> in <i>Torkar</i> : Življenje svetnikov I. do IX. snopič, vsaki snopič po	60 kr.
2. <i>Kociančič</i> : Kristusovo življenje in smert, I., II., III., IV., V., VI., VII., VIII. in IX. snopič, vsaki po	50 "
3. <i>Erjavec</i> : Živali v podobah I. del (domače)	50 "
Živali v podob. III. del (ptice I. snopič)	50 "
Živali v podobah IV. del (ptice II. snopič)	40 "
Živali II. in V. del sta že pošla.	
4. <i>Kosar</i> : Nebeška hrana, (molitvena knjiga), 2 dela, vsaki del melko vezan	70 "
(Terdo v pert vezana 1 gold. 10 kr., v pert z zlato obrezo 1 gld. kr. in v usnje z zlato obrezo 1 gld. 40 kr.)	
5. <i>Staré</i> : Občna zgodovina I., II., III., IV., V. in VI. snopič, vsaki po	50 "
6. <i>Fovše</i> : Umni kmetovalec I., II. in III. snopič, vsaki po	40 "
7. <i>Volčič</i> : Domači zdravnik	35 "
8. <i>Dr. Ser nec</i> : Nauk o gospodinjstvu in <i>Sumper</i> : Bučelarček	40 "
9. <i>Jančar</i> : Vinorejec	30 "
10. <i>Tomšič</i> : Sadjereja v pogovorih	16 "
11. <i>Lesar</i> : Zgodbe katoliške cerkve	40 "
12. <i>Podlaz</i> : Zlate bukve slovenskega vedeža	40 "
13. <i>Slemenik</i> : Izdajavec, povest	40 "
14. <i>Ogrinec</i> : Setev in žetev, povest	20 "
15. Večernice 24. zvezek (povesti in podučni spisi)	30 "
16. Večernice 15. in 23. zvezek, vsaki po	20 "
17. <i>Parapat</i> : Robinzon	40 "
18. <i>Šmuc</i> : Nebeška krona	50 "
19. <i>Levstik</i> : Kraljedvorski rokopis	10 "
20. <i>Slemenik</i> : Križem sveta, povest	20 "
21. <i>J. Gomilšak</i> : Potovanje v Rim	50 "
22. <i>L. Ferčnik</i> : Slovenstvi Goffine I. in II. snopič, vsaki po	50 "
23. <i>F. Kuralt</i> : Umni sadjerejec	40 "
24. Slovenske večernice 34. zvezek	30 "
25. <i>A. Praprotnik</i> : Slovenski spisovnik	70 "

Družniki pa dobijo vse zgoraj omenjene knjige broširane za polovico naznanjene cene.

Tvarno kazalo

k „življenju svetnikov“ velja 10 kr.

